

ГАЛАКТИКА ●
ГАЛАКТИКА ●
БИБЛИОТЕКА ●
БИБЛИОТЕКА ●

РОБЪРТ ШЕКЛИ

НЕДОКОСНАТ ОТ ЧОВЕШКИ РЪЦЕ

РОБЪРТ ШЕКЛИ
НЕДОКОСНАТ ОТ ЧОВЕШКИ
РЪЦЕ

Превод: Виолета Чушкова

chitanka.info

Според американската критика Робърт Шекли е ненадминатият майстор на късия разказ. От 1952 год. до днес той вълнува многобройните си читатели с невероятните увлекателни, остроумни и забавни истории, които съчинява. Характерно за него е това, че той не поучава и не развлича, а просто размишлява заедно с читателя за живота. Предлаганият сборник е съставен от разкази, писани изключително през ранния период от творчеството на Шекли.

АГОП МЕЛКОНЯН

ПРИКАЗКИ ЗА УТРЕШНИЯ ДЕН

Робърт Шекли е един от най-обичаните американски писатели-фантасти. Неговата популярност не отстъпва на популярността на Бредбъри и Азимов, макар никой да не го украсява с безсмъртната думичка „класик“. Но кой би могъл да отговори категорично на вечния въпрос: кое е по-достойно — да пишеш за читателите или да пишеш за безсмъртието си? Пък и нима можем да отсъдим кой от съвременниците ни ще мине през ситото на времето?

Това е първата среща на българския читател с Шекли. Аз съм убеден, че приятелите на „Галактика“ ще станат и приятели на Шекли, защото той заслужава нашите симпатии. Блестящо остроумен, винаги оригинален, с леко перо, Шекли е една наслада за всички онези, които обичат фойerverките на въображението.

Робърт Шекли е роден в 1928 година в Ню Йорк, а детството си прекарва в градчето Мепълууд (Ню Джърси). Не можем да го поставим сред благопристойните юноши — едва завършил гимназия, избягва от родния си дом и заживява сладко-горчивия живот на скитника: работи ден за ден, спи по улиците и се радва на онова, което на осемнадесет години измамно ни прилича на свобода. След това две години воюва в Корея, но без оръжие — бил е нещо като военен кореспондент, нещо като касиер и нещо като китарист в армейски ансамбъл.

В 1948 година постъпва в Нюйоркската политехника и дори завършва, получавайки специалност инженер-металург. Паралелно с това посещава курсове по литературна техника и се опитва да приложи придобитите си знания на практика. Така в 1952 година в „Имаджинейшън“ се появява и първият му разказ „Последен изпит“. Началото е сложено.

През тези години Шекли е невероятно продуктивен — едва ли има списание с интереси към фантастиката, което да не е поело част от мощната продукция на този развихрил се млад автор. Разбира се, няколкото месеца в един завод остават само като неприятен спомен —

Шекли бързо се професионализира и започва да се прехранва единствено с литературния си труд. Особено след първата си книга „Недокоснат от човешки ръце“ (1954), която има невероятен успех.

Шекли е от хората, които не могат да живеят, без да измислят. Неговото въображение винаги работи на най-бързи обороти, а когато това е и литература, тогава са необходими само чевръсти издателства. Следват сборниците „Гражданин на Космоса“ (1955), „Поклонение до Земята“ (1957), „Корпорация «Безсмъртие»“ (1958), „Идеи: неограничено“ (1960).

С какво в същност привлича Шекли? Обикновено се твърди, че той е сладкодумен разказвач на оригинални истории. Нещо повече, според американската критика той е недостигнатият майстор на късия разказ. Сравняват го ту с Чехов, ту с О'Хенри, разбира се, в една научнофантастична координатна система. Това е истина, но едва ли е цялата истина.

Шекли е Шекли просто защото умее да пише красиви приказки за утрешния ден. Той не робува на научната правдоподобност, не се интересува от конкретния научен факт — той просто разказва интересни и оригинални (понякога до парадоксалност) истории. В тях може да става дума за роботи или за летящи чудовища, за междупланетна служба за обеззаразяване или за говорещи приказни герои — въображението му е толкова богато, че понякога самият той не може да го контролира.

Шекли е странен и неподражаем. Неговите разкази винаги са великолепно измислени — необичайни, с неочаквани преходи и обрати, изкусно композирани. Понякога Шекли е необичайно сериозен, докато разбереш, че иронизира. Или разказва нещо смешно — докато заплачеш. Едно обаче е типично за всички негови произведения: те са елегантни.

Пак по същото време — в средата на 50-те години, и пак по същата причина — невероятната му плодовитост, го принуждават да пише и под псевдоним. Използувал е имената Фин О'Доневан, Филипс Бари и Нед Ланге.

Постепенно Шекли се ориентира към по-големите по обем форми. „Пътешествие отвъд утре“ (1963) е пръв опит в това отношение и съвсем успешен. Следват „Обмен на разуми“ (1966) и „Измерения на чудесата“ (1968). И читателите, и критиката обаче

откриват вече следите на умората. Появява се бързивост, разпокъсаност, няма я предишната синтетична оригиналност. Това, изглежда, добре разбира и самият Шекли, ако съдим по спадането на литературната продукция.

Началото на 70-те години е един период на преход. Сборникът „Чувствува ли нещо, когато правя това?“ (1971) е първият сигнал, предвещаващ промяната. И ако трябва да изразим най-лаконично тази промяна, тя е: Шекли става тъжен. Едноименният разказ от този сборник например разказва за дълбоко драматичните преживявания на един сексуално вманиачен робот. Тъжен е и разказът „Молител в Космоса“, който му донася наградата „Юпитер“ за 1973 година.

Показателна за новия Шекли е новелата „Опции“^[1] (1975). Тук научната фантастика е само рамка, същността са дълбоките размишления върху различните начини да се тълкува животът на главния герой Том Мишкин.

От доста години Шекли живее в Англия. „Новата вълна“ не го докосна — като че ли интуитивно той усети колко преходна е тя. И продължи да издава веселотъжни книги — „Алхимичната женитба на Алистър Кромтън“ (1978), „Роботът, който приличаше на мен“ (1978), „Футурополис“ (1979).

За него съветският теоретик Ю. Кагарлицки пише: „Шекли крачи в живота и гледа, и се смее, и хапе, и облича всичко това в думи с онзи артистизъм, който е характерен само за истинските художници. Шекли има изострено чувство за сюжет, притежава уменията да се пише много просто, но така, че написаното да поражда множество съвсем не прости асоциации. Накратко, той не поучава и не развлича — той заедно с нас размишлява за живота. Затова е леко да го четеш и трудно да го забравиш.“

Томчето, което ви предлагаме, е от „ранния“ Шекли — онзи, който ще остане във фантастиката като очарователен разказвач на очарователни истории.

Агоп Мелконян

[1] Опция — право на избор. ↑

ЦЕНАТА НА ЖИВОТА

Керин реши, че би могъл да отдаде сегашното си настроение на самоубийството на Милър през миналата седмица. Това откритие обаче не му помогна да се отърве от смътните неопределени страхове в подсъзнанието му. Това бе глупост. Самоубийството на Милър не го засягаше.

Но защо все пак този пълен, весел човек бе посегнал на себе си? Милър бе имал всичко, за което си струва да се живее — съпруга, деца, добра работа и всички прекрасни удобства на века. Защо го бе направил?

— Добро утро, скъпи — го поздрави съпругата му, когато той седна на масата за закуска.

— Добро утро, мила. Добро утро, Били.

Синът му изсумтя нещо.

Човек просто не винаги знае как да постъпва с хората — реши Керин и набра закуската си. Яденето бе изящно приготвено и сервирано от новия автоготвач на „Авиньон Илектрик“.

Настроението му не се подобри и това бе досадно, тъй като Керин държеше да е в отлична форма тази сутрин. Днес бе почивният му ден и агентът на „Авиньон Илектрик“ щеше да дойде. Това бе забележителен ден.

Той изпрати сина си до вратата.

— Приятен ден, Били.

Синът му кимна, взе книгите си и тръгна за училище, без да отговори. Керин се замисли дали и той нямаше някакви неприятности. Надяваше се, че няма. Един товар грижи в семейството бе достатъчен.

— Довиждане, мила. — Той целуна съпругата си, която отиваше на покупки. Във всеки случай, мислеше си Керин, като я наблюдаваше да слиза по алеята, тя е щастлива. Помисли колко ли ще изхарчи в магазина на „А.И.“.

Погледна часовника си и установи, че има още половин час до идването на агента на „А.И.“. Най-добрият начин да се отървеш от

лошото си настроение е да го удавиш — си каза той и се отправи към банята.

Банята беше блестящо пластмасово чудо и нейният очевиден разкош успокои Керин. Той хвърли дрехите си в автоматичната перално-гладачна машина „А.И.“ и нагласи душа една степен над „бърза струя“. Водата, пет градуса над телесната температура, заплююща по слабото му бяло тяло. Прекрасно! А след това освежително подсушаване в автохавлията „А.И.“.

Чудесно, мислеше си той, докато хавлията опъваше и масажираше жилавите му мускули. И трябваше да бъде чудесно. Та нали автохавлията „А.И.“ заедно с бръснарските принадлежности струваха триста и тринадесет долара плюс данъка.

Но си заслужаваха напълно парите, реши той, когато бръснарката „А.И.“ се подаде от едно ъгълче и отнесе набързо рядката му набола брада. В края на краищата какво струваше животът, ако не можеш да се наслаждаваш на удобствата.

Кожата му приятно пламтеше, когато изключи автохавлията. Би трябвало да се чувствува чудесно, но не беше така. Самоубийството на Милър продължаваше да го човърка отвътре, разрушавайки покоя на почивния му ден.

Имаше ли още нещо, което да го тревожеше? Несъмнено в дома му всичко беше наред. Документите за агента бяха изправни.

— Дали не съм забравил нещо? — запита се той на глас.

— Агентът на „Авиньон Илектрик“ ще бъде тук след петнадесет минути — прошепна неговото стенно напомнящо устройство „А.И.“, монтирано в банята.

— Известно ми е. Има ли нещо друго?

Стенното напомнящо устройство изрече на един дъх запаметената информация — цял куп дреболии като поливане на моравата, преглед на реактивомобила, купуване на агнешки котлети за понеделник и други подобни незначителни неща, за които той все още не бе намерил време.

— Добре, добре, достатъчно. — Остави се на автообличащото устройство „А.И.“ да го облече, надипляйки сръчно нови десени тъкани около костеливата му фигура. Струйка моден мъжки парфюм завърши тоалета му и той отиде във всекидневната, промъквайки се между устройствата, опасали стените.

Бързият оглед на набиращите скали на стената го успокои, че всичко в къщата беше в ред. Чиниите от закуската бяха измити и подредени, къщата — почистена, прахът — избърсан, мебелите — лъснати, дрехите на жена му — закачени, а моделите на космически кораби на сина му — прибрани в килера. Престани да се тревожиш, хипохондрик такъв — си каза сам на себе си ядосано.

Вратата съобщи:

— Мистър Патис от финансовия отдел на „Авиньон Илектрик“ е тук.

Керин понечи да каже на вратата да отвори, когато забеляза автоматичния барман.

Боже господи, защо не се бе сетил за него?

Автоматичният барман бе производство на „Кестайлс Мотърс“. Беше го купил в момент на слабост. „А.И.“ не биха погледнали с добро око на това, тъй като те продават свой собствен модел от този вид.

Той избута бармана в кухнята и каза на вратата да отвори.

— От сърце ви желая добър ден, господине — каза мистър Патис, висок представителен мъж, облечен в старомоден туид. Очите му имаха набръчканите ъгълчета на човек, който се смее често. Той засия в усмивка, разтърси ръката на Керин и заглежда претрупаната всекидневна.

— Красиво кътче сте си подредили тук, господине. Красиво! В действителност не смятам, че ще престъпя правилника на компанията, ако ви кажа, че вашето обзавеждане е най-доброто в този район.

Керин почувствува внезапен прилив на гордост при мисълта за редиците на еднотипни къщи в този жилищен квартал и в съседния, и в следващите.

— А сега да ви попитам — всичко ли функционира нормално? — Мистър Патис постави куфарчето си на един стол. — Всичко в ред ли е?

— О, да — каза Керин възторжено. — „Авиньон Илектрик“ никога не падат под нивото си.

— Фоното работи ли добре? Сменя ли без прекъсване плочите, както е предвидено на седемнадесет часа?

— Да, да, разбира се — отговори Керин. Не бе имал случай да опита фоното, но то беше толкова красива мебел.

— Солидо-прожекционното устройство в ред ли е? Как намирате програмите?

— Безусловно идеален образ. — Беше гледал една програма едва миналия месец и предаването бе поразително живо.

— А какво ще кажете за кухнята? Действува ли автоготвачът? Рецептоекспертът все така ли го бива?

— Изумителна изработка! Наистина изумителна.

Мистър Патис продължи да разпитва за хладилника му, прахосмукачката, реактивомобила, хеликоптера, подземния плувен басейн и стотиците други предмети, които Керин бе купил от „Авиньон Илектрик“.

— Всичко е превъзходно — каза Керин, което беше донякъде лъжа, тъй като той все още не бе разопаковал всички покупки. — Просто превъзходно.

— Това ме радва — каза мистър Патис, като се облегна с въздишка на облекчение. — Нямате представа колко упорито се стараем да задоволим нашите клиенти. Ако някое производство им се стори не съвсем сполучливо, вземаме си стоката обратно, без да повдигаме никакви въпроси. Вярваме, че доставяме удоволствие на клиентите си.

— Аз, разбира се, ценя това, мистър Патис.

Керин се надяваше, че агентът на „А.И.“ няма да поиска да види кухнята. Той си представи ясно бармана на „Кестайл Мотърс“, стои там като мъниче на представление с кучета.

— Горд съм да отбележа, че повечето от хората наоколо купуват от нас — каза мистър Патис. — Ние сме солидна фирма.

— Беше ли мистър Милър ваш клиент? — попита Керин.

— Човекът, който се самоуби ли? — Патис се намръщи леко. — В действителност беше. Събитието ме изуми, господине, наистина ме изуми. Вижте, тъкмо миналия месец този човек си купи от мене нововеничък реактивомобил, годен от стартово положение да вдигне триста и петдесет мили в час. Радваше му се като дете, а след това да вземе и извърши такова нещо. Естествено, реактивомобилът увеличи малко дълга му.

— Безусловно.

— Но какво значение имаше това? Той разполагаше с всички съществуващи удобства. А той да вземе да се обеси?

— Да се обеси?

— Да — каза мистър Патис, като отново се намръщи. — При всичките съвременни удобства в къщата си да се обеси с някакво въже. Вероятно отдавна е бил неуравновесен.

Намръщеното изражение изчезна и на лицето му отново се появи обичайната усмивка.

— Но достатъчно за това. Нека поговорим за вас. — Усмивката стана по-широка, щом Патис отвори куфарчето си. — Ето я и вашата сметка. Дължите ни двеста и три хиляди долара и двадесет и девет цента, мистър Керин, включително последната ви покупка. Толкова ли е?

— Да — отвърна Керин, припомняйки си сумата от своите собствени книжа. — Ето вноската ми.

Той подаде на мистър Патис плик, който агентът провери и пъкна в джоба си.

— И така. Както знаете, мистър Керин, вие не ще живеете достатъчно дълго, за да изплатите изцяло тези двеста хиляди долара, нали?

— Да, не предполагам, че ще живея толкова — отвърна Керин отново.

Той беше само на тридесет и девет, с цели сто години живот пред себе си благодарение на чудесата на медицинската наука. Но при годишна заплата от три хиляди той пак не би могъл да изплати всичко и едновременно с това да има достатъчно да издържа и семейство.

— Естествено, ние не искаме да ви лишаваме от необходимите ви неща. Да не говорим за изключителните предмети, които ще бъдат произведени догодина. Неща, които вие не бихте желали да пропуснете, господине!

Мистър Керин кимна. Разбира се, че той искаше нови вещи.

— Но да допуснем, че направим обичайното споразумение. Ако вие просто подпишете договор срещу това, което ще получава синът ви през първите тридесет години след навършване на пълнолетието му, ние лесно можем да уредим кредита ви.

Патис измъкна книжката от куфарчето си и ги разпростря пред Керин.

— Ако обичате да подпишете тук, господине.

— Само че — промълви Керин — не съм убеден. Бих искал да дам на момчето добър старт в живота, а не да го обременявам със...

— Любезни ми господине — прекъсна го Патис, — но това е и за вашия син. Та нали и той живее тук? Той също има право да се наслаждава на удобствата и на чудесата на науката.

— Да, разбира се — каза Керин, — само че...

— Вижте какво, господине. Днес средният човек живее като крал. Преди сто години и най-големият богаташ на света не можеше да си купи нещата, които обикновеният гражданин притежава в наши дни. Не трябва да гледате на това като на дълг. Това е вложение.

— Да, вярно е — съгласи се Керин колебливо.

Той помисли за моделите космически кораби на своя син, за неговите звездни и географски карти. Щеше ли да бъде правилно това? — запита се той.

— Какво има? — попита Патис весело.

— Просто се чудех — каза Керин. — Да подпиша за бъдещите заплати на сина си — нали не мислите, че отивам твърде далеч?

— Далече ли? Скъпи ми господине! — Патис избухна в смях. — Познавате ли Мелън от последния блок? Е, добре, не казвайте, че го знаете от мен, но той вече ипотекира заплатите си на внуците си за целия очакващ ги живот! А той все още няма половината предмети, които е решил да притежава. Но ние ще уредим нещо за него. Обслужването на клиента е наша работа и ние си я познаваме добре.

Керин явно се колебаеше.

— А след вашата смърт, господине, всичко това ще принадлежи на сина ви.

Това бе истина — помисли си Керин. Синът му щеше да притежава всичките прекрасни неща, които изпълваха къщата. И в края на краищата ставаше въпрос само за тридесет години от всичките сто и петдесет години живот, които го очакваха.

Той подписа със замах.

— Отлично! — каза Патис. — А между впрочем успяхте ли да снабдите дома си с Главен оператор „А.И.“?

Не беше успял. Патис обясни, че Главният оператор е новост за годината, поразителен напредък в научното машиностроене. Бе проектиран да поеме всички функции по поддържането на къщата и

готвенето, без да е необходимо собственикът му да си помръдне и пръста.

— Вместо да се суетите цял ден да натискате десетина различни копчета, с Главния оператор трябва да натиснете само едно. Забележително постижение!

И тъй като струваше само петстотин тридесет и пет долара, Керин реши да го прибави към дълга на сина си.

Всичко това е справедливо, мислеше си той, докато изпращаше Патис до вратата. Един ден къщата ще принадлежи на Били. На него и съпругата му. Те неминуемо ще искат всичко в нея да бъде модерно.

Само едно копче — помисли си той. — Ето това щеше да спестява време!

След като Патис си отиде, Керин се излегна в един шезлонг и включи солидото. Но като завъртя еци-скалата, той разбра, че нищо не му се гледа. Опъна се в шезлонга и задряма.

Подсъзнанието обаче продължаваше да не му дава мира.

— Здравей, скъпи! — Събуди се и видя, че жена му се е върнала. Тя го целуна по ухото. — Погледни!

Беше купила секситайзър-пенъоар „А.И.“ Керин се изненада приятно, че това е всичко, което бе купила. Обичайно Лийла се връщаше от пазаруване отрупана.

— Прекрасен е — отбеляза.

Тя се наведе за целувка, след това се изкикоти — привичка, заучена, доколкото му бе известно, от последната най-известна солидо-звезда. Искаше му се да не бе я заучавала.

— Отивам да набера вечерята — каза жена му и тръгна към кухнята.

Керин се усмихна при мисълта, че скоро тя ще може да набира всяко ядене, без да напуска всекидневната. Настани се отново в шезлонга и синът му влезе.

— Как вървят работите, синко? — попита сърдечно.

— Добре — отвърна Били с безразличие.

— Какво се е случило, синко? — Момчето гледеше втренчено надолу, без да отговори. — Хайде, кажи на татко какво има.

Били седна на един сандък и подпря брадичка с ръце. Погледна сериозно баща си.

— Татко, бих ли могъл да стана Главен монтьор, ако поискам?

Мистър Керин се усмихна на този въпрос. Били се колебаеше между желанията си да стане Главен монтьор и пилот на ракета. Монтьорите бяха елитът. Работата им се състоеше в монтиране на автоматичните ремонтни машини. Ремонтните машини можеха само да монтират всичко, но нямаше машина, която да монтира машината, монтираща машини. Ето тук се появяваше Главният монтьор. Но това бе област с много силна конкуренция и само малцина от най-способните успяваха да защитят научна степен. И макар че момчето беше умно, то като че ли нямаше влечение към техниката.

— Възможно е, синко. Всичко е възможно.

— Но дали е възможно за мен?

— Не знам — отвърна Керин, доколкото можеше чистосърдечно.

— Аз и не искам да ставам Главен монтьор — каза момчето, като разбра, че отговорът е не. — Искам да стана космически пилот.

— Космически пилот ли, Били? — запита Лийла, влизайки в стаята. — Но такива няма.

— Има — опълчи се Били. — В училище ни казаха, че правителството ще изпрати няколко човека на Марс.

— Това го говорят от сто години — каза Керин, — но все още не са решили да го направят.

— Този път ще го направят.

— Защо пък искаш да отидеш на Марс? — попита Лийла, като намигна на Керин. — На Марс няма хубави момичета.

— Не се интересувам от момичета. Аз просто искам да отида на Марс.

— Няма да ти хареса, мили — каза Лийла. — Това е едно досадно мухлясало място без въздух.

— Там все има някакъв въздух. Бих искал да отида там — настоя момчето мрачно. — Тук не ми харесва.

— Това пък сега какво е? — запита Керин като седна. — Да не би да сме ти отказвали нещо? Нещо да ти липсва?

— Не, сър. Имам всичко, което ми трябва.

Наречеше ли го синът му „сър“, Керин знаеше, че нещо не е в ред.

— Виж какво, синко, когато бях на твоите години и аз исках да отида на Марс. Исках да върша романтични неща. Дори исках да стана Главен монтьор.

— И защо не си станал?

— Ами защото пораснах. Разбрах, че има и по-важни неща. Първо, трябваше да изплатя дълга, наследен от баща ми, а по-късно срещнах майка ти...

Лийла се изкикоти.

— ... и поисках да имам свой собствен дом. Същото ще бъде и с теб. Ще изплатиш дълга си и ще се ожениш, така както правим всички.

Били замълча за малко. После отмахна с ръка черната си, права като на баща му коса на челото и облиза устни.

— А как се получи така, че имам дългове, сър?

Керин обясни внимателно. За вещите, потребни на едно семейство за цивилизован живот, и цената им. Как трябваше да се изплащат. Как бе обичайно за сина да поеме част от родителския дълг, когато стане пълнолетен.

Мълчанието на Били го подразни. Момчето едва ли не го упрекваше. След като години наред бе робувал, за да достави на неблагодарното пале всички удобства.

— Синко — каза той рязко, — учите ли история в училище? Добре. Тогава знаеш как е било в миналото. Войни. Би ли ти харесало да те разкъса бомба в една война?

Момчето не отговори.

— А би ли ти харесало да превиваш гръб осем часа на ден върху работа, която би могла да се върши от машина? Или непрекъснато да гладуваш? Или да ти е студено, да те шибва дъждът и да нямаш къде да спиш?

Той прекъсна за малко, очаквайки отговор, какъвто не получи, и продължи:

— Ти живееш в най-благодатния век, който човечеството познава. Заобиколен си от всички чудеса на изкуството и науката. Най-приятната музика, най-великите книги и произведения на изкуството от край до край са твои. Достатъчно е само да натиснеш някое копче.

Той заговори с по-мил тон:

— Е и какво мислиш?

— Просто се чудех как мога да отида на Марс — каза момчето.
— Искам да кажа с този дълг. Предполагам, че няма да мога да се измъкна, без да го уредя.

— Разбира се, че няма да можеш.

— Освен ако се кача контрабанда на някоя ракета.

— Но ти няма да направиш това.

— Не, разбира се — каза момчето, но в гласа му липсваше убедителност.

— Ти ще останеш тук и ще се ожениш за някое много хубаво момиче — каза му Лийла.

— Сигурно ще го направя — каза Били. — Сигурно.

Внезапно той се усмихна.

— Аз се пошегувах с цялата тази история за ходене до Марс. Наистина се пошегувах.

— Много се радвам — рече Лийла.

— Просто забравете, че съм го казал — продължи Били и се усмихна пресилено. Той се изправи и се затича нагоре по стълбите.

— Вероятно ще отиде да поиграе с ракетите си — каза Лийла. — Той е такова дяволче.

След скромната вечеря на семейството стана време мистър Керин да отиде на работа. Този месец той работеше само нощна смяна. Целуна съпругата си на раздяла, качи се на своя реактивомобил и с трясък се понесе към завода. Автоматичният портал го позна и отвори. Той паркира и влезе.

Автоматични стругове, автоматични преси — всичко бе автоматично. Заводът бе огромен и светъл, машините припяваха тихичко, вършеха си работата и я вършеха добре.

Керин обходи до края на автоматичната линия за сглобяване на перални машини, за да смени колегата си.

— Всичко в ред ли е? — попита.

— Разбира се — отвърна другият. — Нито една не даде дефект тази година. Тези нови модели имат вградени гласове. Не са с контролни лампички като предишните.

Керин седна на мястото на работника и зачака появата на първата перална машина. Работата му беше свършено проста. Трябваше само

да седи там, а машините минаваха покрай него. Натискаше едно копче на всяка машина, за да провери дали е в изправност. Те винаги бяха изправни. След като го подминаваха, пералните машини отиваха в опаковъчния цех.

По дългата поточна линия се плъзна първата. Той натисна включващото копче, поставено отстрани.

— Готова за пране — заяви пералната машина.

Керин натисна изключващото копче и я пропусна по лентата.

Този негов син — мислеше си Керин. Дали като порасне, ще си поеме отговорностите? Дали като възмъжее, ще заеме мястото си в обществото? Керин се съмняваше. Момчето бе роден бунтар. Ако някой отидеше на Марс, това щеше да бъде неговият син.

Но тази мисъл не го безпокои особено много.

— Готова за пране — още една машина премина по лентата.

Керин си спомни нещо за Милър. Този весел човек винаги говореше за планетите, винаги се шегуваше, че ще отпътува за някоя и ще я покори. Не успя. Самоуби се.

— Готова за пране.

Пред Керин стояха осем часа и той разхлаби колана си, за да се приготви за тях. Осем часа натискане на копчета и слушане изявленията на всяка машина за нейната готовност.

— Готова за пране.

Той натисна изключващото копче.

— Готова за пране.

Мислите му се отклониха от работата, която и без това не се нуждаеше от много внимание. И едва сега разбра какво го бе потискало.

Не изпитваше удоволствие да натиска копчета.

ТРАВМИРАНИЯТ

ДО: ЦЕНТЪРА

Кантора 41

НА ВНИМАНИЕТО НА: Контрольор Миглийз

ОТ: Контрактор Кариеномен

ОТНОСНО: Метагалактика АТТАЛА

Драги Контрольор Миглийз,

С настоящото ви уведомявам, че завърших работата си по договор 13371А. В района на космоса с кодово название АТТАЛА построих метагалактика, включваща 549 билиона галактики, с нормално разпределение на звездните натрупвания, променливите величини, мъглявините и т.н. Виж приложения технически доклад.

Външните граници на Метагалактика АТТАЛА са определени в придружаващата писмото ми карта.

Що се отнася до мен като главен проектант и до моята компания, аз съм убеден, че сме извършили сериозна строителна работа, така както и работа с огромно артистично достойнство.

Очакваме с радост вашия приемателен оглед.

Тъй като изпълнихме условията по нашия договор, очакваме изплащането на договорения хонорар по всяко време.

С уважение,
Кариеномен

Приложено:

1 бр. технически доклад относно инсталациите

1 бр. карта на Метагалактика АТТАЛА

ДО: Строителна дирекция
334132, Отдел 12
НА ВНИМАНИЕТО НА: Главен проектант
Кариеномен
ОТ: Пом.-контрольор Миглийз
ОТНОСНО: Метагалактика АТТАЛА

Драги Кариеномен,
Направихме оглед на построеното от вас, в резултат на който задържахме хонорара ви. Артистично! Предполагам, че е артистично. Но не сте ли забравили нашата основна грижа в строителната работа?

Последователност, позволявам си да ви напомня.

Нашите инспектори откриха огромен брой неизяснени факти, възникнали дори около центъра на Метагалактиката — район, за който поне се смяташе, че ще бъде строен с по-особено внимание. Това не може да продължава така. За щастие районът не е населен.

И това не е всичко. Бихте ли си направили труда да обясните вашето пространствено решение? Защо по дяволите сте вградили тази червена превратна струя? Прочетох обяснението ви по този въпрос, но за мен то няма никакъв смисъл. Как ще възприемат това планетарните наблюдатели?

Артистичността не е извинение.

Освен това какви видове атоми използвате? Кариеномен, да не би да се опитвате да правите икономии за сметка на материали от съмнително качество? Голям процент от тези атоми се оказаха нестабилни. Те се разпадат при докосване с пръст и дори без да са докоснати с пръст. Не можяхте ли да измислите някакъв друг начин за запалване на слънцата си?

Вижте приложения констативен протокол, съдържащ заключенията на нашите инспектори. Никакво заплащане,

докато слабостите не бъдат отстранени.

А има и още един сериозен въпрос, току-що доведен ми до знание. Очевидно не сте следили съвсем отблизо за натоварванията и деформациите във вашето пространствено платно. Открихме пробив във времето близо до периферията на една от галактиките ви. Той е малък засега, но би могъл да се разшири. Предлагам веднага да се погрижите за него, преди да се е наложило да преправяте една-две галактики.

Един жител на планетата, попаднал в пробива, вече е травмиран, промъкнал се е през пробива, допуснат единствено поради вашата небрежност. Предлагам да поправите това, преди той да е излязъл извън нормалната си времепоследователност и да създаде парадокси наляво и надясно.

Свържете се с него, ако е необходимо.

Освен това дочувам за необясними явления на някои от вашите планети — нещо като летящи прасета, подвижни планини, призраци и др., всички изброени в констативния протокол.

Ние не ще допуснем подобно нещо, Кариеномен. Парадоксът е строго забранен в създадените галактики, тъй като той е неизбежен предвестник на хаоса.

Погрижете се за травмата веднага. Не зная дали травмираният индивид е вече разбрал.

Миглийз

Приложено:

1 бр. констативен протокол

Кей Масрин постави последната сгъната блуза в куфара и с помощта на съпруга си го затвори.

— Най-сетне — каза Джек Масрин, като повдигна издутия куфар. — Кажете сбогом на стария дом. — Те огледаха мебелираната стая, където бяха прекарвали цяла година.

— Сбогом, свиден дом — каза Кей. — Да не изпуснем влака!

— Има още много време. — Масрин се отправи към вратата. — Ще се сбогуваме ли с Веселяка? — Бяха дали този прякор на мистър Харф, хазяина си, защото той се усмихваше веднъж в месеца, когато му даваха наема. Естествено, веднага след това той възвръщаше обичайната строга линия на устните си.

— Нека мине без това — каза Кей, приглаждайки костюма си. — Има опасност да ни пожелае щастие и какво би станало тогава?

— Ти си абсолютно права — рече Масрин. — Безполезно е да започваме нов живот с благословията на Веселяка. По-скоро бих предпочел да ме прокълне ендорската вещица.

Следван от Кей, Масрин стигна до стълбищната площадка. Погледна надолу към площадката на първия етаж, понечи да стъпи на първото стъпало и изведнъж се спря.

— Какво има? — запита Кей.

— Да не сме забравили нещо? — запита начумерено Масрин.

— Проверих всички чекмеджета и дори под леглото. Хайде, ще закъснеем.

Масрин отново огледа стълбището. Нещо го тревожеше. Той потърси бързо източника на тревогата. Разбира се, на практика те нямаха никакви пари. Но това никога досега не бе го тревожило. Най-сетне той вече имаше учителско място, та макар и в Айова. Това беше най-важното след цяла година работа в книжарница. Нещата се оправяха. Защо трябва да се тревожи?

Той пристъпи надолу и отново се спря. Усещането се усили. Имаше нещо, което не биваше да прави. Обърна поглед назад към Кей.

— Толкова ли ти е неприятно, че си отиваме? — попита Кей. — Хайде да тръгваме, защото Веселяка ще ни поиска наем за още един месец, а с такъв, по особени причини, ние не разполагаме.

Масрин все още се колебаеше. Кей го подмина и заприпка надолу.

— Видя ли? — попита тя от площадката на първия етаж. — Изобщо не е трудно. Хайде! Слез при мама.

Масрин измърмори няколко унили проклетия и заслиза по стълбите. Усещането стана по-силно.

Стигна до осмото стъпало и...

Стоеше сред тревиста равнина. Преходът бе така внезапен.

Ахна и примигна. В ръката си все още държеше куфара. Но къде остана каменното стълбище? А Кей? Къде в същност беше Ню Йорк?

В далечината се виждаше малка синя планина. Наблизо имаше група храсти, а пред тях стояха десетина мъже.

Масрин се намираше в някакво смътно шоково състояние. Той забеляза почти неволно, че мъжете са ниски, смугли, с яки мускули. Цялото им облекло се състоеше от парче плат, увито около бедрата. Носеха красиво резбовани и излъскани тояги.

Те също го наблюдаваха и Масрин реши, че цялата работа беше като хвърляне на ези-тура — кой бе повече изненадан.

След това един от тях изломоти нещо и те започнаха да се приближават към него.

Една тояга изтрещя по куфара му.

Шокът постепенно изчезна. Масрин се обърна, изтърва куфара и побягна като хрътка. Една тояга го удари по гърба и едва не го събори. Той стоеше с лице към малък хълм и когато се заизкачва по него, отвсякъде го засипаха стрели. Само още няколко крачки нагоре, и той разбра, че се е върнал в Ню Йорк.

Озова се на стълбището, все така забързан и преди да може да се спре, се втурна към стената. Кей беше на площадката на първия етаж и гледаше нагоре. Тя ахна, като го видя, но не каза нищо.

Масрин погледна познатите мрачни бледоморави стени на стълбището и отмести поглед към жена си.

Диваците ги нямаше.

— Какво се случи? — прошепна Кей пребледняла, като се заизкачва по стълбите.

— Ти какво видя? — запита Масрин.

Той още не можеше да почувствува изцяло въздействието на случилото се. Главата му гъмжеше от идеи, теории и изводи.

Кей се поколеба, прехапа долната си устна:

— Ти слезе няколко стъпала и след това изчезна. Вече не те виждах. Аз стоях долу и все гледах и гледах. След това чух шум и те видях пак на стълбището. Тичаше.

Те се запътиха към стаята си и отвориха вратата. Кей веднага седна на леглото. Масрин закрачи наоколо, поемайки си дъх. Идеите продължаваха да се сипят и той се затрудняваше да ги пресява.

— Няма да ми повярваш — каза той.

— Така ли? Можеш да опиташ!

Той ѝ разказа за диваците.

— Дори да ми кажеш, че си бил на Марс — рече Кей, — пак щях да ти повярвам. Нали те видях, като изчезна.

— Куфарът ми! — внезапно извика Масрин, като си спомни как го бе изтървал.

— Остави куфара — каза Кей.

— Трябва да се върна да го взема — каза Масрин.

— Не.

— Наистина трябва. Виж какво, скъпа, това, което се случи, е съвсем ясно. Минах през някакъв пробив във времето, който ме отведе назад в миналото. Сигурно съм попаднал в праисторическите времена, ако се съди по групата посрещачи, с която се сблъсках. Трябва да се върна за куфара.

— Но защо? — попита Кей.

— Защото не мога да позволя да възникне парадокс — Масрин дори не се учуди откъде знаеше всичко това. Естествената му себичност го предпази от догадки за това, как тази мисъл се бе породила в главата му.

— Виж какво — каза той. — Куфарът ми попадна в миналото. В него имам електрическа самообръсначка, няколко панталона с ципове, пластмасова четка за коса, найлонова риза и десетина книги, някои от тях издадени през 1951 година. Имам дори „Западните пътища“ от Етисън — книга за западната цивилизация от 1490 година до наши дни. Съдържанието на този куфар може да послужи като подбуда за диваците да променят собствената си история. А да предположим, че част от тези неща попаднат в ръцете на европейците, след като открият Америка? Как би повлияло това на настоящето?

— Не зная — рече Кей. — Но и ти не знаеш.

— Напротив, знам — каза Масрин. Всичко беше кристално ясно. Той бе поразен, че тя не бе в състояние логично да го следва.

— Погледни на този въпрос ето така — каза Масрин. — Съвсем дребни и незначителни неща създават историята. Настоящото е изградено от невероятен брой безкрайно малки фактори, които са оформени и моделирани в миналото. Ако прибавиш един фактор към миналото, ще получиш друг резултат в настоящето. Но настоящето е

такова, каквото е — непроменяемо. И така получаваме парадокс. А никакви парадокси не може да има.

— Защо да не може? — запита Кей.

Масрин се намръщи. Тя беше умно момиче, а го разбираше зле.

— Просто ми повярвай — каза той. — Парадоксът не се допуска в логичната вселена. — Не се допуска от кого? Той знаеше отговора. — Ето как аз разбирам нещата — продължи Масрин. — Във вселената трябва да има регулиращ принцип. Всички наши естествени закони са негов израз. Този принцип не може да търпи парадокси, защото... защото... — Той знаеше, че отговорът имаше нещо общо с овладяването на основния хаос, но не знаеше какво точно.

— Както и да е — този принцип не може да търпи парадокси.

— Откъде ти дойде тази идея? — запита Кей. Никога дотогава не бе чувала Джек да говори така.

— Отдавна имам тези идеи — заяви Масрин и си повярва сам. — Просто никога досега не е имало причина да разговаряме за тях. Но това сега няма значение — връщам се за куфара си.

Той тръгна към площадката, последван от Кей.

— Съжалявам, че не мога да ти донеса никакви сувенири — каза весело Масрин. — За жалост това също ще създаде парадокс. Всяко нещо в миналото е имало своя роля при оформянето на настоящето. Ако вземем нещото е все едно да махнеш едното неизвестно от уравнението. Няма да получиш същия резултат.

Той тръгна надолу по стъпалата.

На осмото стъпало отново изчезна.

Беше се върнал в праисторическа Америка. Диваците се бяха събрали около куфара само на няколко стъпки от Масрин. Той отбеляза с благодарност, че все още не бяха го отворили. Разбира се, самият куфар бе напълно парадоксална вещ. И появата му, както и тази на Масрин, вероятно щеше да потъне в митове и легенди. Времето притежаваше определена гъвкавост.

Като гледаше диваците, Масрин не можеше да реши дали те са предшественици на индианците, или са отделна подраса, която не е оцеляла. Чудеше се дали го смятат за враг или за градинска разновидност на зъл дух.

Той тръгна напред, блъсна двама от тях и грабна куфара си. После побягна назад, заобикаляйки малкия хълм, и се спря.

Все още бе в миналото.

Къде, взели го мътните, бе отворът във времето — чудеше се Масрин, без да забелязва колко неуместно бе проклятието му. Диваците вече идваха след него, заобикаляха малкия хълм. Масрин почти се докосна до отговора, но го загуби, когато една стрела профуча край него. Той се втурна да бяга, като се стараеше хълмът да остане между него и индианците. Дългите му крака се напругаха, една тояга тупна зад него.

Къде ли се бе дянал проклетият отвор във времето? Ами ако се бе преместил? Пот се стичаше по лицето му от този бяг. Една тояга одра ръката му и той изви по склона на хълма, оглеждайки се отчаяно за убежище.

Трима тантурести диваци го следваха по петите.

Масрин падна на земята. Те размахаха тоягите си и се заклатушкаха към него. След тях идваха и други и той скочи на крака.

Нагоре! Тази мисъл го осени внезапно, надвивайки страха у него. Нагоре!

Той щурмува хълма, убеден, че никога не ще стигне жив до върха.

Беше се върнал в пансиона и все още държеше в ръката си куфара.

— Ранен ли си, мили? — попита Кей, като го прегърна. — Какво стана?

Масрин имаше само една-единствена разумна мисъл. Не можеше да си спомни нито едно праисторическо племе, което така умело да е украсявало тоягите си, както тези диваци. Това бе почти уникална форма на изкуство. Прииска му се да може да занесе една от тоягите в някой музей. След това погледна с ужас към бледоморавите стени в очакване да види диваците да се промъкват към тях. Или може би имаше малки човечета в куфара си. Едва се овладя. Мислещата половина от мозъка му го успокояваше — пробиви във времето ставаха, а той бе хлътнал и бе травмиран в един от тях. Всичко останало бе последвало логично. Това, което трябваше да направи, бе да...

Другата половина на мозъка му обаче не се интересуваше от логиката. Тя се взираше смутено в абсурдността на всичко случило се, без да й действуват каквито и да било разумни доводи. Тази половина

разпознаваше безпогрешно абсурда и съобщаваше за него. Масрин изстена и припадна.

ДО: ЦЕНТЪРА
Кантора 41
НА ВНИМАНИЕТО НА: Пом.-контрольора Миглийз
ОТ: КОНТРАКТОР Кариеномен
ОТНОСНО: Метагалактика АТТАЛА

Уважаеми господине,

Смятам отношението ви за несправедливо. Истина е, че съм използвал някои нови идеи в подхода си към тази особена метагалактика. Позволих си свобода в артистичността, като никога не съм допускал, че ще бъда обсипан с хули от някакъв статичен и реакционен ЦЕНТЪР.

Повярвайте ми, аз не по-малко от вас съм заинтересован от нашата велика цел — овладяването на основния хаос. Но като ѝ служим, ние не бива да принасяме в жертва нашите ценности.

Приложено изпращам защитно изложение относно употребената от мен червена превратна струя и още едно изложение за преимуществата при използването на известен процент нестабилни атоми за осветление и енергийни цели.

Що се отнася до пробива във времето, това бе чисто и просто една малка грешка в потока на времетраенето и няма нищо общо с пространственото платно, което е, уверявам ви, от най-високо качество.

В пробива, както изтъквате, има травмиран индивид, което малко затруднява работата по ремонта. Свързах се с него, индиректно, разбира се, и успях, доколкото можах, да му обясня неговата роля.

Ако той не обезпокоява така често пробива с пътувания из времето, ще мога да зашия последния с незначителни трудности, макар че не съм убеден дали на

сегашния етап тази процедура е възможна. Връзката ми с него е неустойчива и ми се струва, че е обкръжен от множество силни влияния, които го подтикват да се движи.

Бих могъл да извърша и отстраняване, разбира се, и като крайна мярка ще трябва да сторя именно това. Ето защо, ако уреждането на въпроса не ми се удаде, ще съм принуден вероятно да отстраня цялата планета. Надявам се това да не се наложи, защото ще доведе до необходимостта да се прочисти целият този район от космоса, където има също и местни наблюдатели. Това от своя страна може да доведе до препострояването на една цяла галактика.

Във всеки случай се надявам, че въпросът ще бъде уреден преди следващия ми контакт с вас.

Изкривяването в центъра на метагалактиката се получи по вина на няколко работници, които са оставили един от предаващите агрегати отворен. Същият бе затворен.

Явления като крачеци планини и други подобни бяха отстранени по обичайния начин.

Все още съм в очакване на заплащането на работата ми.

С уважение,
Кариеномен

Приложено:

1 бр. изложение 5541 страници относно Червената превратна струя

1 бр. изложение 7689 страници относно Нестабилните атоми

ДО: Строителна дирекция
334132, Отдел 12

НА ВНИМАНИЕТО НА: Контрактор Кариеномен

ОТ: Пом.-контрольор Миглийз

ОТНОСНО: Метагалактика АТТАЛА

Кариеномен,

Ще ти бъде заплатено само след като ми покажеш логична, прилично свършена работа. Ще прочета изложението ти, ако успея да намеря време за това. Погрижи се за пробива, преди той да се превърне в дупка в пространственото платно.

Миглийз

Масрин се съвзе след половин час. Кей сложи компрес върху удареното мораво петно на ръката му и той закрачи из стаята. Отново се владееше напълно. Идеите заприиха.

— Миналото е долу — каза той полу на Кей, полу на себе си. — Не искам да кажа наистина „долу“, но когато се придвижва именно в тази посока, аз прекрачвам отвора във времето. Това е случай на изместена или зле съединена съизмеримост.

— Какво означава това? — запита Кей, вперила широко отворени очи в съпруга си.

— Просто ми повярвай, че е така — каза Масрин. — Аз не мога да слеза долу. — Той не можа да ѝ го обясни по-добре. Не намери подходящи думи да изложи идеята си.

— А можеш ли да се качиш горе? — попита напълно объркана Кей.

— Не знам. Предполагам, че ако се изкача нагоре, ще отида в бъдещето.

— Не, не мога да понеса всичко това — каза Кей. — Какво стана с теб? Как ще се измъкнеш оттук? Как ще слезеш по това обитавано от духове стълбище?

— Хей, вие още ли сте тук? — изгراحی отвън гласът на мистър Харф.

Масрин отиде и отвори вратата.

— Мисля, че ще се наложи да останем за известно време — каза той на хазяина.

— И дума да не става — рече Харф. — Вече дадох под наем стаята. — Веселяка Харф бе дребен и кокалест, с тесен череп и устни, тънки като паяжина. Той се вмъкна дебнешком в стаята, като се оглеждаше за следи от повреда на имуществото си. Една от най-характерните му особености бе убеждението, че най-милите хора са способни на най-лоши престъпления.

— Кога идват наемателите? — запита Масрин.

— Следобед. И искам да се махнете, преди да са дошли.

— Не бихме ли могли да се разберем някак си? — запита Масрин.

Абсурдността на положението го порази. Той не можеше да слезе по стълбището. Ако Харф го принудеше да стори това, той щеше да се озове в праисторическия Ню Йорк, където завръщането му сигурно се очакваше с нетърпение.

Ето ти го и всеобхватния проблем на парадокса!

— Зле ми е — промълви Кей сподавено. — Не съм в състояние да си тръгна.

— От какво ти е зле? Щом не си добре, ще повикам линейка — каза Харф, оглеждайки се подозрително из стаята за някакви следи от чума.

— С удоволствие ще ви платя двоен наем, ако ни оставите още мъничко тук — каза Масрин.

Харф се почеса по главата и се втренчи в Масрин. Той обърса нос с опакото на ръката си и попита:

— Къде са парите?

Масрин осъзна, че има само десет долара и билетите за влака. Той и Кей щяха да помолят за аванс още с пристигането си в колежа.

— Нямате пукната пара, нали? — каза Харф. — Мислех, че сте си намерили работа в някакво училище.

— Това е истина — заяви Кей твърдо.

— Ами тогава защо не идете там и не се махнете от къщата ми? — запита Харф.

Двамата стояха безмълвни. Харф ги изгледа свирепо.

— Доста подозрително. Махайте се преди обед или ще повикам полицаи.

— Почакайте! — извика Масрин. — Ние сме си платили наема за днес. Стаята е наша до дванадесет часа в полунощ.

Харф го погледна вторачено. Обърса отново носа си замислено.

— Не се опитвайте да пресрочите и минутка — каза той, като излизаше от стаята.

Веднага щом Харф си отиде, Кей побърза да затвори вратата.

— Скъпи — каза тя, — защо не повикаме някои учени тук, в Ню Йорк, и да им кажем какво се е случило. Сигурна съм, че те ще уредят нещо, докато... колко дълго ще трябва да останем тук?

— Докато поправят пробива — отвърна Масрин. — Но ние не можем да кажем за това никому, особено пък на учените.

— Защо? — запита Кей.

— Виж какво, най-важното е, както ти казах, да се избегне парадоксът. Това означава, че трябва да стоя настрана и от миналото, и от бъдещето. Ясно ли е?

— Щом казваш — примири се Кей.

— Ще повикаме екип учени и какво ще стане? Естествено, те са скептични. Ще поискат да ме *видят* как го правя. И аз ще *трябва* да го направя. Веднага ще доведат някои свои колеги. И те ще наблюдават как изчезвам. Разбираш ли, през цялото време не ще има доказателство, че съм бил в миналото. Всичко, което ще им бъде известно, когато слеза долу, е, че изчезвам. Ще повикат фотографи, за да се убедят, че не хипнотизирам учените. След това те ще поискат доказателства. Ще поискат да им донеса от там скалп или една от онези тояги. Вестниците ще се доберат до това. И неизбежно някъде по този път аз ще създам парадокс. А знаеш ли какво ще стане тогава?

— Не, не знам, но и ти не знаеш.

— Аз знам — рече Масрин убедено. — Щом веднъж се създаде парадокс, агентът — човекът, който го е причинил, тоест аз — ще изчезне. Завинаги. И тогава ще влезе в книгите като още една неразрешена загадка. И така парадоксът ще се отстрани по най-лесния начин — като се премахне парадоксалният елемент.

— Ако мислиш, че си в опасност, тогава, разбира се, няма да викаме никакви учени — каза Кей. — Макар че бих искала да знам какво целиш. Не разбирам нищо от това, което казваш. — Тя отиде до прозореца и погледна навън. Там беше Ню Йорк, а отвъд някъде бе

Айова, където трябваше да отидат. Тя погледна часовника си. Вече бяха изпуснали влака.

— Позвъни в колежа — помоли Масрин. — Кажи им, че ще се забавя няколко дни.

— Дали ще е само няколко дни? — запита Кей. — Как изобщо ще се измъкнеш оттук?

— Е, отворът във времето не е вечен — каза Масрин. — Той ще се затвори, ако не се пъхам в него.

— Но ние можем да останем тук само до полунощ. А след това какво ще стане?

— Не знам — каза Масрин. — Можем само да се надяваме, че дотогава ще го поправят.

ДО: ЦЕНТЪРА

Кантора 41

НА ВНИМАНИЕТО НА: Пом.-контрольор Миглийз

ОТ: Контрактор Кариеномен

ОТНОСНО: Метагалактика МОРСТТ

Уважаеми господине,

Приложена ви изпращам моята оферта за изработване на нова метагалактика в района с кодово название МОРСТТ. Ако напоследък сте чували някои коментари из артистичните среди, мисля, че ще се убедите, че използването на нестабилни атоми в Метагалактика АТТАЛА бе обявено за „първия велик напредък в съзидателното техническо творчество след внедряването на променливия времепоток“. Виж приложените рецензии.

Моята артистичност предизвика много ласкави отзиви.

Повечето от несъответствията — ЕСТЕСТВЕНИ несъответствия, позволявам си да ви напомня — в Метагалактика АТТАЛА бяха отстранени. Продължавам да работя с травмирования в пробива на времето. Той засвидетелствува пълна готовност да сътрудничи,

доколкото би могъл да направи това, с всичките различни влияния около себе си.

Засега съм съединил ръбовете на пробива и съм ги оставил да се втвърдяват. Надявам се индивидът да остане неподвижен, тъй като наистина нямам желание да отстранявам някого или нещо. В края на краищата всеки човек, всяка планета, всяка звездна система, колкото и незначителни да са, са неразделна част от моята метагалактическа схема.

Във всеки случай творението ми е артистично.

Очакваме с радост вашия приемателен оглед. Моля да вземете под внимание разположенията на галактиките около метагалактическия център. Те са красив блян, който човек би искал да носи винаги у себе си.

Моля да разгледате офертата ми за проекта на Метагалактика МОРСТТ в светлината на постиженията ми досега.

Все още очаквам заплащането за Метагалактика АТТАЛА.

С уважение,
Кариеномен

Приложено:

1 бр. оферта за проект на Метагалактика МОРСТТ

3 бр. критични рецензии относно Метагалактика АТТАЛА

— Часът е единадесет и четиридесет и пет — каза Кей нервно.
— Мислиш ли, че можем да тръгнем вече?

— Нека почакаме още няколко минути — каза Масрин. Той чуваше как Харф дебне на площадката, очаквайки с нетърпение да удари полунощ.

Масрин наблюдаваше как часовникът му отмерва секундите.

В дванадесет без пет той реши, че може да опита. Ако пробивът не бе поправен до този момент, пет минути повече нямаше да

променят нещата.

Постави куфара върху тоалетната масичка и подложи отдолу един стол.

— Какво ще правиш? — запита Кей.

— Не ми се иска да изпробвам тези стъпала нощем — каза Масрин. — Достатъчно неприятно е да си играем с онези индианци през деня. Вместо това ще опитам да се изкача нагоре.

Тя му отправи поглед, изпълнен с предчувствия за провал.

— Всичко това не е от стъпалата — повтори й Масрин. — А от самото изкачване и слизане. Критичното разстояние изглежда около пет фута. Смятам, че тази височина е напълно достатъчна.

Кей нервничеше, свивайки и отпусайки юмруци, докато Масрин се качваше на стола. Той постави единия си крак на тоалетната масичка, след това и другия и се изправи.

— Мисля, че е добре — рече, като залитна леко. — Ще опитам малко по-нависоко.

Покачи се върху куфара. И изчезна.

Беше ден и той се намираше в някакъв град. Но градът не приличаше на Ню Йорк. Беше смайващо красиво, толкова красиво, че Масрин не посмя да диша от страх да не наруши мимолетната прелест.

Това бе град с изящни тънки кули и сгради. И хора. Но какви хора, помисли си Масрин, като изпусна дъха си с въздишка.

Те имаха синя кожа. Светлината бе зелена и идваше от обагрено в зелено слънце.

Масрин пое дъх и се задави. Отново понечи да вдъхне въздух и започна да губи равновесие. В града нямаше никакъв въздух. Поне нямаше въздух, който той би могъл да диша. Потърси опора назад и се преметна надолу.

Приземи се задавен и сгърчен на пода в стаята си.

След малко той задиша отново. Чу Харф да удря по вратата. Масрин се олюля на краката си и се помъчи да измисли нещо. Той познаваше Харф, който вероятно бе сигурен вече, че Масрин оглавява мафията. Щеше да повика полицаи, ако не си отиде. А това щеше да доведе накрая до...

— Слушай — каза той на Кей. — Хрумна ми една идея.

Гърлото му още гореше от атмосферата на бъдещето. Въпреки всичко, каза на себе си, нямаше причина да е толкова изненадан. Беше направил твърде голям скок напред. Съставът на земната атмосфера сигурно се бе променил постепенно и хората се бяха адаптирали към него. Но за него бе отрова.

— Сега има две възможности — каза на Кей. — Едната, че под праисторическия пласт има друг, по-ранен пласт. Втората, че праисторическият пласт е само временно прекъсване във времето и под него се намира днешният Ню Йорк. Следиш ли мисълта ми?

— Не.

— Ще се опитам да сляза под праисторическия пласт. Това може да ме изведе долу на приземния етаж. Ясно е, че по-лошо от това не може да стане.

Кей се замисли върху логиката да навлезеш хиляди години в миналото, за да извървиш няколко фута надолу, но не каза нищо.

Масрин отвори вратата и излезе на стълбището, придружен от Кей.

— Пожелай ми успех — каза той.

— Успех ли? — извика от долната площадка мистър Харф. — Да се махате оттука!

Масрин потъна надолу по стълбите.

В праисторическия Ню Йорк бе същото утро и диваците все още го очакваха. Масрин прецени, че тук бе изминало не повече от половин час. Нямаше време да се учудва защо.

Беше ги изненадал и имаше преднина от двадесет ярда, преди да го забележат. Те го погнаха и Масрин потърси падина. Трябваше да слезе пет фута надолу, за да се измъкне.

Той съзря вдлъбнатина и скочи надолу.

Беше попаднал във вода. Но не на повърхността, а *под* нея. Налягането бе огромно и слънчевата светлина не стигаше до Масрин.

Сигурно бе навлязъл във времето, когато тази област се е намирала под Атлантика.

Масрин зарита яростно, тъпанчетата на ушите му като че ли щяха да се пукнат. Заиздига се към повърхността и...

Беше отново в равнината, от него се стичаше вода.

Този път на диваците им дойде твърде много. Те видяха как той внезапно се изправи пред тях, изкрещяха от ужас и хукнаха.

Този воден дух се оказа доста силно преживяване за тях.

Уморен, Масрин се върна при хълма, изкачи го и се намери отново на стълбището.

Кей го гледаше вторачено, долната челюст на Харф висеше отпусната. Масрин се усмихна с усилие.

— Мистър Харф — каза той. — Бихте ли дошли в стаята ми? Има нещо, което искам да ви кажа.

ДО: ЦЕНТЪРА

Кантора 41

НА ВНИМАНИЕТО НА: Пом.-контрольор Миглийз

ОТ: Контрактор Кариеномен

ОТНОСНО: Метагалактика МОРСТТ

Драги ми господине,

Трудно ми е да разбера отговора ви на офертата си за построяването на Метагалактика МОРСТТ. Дори нещо повече, не мисля, че сквернословие то може да намери място в едно делово писмо.

Ако бяхте си направили труда да инспектирате последната ми работа в АТТАЛА, щяхте да се убедите веднъж завинаги, че тя е красиво творение, което успешно ще извърви дългия път на овладяването на основния хаос.

Единствената подробност, останала за уреждане, е въпросът с травмирания човек. Опасявам се, че ще трябва да го отстраня.

Втвърдяването на пробива вървеше добре, докато той не се напъха отново в него и не го разкъса много по-зле отпреди. Все още няма парадокс, но го виждам да се задава.

Ако той не започне да контролира непосредственото си окръжение и не стори това веднага, аз ще предприема необходимата стъпка. Парадоксът е недопустим.

Смятам за свой дълг да ви помоля да преразгледате офертата ми по проекта на Метагалактика МОРСТТ.

Надявам се да ме извините, че поставям отново този въпрос на вниманието ви, но все още очаквам заплащането си.

С уважение,
Кариеномен

— Ето това е историята, мистър Харф — завърши Масрин един час по-късно. — Знам колко странно звучи, но вие самият ме видяхте, като изчезвам.

— Това видях — каза Харф.

Масрин отиде в банята да простре мокрите си дрехи.

— Да — потвърди Харф. — Мисля, че изчезна.

— Наистина изчезнах.

— И не искаш учените да разберат, че си имаш вземане-даване с дявола? — запита Харф лукаво.

— Не! Обясних ви за парадокса и...

— Чакай да помисля — каза Харф и енергично обърса носа си. — Тези украсени тояги, които казваш, че имали... Дали една от тях не би представлявала ценност за някой музей? Казваш, че подобно нещо изобщо няма.

— Какво? — извика Масрин, като излизаше от банята. — Вижте какво, аз не мога да се докосна до нищо там. Това би оказало...

— Разбира се — прекъсна го Харф. — А какво ли ще стане, ако повикам няколко репортьори? И няколко учени? Вероятно ще мога да пипна тлъста сумичка от тази среща с дявола.

— Няма да направите това — извика Кей, припомняйки си думите на съпруга си, че нещо лошо ще се случи.

— Бъдете разумни — каза Харф. — Всичко, което искам, са една-две от тези тояги. Това няма да създаде никакви неприятности. Само трябва да попиташ твоя дявол...

— Тук не е намесен никакъв дявол — прекъсна го Масрин. — Нямата представа каква роля в историята може да изиграе само една от тях. Ами ако тази, която взема, е предназначена да убие човека, който

може да обедини тези хора, и североамериканските индианци да посрещнат европейците като един дружен народ. Помислете само как би променило това...

— Не ми дрънкай глупости! — рече Харф. — Ще ми донесеш ли тояга, или не?

— Аз ви обясних вече — каза Масрин уморено.

— И не ме занасяй повече с тази измишльотина с парадокса. И без това нищо не разбирам от нея. Но ще разделя наполовина с теб това, което ще взема за тоягата.

— Не.

— Добре. Ще се видим пак. — Харф се отправи към вратата.

— Почакайте!

— Съгласен? — Тънките паяжиновидни устни на Харф сега се усмихваха.

Масрин преценяваше коя от двете злини е по-малка. Ако той донесеше тояга, съществуваше сериозна възможност да се породи парадокс, като се изличи всичко, направено от тоягата в миналото. Но ако не донесеше, Харф щеше да повика вестникарите и учените. Те можеха да установят дали Харф говори истината, като просто го смъкнат по стълбището, нещо, което полицията във всеки случай би направила. Той ще изчезне и тогава...

При намесата на повече хора парадоксът щеше да стане неизбежен и твърде възможно бе цялата земя да бъде отстранена. Макар и да не знаеше точно защо, Масрин знаеше това със сигурност.

И така, и иначе бе загубен, но да донесе тоягата изглеждаше по-простата алтернатива.

— Ще я донеса — каза Масрин.

Той отиде до стълбището, последван от Кей и Харф. Кей го сграбчи за ръката.

— Не отивай! — помоли го тя.

— Нямам друг изход. — За миг помисли да убие Харф. Но това щеше да го доведе само до електрическия стол. Разбира се, можеше да убие Харф, да занесе трупа му в миналото и да го погребее там.

Само че трупът на човек от двадесетия век в праисторическа Америка можеше също да създаде парадокс. Ами ако го зарови горе? Но не беше в характера му да убие човек. Масрин целуна жена си и заслиза надолу по стълбището.

В равнината не се виждаха диваци, макар Масрин да бе убеден, че чувствава как очите им го дебнат. Той намери две тояги на земята. Реши, че тези, с които го бяха ударили, вероятно бяха станали табу, и вдигна едната в очакване друга тояга да пръсне черепа му всеки миг. Но равнината бе спокойна.

— Бива си те, момче — каза Харф. — Дай я тук!

Масрин му подаде тоягата. После отиде при Кей и я обгърна с ръка. Вече имаше парадокс, все едно че бе убил своя прапрадядо, преди да се е родил.

— Чудесна вещ — рече Харф, любувайки се на тоягата на светлината. — Смятай, че наемът ти е платен до края на месеца...

Тоягата изчезна от ръката му. Харф изчезна. Кей припадна.

Масрин я отнесе до леглото и напръска лицето ѝ с вода.

— Какво стана? — запита тя.

— Не знам — отвърна Масрин внезапно, напълно объркан. — Всичко, което знам, е, че ние трябва да останем тук най-малко още две седмици. Дори ако трябва да ядем фасул.

ДО: ЦЕНТЪРА

Кантора 41

НА ВНИМАНИЕТО НА: Пом.-контрольор Миглийз

ОТ: Контрактор Кариеномен

ОТНОСНО: Метагалактика МОРСТТ

Господине,

Предложението ви да ни възложите ремонта на повредени звезди е оскърбление за моята компания и лично за мен. Ние отказваме. Позволете да ви запозная с досегашната си работа, описана в брошурата, която прилагам.

Как можете да предлагате такава черна работа на една от най-изтъкнатите компании на ЦЕНТЪРА?

Бих искал отново да отправя молбата си за построяването на новата Метагалактика МОРСТТ.

Що се отнася до Метагалактика АТТАЛА, работата по нея е напълно завършена и по-изящно творение не би могло да се намери никъде от тази страна на хаоса. Тя е цяло чудо.

Травмираният човек вече не е травмиран. Бях принуден да отстранявам. Аз обаче не отстраних пострадалия човек. Вместо него успях да отстраня един от външните му дразнители. Сега той вече може да се развива нормално.

Чудесен ход, надявам се ще признаете, изпълнен с остроумие, с каквото се характеризира цялата моя работа.

Решението ми бе: Защо да отстранявам един добър човек, щом мога да го спася, като изтръгна негодника до него?

Напомням ви, че очаквам посещението ви. Моля да преразгледате въпроса с Метагалактика МОРСТТ. **ВСЕ ОЩЕ ОЧАКВАМ ЗАПЛАЩАНЕТО.**

С уважение,
Кариеномен

Приложено:
1 бр. брошура 9978 страници

НЕДОКОСНАТ ОТ ЧОВЕШКИ РЪЦЕ

Хелмън извади последната репичка от консервената кутия с пергела за отмерване на разстояние. Той я повдигна нагоре за да може Каскър да ѝ се полюбува, и я постави внимателно на работната маса до бръснача.

— Дяволски малко за двама яки мъже — рече Каскър, като се строполи върху ленената тапицерия на един от корабните столове.

— Ако желаш да се откажеш от своя дял... — понечи да предложи Хелмън.

Каскър поклати енергично глава. Хелмън се усмихна, взе бръснача и огледа критично острието му.

— Не се старай да правиш от нея произведение на изкуството — каза Каскър, оглеждайки бегло корабните механизми. Те се приближаваха към една червена планета-джудже, единствената наоколо, която имаше слънце. — Искам да свършим с вечерята, преди да влезем в орбита.

Хелмън направи умел разрез върху репичката, като наклони върха на бръснача. С отворена уста Каскър се приведе над масата. Хелмън задържа внимателно бръснача и разряза репичката точно наполовина.

— Ще кажеш ли молитва преди ядене? — запита Хелмън.

Каскър изръмжа нещо и напъха своята половина в устата си. Хелмън дъвчеше по-бавно. Струваше му се, че парливият вкус ще експлодира някъде по отвикналото му небце.

— Нищожно по обем количество — отбеляза Хелмън.

Като преглътна и последното късче от репичката си, Хелмън сподави една въздишка. Последното им ядене беше преди три дни... ако две бисквити и чаша вода могат да се нарекат ядене. Тази репичка, потънала току-що в огромната празнота на стомасите им, бе последният грам храна на борда на кораба.

— Две планети — заговори Каскър. — Едната е прегоряла като сухар.

— Тогава да се приземим на другата.

Каскър кимна и заложи спирала за намаляване на скоростта в лентата на корабния автопилот.

Хелмън се улови, че премисля за стотен път къде бе грешката. Дали бе объркал хранителните запаси в станцията в Каляо? В края на краищата той бе посветил вниманието си изцяло на миньорската екипировка. Или пък от земната служба просто бяха забравили да натоварят последните скъпоценни сандъци?

Той пристегна колана си на четвъртата, пробита от него наскоро дупка.

Предположенията бяха безполезни. Каквато и да беше причината, те бяха здравата загазили. А като за подигравка имаха предостатъчно гориво, да се приберат до Каляо. Но когато корабът стигнеше до там, те щяха да бъдат вече два изключително мършави трупа.

— Влизаме в орбита — каза Каскър.

И като че ли за проклетия в този неизследван район имаше малко слънца и още по-малко планети. Вероятно съществуваше някаква възможност да се запасят с вода, но шансовете да намерят нещо за ядене бяха почти нищожни.

— Погледни насам! — Гласът на Каскър прозвуча дрезгаво.

Хелмън се изтръгна от мислите си.

Планетата приличаше на объл сиво-кафяв таралеж. Върховете на милиони иглоподобни планини проблясваха сред оскъдната светлина на червеното джудже. И като се снишаваха в поредната обиколка около планетата, те имаха усещането, че острият планини се протягаха нагоре, за да ги посрещнат.

— Не би могло да има само планини — каза Хелмън.

— Сигурно.

Наистина имаше океани и езера, над които стърчаха назъбени върхове на островни планини. Но нямаше и следа от равна земя, нито намек за цивилизация или за присъствие дори на животински свят.

— Добре поне, че има кислородна атмосфера — отбеляза Каскър.

Спиралата за намаляване на скоростта ги водеше около планетата. Все още се виждаха само планини и езера, и океани, и отново планини.

На осмата обиколка Хелмън съзря самотна постройка върху един планински връх. Каскър удари спирачките много рязко и корпусът се нажежи до червено. На единадесетата обиколка те се приземиха.

— Какво глупаво място за строеж — промърмори Каскър.

Постройката имаше формата на поничка и бе кацнала красиво на планинския връх. Около нея имаше широк равен пояс, който Каскър опърли при приземяването на кораба.

Гледана отгоре, постройката не изглеждаше голяма. Но на земята тя се оказа огромна. Хелмън и Каскър се изкачиха бавно до нея. Хелмън държеше в готовност инжектора си, но не се забелязваше и най-малкият признак на живот.

— Тази планета сигурно е изоставена — каза Хелмън почти шепнешком.

— Всеки нормален човек ще напусне това място — рече Каскър. — Достатъчно хубави планети има наоколо и никому и през ум няма да мине да живее на иглен връх.

Стигнаха до вратата. Хелмън се опита да я отвори, но установи, че е заключена. Обърна се и погледна назад, към импозантно разположените планини.

— Знаеш ли — рече той, — вероятно когато масата на тези планини е била още в разтопено състояние, са й повлияли няколко гигантски луни, които в последствие са се разпаднали. Напреженията, външни и вътрешни, са я деформирали в настоящия и бодлив вид и...

— Стига! — прекъсна го Каскър неучтиво. — Личи си, че си бил библиотекар, преди да решиш да забогатееш от урана.

Хелмън вдигна рамене и прогори дупка в ключалката на вратата. Изчакаха малко.

Единственият звук тук, на планинския връх, бе куркането на червата им.

Влязоха.

Огромното клинообразно помещение бе очевидно някакъв склад. Стоките бяха натрупани до тавана, разпилени небрежно край стените по пода. Имаше сандъци и контейнери от всякакъв размер и форма, някои достатъчно обемисти да поберат слон, други, не по-големи от напръстник.

Близо до вратата стоеше прашна купчина книги. Хелмън веднага се наведе да ги разгледа.

— Тук някъде трябва да има храна — каза Каскър и лицето му просветна за пръв път от цяла седмица насам. Той започна да отваря първия попаднал му сандък.

— Това е интересно — каза Хелмън, като захвърли всички книги, запазвайки само една.

— Нека първо похапнем — каза Каскър, като отваряше капака на сандъка. Вътре имаше кафеникав прах. Каскър го погледна, помириса и направи гримаса.

— Наистина много интересно — отбеляза Хелмън, прелиствайки книгата.

Каскър отвори малка консервена кутия, която съдържаше искряща зелена слуз. Той затвори кутията и отвори друга. Тя пък съдържаше матово оранжево пихтиесто вещество.

— Виж ти — промърмори Хелмън, продължавайки да чете.

— Хелмън! Ще бъдеш ли любезен да захвърлиш тази книга и да ми помогнеш да намерим нещо за ядене.

— За ядене ли? — попита Хелмън, като откъсна поглед от книгата. — Какво те кара да мислиш, че тука има нещо за ядене? Ако искаш да знаеш, това би могло да бъде и фабрика за бои.

— Това е склад! — изкрещя Каскър.

Той отвори една бъбрековидна консервена кутия и извади от нея мека морава пръчица, но щом понечи да я помирише, тя бързо се втвърди и разпадна на прах. Той загреба с шепя праха и го поднесе към устата си.

— Това би могло да е екстракт от стрихнин — каза Хелмън нехайно.

Каскър рязко хвърли праха и избърса длани.

— В края на краищата — каза Хелмън, — да приемем, че това е склад — склад за провизии, щом толкова ти се иска. Ние обаче не знаем какво предишните жители са смятали за добра храна. Може би салата от парижка зеленина, подправена със сярна киселина.

— Добре де — каза Каскър, — но нали все пак трябва да ядем? Как да се оправим с всичко това? — Той посочи към стотиците сандъци, консервени кутии и бутилки.

— Това, което трябва да направим — каза Хелмън отривисто, — е да извършим качествен анализ на четири-пет проби. Бихме могли да започнем с обикновено титруване, да сублимираме главния елемент, да

проверим дали той образува утайка, да установим молекулярния му строеж от...

— Хелмън, ти не знаеш какво говориш. Ти си библиотекар, нали така? А аз съм пилот, завършил задочно. Ние не сме учили нищо за всичките тези титрации и сублимации.

— Знам — каза Хелмън, — но това е, което трябва да направим. Това е правилният начин, по който трябва да постъпим.

— Сигурно. А междуременно, докато прескочи насам някой химик, ние какво ще правим?

— Това тук може да ни помогне — каза Хелмън, като вдигна книгата. — знаеш ли какво е това?

— Не — отвърна Каскър, като полагаше всички усилия да не загуби търпение.

— Това е джобен речник и наръчник по хелгийски език.

— Хелгийски ли?

— Хелг е планетата, на която се намираме. Знаците съвпадат с обозначенията по сандъците.

Каскър повдигна едната си вежда:

— Никога до сега не съм чувал за Хелг.

— Не мисля, че планетата е имала някога контакти със Земята — каза Хелмън. — Този речник не е хелгийско-английски. Той е хелгийско-алумбриджийски.

Каскър си спомни, че Алумбриджия бе родната планета на малоброен предприемчив род от влечугоподобни, разположена някъде към центъра на галактиката.

— А ти откъде си се научил да четеш алумбриджийски? — запита Каскър.

— Е, да си библиотекар не е напълно безполезна професия — каза Хелмън скромно. — В свободното си време...

— Аха! А какво би казал да...

— Знаеш ли — прекъсна го Хелмън, алумбриджийците вероятно са помогнали на хелгийците да напуснат тази планета и да се заселят на друга. Те продават услуги от този род. И в такъв случай твърде вероятно тази постройка е склад за провизии.

— Да бе започнал да превеждаш — предложи уморено Каскър. — И дано откриеш нещо за ядене.

Те започнаха да отварят сандъците докато на края намериха вещество с обещаващ вид. Хелмън усърдно се зае да преведе знаците върху него.

— Разчетох го — каза той. — Ето какво пише: УПОТРЕБЯВАЙТЕ ПОНЮХВАЧИ! НАЙ-ДОБРОТО ИЗСТЪРГВАЩО СРЕДСТВО!

— Не ми звучи като нещо за ядене — отбеляза Каскър.

— Страхувам се, че си прав.

Намериха друго, на което пишеше: ВИГРУУМ! ПЪЛНИ СТОМАХА И ГО ПЪЛНИ ДОБРЕ!

— Какъв вид животни предполагаш, че са били тези хелгийци? — попита Каскър.

Хелмън вдигна рамене.

Преводът на следващия етикет отне почти петнадесет минути. На него пишеше: АРГОЗЕЛ — ТРЪПКА ЗА ВАШАТА ТУДРА, СЪДЪРЖА ТРИДЕСЕТ АРПА РАМСТАТОВ ПУЛЦ, ОТЛИЧНО СРЕДСТВО ЗА СМАЗВАНЕ НА ЧЕРУПКАТА.

— Все пак тук трябва да има нещо за ядене! — каза Каскър с нотка на отчаяние.

— Надявам се — отвърна Хелмън.

Два часа по-късно положението бе същото. Бяха превели десетки надписи и помирисали толкова много вещества, че от погнуса обонятелните им сетива отказваха да действуват.

— Хайде да обсъдим въпроса — предложи Хелмън, като седна на един сандък с надпис „ВОРМИТАШ — ХУБАВ КАТО ИМЕТО СИ“.

— Дадено — каза Каскър и се изтегна на пода. — Започвай!

— Ако бихме могли да разберем какъв вид същества са населявали тази планета, бихме узнали каква храна са употребявали те и дали ние можем да ядем от нея.

— Всичко, което знаем за тях — каза Каскър, — е, че са писали многобройни рекламни гадости.

Хелмън се направи, че не го чу.

— Какъв вид разумни същества биха се развили на една планета, изградена изцяло от планини?

— Само глупаци — каза Каскър.

Така доникъде нямаше да стигнат. Хелмън обаче разбра, че не може да направи никакъв извод от съществуването на планините. То не изясняваше дали бившите хелгийци са ядели силикати или белтъчини, или храни с йодова основа, или нещо друго.

— Виж какво — каза Хелмън, — ще трябва да стигнем до това по чисто логичен път. Слушаш ли ме?

— Разбира се — отвърна Каскър.

— Добре. Има една стара поговорка, която напълно се отнася до нашето положение. Това, което за един е храна — за друг е отрова.

— Така ли? — каза Каскър. Беше сигурен, че от глад стомахът му се бе свил и станал малък като топче за игра.

— Можем да предположим, първо, че храната за тях е храна и за нас.

Каскър с усилие се изтръгна от видението на пет сочни бифтека, които измамно танцуваха пред очите му.

— А ако храната за тях е отрова за нас? Тогава какво?

— Тогава — каза Хелмън — ще приемем, че отровата за тях е храна за нас.

— А какво ще стане, ако храната за тях и отровата за тях са отрова за нас?

— Ще гладуваме.

— Добре — каза Каскър, като се изправи. — С кое предложение ще започнем?

— Знаеш ли, няма смисъл да си търсим белята. Планетата е кислородна, ако това значи нещо. Нека първо предположим, че ние можем да ядем някои от основните им храни. А ако не можем, ще преминем към техните отрови.

— Ако сме живи до тогава — каза Каскър.

Хелмън започна да превежда етикети. Те отхвърлиха надписи като АНДРОГИНИТНА НАСЛАДА и ВЕРБЕЛ — ЗА ПО-ДЪЛГИ, ПО-КЪДРАВИ И ПО-ЧУВСТВИТЕЛНИ ПИПАЛЦА, докато на края намериха една кутийка с приблизителни размери шест на три инча. Етикетът и гласеше: ВАЛКОРИН — УНИВЕРСАЛЕН ПИР ЗА ВКУСА, ЗА ВСИЧКИ ХРАНОСМИЛАТЕЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ!

— Това, изглежда, го бива — каза Хелмън. Той отвори кутийката. Каскър се наведе и подуши.

— Не мирише.

В кутийката намериха правоъгълно жилаво червено блокче. То се тресеше леко като желе.

— Отхапи от него — предложи Каскър.

— Аз ли? — запита Хелмън. — Защо пък аз?

— Нали ти го избра?

— Предпочитам да си го гледам — каза Хелмън с достойнство.
— Не съм толкова гладен.

— Нито пък аз — заяви Каскър.

Те седнаха на пода и вторачиха поглед в блокчето. След десетина минути Хелмън се прозя, облегна се назад и затвори очи.

— Добре, страхливецо — каза с горчивина Каскър. — Аз ще го опитам. Запомни обаче, ако аз се отровя, ти никога няма да се измъкнеш от тази планета. Ти не умееш да пилотираш.

— Тогава си отхапи мъничко — посъветва го Хелмън.

Каскър се надвеси над блокчето и се втренчи в него. След това го мушна с палеца си.

Жилавото блокче се изкикоти.

— Чу ли? — изкрещя Каскър, като отскочи назад.

— Нищо не чух! — каза Хелмън, ръцете му трепереха. — Хайде продължавай!

Каскър отново побутна блокчето. То се изкикоти още по-силно, този път с една отвратителна превзетост.

— Ясно — каза Каскър. Кое е следващото за опитване?

— Следващото ли? Че на това какво му е?

— Аз не ям неща, които се кикотят — заяви твърдо Каскър.

— Слушай какво ще ти кажа — каза Хелмън. — Съществата, които са произвели това блокче, може би са се опитали да създадат един естетичен звук в допълнение към приятната форма и цвят. Този кикот е вероятно единствено за забавление на консуматора.

— Тогава ти сам отхапи от него! — предложи Каскър.

Хелмън го погледна вторачено, но не посегна към жилавото блокче. На края каза:

— Я да не се занимаваме повече с него!

Те захвърлиха блокчето в един ъгъл. То си остана там и тихичко се закикоти само на себе си.

— А сега какво? — запита Каскър.

Хелмън огледа разбърканите купчини от непонятни чужди стоки. Той забеляза, че има врати от двете страни на помещението.

— Да надзорнем в другите секции — предложи.

Каскър повдигна рамене с безразличие.

Те се дотъртриха бавно до вратата вляво. Тя беше заключена и Хелмън я отвори с помощта на инжектора.

Стаята бе клинообразна, препълнена с непонятни чужди стоки.

Обратният път през първото помещение им се стори дълъг няколко мили, но то им причини само леко задъхване. Хелмън разби ключалката и те надзорнаха вътре.

Стаята бе клинообразна, препълнена с непонятни чужди стоки.

— Пак същото — отбеляза тъжно Каскър и затвори вратата.

— Очевидно серия от такива помещения опасва изцяло постройката — каза Хелмън. — Чудя се дали трябва да изследваме всичките.

Каскър изчисли обиколката на постройката, сравни я със силите, които му бяха останали, и приседна тежко на един продълговат сив предмет.

— Защо си даваме толкова зор? — запита.

Хелмън се опита да събере мислите си. Ясно е, че трябваше да намери някакъв ключ, разковниче, което да му разкрие какво можеха да ядат. Но къде беше то?

Той разгледа предмета, върху който седеше Каскър. По големина и форма наподобяваше огромен ковчег с малка вдлъбнатина на капака. Беше направен от твърдо набръчкано вещество.

— Какво предполагаш, че е това? — запита Хелмън.

— Има ли някакво значение?

Той разгледа знаците, нарисувани отстрани на предмета, и едва след това ги затърси в речника.

— Прекрасно — каза след малко.

— Нещо за ядене ли е? — запита Каскър с искрица надежда.

— Не. Ти седиш върху нещо, което се нарича СВРЪХСПЕЦИАЛЕН ТРАНСПОРТ „МОРОГ“ ЗА ИЗТЪНЧЕНИЯ ХЕЛГИЕЦ, КОЙТО КОПНЕЕ ЗА НАЙ-ДОБРОТО ПРИ ВЕРТИКАЛНОТО ТРАНСПОРТИРАНЕ. Това е превозно средство!

— Така ли? — реагира вяло Каскър.

— Това е много важно! Погледни! Как ли работи?

Каскър уморено слезе от Сврѣхспециалния транспорт „Морог“ и го огледа внимателно. В ъглите му забеляза четири почти невидими резки. — Прибиращи се колела вероятно, но не виждам...

Хелмън продължи да чете на глас:

— Трябва да му се дадат три амфуса високооборотно гориво Интегор, след това един ван смазочно масло Тондър и да се кара с не повече от три хиляди рула през първите петдесет мунгуса.

— По-добре да намерим нещо за ядене — каза Каскър.

— Не разбираш ли колко е важно това? — запита Хелмън. — То би могло да реши нашия проблем. Ако можем да проследим чуждата логика, вложена при построяването на това превозно средство, ние бихме могли да узнаем мисловния модел на хелгийците. Това от своя страна ще ни позволи да вникнем в тяхната нервна система, която ще ни подсказе какъв е биохимичният им строеж.

Каскър стоеше безмълвен, като се опитваше да изчисли дали са му останали достатъчно сили да удуши Хелмън.

— Например — продължи Хелмън — какъв вид транспортно средство би било подходящо за подобно място? Във всеки случай не и на колела, тъй като теренът е твърде вълнообразен. Антигравитационно? Може би, но какъв вид антигравитационно транспортно средство? И защо жителите са се спрели именно на сандъковидната форма, а не на...

Каскър със съжаление констатира, че не ще му стигнат силите да удуши Хелмън, колкото и приятно да би било това. Той прошепна тихичко:

— Бъди добър и престани да дрънкаш като учен. По-добре да видим дали няма нещо, с което да се налагаме.

— Добре — съгласи се Хелмън навъсено.

Каскър наблюдаваше как партньорът му се щураше из консервените кутии, бутилки и сандъци. Учудваше се смътно откъде Хелмън черпи тази енергия и стигна до извода, че усилената мисловна дейност му пречеше да усети глада.

— Открих нещо — провикна се Хелмън, изправен пред една голяма жълта цистерна.

— Какво пише там? — запита Каскър.

— Малко е трудно за превод, но при по-свободно тълкуване звучи така: ВУУЗИ ОТ МОРШИЛ, С ДОБАВКА НА ЛАКТО-ЕКТО ЗА

НОВО ВКУСОВО УСЕЩАНЕ. ВСЕКИ ПИЕ ВУУЗИ. ПОДХОДЯЩ ПРЕДИ И СЛЕД ЯДЕНЕ. НИКАКВИ НЕПРИЯТНИ ПОСЛЕДИЦИ. ОТЛИЧЕН ЗА ДЕЦА! ПИТИЕТО НА ВСЕЛЕНАТА!

— Звучи добре — призна Каскър, като си помисли, че Хелмън не беше чак толкова глупав.

— Това ще ни докаже веднъж завинаги дали храната за тях е храна за нас — каза Хелмън. — Струва ми се, че от всичко дотук Вуузи е най-близо до универсалната напитка.

— Дано е така — каза обнадежден Каскър. — Може да е обикновена вода.

— Сега ще видим. — Хелмън откърти капака с върха на горелката.

В цистерната имаше кристално прозрачна течност.

— Не мирише на нищо — установи Каскър, като се наведе над цистерната.

Кристалната течност се надигна срещу него.

Каскър се отдръпна така рязко, че се спъна в един сандък и падна. Хелмън му помогна да се изправи на крака и те отново приближиха към цистерната. Като дойдоха съвсем близо до нея, течността се издигна три фута във въздуха и тръгна към тях.

— Ами сега, какво направихме? — попита Каскър, като се отдръпваше внимателно назад. Течността преля бавно цистерната и започна да приижда към него.

— Хелмън! — изпищя Каскър.

Хелмън стоеше настрана, пот браздеше лицето му и той намръщен четеше задълбочено в речника си.

— Предполагам, че съм объркал превода — каза той.

— Направи нещо! — изкрещя Каскър. Течността се опитваше да го притисне в един ъгъл.

— Нищо не мога да направя — отвърна Хелмън, като продължаваше да чете. — А, ето къде ми е грешката. Не пише „Всеки пие Вуузи“. Сгрешил съм подлога. „Вуузи пие всеки.“ Това вече говори нещо! Хелгийците вероятно са всмуквали течностите през порите си. Естествено е тогава, че ще предпочетат да бъдат изпивани, вместо те самите да пият.

Каскър се опита да се изплъзне покрай течността, но тя му отрязва пътя с весело бълбукане. Отчаян, той грабна един малък сандък

и го хвърли върху проклетото Вуузи. Вуузи пое сандъка и го изпи. След това го заряза и отново се обърна към Каскър.

Каскър запрати друг сандък. Вуузи изпи и него, и третия и четвъртия които Каскър му хвърли. После, очевидно изтощено, то се вля обратно в цистерната си.

Каскър хлопна капака и седна отгоре му. Здравата трепереше.

— Не беше много удачно — каза Хелмън. — Допускахме, че хелгийците са имали хранителни навици като нашите. А, разбира се, не е задължително...

— Не, не е! Не, сър, разбира се, че не е задължително. Предполагам ни стана ясно, че не е задължително. Ама всеки би разбрал, че не е задължително...

— Я престани! — сряза го Хелмън. — Нямаме време за истерии.

— Извинявай — каза Каскър и бавно се отдалечи от цистерната на Вуузи.

— Смятам сега да приемем, че храната за тях е отрова за нас — каза Хелмън замислено. — И така ще можем да разберем дали отровата за тях е храна за нас.

Каскър не каза нищо. Той все още се чудеше какво ли би станало, ако Вуузи го бе изпил.

В ъгъла жилавото блокче продължаваше само да се кикоти.

— Тук има нещо, което наподобява отрова — извика Хелмън половин час по-късно.

Каскър напълно се беше окопитил — само от време на време леки спазми пробягваха по устните му.

— Какво пише на него? — попита той.

Хелмън търкулна на дланта си малка тубичка.

— Нарича се Уплътнителят на Пвасткин. Ето какво пише на етикета му: **ВНИМАНИЕ! ИЗКЛЮЧИТЕЛНО ОПАСНО! ПВАСТКИНОВИЯТ УПЛЪТНИТЕЛ Е ПРЕДНАЗНАЧЕН ДА ЗАПЪЛВА ДУПКИ И ПУКНАТИНИ, НЕ ПО-ГОЛЕМИ ОТ ДВА КУБИЧЕСКИ ВИМА. УПЛЪТНИТЕЛЯТ НЕ ТРЯБВА ДА СЕ ЯДЕ ПРИ НИКАКВИ ОБСТОЯТЕЛСТВА. АКТИВНИЯТ РАМОТОЛ, СЪСТАВКА, КОЯТО ПРАВИ ПВАСТКИНОВИЯ УПЛЪТНИТЕЛ ЧУДЕСНО СРЕДСТВО ЗА ЗАПЪЛВАНЕ, Е ОСОБЕНО ОПАСЕН, АКО СЕ ВЗЕМЕ ВЪТРЕШНО.**

— Звучи великолепно — каза Каскър. — Може да ни вдигне във въздуха.

— Имаш ли някакви други предложения? — попита го Хелмън.

Каскър се замисли за миг. Храната на планетата Хелг бе явно противна на вкус за човешките същества. Така че може би отровата за тях... но не беше ли за предпочитане гладът?

След кратко допитване до стомаха си той реши, че гладът отпада.

— Давай! — рече той.

Хелмън пусна леко инжектора на земята и отвинти капачката на малката тубичка. Разклати я.

Не последва нищо.

— Пломбирана е — посочи Каскър.

Хелмън проби пломбата с нокът и постави тубичката на пода. От нея започна да блика зловонна зеленикава пяна.

Хелмън погледна подозрително пяната. Тя се разстилаше по пода и се втвърдяваше в голяма буца.

— Това сигурно е мая за хляб — каза той, като сграбчи здраво инжектора.

— Хайде, хайде! Страх стомах не пълни.

— Че аз не ти преча — каза Хелмън.

Буцата набъбна и стана голяма колкото човешка глава.

— Колко ли дълго ще продължава това? — запитва Каскър.

— Рекламират го за уплътнител — отвърна Хелмън. — Предполагам, че и предназначението му е такова — да се разширява, за да запълва дупки.

— Добре де, но колко ще се разширява?

— За жалост не знам колко са два кубически вима. Но това не може да продължава безкрайно...

Малко по-късно те забелязаха, че Уплътнителят бе изпълнил почти една четвърт от помещението и не показваше с нищо, че възнамерява да спира да расте.

— Трябваше да повярваме на етикета! — изстена Каскър от другия край на нарастващата буца. — Наистина е опасно.

Когато Уплътнителят набъбна още малко, той ускори своя растеж. Един лепкав ръб докосна Хелмън и той отскочи назад.

— Внимавай!

Той не можа да се добере до Каскър, застанал от другата страна на гигантското кълбо. Хелмън се опита да го заобиколи, но Уплътнителят пресече помещението по средата. Започна да набъбва към стените.

— Бягай! — извика Хелмън и се втурна към вратата зад гърба си.

Успя да я отвори в мига, в който растящата буца го настигна. Чу как от другата страна на помещението се хлопна врата. Хелмън не чака повече. Със спринт се втурна вътре и затръшна вратата след себе си.

Постоя така за миг, задъхан, стиснал инжектора в ръка. Едва сега разбра колко бе изтощен. Този бяг бе изчерпал последните му резерви от енергия и го бе довел до ръба на припадъка. Добре поне, че и Каскър бе успял да избяга.

Хелмън продължаваше да е в опасност.

Уплътнителят се провря като на шега през прогорената ключалка и влезе в помещението. Хелмън умело насочи инжектора срещу него, но Уплътнителят очевидно бе неуязвим... като всеки добър уплътнител.

Той не показваше никакви признаци на умора.

Хелмън отиде бързо до отсрещната стена. Вратата бе заключена и се наложи да прогори ключалката за да мине през нея.

Колко ли можеше да се разширява буцата? Колко ли бяха два кубически вима? Може би две кубически мили? Сега вече знаеше, че Уплътнителят е бил използван за запълване на пукнатини в кората на планетата.

В следващото помещение Хелмън поспря да си поеме дъх. Спомни си, че постройката е кръгла. Той щеше да си проправи път с горелката през останалите врати и щеше да стигне Каскър. Двамата щяха да си пробият път навън и...

Каскър нямаше инжектор.

Хелмън пребледня от ужас! Каскър бе влязъл в помещението отдясно, защото те го бяха отворили преди това. Уплътнителят несъмнено се промъкваше вече там през прогорената ключалка... и Каскър не можеше да излезе! От лявата му страна се намираще Уплътнителят, а от дясната — заключена врата!

Със сетни сили Хелмън се затича. Сандъците като че ли нарочно му препречваха пътя, препъваха го, забавяха го. Той разби следващата врата и се отправи бързо към другата. И следващата! И другата!

Уплътнителят не може да е изпълнил изцяло помещението на Каскър!

Ами ако го е изпълнил?

Струваше му се, че клинообразните помещения, всяко от които бе част от кръга, няма да се свършат никога — объркан низ от заключени врати, чужди стоки, още врати и още стоки. Хелмън се препъна в един кош и падна, изправи се на крака и падна отново. Бе стигнал до крайния предел на силите си и го бе преминал. Но Каскър бе негов приятел.

Освен това без пилот не би могъл да се измъкне от това място.

С треперещи колене Хелмън преодоля още две помещения и припадна пред третото.

— Ти ли си, Хелмън? — дочу той гласа на Каскър от другата страна на вратата.

— Добре ли си? — едва успя да попита Хелмън.

— Не мога да се похваля, че съм на широко — отвърна Каскър. — Но Уплътнителят спря да расте. Хелмън, изкарай ме оттука!

Хелмън лежеше на пода и дишаше тежко.

— Минутка само! — каза той.

— По дяволите с твоята минутка — изкрещя Каскър. — Изкарай ме оттука! Намерих вода!

— Какво? Как?

Хелмън се опита да стане, но краката му не го слушаха.

— Какво се е случило? — запитва той.

— Като видях как онази буца започва да изпълва помещението, реших да опитам да подкарам Свръхспециалния транспорт. Помислих си, че той може да събори вратата и да ме изкара навън. И го заредих догоре с високоскоростно гориво Интегор.

— И какво? — попита Хелмън, като се стараеше да застави краката си да му се подчиняват.

— Този Свръхспециален транспорт е животно, Хелмън. А горивото Интегор е вода! Сега ме изкарай оттука.

Хелмън полегна назад и въздъхна доволно. Ако само бе имал малко повече време, щеше сам да се досети за цялата работа по пътя на чистата логика. Но сега всичко беше пределно ясно. Най-добрата машина за тези отвесни, остри като бръсначи планини можеше да бъде единствено животно, вероятно с прибиращи се пипала. Между

пътуванията са го държали в зимен сън и ако това животно пие наистина вода, то и другите продукти предназначени за него, ще могат да се ядат. Разбира се, те все още не знаеха много за предишните жители на планетата, но несъмнено...

— Отвори проклетата врата! — изкрещя Каскър, гласът му пресекна.

Хелмън размишляваше върху иронията на събитията. Ако храната за един и отровата за него са отрова за теб — тогава опитай се да намериш за ядене нещо друго. Колко просто наистина!

Но имаше още нещо, което го безпокоеше.

— Как разбра, че животното е от земен вид? — запита той.

— От дъха му, глупако. То вдишва и издишва и мирише като че ли е яло лук.

Чу се шум от събаряне на консервени кутии и звън на бутилки.

— Побързай!

— Какво става? — запита Хелмън, като най-сетне успя да се изправи на крака и да насочи инжектора.

— Свръхспециалният транспорт! Наврял ме е в един ъгъл зад купчина сандъци. Хелмън, имам чувството, че той мисли, че аз съм храна за него.

СПЕЦИАЛИСТЪТ

Фотонната буря ги връхлетя без предизвестие, нахвърляйки се хищно върху Кораба иззад облак от гигантски червени звезди. Едва в последната секунда Окоето успя да предаде чрез Говорителя предупредителен сигнал за опасността.

Това бе третото пътуване на Говорителя в далечния космос и неговата първа буря с леко налягане. Той почувствува внезапен пристъп на страх, когато Корабът се отклони застрашително от курса си, пое удара на челната вълна и се наклони в обратна посока. После страхът изчезна, пометен от мощен прилив на възбуда.

Защо трябваше да се страхува, запита се той. Нали го бяха обучавали именно за такива критични положения? Когато бурята връхлетя, той разговаряше със Захранвача, но успя веднага да прекъсне разговора. Надяваше се, че Захранвачът е добре. Това бе първото пътуване на момчето в далечния космос. Нишкообразните жички, от които се състоеше по-голямата част от тялото на Говорителя, се простираха из целия Кораб. Той бързо прибра всички, освен тези, които го свързваха с Окоето, Двигателя и Стените. Сега полетът бе само тяхна работа. Другите от Екипажа трябваше да се оправят сами, докато бурята премине.

Окоето бе прилепило облото си тяло към една Стена и бе протегнало един зрителен орган извън Кораба. За по-пълно съсредоточаване останалите зрителни органи бяха свити и прибрани до тялото му.

През зрителния орган на Окоето Говорителят наблюдаваше бурята. Той превръщаше чисто зрителния образ на Окоето в указание за Двигателя, който водеше Кораба срещу вълните. Почти в същото време Говорителят предаваше указанието по честотата на Стените, които се втвърдяваха при посрещането на всеки удар.

Координацията бе бърза и надеждна — Окоето измерваше вълните, Говорителят предаваше съобщенията на Двигателя и Стените,

Двигателят водеше Кораба челно през вълните, а Стените се втвърдяваха, за да посрещнат ударите им.

При тази оперативна съвместна работа Говорителят забрави за всичките си предишни страхове. Той нямаше време да размишлява. Като система за общуване на Кораба той трябваше да предава и сигнализира съобщенията си по възможно най-бързия начин, да координира информацията и да направлява действията.

Само след няколко минути бурята отмина.

— Дотук добре — каза Говорителят. — Сега да видим дали няма някаква повреда. — Жичките му се бяха заплели по време на бурята, но той ги оправи и разпростря из Кораба, като включваше поред всеки във веригата. — Двигател?

— Добре съм — отговори Двигателят.

Този чудесен приятел бе охладил анодите си по време на бурята, намалявайки атомните експлозии в търбуха си. Нямаше буря, която да завари неподготвен такъв опитен космонавт като Двигателя.

— Стени?

Стените докладваха една по една и това отне доста време. Те бяха почти хиляда на брой — тънки, правоъгълни симпатяги, които изграждаха цялостната обшивка на Кораба. Естествено, те бяха укрепили ъглите си по време на бурята, придавайки на целия Кораб по-голяма издръжливост. Но една-две от тях бяха се огънали зле.

Лекарят съобщи, че е добре. Като извади жичката на Говорителя от главата си, той се изключи от веригата и отиде да работи върху повредените Стени. Изграден предимно от ръце, по време на бурята Лекарят се бе държал здраво за един Акумулатор.

— А сега да побързаме малко — каза Говорителят, като си припомни, че въпросът с определянето на местонахождението им все още стоеше открит. Той отвори веригата към четирите Акумулатора.

— А вие как сте? — попита той.

Отговор не последва. Акумулаторите спяха. Те бяха забравили отворени рецепторите си по време на бурята и сега бяха подуты от енергия. Говорителят придърпа жичките си около тях, но те не помръднаха.

— Остави това на мен — обади се Захранвачът.

Той бе претърпял почти провал, преди да долепи плътно смукателните си чашки към една Стена, но самочувствието му бе

непокътнато. Захранвачът бе единственият член на Екипажа, който никога не се нуждаеше от грижите на Лекаря, тъй като тялото му отлично владееше изкуството да се саморемонтира.

Той заприпка по пода върху десетина пипалца и ритна най-близкия Акумулатор. Големият коничен акумулаторен елемент отвори едно око и отново го затвори. Захранвачът го ритна пак, но отговор не получи. Той се протегна към предпазния клапан на Акумулатора и изпусна малко от енергията.

— Не ме пипай — срязва го Акумулаторът.

— Тогава събуди се и докладвай! — каза му Говорителят.

Акумулаторите докладваха сопнато, че са в ред и че всеки глупак би могъл да види това. По време на бурята се били захванали добре за пода.

Останалата част от огледа мина бързо. Мислителят бе добре, а Окото говореше възторжено за красотата на бурята. Имаше само едно произшествие.

Бе загинал Тласкачът. Двукрак, той нямаше устойчивостта на останалите членове на Екипажа. Бурята го бе сварила по средата на пода, бе го запратила към една втвърдила се Стена и бе счупила няколко от основните му кости. Случаят бе извън ремонтните възможности на Лекаря.

Известно време всички стояха безмълвни. Винаги, когато умираше член на Екипажа, положението ставаше сериозно. Корабът представляваше задружно устройство, изградено от целия Екипаж. Загубата на който и да е член бе удар за всички останали.

Положението сега бе особено сериозно. Тъкмо бяха доставили товар на едно пристанище, отстоящо на няколко хиляди светлинни години от Галактическия център. Нямаха никаква представа къде се намираха.

Окото допълзя до една Стена и протегна зрителен орган навън. Стените го пропуснаха и след това се съединиха плътно около него. Органът на Окото се провря на достатъчно разстояние от Кораба, за да може да наблюдава цялото звездно поле. Картината премина през Говорителя, който я предаде на Мислителя.

Мислителят, огромна безформена капка протоплазма, лежеше в един ъгъл. Вътре в него се съхраняваха спомените на всичките му

предшественици, пътували в космоса. Той разгледа картината, сравни я веднага с други, складирани в клетките му, и заяви:

— Наблизо няма никакви галактически планети.

Говорителят машинално предаде съобщението на всеки. От това именно се бяха страхували.

С помощта на Мислителя Окото изчисли, че се бяха отклонили от курса си с няколкостотин светлинни години и че се намираха в галактическата периферия.

Всеки член на Екипажа знаеше какво означава това. Без Тласкач, който да тласне Кораба до скорост, многократно превишаваща скоростта на светлината, те никога нямаше да се завърнат у дома. Обратното пътуване без Тласкач щеше да отнеме много повече години, отколкото те можеха да доживеят.

— Ти какво би предложил? — запита Говорителят Мислителя.

За лишения от въображение Мислител това бе твърде неясен въпрос. Той помоли да го редактират по друг начин.

— Каква да бъде най-добрата ни линия на действие — запита Говорителят, — за да можем да се върнем на някоя галактическа планета?

На Мислителя му бяха необходими няколко минути, за да успее да прехвърли всички възможности, натрупани в клетките му. През това време Лекарят бе оправил Стените и поиска да му се даде нещо за ядене.

— След малко всички ще ядем — каза Говорителят, като размърда нервно жичките си. И макар че той беше вторият най-млад член на Екипажа — само Захранвачът бе по-млад, — отговорността паднаше главно върху него. Положението продължаваше да е критично — той трябваше да координира информацията и да направлява действията.

Една от Стените предложи хубавичко да се напият. Лекомисленото решение бе тутакси поставено под възбрана. Това поведение обаче бе типично за Стените. Те бяха добри работници и отлични другари при пътуването, но безотговорни личности, казано най-меко. Когато се завърнеха на родните си планети, сигурно щяха да пропилят по гуляи цялата си заплата.

— Загубата на Тласкача отнема възможността на Кораба да поддържа скорости, по-високи от светлинната — започна без

предисловие Мислителят. — Най-близката галактическа планета се намира на четиристотин и пет светлинни години от нас.

Говорителят предаде това веднага по мрежата си от жички.

— Пред нас се откриват два начина за действие. Първият — Корабът да продължи пътя си до най-близката галактическа планета с помощта на атомната енергия от Двигателя. Това ще отнеме приблизително двеста години. Двигателят може би все още е жив дотогава, но това едва ли ще се случи на някой друг от нас. Вторият — да открием в този район някоя първобитна планета, на която да има непроявили се още Тласкачи. Да вземем и да обучим един от тях. Да го накараме да тласне Кораба обратно в галактическата територия.

Мислителят замлъкна, тъй като бе изчерпал всички възможности, които успя да открие в спомените на предшествениците си.

Проведоха бързо гласуване и се спряха на втората възможност, предложена от Мислителя. Наистина нямаша друг избор. Тя бе единствената, която им даваше някаква надежда да се върнат у дома.

— Добре — каза Говорителят. — Хайде да похапнем. Мисля, че всички сме го заслужили.

Тялото на загиналия Тласкач бе напъхано в устата на Двигателя, който на часа го погълна, превръщайки атомите в енергия. Двигателят бе единственият член на Екипажа, който живееше от атомна енергия.

За останалите Захранвачът се зареди от най-близкия Акумулатор. След това той преработи храната, намираща се вътре в него, във веществата, които всеки член ядеше. Тялото му по химически път превръщаше, променяше, приспособяваше и така приготвяваше различни видове храна за Екипажа.

Окото поддържаше живота си изцяло със сложна хлорофилна серия. Захранвачът му я произведе и премина към Говорителя, за да му даде неговите въглеродороди, а на Стените — тяхната хлорна смес. За Лекаря бе направено точно копие на един силикатен плод, който растеше на родната му планета.

Накрая храненето приключи и на Кораба отново зацари ред. Акумулаторите се струпаха на купчина в един ъгъл и пак блажено заспаха. Окото напъгна зрението си до възможно най-далечния предел, особено след като нагласи главния си зрителен орган за високомощно телескопично приемане. Дори при това критично

положение Окото не можеше да устои на страстта си към стихоплетството. То съобщи, че работи върху нова повествователна поема, озаглавена „Перифериен плам“. Никой не пожела да я чуе, така че Окото я прочете на Мислителя, който съхраняваше всичко — добро или лошо, правилно или погрешно.

Двигателят никога не спеше. Изпълнен изцяло с мисли за Тласкача, той водеше Кораба със скорост, няколко пъти по-голяма от светлинната.

Стените спореха помежду си коя от тях е била най-пияна по време на последната им отпуска.

Говорителят реши да се разположи удобно. Той се пусна от Стените и увисна във въздуха — облото му телце остана да виси под лабиринта на мрежата от жички.

За секунда се замисли за Тласкача. Странно наистина. Тласкачът бе приятел с всички, а сега бе вече забравен. Това не бе от безразличие, а защото Корабът представляваше едно цяло. За загубата на някой член се съжеляваше, но най-главното оставаше цялото да продължава да живее.

Корабът се носеше шеметно сред слънцата на обкръжаващото го пространство.

Мислителят състави сондажна спирала и изчисли, че шансовете им да намерят планета с Тласкачи бяха грубо четири към едно. След седмица намериха планета с първобитни Стени. Като се снижиха, успяха да видят как жилавите правоъгълни здравеняци се пекат на слънце, как пълзят по скалите и се изтъняват, за да могат да се реят с бриза.

Всички корабни Стени изпуснаха въздишка на носталгия. Тук всичко бе точно, както на родните им планети.

Галактически екип все още не бе установявал контакт със Стените на тази планета и те така и не бяха известени за великото си предназначение — да влязат в редовете на всеобщото Сътрудничество в Галактиката.

По сондажната спирала имаше множество мъртви светове и светове, още твърде млади, за да родят живот. Те бяха открили планета с Говорители. Говорителите бяха разпрострели паяжината на линиите си за общуване върху половината континент.

Говорителят ги погледна трепетно през Окото. Обля го вълна на самосъжаление. Той си спомни за родината, семейството и приятелите си. Помисли си за дървото, което щеше да купи, като се завърне.

За миг Говорителят се учуди какво прави тук частица от Кораб в един отдалечен кът на Галактиката.

Прогони невеселите си мисли. Бяха се отправили да открият планета с Тласкачи, ако доживееха да я намерят. Той поне се надяваше да доживеят.

Като си проправяше път през неизследваната периферия, Корабът премина покрай дълга върволица от необитаеми светове. Последва планета с първобитни Двигатели, които плуваха в един радиоактивен океан.

— Този район е истинска находка — рече Захранвачът на Говорителя. — Галактическият център трябва да изпрати тук Екип за свързка.

— Сигурно ще го направят, след като се завърнем — каза Говорителят.

Двамата бяха добри приятели и приятелството им излизаше извън рамките на традиционната дружба на Екипажа. Причината не бе в това, че бяха най-младите от всички на Кораба, макар че и това донякъде играеше роля. И двамата изпълняваха еднакъв вид функции и това имаше известен принос за разбирателството им. Говорителят превеждаше езици, Захранвачът преработваше храни. Освен това те донякъде си и приличаха. Говорителят представляваше централно ядро с радиални жички, Захранвачът беше централно ядро с радиални пипалца.

Говорителят си мислеше също, че Захранвачът е единственият, освен него, който напълно ясно съзнава защо е на Кораба. Той наистина не можеше да си обясни как някои от останалите се справяха с процесите на съзнанието.

Нови слънца и нови планети. Двигателят започна да прегрява. Обикновено го използваша само при излитане и кацане или пък за потрудна маневра в някоя планетарна група. Докато сега той работеше вече седмици наред със скорост под или над светлинната. Напрежението си казваше думата.

С помощта на Лекаря Захранвачът инсталира на бърза ръка охладителна система за него. Тя бе недодялана, но щеше да свърши

работа. Захранвачът преработи азотни, кислородни и водородни атоми, за да направи охлаждаща течност за системата. Лекарят предписа продължителна почивка за Двигателя. Той се произнесе, че доблестният ветеран не би могъл да издържи на това напрежение повече от една седмица.

Търсенето продължаваше и духът на Екипажа непрекъснато спадаше. Всички съзнаваха, че в сравнение с изобилстващите Стени и Двигатели Тласкачите твърде рядко се срещат в Галактиката.

От междузвездния прах Стените се покриха с пъпчици. Оплакаха се, че ще им се наложи да предприемат пълен курс на козметично лечение, когато се завърнат у дома. Говорителят ги увери, че компанията ще заплати всички разходи по него.

Дори Окото се зачерви от непрестанното виране в космоса.

Спуснаха се над една друга планета. Характеристиките ѝ бяха предадени на Мислителя, който се зае с тях.

Малко по-ниско и те вече можеха да различават формите.

Тласкачи! Първобитни Тласкачи!

Поеха обратно в космоса, за да съставят плана за действие. Захранвачът произведе двадесет и три различни вида алкохолни питиета за отпразнуването на случая.

В продължение на три дни Корабът излезе от строя.

— Всички готови ли сме вече? — изфъфли леко Говорителят. Махмурлукът гореше по всичките му нервни окончания. Колко нещо само бе изпил! Смътно си спомняше как бе прегърнал Двигателя и как го бе поканил да сподели дървото му, когато се завърнеха у дома. Сега той потръпна при тази перспектива.

Останалият Екипаж също не го биваше много. Стените пропускаха въздуха навън в космоса, клатушкаха се силно и не можеха да се съединят плътно една с друга. Лекарят лежеше в безсъзнание.

Но най-зле бе Захранвачът. Тъй като неговата система се приспособяваше към всякакъв вид гориво, освен атомно, той бе дегустирал всяка алкохолна партида, приготвена от него, без значение дали това бе разреден йод, чист кислород или свръхсложен естер. Той бе наистина в окаяно състояние. Пипалцата му, обикновено пълни с кристалночиста вода, сега бяха изпъстрени с оранжеви жилчици. Системата му работеше с бясно темпо, като изхвърляше от себе си

всичко, все едно че бе взел очистително, и Захранвачът страдаше от последиците на това пречистване.

Единствените трезви бяха Мислителят и Двигателят. Мислителят не пиеше — нещо необичайно за космонавт, макар и типично за Мислител, а Двигателят изобщо не можеше да пие.

Те изслушаха Мислителя, който съобщи на един дъх няколко поразяващи факта. В картините на Окоето, уловени на повърхността на планетата, Мислителят бе открил присъствието на метална конструкция. Той направи обезпокояващото предположение, че тези Тласкачи са изградили механична цивилизация.

— Това е невъзможно — възразиха решително три от Стените и по-голямата част от Екипажа бе склонна да се съгласи с тях. Металът, който те изобщо бяха виждали някога, бе заровен в земята или пък се търкаляше във вид на безполезни ръждясали късове.

— Да не искаш да кажеш, че те правят предмети от метал? — запита Говорителят. — От обикновен, глупав, мъртъв метал? Какво ли биха могли да направят те от него?

— Нищо не могат да направят — каза уверено Захранвачът. — Каквото и да направят, то непрекъснато ще се руши. Искам да кажа, че металът *не знае* кога точно започва да се подлага на разруха.

Но, изглежда, истината бе такава. Окоето увеличи картините си и сега всеки можеше да види, че Тласкачите си бяха построили огромни заслони, транспортни средства и други предмети от този бездушен материал.

Причината за това не бе много ясна, но то не предвещаваше нищо добро. Истински трудната част от задачата обаче бе изпълнена. Планетата на Тласкачите бе намерена. Това, което оставаше, бе относително лесната работа да убедят някой от местните Тласкачи.

Това нямаше да е чак толкова трудно. Говорителят знаеше, че Сътрудничеството бе основен принцип в Галактиката, дори сред първобитните народи.

Екипажът взе решение да не кацат в населен район. Разбира се, нямаше причина да не очакват дружелюбен прием, но установяването на контакт с Тласкачите като раса бе работа на Екип за свръзка. А на тях им бе необходим само един индивид.

И така избраха рядко населен район, като се спуснаха в него, докато тази част от планетата бе затъмнена.

Почти веднага успяха да засекат един самотен Тласкач.

Окото пригоди зрението си да вижда на тъмното и те проследиха движенията на Тласкача. След известно време той полегна до един малък огън. Мислителят им обясни, че това е добре известен навик за отмора у Тласкачите.

Малко преди разсъмване Стените се отвориха и Захранвачът, Говорителят и Лекарят излязоха навън.

Захранвачът се втурна напред и потупа съществото по рамото. Говорителят идваше отзад с протегната за общуване жичка.

Тласкачът отвори зрителните си органи, примигна с тях и направи движение с хранителния си орган. След това скочи на крака и побягна.

Тримата члена на Екипажа бяха потресени. Тласкачът дори не бе изчакал да разбере какво искаха те.

Говорителят протегна рязко една жичка и хвана за единия крайник Тласкача, отдалечил се на около петдесет фута. Тласкачът падна.

— Отнасяйте се внимателно с него — каза Захранвачът. — Може да се е изплашил от външния ни вид. — Той потръпна с пипалцата си при мисълта, че някакъв Тласкач — една от най-невероятните гледки в Галактиката с неговите многобройни органи може да се изплаши от външния вид на някой друг.

Захранвачът и Лекарят забързаха към падналия Тласкач, вдигнаха го и го понесоха към Кораба.

Стените се затвориха плътно след тях. Носачите пуснаха Тласкача и се приготвиха за разговор.

Веднага щом се почувствува свободен, Тласкачът скочи на крайниците си и се затича към мястото, където Стените се бяха затворили. Обезумял, той заудря с юмруци по тях, а отвореният му хранителен орган трепереше.

— Я престани! — каза Стената. Тя рязко се изду и Тласкачът се праметна на пода. Внезапно той скочи и побягна напред.

— Спрете го! — извика Говорителят. — Може да се нарани.

Един от Акумулаторите се събуди навреме, претърколи се и препречи пътя на Тласкача. Тласкачът падна, отново се изправи и продължи да бяга.

Говорителят имаше жички и в предната част на Кораба, така че там успя да улови Тласкача, който обаче започна да къса жичките му и той набързо го пусна.

— Включете го в системата за общуване! — изкрещя Захранвачът. — Може би ще успеем да го убедим.

Говорителят проточи една жичка към главата на Тласкача, като я изви във всеобщия знак за общуване. Тласкачът обаче продължи да се държи все така поразително и отскочи настрана. Той държеше в ръката си къс метал и яростно го размахваше.

— Какво ли иска да направи с това нещо? — запита Захранвачът. Тласкачът започна да атакува обшивката на Кораба, като се нахвърли върху една от Стените. Стената инстинктивно се втвърди и металът се счупи.

— Оставете го на мира — каза Говорителят. — Дайте му възможност да се успокои.

Говорителят се посъветва с Мислителя, но така и не можаха да решат какво да правят с Тласкача. Той не искаше да приеме общуването. Всеки път щом Говорителят протегнеше жичка към него, Тласкачът даваше всички признаци на отчаяна паника. Засега положението беше безизходно.

Мислителят постави под възбрана плана да се вземе друг Тласкач от планетата. Той смяташе, че поведението на този Тласкач е типично и че нямаше да спечелят нищо, ако потърсеха друг. Освен това с планетата можеше да влезе в контакт единствено Екип за свръзка.

Ако не можах да общувам с този Тласкач, те нямаше да могат да сторят това и с никой друг от тази планета.

— Мисля, че се досещам къде е бедата — каза Окото. То се покачи пълзешком върху един Акумулатор. — Тези Тласкачи са развили механична цивилизация. Представете си за миг откъде са започнали. Усъвършенствували са употребата на пръстите си, както Лекарят, за да могат да моделират метала. Използвали са зрителните си органи, така както и аз правя това. И вероятно са използвани безброй други органи. — Той замълча, за да подсили ефекта.

— Тези Тласкачи са станали неспециализирани.

В продължение на няколко часа те спориха върху това. Стените поддържаха становището, че никое интелигентно същество не може да бъде неспециализирано. Такова нещо не бе известно в Галактиката. Но

доказателствата стояха пред тях — градовете на Тласкачите, превозните им средства... Този Тласкач, типичен представител на расата си, изглежда, бе способен да извършва множество дейности.

Той бе способен да върши всичко друго, освен да тласка!

Мислителят даде частично обяснение:

— Това не е първобитна планета. Тя е относително стара и преди хиляди години сигурно е била включена в Сътрудничеството. Но откакто го е напуснала, Тласкачите, живеещи на нея, са били лишени от своето унаследено право. Тяхната способност, тяхната специалност е била да тласкат, но вече не е имало *какво* да тласкат. Естествено, те са се отклонили в развитието на културата си.

— Каква точно е тази култура, ние можем само да гадаем. Но на основата на доказателствата можем със сигурност да твърдим, че тези Тласкачи не са склонни към Сътрудничество.

Мислителят имаше навика да прави най-поражаващи изявления по възможно най-спокойния начин.

— Напълно е възможно — продължи неумолимо Мислителят — тези Тласкачи да нямат нищо общо с нас. В такъв случай нашите шансове да намерим друга планета с Тласкачи са приблизително 283 към едно.

— Преди да сме общували с него, ние не можем да бъдем сигурни, че няма да иска да сътрудничи — намеси се Говорителят. Той смяташе, че е почти невъзможно някое интелигентно същество да откаже да сътрудничи доброволно.

— Да общуваме, но как? — запита Захранвачът.

Те решиха какъв курс на действие да поемат. Лекарят бавно отиде при Тласкача, който се отдръпна от него. През това време Говорителят опъна една жичка извън Кораба и я вкара отново вътре, но от друго място, точно зад Тласкача.

Тласкачът опря гръб на една Стена и Говорителят напъха жичката в главата му и я вкара в гнездото за общуване в центъра на мозъка му.

Тласкачът припадна.

Когато Тласкачът отново дойде в съзнание, Захранвачът и Лекарят трябваше да държат крайниците му, защото в противен случай

той щеше да прекъсне линията за общуване. За поддържане на добра форма Говорителят изучи езика на Тласкача.

Това не бе толкова трудно. Всички езици на Тласкачите бяха от една група и този не правеше изключение. Говорителят успя да улови достатъчен брой повърхностни мисли, за да състави модел.

Той се опита да общува с Тласкача.

Тласкачът мълчеше.

— Мисля, че се нуждае от храна — каза Захранвачът. Те си спомниха, че бяха минали почти два дни, откакто доведоха Тласкача на борда на Кораба. Захранвачът приготви някаква стандартна храна за Тласкачи и му я предложи.

— Боже господи! Бифтек! — извика Тласкачът.

Радостта на Екипажа премина по линиите за общуване на Говорителя. Тласкачът бе произнесъл първите си думи!

Говорителят проучи думите и се разрови в паметта си. Той знаеше около двеста езика на Тласкачи и много други прости наречия. Установи, че Тласкачът употребява смесица между два езика на Тласкачи.

След като се нахрани, Тласкачът се огледа наоколо. Говорителят улови мислите му и ги предаде на Екипажа.

Тласкачът гледаше на Кораба по много странен начин. Той го виждаше като пищна пъстра картина. Стените се люлееха като жита. Пред него стоеше нещо подобно на гигантски паяк, с черна и зелена окраска, с паяжина, плъзнала по целия кораб и проникваща в главите на всяко едно от останалите същества. Той виждаше Окото като странно голо животинче, нещо средно между одран заек и жълтък на яйце — интересно какво ли означаваха тези неща.

Говорителят бе възхитен от новата възможност, разкрита му от ума на Тласкача. Той никога досега не бе виждал нещата по този начин. Но сега, когато Тласкачът му го посочи, Окото *наистина беше* смешно на вид същество.

Те се заловиха да общуват.

— Какви неща, по дяволите, сте вие? — попита Тласкачът, далеч по-спокойно отпреди. — И защо ме уловихте? Да не съм откачил?

— Не — отвърна му Говорителят, — ти не си смахнат. Ние сме галактически търговски кораб. Буря ни отклони от курса, а Тласкачът ни загина.

— Добре, но какво общо имам аз с това?

— Искаме да се включиш в нашия Екипаж — каза Говорителят, — да станеш нашия нов Тласкач.

След като му обясниха положението, Тласкачът се замисли. Говорителят долавяше чувството на вътрешна борба у Тласкача. Той не можеше да реши дали да приеме това за действителност или не. Накрая Тласкачът реши, че не е луд.

— Вижте какво, момчета — каза той. — Не ви знам какви сте и изобщо какъв е смисълът на всичко това. Но аз трябва да изляза оттук. Аз съм в отпуск и ако не се върна навреме, това ще заинтригува твърде много американската армия.

Говорителят помоли Тласкача да му обясни по-подробно думата „армия“ и предаде информацията на Мислителя.

— Тези Тласкачи се занимават с войни помежду си — последва заключението на Мислителя.

— Но защо? — попита Говорителят. Той с тъга си призна, че Мислителят може и да е прав. Тласкачът не показваше много признаци на добра воля да сътрудничи.

— Бих искал да ви помогна да се оправите, момчета — каза Тласкачът, — но не знам откъде ви е хрумнало, че аз мога да тласна толкова голямо нещо. Ще ви е необходима цяла танкова дивизия само за да го помръдне.

— Ти одобряваш ли тези войни? — запита Говорителят по съвет на Мислителя.

— Никой не обича войната — или поне не тези, които трябва да умират.

— Тогава ти защо се биеш с тях?

Тласкачът направи един жест с хранителния си орган, който жест бе уловен от Окоето и предаден на Мислителя.

— Трябва да убиваш или да бъдеш убит. Вие, момчета, знаете как е на война, нали?

— Ние изобщо нямаме войни — каза Говорителят.

— Щастливци! — не без завист каза Тласкачът. — Ние имаме. И то доста.

— Разбира се — каза Говорителят. Той вече бе получил пълно обяснение от Мислителя. — Ти не би ли искал да прекратиш войните?

— Разбира се, че искам.

— Тогава ела с нас. Стани наш Тласкач.

Тласкачът се изправи и отиде до един Акумулатор. Той седна върху него и сви краищата на двата си горни крайника.

— Как по дяволите мога аз да спра всички войни? — запита Тласкачът. — Дори да отида при „важните клечки“ и им кажа...

— Няма да е необходимо — каза Говорителят. — Това, което трябва да направиш, е да дойдеш с нас. Да ни тласнеш до нашата база. Галактическият център ще изпрати Екип за Свръзка на твоята планета. Те ще сложат край на войните ви.

— По дяволите с твоите приказки! — отвърна рязко Тласкачът. — Вие, момчета, май сте заседнали тука, а? Много добре. В такъв случай чудовищата няма да могат да завземат Земята.

Объркан, Говорителят се опита да разбере причината за този обрат. Дали бе казал нещо излишно? Дали бе възможно Тласкачът да не бе го разбрал?

— Мислех, че искаш да сложиш край на войните — каза Говорителят.

— Разбира се, че искам. Но не искам някой да ни *накара* да ги спрем. Аз не съм предател. По-добре да се бия.

— Никой няма да ви кара да ги спирате. Вие сами ще ги спрете, защото просто няма да има нужда да продължавате да се биете.

— Знаете ли защо се бием?

— Разбира се.

— Така ли? И какво е вашето обяснение?

— Вие Тласкачите сте се отделили от основния поток на Галактиката — обясни Говорителят. — Вие си имате специалност — тласкането, но нямате какво да тласкате. И съответно нямате истинска работа. Започвате да си играете с разни неща — метал, неодушевени предмети, но не намирате истинско удовлетворение. Лишени от истинското си призвание, започвате да се биете от чисто чувство на безсилие. Но намерите ли веднъж мястото си в галактическото Сътрудничество — а аз те уверявам, че това е едно забележително общество, — вашите битки ще престанат. Защо трябва да се биете, а това е и противоестествено занятие за вас, щом можете да тласкате? Освен това трябва да се сложи край и на механичната ви цивилизация, тъй като от нея повече няма да има нужда.

Тласкачът поклати глава, за което Говорителят предположи, че е жест на объркване.

— Но в какво се състои това тласкане?

Говорителят му обясни, доколкото може. Тази дейност бе извън неговия обсег и той имаше само обща представа за работата на Тласкача.

— Искате да кажете, че *това* е работата, която всеки земен жител трябва да върши?

— Но да, разбира се — каза Говорителят. — Такава е вашата славна специалност.

Няколко минути Тласкачът разсъждаваше върху думите му.

— Мисля, че ви трябва физик или психиатър, или нещо такова. А аз съм само стажант архитект. И освен това... е, някак трудно е да ви обясня.

Но Говорителят бе вече доловил причината за възражението на Тласкача. Той съзря в мислите му жена-Тласкач. Не една, а две... дори три! Той долови и чувство на самота и неизвестност. Тласкачът бе изпълнен със съмнения. Той се страхуваше.

— Когато стигнем Галактическия център — започна Говорителят с надежда, че е намерил верния тон, — ти ще можеш да се срещнеш там с други Тласкачи. А също и с жени-Тласкачи. Вие Тласкачите всички си приличате, така че ти ще трябва да се сприятелиш с тях. А що се отнася до самотата на Кораба — тя просто не съществува. Ти все още не разбираш Сътрудничеството. Никой не е самотен в Сътрудничеството.

Тласкачът все още обмисляше идеята, че в Галактическия център има и други Тласкачи. Говорителят не можеше да разбере защо той бе толкова объркан от това. Галактиката гъмжеше от Тласкачи, Захранвачи, Говорители и много други видове, размножени до безкрайност.

— Трудно ми е да повярвам, че някой може да прекрати всички войни — каза Тласкачът. — Откъде да знам дали не ме лъжете?

Като че ли нещо прободеше Говорителя в ядрото. Мислителят, изглежда, бе прав, като каза, че тези Тласкачи ще се окажат негодни да сътрудничат. Такъв ли щеше да бъде краят на кариерата на Говорителя? Щяха ли той и останалите членове на Екипажа да

прекарат остатъка от живота си в космоса само заради глупостта на шепа Тласкачи?

Макар и да мислеше така, Говорителят все пак съжаляваше Тласкача. Сигурно е ужасно, помисли си той, да се съмняваш, да си несигурен, да не вярваш на никого. Ако тези Тласкачи не намерят своето място в Галактиката, те ще се самоунищожат. Тяхното приобщаване към Сътрудничеството бе много закъсняло.

— Как мога да те убедя? — попита Говорителят.

Отчаян, той показа на Тласкача всички вериги. Позволи му да види добродушната недодяланост на Двигателя, безгрижния хумор на Стените, показа му поетичните опити на Окоето и гордото добро сърце на Захранвача. Отвори и собствения си мозък и му показа картината на родната си планета, на семейството си, на дървото, което мечтаеше да купи, като се завърне у дома.

Картините разказваха историята на всеки един от тях — същества от различни планети, представители на различни култури, обединени от общата връзка — галактическото Сътрудничество.

Тласкачът наблюдаваше всичко това мълчешком.

След малко той поклати глава. Мисълта, придружаваща този му жест, бе несигурна, колеблива и... отрицателна.

Говорителят нареди на Стените да отворят. Те му се подчиниха. Тласкачът се огледа слисано.

— Можеш да си вървиш — каза Говорителят. — Издърпай само линията за общуване и тръгвай.

— А вие какво ще правите?

— Ще потърсим друга планета с Тласкачи.

— Къде? Марс? Венера?

— Това не знаем. Може само да се надяваме, че има още някоя в този район.

Тласкачът погледна отвора и отмести погледа си към Екипажа. Той се поколеба и лицето му се изкриви в гримаса на нерешителност.

— Всичко, което ми показахте, вярно ли е?

Отговор не беше необходим.

— Добре — каза внезапно Тласкачът. — Ще дойда. Проклет глупак да съм, но ще дойда. Ако това, което казвате, е *вярно*, а аз ви вярвам.

Говорителят забеляза, че вътрешната борба, довела до решението на Тласкача, го бе изтръгнала от действителността. Той вярваше, че сънува, а насън решенията се вземат лесно и са лишени от значение.

— Има само една малка пречка — каза Тласкачът с лекотата на възбудата. — Проклет да съм, момчета, ако знам как се тласка. Споменахте нещо за по-бързо от скоростта на светлината? Аз не мога да пробягам една миля дори за час.

— Разбира се, че можеш да тласкаш — увери го Говорителят, като се надяваше, че не греши. Той знаеше добре на какво са способни Тласкачите, но този тук...

— Защо не опиташ?

— Добре — съгласи се Тласкачът. — Дано все някога се събудя от този сън.

Докато Тласкачът говореше на себе си, те затвориха херметически Кораба за излитане.

— Смешно наистина — каза Тласкачът. — Мислех си, че едно летуване на палатка ще бъде чудесен начин да си прекарам отпуската. А ето какво се получи — започнах да сънувам кошмари.

Двигателят издигна Кораба във въздуха. Стените бяха затворили плътно. Воден от Окото, Корабът се отдалечи от планетата.

— Сега сме в открития космос — отбеляза Говорителят. Като се вслушваше в Тласкача, той се надяваше, че мозъкът му не се е увредил. — Окото и Мислителят ще дават указания, аз ще ти ги предавам, а ти ще тласкаш.

— Ти си луд — измърмори Тласкачът. — Сигурно сте сгрешили планетата. Как бих искал този кошмар да свърши.

— Сега вече си включен в Сътрудничеството — промълви отчаяно Говорителят. — Ето и указанието. Тласкай!

За миг Тласкачът остана неподвижен. Той бавно се освобождаваше от илюзията, осъзнавайки, че в края на краищата това не бе сън. Той почувствува Сътрудничеството. Окото на Мислителя, Мислителят на Говорителя, Говорителят на Тласкача, взаимно координирани със Стените и помежду си.

— Какво е това? — попита Тласкачът. Той почувствува единството на Кораба, огромната топлина и близостта, които се постигаха само при Сътрудничеството.

Той тласна.

Нищо не се получи.

— Опитай пак — помоли го Говорителят.

Тласкачът започна да рови в мозъка си. Намери един дълбок извор на съмнение и страх. Взря се в него и видя там собственото си измъчено лице.

Мислителят освети картината.

Векове наред Тласкачите бяха живели с това съмнение и страх. Те бяха воювали от страх и убивали от съмнение.

Ето къде се намираше органът за тласкане.

Човек — специалист — Тласкач — и той изцяло влезе в Екипажа, сля се с него, обгърна мислено с ръце раменете на Мислителя и Говорителя.

Изведнъж Корабът се стрелна напред осем пъти по-бързо от светлината. И продължи да набира скорост.

СЕДМАТА ЖЕРТВА

Стентън Фрилейн седеше на бюрото си и се опитваше да си придаде вид на зает човек, какъвто трябваше да бъде един директор в девет и половина сутринта. Това обаче не му се удаваше. Той не можеше да се съсредоточи върху една реклама, която бе написал предишната нощ, и не беше в състояние дори да мисли за работа. Вълнуваше го единствено пристигането на пощата.

От две седмици очакваше известието. Правителството, както винаги, не спазваше сроковете.

На стъклената врата на кантората му се четеше надписа „Моргър и Фрилейн, продавачи на готови дрехи“. Вратата се отвори и И. Дж. Моргър влезе, накуцвайки леко от старата си огнестрелна рана. Раменете му бяха прегърбени, но стигнал вече до седемдесет и три годишна възраст, той не се тревожеше особено много за стойката си.

— Е, Стен? — попита Моргър. — Какво става с онази реклама?

Фрилейн бе влязъл в съдружие с Моргър преди шестнадесет години, когато той самият бе на двадесет и седем. Те заедно бяха създали фирмата „Облекло «Щит»“ и я бяха превърнали в концерн, носещ милиони долари печалба.

— Смятам, че би могъл да я пуснеш — каза Фрилейн, като подаде на Моргър един лист. Дано само пощата дойде по-скоро — помисли си той.

— „Притежавате ли костюм «Щит»? — зачете Моргър на глас, като държеше листа по-близо до очите си. — Костюм «Щит», производство на Моргър и Фрилейн, е шедьовър на световното шивашко изкуство и първенец в мъжката мода.“

Моргър се поокашля и погледна към Фрилейн. Усмихна се и зачете по-нататък.

— „Костюм «Щит» е не само много безопасен, но и много красив. Всеки костюм «Щит» е снабден с вътрешен джоб за пистолет, с гаранция, че от оръжието ви не ще се получи външна издупчина. Никой друг освен вас няма да знае, че носите пистолет. Пистолетният джоб е

леснодостъпен и позволява бързо и безпрепятствено изваждане на оръжието. Можете да направите избор между страничен или горен джоб.“ — Много добре — произнесе се Моргър.

Фрилейн кимна мрачно.

— „А специалният костюм «Щит» предлага изтласкващ пистолетен джоб, най-забележителното съвременно постижение в личната защита. Само едно докосване и скритото копче ще изхвърли пистолета в ръката ви със спуснат ударник и свален предпазител. Защо не наминете в най-близкия магазин «Щит»? *Защо да не сте в безопасност?*“

— Отлично! — каза Моргър. — Това е една изискана и много достойна реклама. — Поглаждайки белите си мустаци, той се замисли за миг. — Не би ли трябвало да споменеш, че костюмите „Щит“ се произвеждат в богато разнообразие на модели, едноредни и двуредни, с единично и двойно закопчаване, с широки и тесни крачоли?

— Правилно. Пропуснал съм.

Фрилейн взе обратно листа и нахвърли няколко реда в единия ъгъл. После стана и опъна сакото над изпъкналия си корем. Фрилейн бе четиридесет и три годишен, малко пълен, с леко оплешивяло теме. Беше симпатичен на вид мъж със студени очи.

— Спокойно — каза му Моргър. — Ще пристигне с днешната поща.

Фрилейн се усмихна насила. Прииска му се да походи из стаята, но наместо това седна на края на бюрото си.

— Човек би помислил, че това е първото ми убийство — рече той с укорителна усмивка.

— Знам как се чувствуваш — каза Моргър. — Преди да се простя завинаги с револвера си, не можех да спя по цял месец до пристигането на известието. Много добре знам какво е.

Двамата мъже зачакаха. И тъкмо когато тишината стана нетърпима, вратата се отвори. Един чиновник влезе и остави пощата на бюрото на Фрилейн.

Фрилейн се завъртя и грабна писмата. Той ги прехвърли набързо и намери това, което бе очаквал — продълговатия бял плик на К.Е.П. с официалния правителствен печат.

— Ето го! — каза Фрилейн и разцъфтя в усмивка. — Ето я рожбичката.

— Чудесно! — Моргър гледаше плика с интерес, но не помоли Фрилейн да го отвори. Това щеше да бъде нарушение на протокола, както и престъпление в очите на закона. Никой нямаше право да знае името на Жертвата освен нейния Ловец. — Приятно ловуване.

— Надявам се, че ще е приятно — отвърна уверено Фрилейн. Бюрото му бе подредено отпреди цяла седмица. Той взе чантата си.

— Едно красиво убийство ще ти бъде от изключително голяма полза — рече Моргър, като положи нежно ръка върху подпълненото с вата рамо на Фрилейн. — Виждам, че вече си готов.

— Да — усмихна се отново Фрилейн и разтърси ръката на Моргър.

— Как бих искал пак да съм млад — изрече Моргър, като погледна с кисела усмивка надолу към сакатия си крак. — Как ми се иска отново да грабна револвера.

На младини старият човек бил забележителен Ловец. Десетте успешни убийства му бяха осигурили членство в недостъпния клуб „Десетката“. И, естествено, след всеки лов Моргър е трябвало да бъде и Жертва, така че за своя чест той имаше двадесет убийства.

— Искрено се надявам, че Жертвата ми няма да е някой като теб — каза Фрилейн полу на шега.

— Не се страхувай от такова нещо. Кое поред ти е това?

— Седмото.

— Щастливо число. Хайде — каза Моргър, — пък след време ще те приемем в „Десетката“.

Фрилейн махна с ръка и се отправи към вратата.

— И главно не се разсейвай — предупреди го Моргър. — Една само, макар и неволна, грешка и ще трябва да си търся нов съдружник. А ако нямаш нищо против, аз си харесвам сегашния.

— Ще внимавам — обеща Фрилейн.

Вместо да вземе автобус, Фрилейн тръгна пеш към апартамента си. Беше му необходимо време да се поуспокои. Нямаше смисъл да действа като хлапак при първото си убийство.

Докато вървеше, Фрилейн гледаше право пред себе си. Да се вгледаш в някой човек на практика означаваше да си изпросиш куршума, ако той се случеше в момента да е Жертва. Някои Жертви стреляха дори само ако ги погледнеш. Нервни хора. Фрилейн благоразумно гледаше над главите на хората, покрай които минаваше.

Пред себе си видя огромна реклама, която предлагаше на минувачите услугите на Ф. О'Донован.

„Жертви! — призоваваше плакатът с огромни червени букви. — Защо трябва да рискувате? Използвайте Съгледвач от щаба на О'Донован. Оставете ние да открием определения ви убиец. Заплащането — след като му видите сметката!“

Рекламата подсети Фрилейн. Трябваше да позвъни на Ед Мороу веднага щом се прибере в апартамента си.

Той прекоси улицата и ускори крачка. Едва щеше да дочака да се прибере у дома, за да отвори плика и да разбере кой бе жертвата му. Дали щеше да бъде умен или глупав? Богат като четвъртата Жертва на Фрилейн или беден като първата и втората? Дали щеше да има организирана служба от Съгледвачи или щеше да се опита да се справи сам?

Тръпката на преследването беше нещо наистина великолепно — тя пълнеше по вените му, ускоряваше ударите на сърцето му. Някъде през един квартал той дочу пистолетна стрелба. Два бързи изстрела и един последен.

Някой бе видял сметката на своя човек. Браво на него.

Това бе изключително усещане — каза си той. Чувствуваше, че отново живее.

Първото нещо, което направи в едностайния си апартамент, бе да позвъни на Ед Мороу, неговия съгледвач. В паузите между ангажиментите си като съгледвач той работеше в един гараж.

— Ало, Ед? Обажда се Фрилейн.

— Здравейте, мистър Фрилейн! — Фрилейн си представи слабото му, изцапано със смазка, ухилено до ушите лице на другия край на жицата.

— Отивам на лов, Ед.

— Наслука, мистър Фрилейн — каза Ед Мороу. — Предполагам, че искате да имам готовност.

— Точно така. Мисля, че няма да отсъствам повече от една-две седмици. Вероятно ще получа известието, че съм Жертва, най-късно три месеца след убийството.

— Ще имам готовност. Приятен лов, мистър Фрилейн.

— Благодаря. Дочуване. — Той постави слушалката. Да наемеш първокласен съгледвач бе разумна мярка за безопасност. След това му

убийство щеше да е негов ред да бъде Жертва. Тогава още веднъж Ед Мороу щеше да бъде застраховка за живота му.

А какъв великолепен съгледвач бе Мороу! Необразован — дори глуповат. Но какво набито око имаше той за хората! Мороу бе надарен човек. Светлите му очи можеха да разпознаят пришълеца само от един поглед. Той бе дяволски изобретателен при устройването на засади. Незаменим съгледвач.

Фрилейн извади плика и се засмя под мустак, като си припомни някои от хитростите, които Мороу бе прилагал на Ловците. Все така усмихнат, той хвърли поглед на данните от плика.

Джанет-Мари Пациг.

Жертвата му беше жена!

Фрилейн стана и започна да се разхожда нервно, след това отново прочете писмото. Джанет-Мари Пациг. Нямаше грешка. Момиче. Бяха приложени три снимки и обичайните описания.

Фрилейн се навъси. Той никога не бе убивал жена.

Поколеба се за миг, после взе телефона и набра номера на К.Е.П.

— Бюро за Емоционално пречистване, Отдел информация — отговори мъжки глас.

— Вижте какво — започна Фрилейн. — Току-що получих известието си и ми се падна момиче. Да не би да е някаква грешка? — Той даде на чиновника името на момичето.

— Всичко е наред, господине — отвърна чиновникът след кратка справка в микродосиетата. Момичето се е записало пред комисията доброволно, по свое собствено желание. Според закона тя има същите права и привилегии, каквито има и един мъж.

— Бихте ли ми казали колко убийства има тя?

— Съжалявам, господине. Единствената информация, която ви се разрешава, е за правното положение на Жертвата и описателните данни, които сте получили.

— Ясно — Фрилейн направи кратка пауза. — Бих ли могъл да получа друга жертва?

— Вие, разбира се, можете да откажете лова. Това е ваше законно право. Но не ви се разрешава друга Жертва, преди вие сам да бъдете такава. Желаете ли да откажете лова?

— О, не — заяви Фрилейн припряно. — Просто се интересувах. Благодаря ви.

Той постави слушалката и като отхлаби колана си, седна в най-широкото кресло. Положението трябваше да се обмисли.

Проклети жени, промърмори той на себе си, винаги се опитват да се бъркат в мъжките работи. Защо ли не си стоят у дома?

Но те бяха свободни граждани — напомни си той. И все пак това в никакъв случай не изглеждаше *женствено*.

Той знаеше, че исторически погледнато, Комисията за Емоционално пречистване е била създадена за мъже и само за мъже. Комисията е била образувана в края на четвъртата световна война или шестата, както твърдят някои историци.

По онова време е съществувала крещяща нужда от постоянен, траен мир. Доводът е бил практичен, но не по-малко практични са били и хората, които проектирали мира.

Накратко — изстреблението е стояло на прага.

По време на световните войни били нараснали размерите, точността на поразяване и унищожителната мощ на оръжията. Войниците все повече свиквали с тях и все по-рядко и по-рядко ги употребявали с неохота.

Но точката на насищане била достигната. Една нова война щяла наистина завинаги да сложи край на всички войни. След нея нямало да остане никой.

И така този мир *трябвало* да продължи вечно, а хората, които го проектирали, били практични. Те отчели, че все още съществували напрежения и бъркотии — огнищата, в които се подклаждали войните. Тогаваша си задали въпроса: защо в миналото мирът никога не се запазвал за дълго.

— Защото хората обичат да воюват — бил техният отговор.

— Нищо подобно — опълчили се идеалистите.

Но хората, които проектирали мира, били принудени със съжаление да признаят, че у голям процент от човечеството съществувала потребност от насилие.

Хората не били ангели. Но не били и сатани. Те били просто човешки същества със силно развита войнственост.

С научните познания и властта, с които разполагали по онова време, практичните хора трябвало да извървят дълъг път към изкореняването на тази черта от расата. Мнозина смятали, че това бил верният отговор.

Но не така мислели практичните хора. Те приели законността на съперничеството, любовта към борбата и смелостта пред лицето на значително превъзхождащи сили. Това, решили те, били достойни за уважение черти у една раса, гаранция за нейната вечност. Без тях расата щяла да бъде обречена на упадък.

Склонността към жестокост, установили те, била неразривно свързана с находчивостта, гъвкавостта и предприемчивостта.

И така задачата им добила следния вид: Да се проектира такъв мир, който да продължи и след като тях нямало да ги има вече. Да предпазят расата от самоунищожение, без обаче да изкоренят въпросните черти.

Пътят към осъществяването на това, решили те, било насочването на жестокостта на Човека в друго русло.

Да му бъде осигурен изход, възможност за изява.

Първата голяма крачка била узаконяването на гладиаторските борби, наситени с кръв и ужас. Но това не било достатъчно.

Заместителите вършели работа само до известна граница. След това хората поискали истинското преживяване.

Убийството нямало заместител.

И така убийството било узаконено върху строга индивидуална основа, и то само за тези, които го искали. Правителствата получили нареждане да създадат Комисии за Емоционално пречистване.

След изпитателния период били приети постоянни правила.

Всеки, който искал да убива, можел да се запише в К.Е.П. След като дадал известни сведения и гаранции, на него му се давала Жертва.

Всеки, който се записвал за убийство, трябвало, по правителствените правила, на свой ред след няколко месеца да стане Жертва — разбира се, ако оцелее.

Това накратко била системата. Индивидът можел да извършва, колкото си поиска, убийства. Но между всяко убийство той трябвало да бъде Жертва. Ако успеел да убие своя Ловец, той можел да преустанови участието си или да се запише за ново убийство.

В края на десетата година около една трета от цивилизованото население на света била подала вече молби най-малко за едно убийство. Броят на записванията спаднал до една четвърт, но по-надолу не мръднал.

Философите клатели глави, но практичните хора били доволни. Войната била там, където ѝ било мястото — в ръцете на индивида.

Естествено, имаше отклонения от проекта и нови уточнявания. Но щом съществуването на системата бе прието, тя се превърна в истински бизнес. Създадоха се бюра за услуги както за Жертвата, така и за Ловеца.

Комисията за Емоционално пречистване избираше произволно имената на Жертвите. На Ловеца му се даваха две седмици, през които да извърши своето убийство. Той трябваше да направи това без ничия помощ, воден единствено от своята собствена изобретателност. Даваха му се името, адреса и описанието на Жертвата и му се разрешаваше да ползва пистолет от стандартен калибър. Той не можеше да носи бронирано облекло от никакъв вид.

Жертвата се предизвестяваше една седмица по-рано от Ловеца. Съобщаваше ѝ се, че е Жертва. Жертвата не знаеше името на своя Ловец. Разрешаваше ѝ се броня по неин избор. Можеше да си наеме съгледвачи. Съгледвачът не можеше да убива, това можеха да правят само Жертвата и Ловецът. Но той можеше да открие човека, дошъл от друг град, или да проследи въоръжения убиец.

Жертвата можеше да устрои всякакъв вид засада, за да убие Ловеца.

Съществуваха строги наказания за убиване или раняване по погрешка на друг човек, тъй като не се разрешаваше никакво друго убийство. Убийствата от отмъщение или алчност се наказваха със смърт.

Прелестта на системата се състоеше в това, че хората, които искаха да убиват, можеха да вършат това. Онези, които не искаха, а това бе по-голямата част от населението — не бяха длъжни да убиват.

Сега поне нямаше вече никакви големи войни. Нещо повече — не съществуваше дори заплаха от война.

Водеха се само стотици хиляди малки войни.

На Фрилейн не му се нравеше особено идеята да убие жена, но тя се беше записала. Той нямаше вина за това. А и не можеше да си позволи да пропусне седмия си лов.

Остатъка от сутринта той прекара в запамятаване на данните за Жертвата си, след което подреди писмото в архива си.

Джанет Пациг живееше в Ню Йорк. Това бе добре. Той обичаше да ловува в голям град, а и винаги бе искал да види Ню Йорк. Възрастта ѝ не бе посочена, но ако се съдеше по снимките, тя бе малко над двадесет.

Фрилейн се обади по телефона за самолетните си резервации до Ню Йорк и взе душ. Грижливо облече новия си, ушит за случая, специален костюм „Щит“. Избра от колекцията си пистолет, почисти го, смаза го и го постави в изтласкващия джоб на костюма. След това си приготви куфара.

Тръпката на възбудата пулсираше във вените му. Странно, помисли си той, но всяко убийство е ново преживяване. То бе нещо, което никога не можеше да ти омръзне, така както омръзваха френските сладкиши или жените, или пиенето, или каквото и да било друго. То бе винаги ново и различно.

Накрая той огледа книгите си, за да види коя да вземе.

Библиотеката му съдържаше всички най-добри книги на тази тема. Засега нямаше да му трябват книгите за Жертви като тази на Л. Фред Треиси „Тактика на Жертвата“ с препоръките ѝ за строг контрол върху околната среда, нито пък книгата на д-р Фриш „Не мислете като Жертва“. Те щяха да го интересуват след няколко месеца, когато стане Жертва. Сега му трябваха ловни книги.

„Тактика на ловуващите“ бе критерий и еталон, но той я знаеше почти наизуст. „Усъвършенствването на засадата“ не отговаряше много на сегашните му нужди.

Спря се на „Ловуване в градовете“ от Митуел и Кларк и „Открий Съгледвача“ от Олгрийн, както и „Поведението на Жертвата“ от същия автор.

Всичко беше наред. Остави бележка на млекаря, заключи апартамента и взе такси до летището.

В Ню Йорк си ангажира стая в хотел в централната част на града, недалеч от жилището на Жертвата. Служителите бяха усмихнати и вежливи и това обезпокои Фрилейн. Той не обичаше да разпознават в негово лице така лесно пришълеца-убиец.

Първото нещо, което забеляза в стаята си, бе една брошура, поставена на нощното му шкафче. Тя бе озаглавена „Как да извлечем всичко от емоционалното си пречистване“ и бе израз на благопожеланията на управата. Фрилейн се усмихна и я прелисти.

И тъй като това бе първото му идване в Ню Йорк, той прекара следобед в разходка по улиците в квартала на Жертвата си. След това поскита из магазините.

Магазинът „Мартинсън и Блек“ бе едно изумително кътче. Фрилейн мина през ловния му отдел. Видя леки, непроницаеми за куршуми жилетки за Жертви и шапки тип Ричард Арлингтън с бронирано дъно.

Отстрани имаше изложени множество нови 0,38 калиброви револвери за поясен ремък.

„Възползвайте се от точния изстрел на револверите Мелвърн! — приканваше рекламата. — Одобрени от К.Е.П.! Дванадесет куршума в пълнителя. Гарантирано максимално отклонение 0,001 инча от разстояние хиляда фута. Не изпускайте вашата Жертва! Не рискувайте без този шедьовър живота си! Застраховайте го с Мелвърн!“

Фрилейн се усмихна. Рекламата бе добра и малкото черно оръжие като че ли наистина си го биваше. Но той бе доволен от своя пистолет.

Имаше специална разпродажба на трикови бастуни със скрити автоматични револвери с по четири куршума, които обещаваха безопасност и добра маскировка. Като младеж Фрилейн се увличаше много по новостите. Но сега знаеше, че старомодните начини обикновено се оказваха най-добрите.

Навън пред магазина четирима служители от отдел „Хигиена“ извозваха току-що убит труп. Фрилейн съжали, че е пропуснал сцената.

Той вечеря в един изискан ресторант и си легна рано.

Утре имаше да върши толкова много неща.

На следващия ден с образа на Жертвата пред очите си Фрилейн се разходи из нейния квартал. Той не се заглеждаше в никого. Напротив, крачеше бързо, като че ли наистина отиваше някъде, както би постъпил един опитен Ловец.

Той мина покрай няколко бара и се отби в един да пийне нещо. След това продължи по една пресечка на авеню „Лексингтън“.

Малко по-нататък, на тротоара, имаше приятно кафене. Фрилейн мина покрай него.

И изведнъж я видя! Той никога не би могъл да сбърка лицето ѝ. Това бе Джанет Пациг, която седеше на една маса и гледаше втренчено

в чашата си. Тя дори не вдигна очи, когато той мина.

Фрилейн стигна до ъгъла. Той зави след него и се спря. Ръцете му трепереха.

Лудо ли беше това момиче, че се показваше така открито? Да не би да си мислеше, че животът ѝ е омагьосан?

Той махна на едно такси и накара шофьора да обиколи по същата отсечка. И наистина — тя продължаваше да си седи на същото място. Фрилейн внимателно я разгледа.

Изглеждаше по-млада, отколкото на снимките, но все пак не можеше да твърди това със сигурност. Би казал, че е малко повече от двадесетгодишна. Тъмната ѝ коса бе разделена по средата на път и бе сресана зад ушите, което ѝ придаваше вид на монахиня. Лицето ѝ, доколкото Фрилейн успя да забележи, изразяваше смирена тъга.

Нима тя дори нямаше да направи опит да се защити?

Фрилейн плати на шофьора и бързо влезе в един магазин. Намери свободна телефонна кабина и позвъни на К.Е.П.

— Сигурни ли сте, че Жертвата на име Джанет Пациг е била известена?

— Почакайте така, господине. — Фрилейн барабанеше по вратата, докато служителят направи справката. — Да, господине. Имаме личното ѝ потвърждение. Да не би нещо да не е в ред, господине?

— Не — отговори Фрилейн. — Само исках да проверя.

В края на краищата на никого не влизаше в работата дали момичето не искаше да се защитава.

Въпреки това той имаше право да я убие.

Беше негов ред.

Той обаче отложи това за следващия ден и отиде на кино. След вечеря се качи в стаята си и прочете брошурата на К.Е.П. После легна в леглото и се загледа в тавана.

Това, което трябваше да направи, бе само да ѝ пусне един куршум. Просто да мине наблизко с едно такси и да я убие.

Тя се бе оказала много лесна плячка, реши той с огорчение и заспа.

На следната сутрин Фрилейн мина пак покрай кафенето. Момичето отново бе там и седеше на същата маса. Фрилейн нае такси.

— Карай много бавно около този квартал — каза той на шофьора.

— Разбрано — рече шофьорът, като се ухили злорадо.

От таксито Фрилейн наблюдаваше за съгледвачи. Не успя да забележи нищо обезпокояващо. Двете ръце на момичето лежаха върху масата.

Удобна, добре закрепена мишена!

Фрилейн докосна копчето на двуредното си сако. Един ръб се разтвори и пистолетът бе в ръката му. Той го отвори и провери пълнителя. След това го затвори с щракване.

— Сега по-бавно — каза той на шофьора.

Таксито буквално запълзя покрай кафенето. Фрилейн внимателно се прицели, като взе момичето точно на мерника. Пръстът му се долепи до спусъка.

— По дяволите — изруга той.

Един сервитьор тъкмо минаваше покрай момичето. Фрилейн не искаше да рискува да простреля някой друг.

— Обиколи и ще се върнем още веднъж — нареди той на шофьора.

Мъжът се ухили отново и се сви на седалката си. Фрилейн се замисли дали шофьорът щеше да се чувства толкова щастлив, ако знаеше, че преследваният е жена.

Този път наоколо нямаше сервитьор. Момичето палеше цигара, скръбното му лице бе изцяло съсредоточено върху запалката. Фрилейн се прицели перпендикулярно над очите му и затаи дъх.

След това поклати глава и пъкна обратно пистолета в джоба си.

Идиотското момиче го лишаваше от цялата сладост на пречистването.

Плати на шофьора и тръгна пеша.

Това убийство бе прекалено лесно — каза си той. А Фрилейн обичаше истинския лов. Повечето от предишните му шест убийства бяха изключително трудни. Жертвите бяха опитали какви ли не хитрости. Един бе наел най-малко половин дузина съгледвачи. Но Фрилейн се добра до всички тях благодарение на това, че сменяше тактиката си според случая.

Веднъж се бе облякъл като млекар, друг път като данъчен агент. Бе преследвал шестата си Жертва из Сиера Невада. Онзи също го бе

надупчил, но Фрилейн бе сторил това по-добре.

А как можеше да се гордее с това убийство? Какво щяха да кажат в „Десетката“?

Именно това стресна Фрилейн. Той искаше да влезе в клуба. Дори ако се откажеше да убие момичето, той трябваше да се защитава срещу Ловец. Ако пък оцелееше, още цели четири убийства щяха да го делят от членството. При това положение можеше никога да не го приемат.

Отново премина покрай кафенето и изведнъж рязко се спря.

— Здравейте — каза той.

Джанет Пациг го изгледа, но не му каза нищо.

— Вижте какво — каза той, като седна. — Ако е нахално от моя страна, само ми кажете и ще си отида. Аз не съм тукашен. Дошъл съм на един конгрес. Доця ми се да поговоря с някое момиче. Ако не ви е...

— Безразлично ми е — промълви глухо Джанет Пациг.

— Едно бренди — поръча Фрилейн на сервитьора. Чашата на Джанет Пациг бе все още пълна до половината.

Фрилейн погледна момичето и почувствува, че сърцето му бие до пръсване. Ето това вече беше работа — да пийнеш с Жертвата си!

— Казвам се Стентън Фрилейн — каза той, убеден, че името му нищо не ѝ говори.

— Джанет.

— Джанет... чия?

— Джанет Пациг.

— Много ми е приятно. — Гласът на Фрилейн звучеше напълно естествено.

— Какво ще правиш довечера, Джанет?

— Довечера вероятно ще бъда убита — отвърна спокойно тя.

Фрилейн я погледна внимателно. Дали беше разбрала кой е? Той обаче знаеше с положителност, че под масата тя държи пистолет, насочен срещу него.

Той сложи ръката си по-близо до изтласкващото копче.

— Да не би да си Жертва? — попита той.

— Позна — язвително отвърна тя. — Ако бях на твое място, щях да стоя настрана. Няма смисъл да те убиват по погрешка.

Фрилейн не можеше да си обясни спокойствието на момичето. Дали не беше самоубийца? Вероятно ѝ беше безразлично. Може би искаше да умре.

— Нямаш ли съгледвачи? — престори се на учуден той.

— Нямам. — Тя го погледна право в очите и Фрилейн видя нещо, което дотогава не бе забелязал.

Тя беше много красива.

— Аз съм едно много лошо момиче — каза тя тихичко. — Наумих си, че искам да извърша убийство, и се записах в К.Е.П. А после... после не можах да го направя.

Фрилейн поклати съчувствено глава.

— Но аз, разбира се, съм още в играта. Макар че не убих, трябва все пак да бъда Жертва.

— Но защо не си наемеш няколко съгледвачи? — попита той.

— Аз не бих могла да убия никого — отвърна тя. — Просто не бих могла. Дори нямам пистолет.

— Ти си много смела — каза Фрилейн, — щом можеш да се показваш така открито. — Вътрешно той се учудваше на нейната глупост.

— Какво бих могла да направя? — попита тя с безразличие. — Човек не може да се скрие от Ловец. Или поне не от истинския. А и нямам достатъчно пари да изчезна нанякъде.

— Тъй като се касае за собствената ти отбрана, мисля, че... — започна Фрилейн, но тя го прекъсна.

— Не. Вече съм взела решение по този въпрос. Всичко това е порочно, цялата система. Когато бях взела на прицел Жертвата си — когато видях как лесно мога да... да...

Тя бързо се съвзе.

— Нека не мислим за това — рече тя и се усмихна.

Фрилейн установи, че усмивката ѝ е ослепителна.

След това разговаряха за други неща. Фрилейн ѝ разправи за работата си, а тя му разказа за Ню Йорк. Беше на двадесет и две години, неуспяла актриса.

Вечеряха заедно. Когато тя прие поканата му да отидат на гладиаторските борби, Фрилейн се почувствува неизказано горд.

Повика такси — изглежда, че целият му престой в Ню Йорк щеше да мине в таксита — и ѝ отвори вратата. Тя тръгна към него.

Фрилейн се поколеба. В този миг можеше да ѝ тегли куршума. Щеше да бъде много лесно.

Но се въздържа. Не точно сега — каза си той.

Гладиаторските борби почти не се различаваха от това, което показваха навсякъде, с тази разлика, че тук талантът на участниците бе на малко по-високо ниво. Представени бяха обичайните исторически събития, гладиатори, въоръжени с мечове или с мрежи, дуели със сабя и рапира.

При повечето от зрелищата, естествено, се биеха до смърт.

Последва борба с бикове, лъвове и носорози, след което дойде ред на по-съвременни събития. Битки по барикади с лъкове и стрели и дуелиране върху високо опънато въже.

Вечерта мина приятно.

Фрилейн изпрати момичето до дома ѝ. Дланите му лепнеха от пот. Никога досега не бе срещал жена, която да харесва повече. И въпреки това тя си оставаше неговата законна Жертва.

Той просто недоумяваше какво да прави.

Тя го покани да влезе и те седнаха един до друг на дивана. Момичето си запали цигара с една голяма запалка, след това се облегна.

— Скоро ли заминаваш? — попита го тя.

— По всяка вероятност — отговори Фрилейн. — Конгресът свършва след един ден.

Тя замълча за миг.

— Ще съжалявам, като си заминеш.

Разговорът спря за малко. След това Джанет отиде да му донесе нещо за пиене. Фрилейн гледеше отдалечаващия ѝ се гръб. Сега беше моментът. Той постави ръката си близо до копчето.

Но за него моментът отмина безвъзвратно. Той нямаше да я убие. Човек не убива момичето, което обича.

Откритието, че я обича, го потресе. Той бе дошъл тук да убива, а не да си търси съпруга.

Тя се върна с бутилка и чаши и седна срещу него. Вторачи поглед в празното пространство.

— Джанет — каза той. — Аз те обичам.

Тя седеше и го гледаше. В очите ѝ имаше сълзи.

— Не трябва — запротестира тя. — Аз съм Жертва. Няма да живея много, за да...

— Ти няма да бъдеш убита. Аз съм твоят Ловец.

За миг тя се вторачи в него и след това се изсмя неуверено.

— Ще ме убиеш ли? — попита тя.

— Не ставай смешна — каза той. — Аз ще се ожения за теб.

Изведнъж тя се озова в прегръдките му.

— Господи! — простена тя. — Това очакване... Бях толкова уплашена...

— Всичко свърши — каза ѝ той. — Представяш ли си как ще разказваме тази история на децата си? Как съм дошъл да те убия, а вместо това съм се оженил за теб.

Тя го целуна, после седна и запали нова цигара.

— Хайде да опаковаме багажа — каза Фрилейн.

— Почакай — прекъсна го Джанет. — Ти не ме попита дали аз те обичам.

— Какво?

Тя все още се усмихваше, когато насочи към него запалката си. На дъното ѝ имаше черна дупчица. Дупчица, достатъчно голяма за 0,38 калибров куршум.

— Не ме будалкай — каза той и се изправи на крака.

— Аз не се шегувам, мили — рече тя.

За частица от секундата Фрилейн успя да се учуди как е могъл и да помисли, че тя е само малко над двадесет години. Като я гледаше сега — като я гледаше *истински*, — той разбра, че тя не бе на по-малко от тридесет. Всяка минута от живота ѝ, изпълнен с напрежение и преумора, бе изписана на лицето ѝ.

— Аз не те обичам, Стентън — каза тя много тихо и насочи запалката.

Фрилейн почувствува, че се задушава. Една частица от него успя да констатира безпристрастно каква великолепна актриса бе в действителност тя. Трябва да се е досещала от самото начало.

Фрилейн натисна копчето и пистолетът му със спуснат ударник и готов за стрелба се озова в ръката му.

Ударът, който опари гърдите му, го повали върху една малка масичка. Револверът падна от ръката му. Дишайки тежко, в

полусъзнание, той я наблюдаваше как грижливо се прицелва за смъртния удар.

— Сега вече ще ме приемат в „Десетката“ — чу я да казва гордо, натискайки спусъка.

ΚΛΟΠΚΑ 3Α ΧΟΡΑ

1

Беше денят на Поземленото надбягване — ден на хвалебствени надежди и необлекчена мъка, който даваше най-точна представа за нещастния двадесет и първи век. Стив Бакстър се бе опитал да стигне, както другите състезатели, рано до стартовата линия, но не бе изчислил точно необходимото му за това време. Сега той беше изпаднал в беда. Значката му на участник му бе помогнала да се промъкне безпрепятствено през външната екзотълпа. Човек обаче не можеше да разчита нито на значка, нито на мускулите си, за да преодолее твърдото ядро от човешки тела, което изграждаше ендотълпата.

Бакстър прецени, че вътрешната маса имаше плътност 8,7 — съвсем близка до пандемичното ниво. Точката на избухване можеше да бъде постигната всеки момент, макар че организаторите току-що бяха въпръснали успокоителни средства във въздуха над ендотълпата. Ако имаше достатъчно време, можеше да я заобиколи, но Бакстър разполагаше само с шест минути до започването на надбягването.

Въпреки риска той си запробива път направо през ендотълпата. На лицето му стоеше безизразна усмивка — абсолютно необходима за човек, който си има работа с високоплътна човешка маса. Той вече съзираше стартовата линия — издигнат подиум в Глийб Парк в Джързи Сити. Другите участници в надбягването бяха вече там. Още двадесет ярда^[1], помисли си Стив, дано само тези гадове не хукнат да бягат.

Дълбоко в центъра на тълпата той все още трябваше да преодолее основното ядро на тази сбирщина. То се състоеше от едри мъжаги с отпуснати челюсти и блуждаещи погледи — слепнали хистерофилицы, казано на езика на пандеомиолозите. Натъпкани като сардини, действащи като един организъм, от тези хора можеше да се очаква само сляпа съпротива и безразсъден гняв към всеки, който се опита да проникне сред тях.

Стив се поколеба за миг. Мъжете от ядрото на тази по-опасна от митическите водни биволи на античността сган се взираха с разширени ноздри в него, а тежките им крака риеха яростно.

Без дори за секунда да се замисли, Бакстър се гмурна сред тях. По гърба и раменете му се посипаха удари и той чу вледеняващото „ърр“ на подлудялата ендосбирщина. Безформени тела го смазваха, задушаваша го, неумолимо го притискаха все по-силно и по-силно.

След малко, за щастие, организаторите пуснаха Мазък. Тази древна и загадъчна музика, която повече от век бе укротявала и най-необузданите разярени тълпи, и сега извърши чудо. Ендосбирщината бе доведена от децибелите до временна неподвижност и Стив Бакстър успя да се добере с нокти до стартовата линия.

Главният съдия вече бе започнал да чете Правилника. Всеки участник в надбягването, както и повечето от зрителите, знаеше този документ наизуст. Въпреки това законът повеляваше преди надбягването да бъдат оповестени условията му.

— „Господа — зачете съдията, — събрани сте тук, за да вземете участие в едно надбягване за придобиване на владение върху обществени земи. Вие, петдесет щастливци, бяхте избрани от петдесет милиона записали се кандидати само от района Южен Уестчестър чрез всенародна лотария. Надбягването ще протече от тази точка до регистрационната линия при Управлението на Държавния поземлен фонд на Таймс Скуеър в Ню Йорк. Измерено по права линия, разстоянието е точно 5,7 сухопътни мили^[2].

На вас, участници, се разрешава маршрут по ваш избор — можете да пътувате по повърхността, над или под земята. Единственото условие е да финиширате лично, тъй като заместници не се допускат. Първите десет финалисти...

Сред тълпата настъпи гробно мълчание.

... ще получат по един акър^[3] свободна от ипотеки земя заедно с къща и селскостопански инвентар. За всеки финалист, както и за близките му, ще бъде осигурен от правителството безплатен превоз до имението му. Този гореспоменат акър, който не подлежи на отчуждаване, му се дава да го притежава и владее, свободно и безпрепятствено, за вечни времена, докато слънцето свети и водата тече, от него и наследниците му до трето коляно.“ Тълпата въздъхна, като чу това. Нито един от присъстващите никога не бе виждал един

цял, освободен от ипотеки акър земя, камо ли да бе мечтал да го притежава. Един акър земя, принадлежащ изцяло на теб и семейството ти, един акър, който не трябва да делиш с никого — това надминаваше и най-дръзките мечти.

— Да се вземе също под внимание — продължи съдията, — че правителството не поема никаква отговорност за смъртни случаи, възникнали по време на състезанието. Длъжен съм да заявя, че средната смъртност при Поземлените надбягвания е около 68,9%. Всеки състезател, който желае, може да се оттегли сега, без това да има никакви последствия.

Съдията изчака и за миг Стив Бакстър си помисли да захвърли цялата тази самоубийствена работа. Разбира се, той и Адел, и децата, и леля Фло, и чичо Джордж можеха да продължат да съжителствуват някак си в уютния им едностаен апартамент в жилищния комплекс за хора със средни доходи в мемориала „Фред Алън“ в Ларчмънт. В края на краищата той не беше човек на действието, нито пък як главорез или кавгаджия с грубовати юмруци. Той бе, и то добър консултант по деформации на системите. Беше също така човек с кротък нрав, жилави мускули и силен задух. Защо за бога трябваше да се хвърли в опасностите на мрачния Ню Йорк, най-известния от градовете-джунгла?

— По-добре ще е да се откажеш, Стив — като тайнствено ехо на мислите му се обади един глас.

Бакстър се обърна и видя Едуард Фрайхоф Сейнт Джон — богатия си и противен съсед от Ларчмънт. Високият и елегантен Сейнт Джон, жилав като камшик още от времето, когато се подвизаваше по кортовете за педълбол, Сейнт Джон с неговата сладникава мрачна хубост, чиито присвити очи така често се устремяваха към красотата на русокосата Адел.

— Ти никога няма да успееш, Стиви, рожбо — каза Сейнт Джон.

— Възможно е — отвърна Бакстър спокойно. — А ти предполагам ще успееш, така ли?

Сейнт Джон намигна и многозначително се почука с показалец по челото. От седмици той намекваше за някаква специална информация, която купил от продажен контролор по Поземленото надбягване. Тази информация щяла да увеличи значително шансовете

му да прекоси района на Манхатън — най-пренаселения и най-опасния градски масив в света.

— Стой настрана, Стиви, рожбо — каза Сейнт Джон с особения си стържещ глас. — Стой настрана и аз ще те възнаградя добре за това. Бива ли, сладурче?

Бакстър поклати глава. Той не се смяташе за храбрец, но по-скоро би умрял, отколкото да приеме милост от Сейнт Джон. Така или иначе нещо трябваше да се промени. Според допълнението на Закона за насищане на семейните жилища, прието миналия месец, Стив се задължаваше да настани в жилището си още трима свои братовчеди ергени и една овдовяла леля, чийто едностаен подсутеренен апартамент се отчуждаваше за строителството на новия тунел „Олбъни-Монреал“.

Независимо от противошоковите инжекции — десет души в една стая бе наистина твърде много. Той просто трябваше да спечели парче земя!

— Ще участвувам — каза спокойно Бакстър.

— Добре, мухльо — каза Сейнт Джон и злоещото му лице се навъси. — Но да не кажеш, че не съм те предупредил.

Главният съдия извика:

— Господа, по местата си!

Състезателите се смълчаха. Те застанаха на стартовата линия с премрежени очи и стиснати устни.

— Готови!

Сто крака напрегнаха мускули, когато петдесетте решени мъже се наведоха напред.

— Тръгни!

И надбягването започна!

Трясъкът на свръхзвукови самолети временно парализира тълпите наоколо. Състезателите се промъкнаха през неподвижните им редици и преминаха тичешком над и около дългите колони от паркирали автомобили. Редицата им се разгърна ветрилообразно и те поеха главно на изток, по посока на река Хъдсън и злоещия на вид град, който лежеше на отсрещния ѝ бряг, полускрит под черния си плащ от неизгорели въглеродороди.

Единствен Стив Бакстър не потегли на изток.

Само той от състезателите тръгна с бързи движения на север, към моста Джордж Уошингтън и Беър Маунтин Сити. Устните му бяха стиснати плътно и той се движеше като сомнамбул.

В далечния Ларчмънт Адел Бакстър наблюдаваше надбягването по телевизията. Неволно тя ахна. Осемгодишният ѝ син Томи извика:

— Мамо, мамо, той отива на север към моста! Но този месец мостът е затворен. Той не може да мине по него.

— Не се тревожи, мили — каза Адел. — Баща ти знае какво прави.

Тя говореше с увереност, каквато не чувствуваше. И щом фигурата на съпруга ѝ се загуби из навалицата, тя потъна в очакване и молитви. Дали наистина Стив знаеше какво прави? Или напрежението го бе объркало?

[1] 1 ярд — равен на 0,91 м. — Б.пр. ↑

[2] Сухопътна миля — равна на 1609,31 м. — Б.пр. ↑

[3] Акър — равен на 4046 кв.м. — Б.пр. ↑

2

Семената на нещастieto бяха посети през двадесетия век, а ужасната реколта бе пожъната сто години по-късно. След безброй хилядолетия на бавно увеличаване населението на света изведнъж експлодира, удвои се, а после се и учетвори. С овладяването на заболяванията и осигуряването на изхранването смъртността продължи да спада, а раждаемостта да се увеличава. Попаднало в кошмарна геометрична прогресия, човечеството набъбваше като бързо растящи метастази.

Четиримата конници от Апокалипсиса, тези древни полицаи, не бяха повече в състояние да поддържат реда. Епидемиите и гладът бяха прогонени, а войната бе твърде голям лукс за тази епоха. Оставаше само смъртта, макар и твърде намалела бледа сянка на миналото си.

Науката с разточителна безразсъдност продължаваше да работи неразумно за осигуряването на по-дълъг живот за повече хора.

И *хората* продължаваха да настъпват, неспирно се увеличаваха, препълваха земята, замърсяваха въздуха и тровеха водата, ядяха преработените си водорасли между филийки хляб, омесен от рибено брашно, и напразно смътно очакваха някоя катастрофа да разреши плътните им редици.

Количествените увеличения на земното население доведоха до качествени изменения в човешкия опит. В една по-невинна епоха приключението и опасността бяха качества на затътената пустош: непристъпните планини, голите пустини и влажните джунгли. Но към началото на двадесет и първия век повечето от тези места вече се използваха в резултат на растящото търсене на жизнено пространство. Приключението и опасността сега се ширеха в чудовищните неуправляеми градове.

В големите градове човек можеше да намери съвременния еквивалент на дивашките племена, страшните зверове и ужасните болести. Една експедиция из Ню Йорк или Чикаго изискваше повече находчивост, издръжливост и изобретателност, отколкото онези

безгрижни викториански увеселителни излети до Еверест или до изворите на Нил.

В тази тенджера под налягане, наречена свят, земята бе най-скъпоценният от предметите за потребление. Правителството я парцелираше и отпускаше посредством областните лотарии, които завършваха с Поземлени надбягвания. Тези състезания се организираха по подобие на надбягванията, провеждани през 1890-та година при подялбата на територията на Оклахома и земята на черокезите.

Смяташе се, че Поземлените надбягвания и като проява на спортсменство, и като зрелища са справедливи и интересни. Милиони хора наблюдаваха надбягванията и успокояващият ефект на чуждата възбуда върху масите бе надлежно отбелязан и одобрен. Само по себе си това бе достатъчно оправдание за провеждането на надбягванията.

Освен това високата смъртност между участниците се смяташе за още едно тяхно достойнство. Абсолютните й стойности не бяха от най-високите, но един пренаселен свят бе благодарен и на най-малкото облекчение.

Надбягването продължаваше вече трети час. Стив Бакстър включи малкото си транзисторно радио и се заслуша в последния бюлетин. Той чу, че първата група състезатели е вече пристигнала при тунел „Холандия“ и там е била върната от бронирани полицейски коли. Други състезатели, изхитрили се да тръгнат по околен път, вече приближаваха подстъпите към моста Веразано. Фрайхоф Сейнт Джон, съвсем сам, размахвайки значката на заместник-кмет, бе получил разрешение да премине барикадите на тунел „Линкълн“.

Сега вече бе дошло времето за големия удар на Стив Бакстър. С ледено лице и спокойна решителност той навлезе в покрития с позорна слава Фрии Порт на Хобокън.

3

Брегът на Хобокън тънеше в полумрак. Недалече от него в широк полукръг стояха на дрейф със стъкмени платна бързоходните корабчета на хобокънската контрабандна флотилия, всяко едно с блестящия герб на бреговата охрана. Товарът бе вече закрепен по палубите на някои от тях — кашони с цигари от Северна Каролина, уиски от Кентъки, портокали от Флорида, фойерверки от Калифорния и оръжие от Тексас. Всеки сандък носеше официалния щемпъл „КОНТРАБАНДА — ДАНЪК ПЛАТЕН“. Защото в този нещастен век поставеното на тясно правителство бе принудено да облага с данъци дори незаконни предприятия и така да им дава лъжезаконен статут.

Като издебна внимателно момента, Бакстър стъпи на борда на едно бързоходно корабче, контрабандиращо марихуана, и се сви на палубата между ухаещите бали. Корабчето бе готово за предстоящото отплаване. Ако само би могъл да се скрие по време на краткия преход през реката...

— Ха! Я виж, по дяволите, какво сме си имали тука!

Един пиян втори механик, задал се случайно от бака, изненада Бакстър. В отговор на виковете му останалите членове на екипажа се скупчиха на палубата. Те бяха шайка закоравели плячкаджии, които всяваха страх с наглите си кръвожадни набези. Те бяха от същата пасмина безбожници, оплячкосали Уихокън преди няколко години, подпалили Форт Лий и нападнали изневиделица и ограбили всичко по пътя си чак до градските порти на Енгълуд. Стив Бакстър знаеше, че не може да очаква милост от тях.

Въпреки това със завидно хладнокръвие той каза:

— Господа, ако нямате нищо против, нужен ми е превоз през Хъдсън.

Капитанът на корабчето, огромен метис с набраздено от белези лице и яки мускули, се запревива от смях.

— Иска превоз от нас? Иска ние прекараме през река? — запита той на подчертан хобокънски диалект. — Мисли ние ферибот от

улица „Кристъфър“, ха?

— В никакъв случай не мисля така, господине. Но се надявах.

— Твоите надежди плаче за гробище!

Екипажът избухна в смях при тази духовита забележка.

— Аз ще си платя за превоза — каза Стив със спокойно достойнство.

— *Плаща*, да? — задави се от смях капитанът. — Ай-ай, ние понякога продава превози — без спирка до средата на реката и оттам право на дъно.

Екипажът удвои смеха си.

— Щом така ми е писано, така да бъде — каза Стив Бакстър. — Ще ви помоля само да ми разрешите да напиша на една пощенска картичка няколко думи до жена ми и децата.

— Жена и дечица? — попита капитанът. — Защо не казал? Имал и аз сам мои преди време, докато лош човек не погубил мои хора.

— Съжалявам за това — каза Стив и бе очевидно искрен.

— Ай-ай! — Суровото изражение на капитана поомекна. — Спомня си как често ги викал и малките джудженца подскача около мен. Да, било цветя и рози всичко, докато не отишло по дяволите.

— Вие сигурно сте били много щастливи — каза Стив. Той трудно разбираше говора на капитана.

— Да, бил — каза тъжно капитанът.

Един кривокрак нисък палубен моряк се втурна напред.

— Хей, капитане, що не го пречукаме тоя и не офейкаме, преди да сме плесенявали тук?

— На кой даваш заповеди ти, маймуно, мръсна свинска мутро? — изрева капитанът. — Ей богу, плесеняваме тук, докато аз кажа! А тогоз да пречукаме — не! Аз направи едно добро за мои джудженца, да пукна, ако не направи! — И като се обърна към Бакстър, той каза: — Ние прекараме тебе, момче, прекараме през река без нищо.

И така Стив Бакстър случайно бе докоснал един сладко-горчив спомен в паметта на капитана и от това бе спечелил отлагане на присъдата си. Контрабандистите на марихуана се отдалечиха от брега, потеглиха и скоро бързоходното корабче пореше бледите сиво-зелени вълни на Хъдсън.

Но присъдата на Стив Бакстър не бе отложена за дълго. Към средата на реката, малко след като навлязоха във федерални води,

мощен прожектор разкъса мрака на нощта и един досаден глас им заповяда да спрат кораба. Лош късмет бе насочил корабчето право срещу един разрушител от патрула по Хъдсън.

— Да ги вземат мътните! — побесня капитанът. — Данъци и смърт — това само знаят. Ама сега сърба наша попара. На картечниците, сладурчета!

Екипажът бързо свали брезентовите калъфи от петдесеткалибрениите картечници, а двата дизелови двигателя на корабчето забучаха предизвикателно. С криволичения и хитрувания корабчето на контрабандистите се устреми с пълна скорост към убежището на нюйоркския бряг. Разрушителят като по-бърз го изпревари, а и картечниците не можеха да се мерят с четириинчовите оръдия. Директни попадения разбиха релинга на малкото корабче, избухнаха в голямата каюта, раздробиха предните подпори на гротмарса и разкъсаха долните платна на бизена от десния борд на корабчето.

Да се предадат или да умрат — това като че ли бяха единствените две възможности. Но капитанът, вещ в предсказването на времето, подуши въздуха.

— Дръжте се, сладури! — изкрещя той. — Идва западнякът.

Снарядите ги засипаха. След малко от запад заприижда огромна непрогледна облачна маса от смог и покри всичко с мастилените си пипала. Очуканото корабче се измъкна от мястото на битката, а членовете на екипажа му, като припряно нахлузваха противогазовите си маски, отправиха благодарности към тлеещите сметища на Сикокъс. Както отбеляза капитанът, това бе зъл вятър, който не носи нищо добро.

Половин час по-късно те пристигнаха на кея на 79-та улица. Капитанът прегърна топло Стив и му пожела добра сполука. И Стив Бакстър продължи своето пътешествие.

Широката река Хъдсън бе вече зад гърба му. Напред го очакваха тридесетина квартала в търговската част на града и по-малко от десетина в центъра. Според последния радиобюлетин той имаше значителна преднина пред другите състезатели, дори пред Фрайхоф Сейнт Джон, който все още не бе се измъкнал от лабиринта при изхода на тунела „Линкълн“ в Ню Йорк. Общо взето, Бакстър напредваше с добро темпо.

Оптимизмът на Стив обаче беше прибързан. Не беше толкова лесно да се завоюва Ню Йорк. Той не знаеше, че тепърва му предстояха най-опасните епизоди от пътешествието му.

4

След като поспа няколко часа в багажника на една изоставена кола, Стив продължи на юг към авеню „Уест Енд“. След малко започна да се разсъмва — вълшебен час, в който на никоя пресечка в града не можеха да се видят повече от няколкостотин ранобудници. Високо нагоре стърчаха назъбените кули на Манхатън, а над тях гроздовете на телевизионните антени бяха изтъкали приказен гоблен на фона на сиво-кафявото и охрата на небето. Под въздействието на тази гледка Бакстър си представи как ли бе изглеждал Ню Йорк преди сто години в благодатните безгрижни дни преди взрива на населението.

Изведнъж той бе изтръгнат от тези си размишления. Изникнала изневиделица, група въоръжени мъже неочаквано му прегради пътя. Те носеха маски, широкополи черни шапки и бяха препасани с патронташи. Представляваха едновременно зловеща и живописна гледка.

Единият от тях, очевидно главатарят, излезе напред. Той бе застаряващ мъж с олисяла глава и тежки черни мустаци, с грубовати черти и зачервени клепачи.

— Чужденецо — каза той, — я си покажи паспорта!

— Струва ми се, че нямам такъв — отвърна Бакстър.

— И си прав, дявол да го вземе! — каза старецът. — Аз съм Пабло Стайнмец и аз издавам всички паспорти тук наоколо, а досега не си спомням да съм те мяркал някога тъдява.

— Не съм тукашен — каза Бакстър. — Само минавам оттук.

Мъжете с черните шапки се ухилиха и запобутваха с лакти. Пабло Стайнмец потри небръснатата си брада и каза:

— Е, синко, получава се така, че ти се опитваш да минеш по частен път, за който се събира такса, без да имаш разрешението на собственика, който случайно съм аз. А това, смятам, означава, че ти незаконно нарушаваш границите на владението ми.

— Но как може някой да притежава частен път с такса в самия център на Ню Йорк? — учуди се Бакстър.

— Щом казвам, че е мой, значи, е мой — каза Пабло Стайнмец, като прокара пръсти по резките на приклада на своя Уинчестър 78. — Това е положението, чужденецо, и мисля, че най-добре ще е да си платиш, защото иначе ще трябва да танцуваш.

Бакстър посегна за портмонето си, но откри, че го няма. Очевидно капитанът на контрабандното корабче на раздяла се бе поддал на долните си инстинкти и му бе претършувал джоба.

— Нямам пари — рече Бакстър и се усмихна неловко. — Вероятно ще се наложи да се върна.

Стайнмец поклати глава.

— И да се върнеш, и да продължиш — все тая. За пътя се събира такса и в двете посоки. Пак ще трябва да платиш или да танцуваш.

— Предполагам, че ще се наложи да танцувам — каза Бакстър. — Какво трябва да правя?

— Ти ще се затичаш — каза старият Пабло, — а ние поред ще стреляме в теб и ще се целим само в горната част на главата ти. Първият от нас, който те свали, печели пуйка.

— Но това е подло — заяви Бакстър.

— Малко нанагорно ще ти дойде наистина — каза Стайнмец кротко, — но това е положението. Дори при анархията законите са си закони. Ето защо, ако ти е мила свободата, трябва да бягаш, и то почевръсто...

Разбойниците се ухилиха, спобутаха се, разкопчаха кобурите на револверите си и килнаха назад широкополите си черни шапки. Бакстър се приготви за предсмъртния си бяг.

В този миг един глас извика:

— Спрете!

Беше извикала жена. Бакстър се обърна и видя висока червенокоса девойка, която се промъкваше между разбойниците. Тя носеше панталони на тореадор, пластмасови галоши и пъстроцветна хавайска блуза. Екзотичното облекло само усилваше очепийната ѝ красота. В косата ѝ бе втъкната хартиена роза, а наниз изкуствени перли очертаваше нежната линия на шията ѝ. Бакстър никога не бе виждал по-ослепителна хубост.

Пабло Стайнмец се навъси и подръпна мустаците си.

— Флейм — изръмжа той, — какво по дяволите си решила да правиш?

— Дойдох да спра игричката ви, татко — отвърна хладнокръвно девойката. — Искам да ми дадеш възможност да поговоря с тази мухоловка.

— Това е мъжка работа — отсече Стайнмец. — Чужденецо, хайде тръгвай!

— Чужденецо, само да си помръднал! — извика Флейм и един малък смъртоносен револвер „Деринджър“ се появи в ръката ѝ.

Баща и дъщеря кръстосаха погледи. Старият Пабло пръв наруши драматичната тишина.

— По дяволите, Флейм, нямаш право да правиш това — каза той. — Законите са си закони, дори за теб. Щом този нарушител на владението ми не може да плати, значи, трябва да танцува.

— Това не е беда — каза Флейм. Тя бръкна в пазвата си и извади лъскав сребърен долар. — На, вземи! — извика тя, като го хвърли в краката на Пабло. — А сега, като платих, може да поискате и да танцувам, а? Ела, чужденецо.

Тя хвана Бакстър за ръка и го отведе. Разбойниците ги гледаха как се отдалечават, хилеха се и се побутваха един друг, докато Стайнмец не им заповяда да престанат. Старият Пабло поклати глава, почеса се по ухото, изсекна се и каза:

— Виж я ти малката!

Думите бяха груби, но нямаше съмнение, че бяха изречени нежно.

5

Нощта се спусна над града. Разбойниците разположиха лагера си на пресечката на 69-та улица и авеню „Уест Енд“ и се излегнаха в безгрижни пози около буйния огън. Сочен къс телешки гърди се въртеше нанизан на шиш, а пакети прясно замразени зеленчуци вряха в един голям черен казан. Старият Пабло Стайнмец пиеше на едри глътки от едно нощно гърне, пълно с Мартини, за да облекчи въображаемата болка в дървения си крак. В мрака отвъд лагерния огън се чуваше воя на самотен пудел, който зовеше другарката си.

Стив и Флейм седяха малко настрани от другите. Тишината на нощта, нарушавана единствено от далечния грохот на колите за смет, омагьоса и двамата с прелестта си. Пръстите им се срещнаха, докоснаха се и се сплетоха.

— Стив — промълви Флейм, — ти... ти ме харесваш, нали?

— Разбира се, че те харесвам — отвърна Стив и като прекара ръка около раменете ѝ, братски я прегърна — жест, който можеше да се изтълкува и погрешно.

— Ами, мислех си... — започна девойката-разбойник. — Помислих си, че... — Внезапно тя срамежливо замлъкна и след това продължи: — О, Стив, защо не зарежеш това самоубийствено надбягване? Защо не останеш тук при мен? Аз имам земя, Стив, истинска земя! Сто квадратни ярда в централната маневрена гара на Ню Йорк. Ние двамата, Стив, можем да я обработваме заедно!

Бакстър се изкушаваше — и кой ли мъж би устоял? Той не само че се досещаше за чувствата, които красивата девойка-разбойник изпитваше към него, но и не беше съвсем безразличен към тях. Дивната хубост и гордият дух на Флейм Стайнмец, дори без допълнителната притегателна сила на земята, можеха лесно да спечелят сърцето на всеки мъж. Той потръпна от вълнение и ръката му притисна по-силно нежните рамене на девойката.

Но след това заговори отново чувството му за вярност. Флейм бе красотата на романтиката, възторженото мигновение, за което мъжът

мечтае цял живот. Адел обаче бе неговата любима още от детските му години, съпругата му, майката на неговите деца, търпеливият другар през всичките дълги години на съвместния им живот.

За човек с характера на Стив Бакстър не можеше да има друг избор.

Но властната девойка не бе свикнала да ѝ отказват. Разярена като ранена пума, тя заплаши, че ще изтръгне с нокти сърцето на Бакстър и ще го поднесе оваляно първо леко в брашно и после изпечено на умерен огън. Искрящите ѝ очи и потръпваща гръд показваха, че това не бяха само празни приказки.

Въпреки това спокойно и непреклонно Стив Бакстър оставаше верен на убежденията си. И Флейм осъзна с тъга, че тя не би обичала този мъж, ако той не беше верен на тия най-висши принципи, макар че именно заради тях желанията ѝ оставаха незадоволени.

Така че на следващата сутрин тя не оказа никаква съпротива, когато мълчаливият чужденец настоя да си тръгне. Дори застави разгневения си баща да замълчи, когато той се закле, че Стив е безотговорен глупак, когото трябва да задържат заради собственото му добро.

— Няма смисъл, татко, нима не виждаш? — каза тя. — Той трябва да следва своя път, та макар това да означава края на житейския му път.

Роптаейки, Пабло Стайнмец се овладя. И Стив Бакстър се отправи отново по пътищата на безнадеждната си одисея.

6

Той вървеше из търговската част на града, изпълнена с неистова блъсканица и навалица, заслепен от проблясващия на фона на хрома неон и оглушен от нестихващата улична глъч. Накрая стигна до едно отрупано с надписи място:

ЕДНОПОСОЧНО
ВЛИЗАНЕТО ЗАБРАНЕНО
НЕ СТЬПВАЙТЕ ПО СРЕДАТА
ЗАТВОРЕНО В НЕДЕЛЯ И ПРАЗНИЧНИ ДНИ
ЗАТВОРЕНО В ДЕЛНИЧНИ ДНИ
ЛЯВОТО ПЛАТНО Е САМО ЛЯВО

Като се промъкваше из този лабиринт от противоречиви забрани, той попадна случайно в онова огромно пълно с нищета пространство, известно под името Сентръл Парк. Отпреде му, докдето стигаше погледът, всеки квадратен фут земя бе зает от бедняшки колиби, опърпани индиански палатки, невзрачни бараки и шумни вертепи. Внезапната му поява сред оскотелите обитатели на парка предизвика коментари, до един неблагоприятни. Хората тук си бяха втълпили, че той е санитарен инспектор, дошъл да затвори маларичните им кладенци, да заколи болните им от трихиноза прасета и да ваксинира краставите им деца. Около него се събра цяла тълпа — размахваха се патерици и се сипеха заплахи.

За щастие, в Сентръл Онтарио неизправен тостър направи късо съединение и временно прекъсна електрическия ток. И така Стив успя да се измъкне в настъпилата паника.

Сега той се озова в един район, където уличните табели бяха отдавна свалени, за да се объркват данъчните агенти. Слънцето се бе скрило зад ослепително бял облак. Тук не можеше да се използва дори

компас поради близостта на огромни количества стари желяза — единствените останки от мрежата на легендарното метро на града.

Стив Бакстър разбра, че се е загубил напълно и безнадеждно.

Въпреки това той продължи да упорствува с решителност, превишавана единствено от неговото невежество. Дни наред той се луташе из необозначените улици, покрай безкрайни каменни сгради, купчини от дебели стъклени листове и грамади от автомобили. От страх, че е агент на Ф.Б.Р., суеверните обитатели отказваха да отговарят на въпросите му. Олюлявайки се, той продължаваше да върви, без да може да си намери храна или нещо за пиене, без да може дори да почине от страх, че може да бъде стъпкан от тълпите.

Един отзивчив работник от социалното подпомагане го спря точно когато Бакстър се канеше да пие от кладенец, заразен с хепатитен вирус. Този мъдър човек с посребрени коси му възвърна здравето с грижите си в собствения си дом — една колиба в близост с обраслите с мъх развалини на Линкълн Сентър, направена изцяло от навити на руло вестници. Той посъветва Бакстър да се откаже от тази необмислена експедиция и да посвети живота си на грижи за окаяните, оскотелите излишни човешки маси, които гъмжаха наоколо.

Това бе благородна цел и Стив се почувствува почти разколебан, но тъкмо тогава, по една щастлива случайност, той чу последните резултати от надбягването по допотопното радио на социалния работник.

Много от състезателите бяха намерили смъртта си при обстоятелства, типични за урбанизацията. Фрайхоф Сейнт Джон бе попаднал в затвора за замърсяване на околната среда от втора степен. А групата, която бе прекосила мост Веразано, впоследствие бе изчезнала и пропаднала безследно из разбойническите свърталища сред покритите със сняг хълмове на Бруклин.

Бакстър разбра, че трябва да продължи участието си в надбягването.

Когато отново се отправи напред, настроението му бе значително повишено. Но сега той изпадна в прекалена самоувереност — нещо много по-опасно и от най-дълбоката депресия. Като вървеше бързо на юг, той се възползва от едно временно затишие в уличното движение и тръгна по скоростната пешеходна отсечка. Направи това прибързано, без да се замисли за последствията.

И когато грешката бе безвъзвратно сторена, той откри за свой ужас, че маршрутът бе еднопосочен и завои не се разрешаваха. Чак сега видя, че тази пешеходна отсечка водеше направо към TERRA INCOGNITA — към Джоунз Бийч, Файър Айлънд и Ийст Хемптън.

Положението налагаше незабавно да се действа. От лявата му страна се издигаше гола бетонна стена. Отдясно имаше висока до пояс преграда, на която пишеше: „Прескачането забранено от 12,00 до 24,00 часа във вторник, четвъртък и събота.“

Беше вторник следобед и забраната беше в сила. Въпреки това без колебание Стив прескочи преградата.

Ужасното възмездие последва незабавно. Замаскирана полицейска кола изникна на часа от една от прословутите градски засади. Тя връхлетя върху него, стреляйки наслуки в тълпата. (В този нещастен век законът заставяше полицаите да стрелят наслуки в тълпата при преследването на някой подозрителен човек.)

Бакстър се скри в един магазин за захарни изделия. Там, като разбра, че развръзката е неизбежна, той се опита да се предаде. Но това не се допускаше, тъй като затворите бяха препълнени. Град от куршуми го прикова към пода, докато начумерените полицаи инсталираха минохвъргачки и преносими огнехвъргачки.

Това, изглежда, бе краят не само на надеждите на Стив Бакстър, но и на самия му живот. И както лежеше на пода сред евтини дъвчащи бонбони и крехки курабийки от батат и белтък, той повери душата си на бога и се приготви да посрещне достойно края.

Но отчаянието му бе преждевременно, така както се бе оказал прибързан и предишният му оптимизъм. Отвън се чуха глъч и врява и като попривдигна глава, той видя, че група въоръжени мъже бе нападнала в гръб полицейската кола. Обръщайки се да посрещнат тази опасност, мъжете в синя униформа бяха обстреляни с флангов огън и избити до последния човек.

Бакстър излезе да поблагодари на спасителите си и видя, че те се предвождаха от Флейм О'Рок Стайнмец. Красивата девойка-разбойник не бе могла да забрави чужденеца с нежния глас. Въпреки възраженията на пияния си баща тя бе следила всяко движение на Стив и бе дошла да го спаси.

С алчни крясъци мъжете с черни шапки оплячкосаха набързо околността. Флейм и Стив се оттеглиха в сенчестата самота на един изоставен ресторант. Там, под олющените оранжеви фронтони на една по-спокойна и по-благоприятна епоха, между тях се разигра трепетна любовна сцена. Тя обаче не бе повече от кратка горчиво-сладка пауза между две действия. Малко след това Стив Бакстър отново се втурна в бесния водовъртеж на града.

8

Напредвайки непреклонно срещу вилнеещия буреносен смог, с очи, превърнали се в цепнатини, и устни, присвити в строга бяла линия, Бакстър си пробиваше път към пресечката на 49-та улица и 8-мо авеню. Точно там обстоятелствата ненадейно се промениха с типичната за града-джунгла гибелна превратност.

Докато прекосяваше улицата, Бакстър чу усиливащ се зловец тътен. Той разбра, че светлините на светофарите са се сменили. Шофьорите, докарани до безумие от няколкодневното чакане и от други очевидно маловажни причини, бяха по едно и също време натиснали газта. Стив Бакстър се оказа точно посред пътя на паническия бяг на превозните средства.

Да продължи или да се върне обратно през широкия булевард бе напълно невъзможно. Мислейки трескаво, Бакстър отмахна капака на една шахта и се вмъкна под земята. Това му отне не повече от половин секунда. Над главата му се понесе скърцането на изтезаван метал и трясък от сблъскали се автомобили.

Той продължаваше да бърза напред по канализационната система. Тази мрежа от тунели бе гъсто населена, но бе далеч по-безопасна от пътищата горе на повърхността. Стив се сблъска с опасност само веднъж, когато някакъв глупак го нападна до ръба на един утаечен резервоар.

Калѐн от опита си, Бакстър надви убиеца и взе кануто му — истинска необходимост за някои от по-ниските галерии. След това той продължи с гребане до пресечката на 42-ра улица и 8-мо авеню, където внезапно наводнение го изтласка на повърхността.

Сега дълго мечтаната цел бе вече наистина съвсем наблизо. Оставаше само един квартал, един-единствен квартал, и той щеше да се озове при Управлението на Държавния поземлен фонд на Таймс Скуеър.

И в този миг той се сблъска с последното решаващо препятствие, което написа *finis* на всичките му мечти.

9

По средата на 42-ра улица стоеше стена, чийто край не се виждаше нито на север, нито на юг. Изникнала само за една нощ, тя имаше циклопична структура и бе построена в псевдосантименталния стил на нийоркската архитектура. Това, Бакстър го разбра, бе едната страна на нов гигантски жилищен комплекс за хора с по-високи от средните доходи. По време на строежа му цялото улично движение за Таймс Скуеър бе отбито през тунела „Куийнс Бетъри“ и източната бариера на 37-ма улица.

Стив прецени, че този нов маршрут ще му отнеме не по-малко от три седмици и ще го изведе до неизследвания район „Гармънт“. Той разбра, че надбягването за него бе свършило.

Смелостта, твърдостта и честността бяха претърпели поражение и ако не бе религиозен, Стив Бакстър сигурно щеше да се самоубие. С нескрито огорчение той включи малкото транзисторно радио и изслуша последния бюлетин.

Четирима състезатели бяха вече стигнали Управлението на Държавния поземлен фонд. Други петима, идващи през откритите южни подстъпи, се намираха на няколкостотин ярда от целта. А съобщението, което Стив чу, че Фрайхоф Сейнт Джон е получил пълна амнистия от губернатора и отново е на път, приближавайки Таймс Скуеър от изток, доведе унижението му до краен предел.

В този най-черен за него миг Стив почувствува една ръка на рамото си. Той се обърна и видя Флейм. Смелата девойка се бе заклела да няма нищо общо повече с него, но се бе огънала. Този вежлив, уравновесен мъж означаваше за нея повече, отколкото нейната гордост, повече вероятно от самия ѝ живот.

Но как можеха да преодолеят стената? Това бе съвсем проста работа за дъщеря на разбойнически главатар. Ако човек не може да заобиколи една стена, да мине през нея или под нея, тогава трябва да мине над нея. И за тази цел тя бе донесла въжета, туристически обувки, метални клинове, шипове за обувки, чукове и брадви — пълна

екипировка за алпинизъм. Тя бе твърдо решила, че Бакстър трябва да получи последна възможност да постигне мечтата на сърцето си, че тя, Флейм О'Рок Стайнмец, трябва да го съпроводи и че този път тя не бива да получи отказ.

Започнаха да се катерят рамо до рамо по гладката като стъкло безкрайна стена на сградата. Дебнеха ги безброй опасности — птици, самолети, снайперисти, хитри престъпници, — всички рискове, които големият град може да поднесе като изненада.

А далече някъде долу, с лице като че ли изсечено от гранит, ги наблюдаваше старият Пабло Стайнмец.

След нескончаем низ от опасности стигнаха до върха и започнаха да се спускат от другата страна...

И тогава Флейм се подхлъзна!

Бакстър с ужас видя как стройната девойка полетя надолу към своята гибел, за да намери смъртта си на Таймс Скуеър, нанизана на острия като игла връх на една автомобилна антена. Обезумял от скръб, Бакстър се спусна надолу и коленичи до нея.

А от другата страна на стената старият Пабло усети, че се бе случило нещо фатално. Той потрепера, устата му се изкриви в предчувствие за нещастieto и посегна слепешката към бутилката.

Силни ръце изправиха Бакстър на крака. Той вдигна неразбиращи очи към любезното румено лице на служителя на Държавния поземлен фонд.

Трудно му бе да повярва, че е завършил състезанието. Със странно притъпени чувства видя как пробивността и високомерието на Сейнт Джон предизвикаха буря от смях във взривоопасния бирмански квартал на изток от 42-ра улица и как Сейнт Джон бе принуден да потърси убежище в лабиринта от развалините на обществената библиотека, откъдето не би могъл сам да се измъкне.

Но на Стив Бакстър не бе в характера да злорадствува, дори когато злорадството бе единствената възможна реакция. Най-важното за него бе, че той бе спечелил, бе стигнал до Управлението на Държавния поземлен фонд навреме, за да предяви искане върху последния останал акър земя.

Това бе струвало безброй усилия и страдания и живота на една млада девойка-разбойник.

Времето се показва снизходително и няколко седмици по-късно Стив Бакстър не си спомняше вече за трагичните събития от надбягването. Правителствен реактивен самолет закара него и семейството му до град Корморънт в планините на Сиера Невада. От Корморънт до неговата награда ги откара хеликоптер. Един подвижен съдия-изпълнител от Управлението на Държавния поземлен фонд бе на разположение да ги приветствува и да им покаже новото имение.

Тяхната земя лежеше пред очите им обиколена от недоизкусурена ограда върху почти отвесен планински скат. Наоколо, докъдето стигаше погледът, се простираха други подобни оградени парцели от един акър. Наскоро земята бе взривявана на ивици, които сега стояха като пресни рани върху пращната сиво-кафява земя. Никъде не се виждаше ни дърво, нито стръкче трева. Къща, както бе обещано, имаше, но тя бе по-скоро барака. Имаше опасност да оцелее само до следващия по-силен дъжд.

Няколко минути Бакстърви гледаха мълчешком. После Адел промълви:

— О, Стив!

— Знам — рече Стив.

— Това е нашата нова земя — каза Адел.

Стив кимна.

— Не е много... красива — рече той колебливо.

— Красива ли? Кой го е грижа за това? — рече Адел. — Тя е *наша*, Стив, и е цял акър! Ние можем да *отглеждаме* тук разни неща, Стив!

— Едва ли ще можем веднага...

— Знам, знам! Първо ще придадем на земята отново добър вид, а след това ще я засадим и ще приберем реколтата ѝ. Ние ще *живеем* тук, Стив. Нали?

Стив Бакстър мълчеше, оглеждайки своята трудно спечелена земя. Децата му — Томи и малката русокоса Амилия — си играеха с

буца пръст. Съдия-изпълнителят се поокашля и каза:

— Както знаете, вие все още можете да промените решението си.

— Какво? — попита Стив.

— Все още можете да промените решението си и да се върнете в апартамента си в града. Искам да кажа, че някои хора мислят, че тук е много диво, в смисъл че не е това, което те са очаквали.

— О, не, Стив! — простена жена му.

— Не, татко, не! — изплакаха децата.

— Да се върнем ли? — попита Бакстър. — Изобщо не ми е минавало и през ум да се *връщаме*. Аз просто *гледах*. Господине, през целия си живот, никога не съм виждал толкова много земя на едно място.

— Знам — каза тихо съдия-изпълнителят. — Аз живея от двадесет години тук и гледката все още ме вълнува.

Бакстър и жена му се спогледаха възторжено. Съдия-изпълнителят потърка носа си и каза:

— Е, приятели, смятам, че вие нямате повече нужда от мен.

И си тръгна дискретно.

Стив и Адел заоглеждаха земята си. След малко Адел каза:

— О, Стив, Стив! Всичко това е наше! И ти го спечели за нас — ти постигна всичко сам!

Бакстър присви устни. Той каза много тихо:

— Не, скъпа. Не го постигнах сам. Помогнаха ми.

— Кой, Стив? Кой ти помогна?

— Някой ден ще ти разкажа всичко — отговори Бакстър. — А сега нека влезем у дома.

Ръка за ръка те влязоха в бараката. Зад гърба им слънцето залязваше в мрачния смог над Лос Анжелос. Такъв щастлив край можеше да има само събитие от втората половина на двадесет и първия век.

ЖЕРТВАТА ОТ КОСМОСА

Хадуел впери поглед в планетата отдолу. Обзе го трепетно вълнение при вида на този красив свят от зелени равнини, червени планини и неспокойни синьогълбови морета. Механизмите на борда на кораба му бързо трупаша своите данни и отсъдиха, че планетата е във висша степен подходяща за човешки живот. Хадуел се включи в орбита с намалена скорост и отвори бележника си.

Той беше писател, автор на книгите: „Белите сенки на астероидния пояс“, „Сага за далечния космос“, „Странствованията на един междузвезден скитник“ и „Терира — планетата загадка“.

Написа следното в бележника си: „Една нова планета, приканваща и загадъчна, предизвикателство към въображението, изплува под нозете ми. Какво ли ще намеря на нея аз, скитникът, дошъл отвъд звездите? Какви ли странни загадки под тучното ѝ зелено покривало? Ще срещна ли опасност? Любов? Изява? Ще се намери ли там тихо кътче за един уморен пътешественик?“

Ричард Хадуел бе висок, слаб, червенокос млад мъж. Бе наследил значително състояние от баща си и го бе вложил в покупката на една космическа шхуна, клас „СС“. С това поостаряло корабче той бе пътешествувал през последните шест години и бе написал възторжени книги за местата, които бе посетил. Но в по-голямата си част възторгът му бе неискрен, тъй като далечните чужди планети го бяха разочаровали.

Хадуел бе установил, че обитателите на тази планета бяха забележително глупави и поразително грозни. Храната им бе непоносима, а държането им — възмутително. Въпреки това той се надяваше, че ще изживее поне един от романсите, които пишеше.

На планетата отдолу нямаше градове, тя бе тропическа и красива. Корабът му вече се снижаваше над едно селце от сламени колиби.

— Може би тук ще намеря това, което търся — си каза Хадуел, когато космическият му кораб започна да спира рязко.

Рано тази сутрин Катага и дъщеря му Мийл прекосиха моста от лиани на път към Планината на веселието, за да събират благоуханни цветове. Никъде на друго място в Игати те не цъфтяха така буйно, както в Планината на веселието. И така трябваше да бъде, защото тя бе свещената планина на Тангукари — бога на усмивката.

По-късно към тях се присъедини Брог, глуповат на вид момък, който независимо от мнението на другите си мислеше, че представлява нещо.

Мийл имаше предчувствието, че нещо много важно е на път да се случи. Тази висока стройна девойка работеше като в транс, с бавни и замечтани движения, а вятърът развяваше дългата и черна коса. Познатите ѝ предмети като че ли бяха придобили необикновена яснота и значимост. Тя погледна отвъд реката към скупчените колиби на селото, обърна учуден поглед към Скалата, където се извършваха всички игатийски сватбени обреди, и отмести очи нататък, към нежните багри на морето.

Мийл беше най-красивата девойка в Игати, дори старият жрец признаваше това. Тя мечтаеше за драматична роля в живота. Но дните в селото се нижеха еднообразни и ето с какво се занимаваше сега — събираше благоуханни цветя под лъчите на две палеци слънца. Това изглеждаше несправедливо.

Баща ѝ работеше енергично, като си тананикаше нещо. Той знаеше, че цветовете скоро щяха да ферментират в голямата селска бъчва. Лаг, жрецът, щеше да произнесе подходящите за случая слова над сместа в бъчвата и те всички щяха да направят възлияние пред статуята на Тангукари. Когато този обред приключи, всички от селото, дори и кучетата, щяха да си устроят великолепен пир.

Тази мисъл го накара да заработи още по-бързо. Освен това Катага бе намислил хитър и опасен план, с който щеше да утвърди доброто си име. Този план го предразполагаше към приятни размишления.

Брог се изправи, избърса лицето си с края на парчето плат, увито около бедрата му, и вдигна очи към небето с надежда да зърне някой дъждовен облак.

— Хей! — извика той.

Катага и Мийл погледнаха нагоре.

— Вижте там! — изкрещя Брог. — Ето там, горе!

Високо в небето те видяха една сребриста точица, обкръжена от червени и зелени пламъци, която се спускаше бавно надолу и се уголемяваше, докато се превърна накрая в блестящо кълбо.

— Пророчеството! — промълви благоговейно Катага. — Найсетне след всички тези векове на очакване!

— Трябва да съобщим в селото! — извика Мийл.

— Почакайте! — възпря ги Брог. Лицето му пламна ярко, а кракът му започна да рови земята. — Аз го видях пръв, така ли е?

— Добре де, така е — каза нетърпеливо Мийл.

— Щом съм го видял пръв — продължи Брог — и по този начин съм оказал важна услуга на селото, не мислите ли, че... няма ли да е правилно, ако...

Брог искаше това, за което всеки игатиец мечтаеше, работеше и се молеше, това, за което някои по-умни хора като Катага крояха хитри планове. Но не беше пристойно да назовеш желаното нещо с името му. Мийл и баща ѝ обаче разбраха.

— Какво ще кажеш? — попита Катага.

— Мисля, че той *наистина* заслужава нещо — отвърна Мийл.

Брог потри доволно ръце.

— Искаш ли, Мийл? Искаш ли самата ти да го направиш? — попита той.

— Не мога — каза Мийл, — все пак всичко зависи от жреца.

— Моля ви — извика Брог. — Лаг може да не се съгласи, че съм достоен. Моля те, Катага! Направи го ти!

Катага зърна непреклонния поглед на дъщеря си и въздъхна:

— Съжалявам, Брог. Ако бяхме само двамата... Но Мийл е болезнено благочестива. Нека жрецът отсъди.

Напълно сразен, Брог кимна. Блестящото кълбо се снижи по посока на една равнинна местност близо до селото. Тримата игатийци събраха торбите си и поеха пътя към дома.

Те стигнаха до лиановия мост, който се простираше над буйна река. Катага пропусна първо Брог, а след това и Мийл. После като извади малък нож, скрит в парчето плат, увито около бедрата му, тръгна и той.

Както и очакваше, Мийл и Брог не се обърнаха назад. Бяха твърде заети с мисълта как да запазят равновесие върху хлъзгавите люлеещи се лиани. Когато Катага стигна до средата на моста, той прокара пръсти под главната подпорна лиана. След миг напипа изтъненото място, което бе открил няколко дни преди това. Бързо замахна с ножа и почувствува как ликото се поддаде. Още един-два удара с ножа и лианата щеше да се скъса под тежестта на човешкото тяло. Но засега това беше достатъчно. Напълно доволен от себе си, Катага прибра ножа и побърза да догони Брог и Мийл.

Селото закипя при новината за госта. Мъже и жени говореха само за забележителното събитие и пред Светилището на Инструмента се започна импровизиран танц. Той обаче бе прекъснат, когато старият жрец излезе, накуцвайки, от храма на Тангукари.

Жрецьт бе висок съсухрен старец. С годините, отдадени в служба на бога, лицето му бе започнало да наподобява усмихнатия образ на Тангукари, когото славеше. Върху олисялата му глава стоеше короната от пера на кастата на жреците, а той се опираше на свещен черен жезъл.

Хората се стълпиха отпреде му. Брог стоеше близо до жреца, потривайки с надежда ръце, ала страхът го възпираше да поиска наградата си.

— Люде мои — каза Лаг, — древното пророчество на Игати е на път да се сбъдне. Едно голямо бляскаво кълбо се спусна от небесата, така както предсказват старите легенди. Вътре в кълбото ще се намира създание, подобно на нас, което ще е пратеникът на Тангукари.

Хората възторжено закимаха.

— Пратеникът ще е извършител на велики дела. Той ще стори добрини, каквито никой човек не е виждал досега. И когато завърши работата си и поиска отдих, той ще очаква своята награда. — Гласът на Лаг премина във внушителен шепот.

— Тази награда, за която всеки игатиец копнее, бленува и се моли. Това е сетната милост, с която Тангукари дарява онези, които служат достойно на него и на селото.

Жрецьт се обърна към Брог.

— Ти, Брог — каза той, — бе първият съзрял идването на пратеника. Ти служи достойно на селото. — Жрецът повдигна двете си ръце: — Братя! Съгласни ли сте Брог да получи наградата, която жадува?

Повечето от хората бяха съгласни. Но богатият търговец Васи пристъпи навъсен напред.

— Не е справедливо — каза той. — Дълги години ние останалите се домогваме до това, а същевременно даваме и скъпи подаръци на храма. Брог не е сторил достатъчно, за да заслужи и най-обикновената награда. Освен това той е от бедно семейство.

— Имаш право — призна жрецът и Брог гласно простена. — Но — продължи той — щедростта на Тангукари не е само за хората от знатно коляно. И най-бедният гражданин може да се домогва до нея. Ако Брог не бъде достойно награден, няма ли от това и другите да загубят вяра?

Народът шумно изрази одобрението си, а очите на Брог се изпълниха с благодарствена влага.

— Коленичи, Брог — каза жрецът и от лицето му заструи благодост и любов.

Брог коленичи. Селяните притаиха дъх.

Лаг повдигна тежкия си жезъл и с всичка сила го стовари върху черепа на Брог. Ударът бе майсторски изпълнен. Брог рухна, ритна веднъж и издъхна. Радостното изражение на лицето му бе достойно за съзерцание.

— Колко красиво стана всичко — промърмори завистливо Катага.

Мийл го сграбчи за ръката.

— Не се тревожи, татко. Един ден и ти ще получиш своята награда.

— Дано я получа — отвърна Катага. — Но откъде да съм сигурен? Погледни Рий. Друг по-свестен и по-набожен човек от него не се е раждал. Този нещастник цял живот се моли и труди за насилствена смърт. *Каквато* и да е насилствена смърт! И какво стана? Умря в съня си. Това смърт за мъж ли е?

— Винаги има едно-две изключения.

— Мога да ти назова още десет такива нещастници — каза Катага.

— Опитай се да не мислиш за това, татко — рече Мийл. — Аз съм убедена, че ще умреш красиво като Брог.

— Да, да... Но като се замислиш, краят на Брог бе доста обикновен. — Очите на Катага заискриха. — А аз искам нещо наистина велико, нещо болезнено, и трудно, и прекрасно, като това, което ще бъде отредено на пратеника.

Мийл отвърна поглед.

— Твърде много си позволяваш за ранга си, татко — рече тя.

— Вярно, така е — съгласи се Катага. — Но един ден...

Той се усмихна на себе си. Само да дойдеше този ден! Умният и храбър мъж да вземе нещата в собствените си ръце и сам да си осигури насилствена смърт, вместо смирено да чака решението на оглупяващия жрец. Наречи го ерес или както си искаш — нещо дълбоко вътре в него казваше на Катага, че един мъж има право да умре, колкото си иска по-болезнено и по-жестоко, стига да не усетят кроежите му.

Мисълта за полупрерязаната лиана го изпълни със задоволство. Какво щастие, че никога не се бе научил да плува!

— Хайде — каза Мийл. — Ела да поздравим пратеника с добре дошъл.

Те тръгнаха след селяните към мястото, където кълбото се бе приземило.

Ричард Хадуел свали облегалката на пилотското си кресло, изтегна се и обърса потта от челото си. Последните туземци току-що си бяха отишли от кораба и той ги чуваше как с песни и смях поеха към селото си във вечерния здрач. Пилотската кабина ухаеше на цветя, мед и вино, а ехото на тамтамите като че ли все още кънтеше по сивите метални стени.

Унесен в спомени, той се усмихна и извади бележника си. Избра си писалка и написа:

„Игати е достойно за съзерцание място — с неговите величествени планини и буйни планински потоци, с черния пясък на морския му бряг, тучната зеленина на джунглите и огромните цъфнали дървета в горите.“

Не е зле — помисли си Хадуел. Сви устни и продължи:

„Хората тук са миловидна хуманоидна раса, леко смугли и сговорчиви на вид. Посрещнаха ме с цветя и танци и ми засвидетелствуваха по най-различни начини своята радост и благосклонност. Нямах затруднения при хипнопедирането на техния език и скоро имах чувството, че моят дом е бил винаги тук. Те са безгрижни, мили и уважителни, влюбени във веселието хора, които водят спокоен живот в най-тясна близост с природата. Какъв добър урок е всичко тук за човека от цивилизацията!

Те и тяхното милосърдно божество Тангукари веднага стават симпатични на човека. Да се надяваме, че цивилизованият човек с безумното си поведение и със склонността си да руши няма да нахлуе тук и да отклони този народ от пътя му на жизнерадостна умереност.“

Хадуел избра писалка с по-тънък писец и продължи:

„Тук има една девойка на име Мийл, която...“ Той зачеркна изречението и започна наново: „Една чернокоса, неимоверно красива девойка на име Мийл се приближи до мен и потопа дълбоко очите си в моите...“ Той зачеркна и този ред.

Като се навъси дълбоко, опита още няколко реда:

„Нейните бистри кафяви очи ми обещаха радости отвъд...“

„Малката ѝ алена устица потръпна едва забележимо, когато аз...“

„Макар че малката ѝ ръка се отпусна върху моята само за миг...“

Откъсна страницата. Петте месеца принудително ергенство в космоса явно си казваха думата — реши Хадуел. По-добре да се върнеше към главната тема, а да остави Мийл за по-късно.

Той написа:

„Един отзивчив наблюдател би могъл да помогне на тези хора по най-различни начини. Но от страх да не разруши тяхната култура човек изпитва твърде силното изкушение да не върши *абсолютно нищо*.“

Като затвори бележника си, Хадуел погледна навън през люка към далечното, осветено от факли село. След това отново отвори бележника си.

„Въпреки всичко имам чувството, че тяхната култура е мощна и гъвкава. Известна помощ може да им бъде само от полза. А помощ аз щедро ще им дам.“

Той затвори енергично бележника си и прибра писалките.

На следващия ден Хадуел се залови с добрите си дела. Той откри, че много игатийци страдат от заразни болести, пренасяни от комарите. Чрез умел подбор на антибиотици успя да овладее всички освен най-напредналите случаи. След това организира работни групи за пресушаването на блатата, в чиято застояла вода се въдеха комарите.

Мийл го придружаваше при лечителните му обиколки. Красивата игатийска девойка бързо овладя елементарните познания, необходими при грижата за болни, и Хадуел бе принуден да я признае за неоценим помощник.

Скоро селото бе прочистено от всички по-значителни болести. Сега Хадуел започна да прекарва дните си в една слънчева дъбрава недалече от Игати, където си почиваше и работеше над книгите си.

Лаг свика спешно общоселско съвещание, за да разискат същността на това му поведение.

— Братя! — каза старият жрец. — Нашият приятел Хадуел направи прекрасни неща за селото ни. Той изцели нашите болни и те могат като нас да живеят и се възползват от щедростта на Тангукари. Сега Хадуел е уморен и си почива на слънце. Сега Хадуел очаква наградата, за която е дошъл.

— Редно е — обади се търговецът Васи — един пратеник да получи наградата си. Предлагам жрецът да вземе жезъла си и да отиде да...

— Защо трябва да го дарим така оскъдно? — запита Джуйли, когото обучаваха за жрец. — Не се ли полага по-достойна смърт на пратеника на Тангукари? Хадуел заслужава повече от жезъла. Много повече!

— Прав си — съгласи се бавно Васи. — В такъв случай предлагам да забием отровни бодили под ноктите на ръцете му.

— Може би тази смърт е подходяща за търговец — рече Тгара, каменоделецът, — но не и за Хадуел. Той заслужава да умре като главатар. Предлагам да го завържем и да стъкнем под краката му малък огън, който постепенно...

— Почакайте! — намеси се Лаг. — Пратеникът си заслужи Смъртта на Просветения. Ето защо нека бъде отведен внимателно и

непоколебимо до най-близкия гигантски мравуняк и заровен до шия там.

Разнесоха се одобрителни викове. Тгара каза:

— А докато се чуват писъците му, обредните тамтами ще бият непрекъснато.

— В негова чест ще устроим и танци — каза Васи.

— И един славен пир — допълни Катага.

Всички се съгласиха, че това ще бъде една красива смърт.

След като уточниха и последните подробности, те определиха и часа. Селото бе обхванато от религиозен екстаз. Всички колиби, с изключение на Светилището на Инструмента, което трябваше да остане неукрасено, бяха окичени с цветя. Докато подготвяха пиршеството на смъртта, жените се смееха и пееха. Само Мийл по някаква непонятна причина беше отчаяна. С приведена глава тя мина през селото и се изкачи бавно до отвъдните хълмове при Хадуел.

Хадуел, съблечен до кръста, се печеше на двете слънца.

— Привет, Мийл! — поздрави той. — Чух тамтамите. Какво става?

— Ще има празненство — каза Мийл, като седна до него.

— Това е чудесно. Дали ще мога да присъствувам и аз?

Мийл го погледна и бавно кимна. Сърцето ѝ замря при тази храброст. Пратеникът засвидетелствуваше точно спазване на древната традиция, според която човек трябваше да се преструва, че собственото му смъртно тържество е нещо, което в действителност не го засяга. Имаше вече хора, които трудно запазваха необходимото самообладание. Но, разбира се, един пратеник на Тангукари би трябвало да следва правилата по-добре от когото и да било.

— Кога ще започне?

— След един час — отвърна Мийл. Обикновено тя се държеше с него прямо и свободно. Сега чувствуваше сърцето си натежало и потиснато. Причината за това не ѝ беше ясна. Тя срамежливо огледа яркото му чуждоземно облекло и червеникавата му коса.

— Сигурно ще бъде хубаво — каза Хадуел. — Да, сигурно ще бъде хубаво... — Гласът му постепенно заглъхна. Той погледна изпод сведените си клепачи хубавата игатийка, залюбува се на изящната линия на шията и раменете ѝ, на правата ѝ черна коса и по-скоро

почувствува, отколкото помириша нейния слаб аромат. С нервен жест откъсна стръкче трева.

— Мийл — каза той. — Аз...

Думите замряха на устните му. Не усети как тя се озова внезапно в обятията му.

— О, Мийл!

— Хадуел — извика тя и силно се притисна към него. После рязко се отскубна и го погледна с тревожни очи.

— Какво има, любима? — попита Хадуел.

— Хадуел, има ли още нещо, което можеш да направиш за селото? Без значение какво? Моят народ ще бъде много доволен.

— Разбира се, че има — отвърна Хадуел. — Но аз мислех първо да си почина, малко да си отдъхна.

— Не, моля те недей! — каза тя. — Тези напоителни канали, за които бе споменал. Можеш ли веднага да ги започнеш?

— Ако толкова държиш на това — каза Хадуел. — Но...

— О, мили! — Тя скочи на крака. Хадуел протегна ръка към нея, но тя отстъпи назад.

— Няма време! Трябва бързо да се върна и да кажа в селото!

Тя избяга от него. А Хадуел остана да размишлява върху странното поведение на обитателите на чуждите планети и особено на техните жени.

Мийл се върна тичешком в селото и намери жреца в храма, където измолваше от Тангукари разум и напътствие. Тя му разказа набързо за новите намерения на пратеника да помогне на селото.

Старият жрец бавно кимна с глава.

— Значи, ще трябва да отложим празненството. Но кажи ми, дъще. Какво общо имаш *ти* с тази работа?

Мийл се изчерви и не можа да отговори.

Старият жрец се усмихна. Ала след миг погледът му стана суров.

— Разбирам. Но чуй ме, момиче! Не позволявай любовта да те отклони от свящото преклонение пред Тангукари и от съблюдаването на древните традиции на нашето село.

— Не се безпокой! — каза му Мийл. — Аз само почувствувах, че Смъртта на Посветения не е най-достойната за Хадуел. Той заслужаваше повече — Върховната!

— От шестстотин години насам нито един човек не е бил достоен за Върховната — каза Лаг. — За последен път тя е била отредена на В'ктат, герой и полубог, спасил игатийската раса от ужасните хуелвски чудовища.

— Но и у Хадуел има нещо героично — извика Мийл. — Дайте му време, оставете го да се бори. Той ще докаже, че е достоен.

— Може би — замисли се жрецът. — Това ще бъде велико събитие за селото... Но помисли, Мийл, Хадуел може и цял живот да доказва, че е достоен.

— Нима не си заслужава да изчакаме? — попита тя.

Старият жрец опипа жезъла си и челото му се набръчка в размисъл.

— Може и да си права — изрече бавно. — Да, може и да си права. — После внезапно се изправи и остро се взря в нея. — Но кажи ми честно, Мийл. Наистина ли се стремиш да го съхраниш за Върховната Смърт? Или просто искаш да го запазиш за себе си?

— На него трябва да бъде отредена смърт, каквато му се полага — каза тихо Мийл. Но не намери сили да погледне жреца в очите.

— Чудя се — каза старият жрец, — чудя се какво таиш в сърцето си. Струва ми се, че ти застрашително се приближаваш към ереста, Мийл. Ти, която си една от най-силно вярващите.

Мийл се канеше да отговори, когато търговецът Васи се втурна в храма.

— Елате бързо! — извика той. — Онзи земеделец Иглай! Осквернил е *нашето табу!*

Дебеличкият весел земеделец бе умрял от ужасна смърт. Вървял по обичайния си път от колибата до центъра на селото, който минавал покрай старо трънливо дърво. Най-неочаквано дървото рухнало отгоре му. Тръните го пронизали от всички страни. Очевидците разказваха, че земеделецът се гърчел и стенел повече от час, преди да издъхне.

Но той бе умрял с усмивка на лице.

Жрецът огледа тълпата, обкръжила тялото на Иглай. Няколко от селяните прикриваха усмивките си с длани. Лаг отиде при трънливото дърво и го огледа. Виждаха се леки следи от острието на трион, които бяха грубо заличени и замазани с глина. Жрецът се обърна към тълпата.

— Стоеше ли Иглай често до това дърво? — попита той.

— Ами стоеше — каза един земеделец. — Винаги обядваше под него.

Сега тълпата, горда от постижението на Иглай, се хилеше открито. Отвсякъде се сипеха забележки.

— Чудех се *защо* винаги се храни на това място.

— Никога не търсеше компания. Казваше, че обича да яде сам.

— Ха!

— А той през цялото време е търкал с триона.

— Сигурно са му трябвали няколко месеца. Това е яко дърво.

— Умник беше Иглай!

— Да не му се надяваш! Беше само прост земеделец и никой не би казал, че е толкова набожен. Но си устрои дяволски хубава смърт.

— Чуйте, добри люде — провикна се Лаг. — Иглай извърши кощунство. Само жрецът може да дари някого с насилствена смърт.

— Това, което жреците не виждат, не ги засяга — промърмори някой.

— Дори да е кощунство — каза друг, — Иглай си устрои красива смърт. А *това* е най-важното.

Старият жрец тъжно отвърна поглед. Нищо не можеше да направи. Ако бе хванал Иглай навреме, той щеше да му наложи най-строги наказания. Иглай никога повече нямаше да се осмели да си устрои друга смърт и щеше вероятно на стари години да си умре тихо и окаяно в леглото. Но сега бе вече твърде късно. Земеделецът бе постигнал смъртта си и на нейните криле бе вече пристигнал в Рукечанги. Нямаше и смисъл да моли бога да накаже Иглай в отвъдния свят, тъй като земеделецът бе вече там и можеше лично да се защити.

Лаг попита:

— Някой от вас не го ли видя да прерязва дървото?

Дори да бе го видял, нямаше да си признае. Лаг знаеше, че те се поддържат. Въпреки религиозните схващания, които бе насадил у тях още от най-ранното им детство, те упорствуваха в опитите си да надхитрят жреците.

Кога ли щяха да разберат, че една своеволна смърт никога не би могла да донесе удовлетворението от смъртта, заслужена с труд, която се извършва с пълно съблюдаване на обредността.

Той въздъхна. Понякога животът се превръщаше в тежко бреме.

Седмица по-късно Хадуел записа следното в дневника си:

„Никога досега не съм срещал хора като тези игатийци. От известно време аз живея сред тях, ям и пия с тях и съблюдавам техните обреди. Вече ги познавам и разбирам. И истината за тях е, меко казано, поразителна.

В действителност *игатийците не знаят какво е война!* Представяш ли си това, цивилизовани човеко? През цялата си история те никога не са воювали. Те просто не могат да си представят войната. Ще дам следния пример.

Опитах се да обясня какво е това война на Катага, бащата на несравнимата Мийл. Човекът се почеса по главата и ме попита:

— Казваш, че много убиват много? Това ли е война?

— Донякъде е това — казах аз. — Хиляди убиват хиляди.

— В такъв случай — каза Катага — много умират едновременно, и то по един и същи начин, така ли?

— Точно така — отвърнах аз.

Той се замисли продължително, после се обърна към мен и каза.

— Не е хубаво много да умират едновременно, и то по един и същи начин. В това няма нищо красиво. Всеки човек трябва да умре по свой собствен, неповторим начин.

Представяш ли си, цивилизовани човеко, невероятния наивитет на неговия отговор? И помисли колко много истина има в този наивитет, истина, която ще е добре всеки да проумее.

Дори нещо повече — тези хора не се занимават със свади помежду си, не допускат смъртни вражди, нямат нито кръвни злодеяния, нито убийства.

Стигам до следния извод: насилствената смърт е *непозната* сред тези хора — освен, разбира се, при нещастни случаи.

Срамно е, че нещастните случаи възникват толкова често тук и са почти винаги съдбоносни. Но аз отдавам това на суровата околна среда и на безгрижието и безразсъдството на хората. В действителност дори нещастните случаи не остават незабелязани и непроверени. Жрецът, с когото вече ни свързва чудесна дружба, осъжда високия коефициент на злополуките и непрекъснато го заклеява. Той винаги убеждава хората да бъдат по-внимателни.

Той е добър човек.

А сега ще напиша последната и най-прекрасната от всички новини. (Хадуел се усмихна срамежливо, поколеба се за миг и след това отново се залови с бележника си.)

Мийл се съгласи да стане моя съпруга. Церемонията ще започне веднага, щом привърша с писането. Веселието вече започна, а пиршеството е приготвено. Смятам се за най-щастливия сред мъжете, защото Мийл е красива жена. И не само това — тя е най-необикновената жена.

Има изключително високо обществено съзнание. Струва ми се дори *твърде* високо. Мийл непрекъснато ме подтикваше да работя за доброто на селото. И аз наистина направих много. Построих им напоителна система, внедрих няколко интензивни житни култури, положих основите на металообработването и какви ли не още неща, твърде много, за да ги изброявам всички. Тя обаче не престава да ме кара да работя още и още.

Но тук аз вече се наложих категорично. Имам право да си почина. Искам един дълъг, опияняващ меден месец, а след това най-малко една година да се грея на слънце и да си завърша книгата.

На Мийл ѝ е трудно да разбере това. Тя непрекъснато ми повтаря, че *трябва* да продължавам да работя. Споменава и за някакъв обред, наречен «Върховната» (ако преводът ми е точен).

Но аз достатъчно се потрудох. Отказвам да работя повече, поне за една-две години.

Този обред, наречен «Върховната», ще бъде извършен веднага след нашата сватба. Предполагам, че това е някаква висока почест или нещо подобно, която тези прости хорица искат да ми окажат. Аз изразих своята готовност да я приема.

Сигурно ще бъде интересно.“

Цялото село начело със стария жрец се отправи за венчавката към Върха, където се извършваха всички игатийски сватбени обреди. Мъжете бяха тържествено окичени с пера, а жените бяха отрупани с накити от мидени черупки и пъстроцветни камъчета. Четирипла плещести селяни носеха по средата на шествието странен на вид уред. Хадуел успя да му хвърли бегъл поглед, но видя, че го извадиха с

голяма тържественост от една неугледна сламена колиба, която, изглежда, бе някакво светилище.

В колона по един те минаха по неустойчивия лианов мост. Катага, който завършваше шествието, се усмихна на себе си, когато отново промуши тайно с ножа си прокъсаното място.

Върхът представляваше тясна черна скала, издадена над морето. Хадуел и Мийл застанаха в края ѝ, обърнати с лице към жреца. Хората се смълчаха, когато Лаг вдигна високо ръце към небето.

— О, велики Тангукари! — провикна се жрецът. — Благослови този мъж Хадуел, твоя пратеник, който дойде при нас от небесата с блестящата си колесница и който направи такива добрини за Игати, каквито никой мъж досега не е вършил. Благослови и дъщеря си Мийл. Научи я да почита паметта на мъжа си и *да остане силна в племенната си вяра.*

Като произнасяше това, жрецът гледаше строго Мийл. С високо вдигната глава тя спокойно издържа погледа му.

— А сега ви обявявам — каза жрецът — за мъж и жена.

Хадуел прегърна жена си и я целуна. Хората заликуваха. Катага се ухили с една от лукавите си усмивки.

— А сега — продължи жрецът с най-ласкав глас — аз имам добра новина за теб, Хадуел. Велика новина!

— О! — възкликна Хадуел и неохотно пусна невястата си.

— Ние преценихме — каза Лаг — и решихме, че си достоен... за Върховната!

— О, благодаря! — каза Хадуел.

Жрецът даде знак. Четирима мъже се приближиха, влачейки странния уред, който Хадуел бе съзрял преди това. Сега той видя, че това бе една платформа, голяма колкото легло и направена от старинно на вид черно дърво. Към рамката бяха прикрепени различни шипове, куки, изпилени мидени черупки и остри като игли тръни. Имаше и чаши, които бяха празни. Хадуел забеляза и други странни на вид неща, за чиято употреба не можа да се досети.

— От шестстотин години — Лаг посочи уреда — той не е напускал Светилището на Инструмента. От времето на В'ктат, героя-бог, който сам с голи ръце спасил игатийския народ от унищожение. Ала днес той бе изваден за теб, Хадуел.

— Не съм достоен за подобна чест — каза Хадуел.

При тази скромност тълпата зашумя.

— Повярвай ми — каза сериозно Лаг, — ти си достоен. Приемаш ли Върховната, Хадуел?

Хадуел погледна към Мийл. Не можеше да разгадае израза на красивото ѝ лице. Той погледна към жреца. Лицето на Лаг бе непроницаемо. Тълпата стоеше онемяла. Хадуел погледна Инструмента. Не хареса вида му. У него започна да се прокрадва съмнение.

Не беше ли сгрешил в преценката си за тези хора? Този Инструмент сигурно е бил използван за мъчения някога в древността. Тези шипове и куки... Но за какво ли служеха другите неща? Като напрягаше въображението си, Хадуел си представи за какво са могли да служат и потрепера. Тълпата се бе плътно скупчила отпреде му. Зад него бе тесният край на скалата, а под нея — бездна от цели хиляда фута. Хадуел отново погледна Мийл.

Любовта и верността в очите ѝ бяха напълно искрени.

Той премести поглед към селяните и видя тяхната загриженост за него. От какво се опасяваше? Те никога не биха сторили нещо, с което да му навредят — не и след всичко, което бе направил за селото.

Инструментът несъмнено имаше някаква символична употреба.

— Приемам Върховната — каза Хадуел на жреца.

Селяните нададоха мощен радостен вик, чието ехо бе подето от планините. Те го заобиколиха плътно, усмихваха се и разтърсваха ръцете му.

— Обредът ще се извърши веднага — каза жрецът. — В селото, пред статуята на Тангукари.

С жреца начело те незабавно поеха обратния път. Сега Хадуел и невястата му останаха в средата. От започването на брачния обред Мийл не бе отронила нито дума.

В мълчание те прекосиха люлеещия се мост. Щом минаха на другия бряг, селяните се скупчиха още по-плътно около Хадуел, което го изпълни с известно чувство на клаустрофобия. Ако не бе убеден в тяхната безрезервна доброта, каза си той, може би щеше да се почувствува неспокоен.

В далечината ги очакваше селото и олтарът на Тангукари. Жрецът ускори ход.

Изведнъж се чу писък. Всички се обърнаха и хукнаха назад към моста.

От брега на реката Хадуел видя какво се бе случило. Той си спомни, че Катага, бащата на Мийл, вървеше на края на шествието. Когато стигнал до средата на моста, необяснимо как главната подпора лиана внезапно се скъсала. Катага успял, макар й за миг, да се хване за друга, по-тънка лиана. Докато селяните наблюдаваха сцената, ръката му отмаляла, той се пуснал и паднал в реката.

Това бе сигурна, ужасна смърт.

— Умее ли да плува? — попита Хадуел Мийл.

— Не — отвърна девойката. — Не поиска да се научи... О, татко! Как можа!

Яростно разпенената вода изплаши Хадуел повече от всичко на света, повече и от пустотата на космоса. Но бащата на неговата съпруга беше в опасност. Един истински мъж трябваше да действа.

С глава надолу той се хвърли в ледената вода.

За щастие Катага бе почти в безсъзнание, когато спасителят му се добра до него, така че не оказа съпротива, когато Хадуел го сграбчи за косата и започна ожесточено да плува към най-близкия бряг. Той обаче не можа да го достигне. Течението помете двамата мъже, като ту ги увличаше надолу, ту ги изхвърляше на повърхността. С отчаяно усилие Хадуел успя да избегне първите скали. Но отпред се издигаха застрашително други.

Селяните тичаха по брега и му крещяха нещо.

С бързо гаснеща сила Хадуел отново заплува към брега. Една подводна скала одра рамото му. Пръстите му, вкопчени в косата на Катага, започнаха бавно да се отпускат. Игатиецът взе да се окопитва и да се бори.

— Не се предавай, старче! — изхриптя Хадуел. Брегът се стрелна покрай тях. Хадуел успя да се доближи на около десетина фута до него, ала течението отново го отнесе навътре.

Със сетен прилив на сили той успя да се хване за един надвиснал над главата му клон и да се задържи за него, докато течението продължаваше да блъска и увлича тялото му. Няколко секунди покъсно, предвождани от жреца, селяните издърпаха двамата мъже на спасителния бряг.

Отнесоха ги в селото. Когато Хадуел възстанови дишането си, той се извърна и едва-едва се усмихна на Катага.

— Все пак отървахме кожата, старче — каза.

— Навлек! — изръмжа Катага. Заплю Хадуел и гордо отмина.

Почесвайки глава, Хадуел се загледа подире му.

— Сигурно се е побъркал — рече си. — А сега ще продължим ли с Върховната?

Селяните го заобиколиха със зловещи лица.

— Ха! Виж какво му се приискало — Върховната!

— И то кому?

— След като изкара нещастния Катага от реката, той има нахалството...

— Да спаси живота на собствения си тъст!

— Такъв долен човек — обобщи Васи, търговецът — дори не заслужава да умре!

Хадуел се почуди дали всички временно не бяха полудели. Олюлявайки се леко, се изправи на крака и се обърна към жреца.

— *Какво* означава всичко това? — попита Хадуел.

С мрачен поглед и стиснати пребледнели устни Лаг го изгледа вторачено, ала не му отговори.

— Няма ли да ми окажете Върховната почест? — запита с тъжна нотка в гласа си Хадуел.

— Ти *наистина* я заслужаваш — отвърна жрецът. — Ако някой човек заслужава тази чест — това си ти, Хадуел. От гледище на логичната справедливост мисля, че ти трябва да я получиш. Но тук освен логичната справедливост са намесени и други неща. Това са законите на милосърдието и човешкото състрадание, които Тангукари цени високо. От гледна точка на тези закони, Хадуел, ти извърши ужасно и нечовечно деяние, като спаси бедния Катага от реката. Страхувам се, че тази ти постъпка е непростима.

Хадуел недоумяваше какво да каже. Очевидно спасяването на човек, паднал в реката, бе някакво табу. Но откъде можеше той да знае за него? Как можеха да допуснат едно такова малко нещо да натежи повече от всичко, което бе направил за тях?

— Все пак няма ли *някаква* почест, която можете да ми отредите? — запита умоляващо той. — Та аз ви харесвам, хора, искам да живея тук. Сигурно можете да направите нещо за мен.

Очите на стария жрец се замъглиха от жал. Той стисна жезъла си и понечи да го вдигне.

Възпря го яростният рев на тълпата.

— Нищо не мога да направя за теб — каза той. — Иди си, лъжепратенико. Иди си, о, Хадуел, ти, който дори не заслужаваш да умреш!

— Добре! — избухна внезапно Хадуел. — Вървете по дяволите, мръсна дивашка паплач. Не бих останал тук дори и да ме молите. Отивам си. Ще дойдеш ли с мен, Мийл?

Девојката запремигва смутено, погледна Хадуел, а след това и жреца. Настъпи продължително мълчание. После жрецът промълви:

— Помни баща си, Мийл. Помни вярата на своя народ!

Гордата брадичка на Мийл се вирна нагоре.

— Зная добре дълга си — каза тя. — Да вървим, Ричърд, скъпи.

— Тръгваме — каза Хадуел. Следван от Мийл, той се отправи към космическия си кораб.

Отчаян, старият жрец ги гледаше как си отиват. Със съкрушен глас извика: „Мийл!“ Но Мийл не се обърна. Той видя как тя влезе в кораба и как страничната врата се затвори.

Само след няколко минути червени и сини пламъци обвиха сребристото кълбо. То се издигна, набра скорост, превърна се в малка точица и се изгуби от погледа.

Сълзи се стичаха по бузите на стария жрец, докато наблюдаваше заминаването им.

Няколко часа по-късно Хадуел каза:

— Любима, аз ще те заведа на Земята, моята родна планета. Там ще ти хареса.

— Сигурно ще ми хареса — промълви Мийл, като погледна през люка към блестящите звездни върхове.

Там някъде сред тях бе нейният дом, завинаги изгубен за нея. Отсега тя вече тъгуваше по него. Но друг избор нямаше. Не и за нея. Жената тръгва винаги с мъжа, когото обича. А жената, която обича истински и всеотдайно, никога не губи вяра в мъжа си.

Мийл не бе изгубила вяра в Хадуел.

Тя попипа малкия поставен в кания кинжал, скрит в дрехите ѝ. Кинжалът бе потопен в изключително болезнена, бавно действаща отрова. Той бе семейна антика, предназначена да се ползва далеч от

погледа на жреца, с която човек може да дари със смърт само най-любимите си хора.

— Стига вече съм пилял времето си — рече Хадуел. — С твоя помощ аз ще извърша велики дела. Ти ще се гордееш с мен, любима.

Мийл знаеше, че той говори сериозно. Един ден, помисли си тя, Хадуел ще изкупи с делата си греха за нейния баща. Това може да стане и след година. Тогава тя ще му даде най-скъпоценното нещо, с което една жена може да дари един мъж.

Болезнена смърт.

МИРИСЪТ НА МИСЪЛТА

За Лерой Клийви истинската беда започна, когато прекарваше своя пощенски кораб 243 през неколонизираното съзвездие Сиъргон. Дотогава се беше занимавал с обичайните за един междузвезден пощальон неприятности — стар кораб, издраскани тръби на инсталациите, грешни астрокоординати. Но сега, докато четеше указанията за посоката, той усети, че в кораба става необичайно топло.

Въздъхна печално, включи охлаждащото устройство и се свърза с пощенския отговорник в Базата. Беше почти на границата на радиоконтакта и гласът на началника му прозвуча много глухо.

— Някакви трудности ли имаш, Клийви? — попита пощенският отговорник със заплашителния тон на човек, който съставя разписанията и вярва в тях.

— О, не зная — отговори бодро Клийви. — Като изключим тръбите, астрокоординатите и кабелите, всичко е наред освен изолацията и охладителя.

— Направо е срамота — каза пощенският отговорник с внезапно съчувствие. — Зная какво ти е.

Клийви включи охлаждащото устройство на максимум, изтри потта над очите си и реши — онзи там само си мисли, че знае как се чувства той тук.

— Колко пъти искам нови кораби от правителството! — пощенският отговорник се засмя унило. — Те изглежда си мислят, че мога да прекарам пощата с всяка стара развалина.

Но в този момент Клийви не се интересуваше от тревогите на пощенския отговорник. Дори и с охладителя на пълна мощност корабът явно прегряваше.

— Стой така за момент — каза той. Отиде в задната част на кораба, откъдето изглежда идваше топлината, и видя, че три от резервоарите му бяха пълни не с гориво, а с бълбукаща, нажежена до бяло шлага, в четвъртия резервоар бързо се извършваше същата промяна.

Клийви постоя за миг втренчен, после се обърна и изтича до радиото.

— Няма гориво — каза той. — Струва ми се, че е някаква каталитична реакция. Казах ти, че ни трябват нови резервоари. Кацам на първата кислородна планета, която намеря.

Той извади „Наръчник за тревожни ситуации“ и прегледа съзвездие Сиргон. В него нямаше установени колонии, но кислородните планети бяха отбелязани за бъдещи изследвания. Какво имаше на тях освен кислород — никой не знаеше, Клийви щеше да разбере, само ако корабът му успееше да остане цял дотам.

— Ще опитам З-Т-22 — извика той през нарастващия шум.

— Грижи се за пощата — отвърна пощенският отговорник. — Пращам веднага кораб.

Клийви му промърмори какво би могъл да направи с пощата, с всичките й десетина килограма, но пощенският отговорник беше вече изключил.

Клийви се приземи добре на З-Т-22, изключително добре, като се имаше предвид, че апаратите му бяха прекалено горещи, за да може да ги докосне, инсталациите — изкривени от топлината, а сакът с пощата на гърба ограничаваше движенията му. Пощенски кораб 243 кацаше плавно като лебед. На около осем метра над повърхността на планетата обаче не издържа и падна като камък.

Клийви остана в съзнание, макар да му се струваше, че всеки кокал по тялото му е счупен. Стените на кораба започнаха да стават тъмночервени, когато той с препъване се измъкна през аварийния отвор, все още с пощенския сак, здраво прикрепен на гърба му. Залитайки и със затворени очи, той измина стотина метра. Корабът експлодира и вълната го повали по лице. После стана, направи още две крачки и изгуби съзнание.

Когато се съвзе, лежеше на малко заоблено хълмче, с лице, заровено във високата трева. Беше в блажено състояние на пълен шок. Огледа се и видя някакво малко животинче, което минаваше близо край него. На големина беше колкото катеричка, но козината му имаше зелен цвят. Когато се приближи, Клийви видя, че то нямаше очи и уши.

Това не го изненада. Напротив, изглеждаше съвсем уместно. Защо по дяволите една катеричка трябва да има очи и уши? Колко по-

добре е за катеричките да не виждат цялата болка и страдание по света, да не чуват страдалческите викове...

Към него приближи друго животно, което по форма и големина наподобяваше вълк, но също зелен. Паралелна еволюция? Но после реши, че това няма особено значение. И това животно нямаше очи и уши, но разполагаше с великолепен комплект зъби.

Клийви го наблюдаваше със слаб интерес. Как може един чист интелект да се тревожи за разни вълци и катерички, със или без очи? Той забеляза, че катеричката е замръзнала на няколко метра от вълка. Той приближи бавно. На около един метър явно загуби дирята и се завъртя, а когато отново тръгна, не вървеше във вярната посока.

Слепите дебнат слепите, каза си Клийви, и това му се стори дълбока и вечна истина. И докато наблюдаваше, видя, че катеричката потрепери; вълкът се завъртя, хвърли се върху нея и я погълна на три глътки.

„Какви големи зъби имат вълците“ — помисли Клийви. Веднага безокият вълк се извърна с лице към него. „Сега ще ме изяде“ — каза си Клийви. Беше му забавно, когато осъзна, че ще бъде първото човешко същество, изядено на тази планета. Вълкът вече ръмжеше в лицето му и тогава той припадна...

Когато се съвзе, беше привечер. По земята лежаха дълги сенки и слънцето беше слязло съвсем ниско. Клийви седна и предпазливо протегна ръце и крака — нямаше нищо счупено. Той се повдигна на коляно изтощен, но напълно в съзнание. Какво се беше случило? Помнеше злополуката, като че ли е била преди хиляда години. Корабът изгоря, той припадна, а след това срещна един вълк и една катеричка.

Изправи се трмаво на краката си и се огледа. Стори му се, че това последното сигурно му се е присънило. Ако наистина е имало вълк, той щеше да го изяде. Но когато хвърли поглед надолу към краката си, видя зелената опашка на катеричката, а по-встрани — главата ѝ.

Отчаяно се опита да помисли — значи наистина е имало вълк, и то гладен. Ако искаше да оживее до пристигането на спасителния кораб, трябваше да разбере какво беше станало и защо. И двете животни нямаха очи и уши. Как се откриваха взаимно? По миризмата? Ако е така, защо вълкът намери така трудно катеричката?

Зад него се чу ниско ръмжене и той се обърна. На около 16 метра стоеше нещо, което приличаше на пантера. Жълто-кафява пантера без очи и уши. „Ама че проклета менажерия!“ — помисли си Клийви и се приведе към земята във високата трева. Тази планета беше бърза с изненадите. Трябваше му малко време да помисли. Как действат всички тези животни? Имат ли вместо зрението друго сетиво за ориентация?

Пантерата започна да се отдалечава. Клийви пое въздух по-покойно.

Тоже би ако останеше така скрит, пантерата...

В момента, в който думата „пантера“ прекоси мислите му, звярът се обърна към него.

„Какво направих?“, запита се Клийви, като се зарови по-дълбоко в тревата. „Не може да ме подуши, види или чуе. Просто реших да остана встрани от пътя й.“

С вдигната глава, пантерата закрачи към него.

Точно така. Без очи или уши, тя можеше да го открие само по един начин — телепатично! И за да провери тази своя теория, той отчетливо помисли думата „пантера“, като я свързваше с животното, което се приближаваше към него. То яростно изрева и започна да скъсява разстоянието между тях. Само за секунди Клийви разбра много неща. Вълкът беше дебнал катеричката чрез телепатия. Тя беше застинала, може би дори беше спряла да мисли. Така вълкът беше изгубил миризмата — докато катеричката не беше повече в състояние да спира мисленето си. Но тогава защо вълкът не го беше нападнал, докато е лежал в безсъзнание? Може би е спрял да мисли? Но в момента проблемът му беше друг — пантерата!

Животното отново изрева. Сега беше на около десет метра от него и бързо се приближаваше. Клийви си каза, че единственото, което трябва да направи, е да не мисли за... не, да мисли за нещо друго. По този начин миризмата може би щеше да се изгуби. Той започна да мисли за всички момичета, които някога беше познавал — старателно, до най-малките детайли.

Пантерата спря и учудено потупа земята с лапа. Клийви продължи да мисли — за момичета, за кораби, за планети за момичета, за всичко, освен за пантери...

Животното напредна още метър-два.

„По дяволите, как става това да не мислиш за нещо. Мислиш яростно за камъни, скали, хора, места, предмети, но съзнанието ти винаги се връща към — но трябва да го пренебрегнеш и да се концентрираш върху баба си — светицата, баща си — пияницата, белезите на дясната ти ръка (Пребррой ги. Осем. Пак ги пребррой — пак осем.). След това се оглеждаш внимателно и виждаш — но не я идентифицираш — но така или иначе тя се приближава.“ Клийви откри, че да се опитваш да не мислиш за нещо е като да искаш да спреш лавина с голи ръце.

Оставаха му около пет метра за които да се научи как да не мисли за... Е, може да помисли и за игри на карти, увеселения, кучета котки, коне, мишки, овце, вълци (внимателно!), също за контузии, бойни кораби, пещери, леговища, бърлоги, зверчета (не!), безделници, зяплювци, наемници, властници, за храна, огън, лисица, кожа, прасета, п-п-п...

Пантерата беше вече на два метра и се свиваше за скока Клийви не можеше повече да съдържа мисълта си и изведнъж в изблик на вдъхновение помисли: женска пантера!

Пантерата, все още свита, се поколеба. Клийви се концентрира върху идеята за женската пантера. Това беше той — и защо ли този мъжкар ме плаши така? Мислеше си за леговището в някоя топла пещера, за удоволствието да ловиш катерички.

Мъжкарят се приближи бавно и се потърка в Клийви. Човекът започна да мисли напрегнато. Колко хубаво е времето и какъв симпатяга е този тук — толкова голям, толкова силен, с такива зъби...

Животното започна да мърка. Клийви легна и си представи, че отпуска въображаемата си опашка, че се готви да поспи. Пантерата стоеше нерешително отстрани. Явно усещаше, че нещо не е наред. Изръмжа дълбоко, после се обърна и си отиде.

Слънцето беше залязло и цялата повърхност беше тъмносиня, Клийви осъзна, че трепери неконтролирано и че е готов да се разсмее истерично. Ако пантерата беше останала само още малко... Той се овладя с усилие. Трябваше сериозно да помисли.

Може би всяко животно имаше характерна миризма на мисълта. Катеричката миришеше по един начин, вълкът по друг, а човек — съвсем различно, Най-важният въпрос беше дали можеха да го подушват, само когато мислеше за точно определено животно? Или

мислите му, като миризмата, можеха да бъдат открити, дори когато не бяха насочени към нещо специално?

Явно пантерата го подушваше, само когато той мислеше конкретно за нея. Но това можеше да се дължи на непознатата миризма на мисъл — може би тя беше объркала животното — този път. Ще трябва да изчака и да види.

Клийви легна и се загледа в небето. Беше прекалено уморен, за да се движи, и натъртеното тяло го болеше. Какво ли щеше да се случи през нощта?

Дали зверовете продължаваха да ловуват? Или настъпваше някакво примирие? Въобще не го интересуваше. Подяволите всички катерици, пантери, тигри, лъвове и... Той заспа.

На другата сутрин за свое учудване установи, че е все още жив. Дотук добре. Може пък да се окаже добър ден. Той бодро закрачи към кораба.

От пощенски кораб 243 беше останала само купчина безформен метал, разстлан върху обгорената земя, Клийви си намери метална пръчка, изпробва на ръка колко тежи и я пхна в колана си отзад, под сакчето с пощата. Не беше кой знае какво оръжие, но поне му вдъхваше някаква сигурност.

Корабът вече не ставаше за нищо. Той тръгна и започна да търси храна.

Наоколо имаше няколко храста с плодове. Опита от единия — бяха стипчиви на вкус, но не неприятни. Така Клийви се почерпи с плодове и ги поля с вода от едно поточе наблизко. До този момент не беше видял никакво животно. Но, разбира се, те можеха да се приближават към него — сега, когато помисли за тях. Той отблъсна мисълта и започна да търси някакво скривалище. Шансът му беше в това да стои незабележим някъде, докато не пристигне спасителният кораб. Поскита по меко заоблените хълмчета, като търсеше скала, дърво или пещера. Но дружелюбният пейзаж не предлагаше нищо по-голямо от храсталаци, високи метър-два.

Следобед беше вече уморен и раздразнен, поглеждаше нетърпеливо небето. Защо го нямаше кораба? Изчисли, че един бърз спасителен кораб би трябвало да стигне до него за не повече от два дена.

Нещо помръдна в небето. Той погледна нагоре с разтуптяно сърце. Там имаше нещо!

Беше птица. Закръжи над него, като балансираше леко на огромните си крила, спусна се, после отлетя. Удивително приличаше на лешояд.

Продължи да върви. В следващия момент се озова срещу четири слепи вълци. Това поне отговаряше на един от въпросите — можеха да го проследят по характерната миризма на мислите му. Явно дивите зверове на тази планета бяха решили, че не е прекалено чуждоземен, за да бъде изяден.

Вълците внимателно напредваха към него. Клийви опита номера от предишния ден. Извади металната пръчка от колана си и си представи, че е вълчица, която търси вълчетата си. Е, джентълмени, няма ли някой от вас да ми помогне да ги намеря? Бяха тук само преди няколко минути. Едното е зелено, второто е на петна, а третото...

Тоже би вълците нямаха малки с петниста кожа. Единият от тях скочи към Клийви. Клийви го удари още във въздуха с пръчката си и вълкът се отдръпна. Рамо до рамо четирите животни идваха към него. Човекът се опита да си представи в отчаянието си, че не съществува. Безполезно, те продължаваха да се приближават.

Клийви се сети за пантерата. Той беше пантера, доста голяма, и си търсеше някой вълк за ядене. Това ги спря. Размахаха тревожно опашки, но не отстъпиха от територията си. Клийви изръмжа, потупа с лапа и се помръдна напред. Вълците се отдръпнаха, но един от тях започна да го заобикаля откъм гърба. Човекът се придвижи встрани, като се опитваше да не позволи да го обкръжат. Може би не беше добър в ролята на пантера. Спряха да се отдръпват. Единият беше вече зад него, а другите — отпред, решително застанали с езици, провиснали от отворените им мокри челюсти. Клийви изръмжа бясно и размаха пръчката си. Един от вълците потрепна и отстъпи назад, но този зад него скочи, вкопчи се в пощенския сак и го повали на земята. Докато се скупчваха върху него, внезапно вдъхновение осени Клийви. Той си представи, че е змия — много бърза, смъртоносна, с отровни зъби, които за секунда можеха да отнемат живота на всеки вълк.

Животните мигновено отскочиха. Клийви изсъска и започна да извива гъвкавото си тяло. Вълците ядосано ръмжаха, но не проявяваха желание да нападнат. И тогава Клийви направи грешка. Знаеше, че

трябва да стои неподвижен, застинал. Но тялото му имаше други идеи. Той неконтролирано се обърна и затича.

Вълците се спуснаха със скокове след него и като погледна нагоре, Клийви можеше да види как лешоядите вече се събираха за остатъците. Той овладя себе си и се опита отново да бъде змия, но вълците продължаваха да се приближават. Лешоядите изведнъж му подсказаха идея. Като космонавт той знаеше как изглежда Земята отгоре. Клийви реши да стане птица. Представи си, че се издига нависоко, балансира лесно на въздушното течение и гледа надолу към зелената въртяща се Земя.

Вълците бяха объркани. Въртяха се в кръг и подскачаха във въздуха. Клийви продължи да мисли как се извисява все по-високо, като постепенно им обръщаше гръб и се отдалечаваше. Накрая изчезна от погледа на вълците. Беше вечер, а той падаше от изтощение. Беше оживял и този ден. Но явно номерата му минаваха само веднъж. Какво щеше да прави утре, ако спасителният кораб не дойдеше?

Дълго след като се стъмни той лежа буден и гледаше небето. Но единственото, което виждаше, бяха звезди. И единственото, което чуваше, беше случайно ръмжене на вълк или рев на пантера, сънуваща закуската си. Утрото дойде прекалено бързо. Клийви се събуди все още уморен, неосвежен. Полежа по гръб, като чакаше нещо да се случи. Къде беше спасителният кораб? Бяха имали достатъчно време. Защо ги нямаше? Ако почакаят още малко, пантерата...

Не трябваше да го помисля. В отговор чу рев някъде отдясно. Изправи се и започна да се отдалечава от звука. реши, че все пак е по-добре да срещне вълците. И това не трябваше да помисля, защото сега към рева на пантерата се присъедини и воят на група вълци.

Клийви ги видя изведнъж. Жълто-зелена пантера, която пристъпи предпазливо иззад един храст пред него. От другата страна можеха да се различат силуетите на няколко вълка. За момент си помисли, че могат да се сбият помежду си. Ако вълците нападнеха пантерата, той щеше да избяга... Но те се интересуваха само от него. Човекът осъзна, че нямаше защо да се нападат взаимно, след като той беше там, излъчващ страх и безпомощност.

Пантерата пристъпи към него. Вълците изчакаха, явно щяха да се задоволят с остатъците. Клийви пробва изпитания номер с птицата, но след миг колебание пантерата продължи да напредва. Той отстъпи

назад към вълците. Така му се искаше да има върху какво да се покатери, скала или поне прилично дърво... Но имаше само храсти. С изобретателността на отчаянието Клийви се превърна в мислите си в метър и половина висок храст. Не знаеше как всъщност се чувства един храст, но се постара, колкото можеше.

Ето сега цъфтеше. Един от корените му беше малко поизровен след последната буря. Все пак беше много хубавичък храст. През края на клоната си той видя, че вълците спряха да се движат. Пантерата го обикаляше, наклонила глава на една страна.

„Ама наистина — помисли той, — кой би поискал да ухапе храст? Може би сте си помислили, че съм нещо друго, но всъщност аз съм само едно храстче. Не бихте искали устата ви да се напълни с листа, нали? А може и зъб да си счупите в някой от клоните ми. Кой е чувал някога пантера да яде храсти? А аз съм храст. Питайте майка ми. Тя също беше храст. Ние всички сме храсти още от древни времена насам.“

Пантерата не даваше признаци, че ще нападне. Но също и че ще си отиде. Клийви се чудеше дали ще успее да продължи. За какво още да мисли? „За красотата на пролетта? Или за някое гнездо в короната му.“ Малка птичка кацна на неговото рамо. „Но не е ли чудесно — каза си Клийви — Тя също мисли, че съм храст. Сега ще си направи гнездо в клоните ми. Това е толкова мило? Всички други храсти ще ми завиждат.“

Птицата почука с човка върху врата на Клийви.

„По-леко — помисли той, — Нима искаш да унищожиш дървото, което те храни...“

Птицата опита пак. След това закрепил здраво ципестите си крака и започна ритмично да чука по врата му със скоростта на пневматичен чук.

„Проклет кълвач“ — каза си Клийви, опитвайки се да остане в ролята на храст. Забеляза, че изведнъж пантерата се успокои. Но след като птицата убоде за петнадесети път врата му той не издържа. Хвана я и я захвърли към пантерата.

Пантерата посегна да я сграбчи, но закъсня. Птицата сърдито похвърча над главата на Клийви, след това се оттегли към някой покротък храст. Веднага човекът се опита да се превърне отново в храст, но тази сценка беше изиграна. Пантерата пристъпи към него. Той се

опита да избяга, спъна се в един вълк и падна. Когато звярът ревеше в ухото му, той знаеше, че вече е труп.

Пантерата се поколеба.

Клийви превърна себе си в труп — до върха на пръстите. Мъртъв още от дни, седмици. Кръвта му изтече много отдавна. Плътта му вонеше. Всичко, което беше останало от него, гниеше. Нито едно нормално животно нямаше да го докосне, колкото и гладно да беше.

Пантерата изглежда се съгласи с него и се обърна. Вълците виеха гладно, но също се оттеглиха.

Клийви продължи още малко. Концентрира се върху това колко ужасно несмилаем беше, просто невъзможно да се преглътне. И мислите му наистина бяха предизвикани от убеденост. Той съвсем честно не вярваше, че би могъл да стане добро блюдо за когото и да е.

Пантерата продължаваше да се отдалечава, последвана от вълците. Беше спасен! Можеше да си остане тук чак до края на живота си, ако беше необходимо...

И тогава му замириса наистина на гниеща плът. Огледа се и видя, че зад него беше кацнала огромна птица. На Земята щеше да се нарича лешояд.

В този момент Клийви беше в състояние да изкрещи. Нима нищо няма да му помогне? Лешоядът се приближи и човекът скочи на краката си и го ритна настрана. Ако ще бъде изяден, поне нямаше да е от лешояд.

Пантерата като светкавица се върна и в празното ѝ, косматото лице имаше гняв. Клийви вдигна металния лост и пак съжали, че няма дърво, където да се качи, пушка да стреля или поне фенерче, което да размаха...

Фенерче!

Изведнъж разбра, че е намерил отговор. Помисли си как лумва в лицето на пантерата и тя се отдръпна назад с писък. Клийви бързо започна да обгаря всичко около себе си, поглъщаше сухата трева, подпалваше храстите.

Пантерата и вълците се отдалечиха.

Сега той беше на ход! Трябваше още преди това да си спомни, че всички животни имат дълбок, вроден ужас от огъня. Боже мой, щеше да направи най-големия пожар, който някога е спохождал това място!

Подухна лек бриз и го разстла по гладката земя. Катеричките излязоха изпод храсталаците и се разбягаха от него. Птиците излитаха на групи, а пантерите, вълците и други животни — всички бягаха едно до друго. Мисълта за храна беше изметена от съзнанието им, искаха само да избягат по-далеч от огъня — от него!

Клийви смътно осъзна, че вече сам е станал абсолютен телепат. Със затворени очи той виждаше около себе си и чувствуваше какво става. Той напредваше като бушуващ огън, помитайки всичко пред себе си и можеше да усети страха в душите им, докато бягаха все по-надалече.

Получаваше се. Нима човекът не е бил винаги господаря заради своята приспособимост, заради превъзходящата си интелигентност. И тук стана същото. Той гордо прескочи едно малко поточе на около три мили от него, погълна групичка храсталаци, бушуваше, гореше.

Тогава почувства първата водна капка. Продължи да гори, но капките станаха пет, петнадесет, петстотин. Той се намокри, а и „горивото“ му — тревата и храстите — скоро подгизнаха от вода.

Беше измамен.

„Не е честно!“ — помисли си Клийви. Според правилата трябваше той да спечели. Беше се противопоставил на тази планета с нейните собствени средства и я беше победил — само за да може една природна стихия да развали всичко.

Животните предпазливо започнаха да се връщат.

Дъждът се лееше. И последният пламък на Клийви угасна. Той въздъхна и припадна.

— ... страшно добра работа. Държал си здраво пощата, а това е белегът на истинския пощальон. Вероятно ще успеем да уредим медал.

Клийви отвори очите си. Пощенският отговорник стоеше над него, сияещ от гордост. Лежеше на легло, а над себе си видя заоблени метални стени. Беше на спасителния кораб.

— Какво стана? — изхриптя той.

— Извадихме те тъкмо навреме — отвърна пощенският отговорник. — По-добре да не се движиш. Почти щяхме да закъснеем.

Клийви почувствува тласъка на кораба и разбра, че напускат З-Т-22. С препъване стигна до прозореца и погледна зелената земя под

себе си.

— Беше съвсем наблизно — каза отговорникът, като застана зад Клийви. — Включихме пръскателната система на кораба тъкмо навреме. Ти стоеше в центъра на най-ужасния пожар, който някога съм виждал.

После погледна надолу към недокоснатата зелена земя и изглежда се усъмни в нещо. Погледна пак и изражението му напомни на Клийви пантерата, която беше успял да измами.

— Я кажи, как стана, че ти не изгоря.

ДОКАЗАТЕЛСТВОТО

Ръцете му бяха отмалели, но той вдигна длетото и отново замахна с дървения чук. Беше почти привършило — оставаха само още няколко букви и надписът, изсечен дълбоко в твърдия гранит, щеше да бъде завършен. Издълба последната точка и като се изправи, хвърли небрежно инструментите си на пода на пещерата. Гордо избърса потта от мръсното си брадясало лице и прочете написаното от ръката му.

ВЪЗКРЪСНАХ ОТ КАЛТА НА ПЛАНЕТАТА, ГОЛ И БЕЗЗАЩИТЕН. МАЙСТОРИХ СЕЧИВА. СТРОЯХ И РАЗВАЛЯХ, СЪЗДАВАХ И РАЗРУШАВАХ. СЪТВОРИХ ПРОИЗВЕДЕНИЕ, ПО-ВЕЛИКО И ОТ МЕН САМИЯ, И ТО МЕ УНИЩОЖИ.

ИМЕТО МИ Е ЧОВЕК И ТОВА Е ПОСЛЕДНОТО МИ ТВОРЕНИЕ.

Усмихна се. Написаното го биваше. Може би от литературна гледна точка не бе достатъчно издържано, но пък като лепта, дадена за човешката раса от последния човек, звучеше добре. Той погледна сечивата, хвърлени в нозете му. И тъй като нямаше да ги употребява повече, ги разруши и огладнял от продължителната работа, седна върху струпаните в пещерата камъни и си сътвори обяд. За миг вторачи поглед в храната, чудейки се какво още липсва, и след това срамежливо сътвори маса и стол, прибори и чинии. Стана му неловко. Пак беше забравил за тях.

Макар че не бързаше за никъде, той се хранеше припряно, отбелязвайки факта, че когато нямаше нещо определено наум, винаги сътворяваше кюфте, картофено пюре, грах, хляб и сладолед. Навик — реши той. Като привърши, се погрижи остатъците от обяда да изчезнат, а заедно с тях и чиниите, приборите и масата. Остави си стола. Седнал

на него, той гледаше замислено надписа. Хубав е, помисли си, но никога друг човек освен мен самия няма да го прочете.

Беше съвсем сигурно, че той бе последният жив човек на Земята. Войната си беше свършила съвестно работата. С усърдие, каквото можеше да вложи в нея само тази добросъвестна твар — човекът. В тази война нямаше неутрални страни, нито политика на изчакване. Който не застанеше от едната страна, значи, бе от противниковата. Бактерии, газ и радиация покриха Земята като огромен облак. През първите дни на тази война непобедимите тайни оръжия се редуваха с почти досадна последователност. И след като последната ръка натисна и последното копче, бомбите, насочвани и изтласквани автоматично, бяха продължили да ваят. От полюс до полюс нещастната Земя се бе превърнала в гигантско сметище, без нито едно живо създание — било растение или животно.

Бе се нагледал на тази война. Бе изчакал, докато не се увери напълно, че и последната бомба е паднала, и едва тогава бе слязъл на Земята.

Голям си умник — помисли си с горчивина, поглеждайки навън през отвора на пещерата към залятата от лава планина, където стоеше корабът му. После отмести поглед отвъд, към сдиплените планини.

Ти си изменник — но кой ли вече го е грижа за това?

Той служеше като капитан в Отбраната на Западното полукълбо. Два дни само след започването на войната вече знаеше какъв ще бъде изходът. И като напълни един кръстосвач с консерви, въздух, храна и вода, избяга. Знаеше, че в настъпилото объркване и разруха отсъствието му изобщо няма да се забележи. След няколко дни нямаше вече и кой да забележи отсъствието му. Бе подкарал с пълна скорост големия кораб към тъмната част на Луната и бе останал да чака там. Войната продължи дванадесет дни — не четиринадесет, както предполагаше, — но трябваше да изчака още почти шест месеца, докато падне и последната автоматично направлявана ракета. След това бе слязъл.

За да открие, че е единственият оцелял...

Бе очаквал и други да разберат безсмислието на тази война, да натоварят кораби и да се стълпят на тъмната страна на Луната.

Очевидно не бяха имали време, дори да не им бе липсвало желание. Бе си мислил, че ще намери пръснати групички от оцелели хора, но напразно — не намери никого. Да, войната бе свършила твърде съвестно работата си.

Кацането на Земята трябваше да се окаже смъртоносно за него, защото самият въздух бе станал отровен. Не му мигна окото — и оцеля. Изглежда, имаше имунитет към различните видове бактерии и радиации или това може би бе част от новите му способности. Той, разбира се, срещна достатъчно и от едните, и от другите, докато обикаляше с кораба си от развалините на един град до друг, през осяяни с ями от експлозии долини и равнини и обгорели планини. Не намери и следа от живот, но откри нещо друго.

Той можеше да сътворява. Осъзна, че е придобил тази способност на третия ден след идването си на Земята. Изпълнен с тъжен копнеж, бе пожелал да израсне дърво сред стопените скали и метал — и дървото се появи. Остатъка от деня прекара в опити и установи, че може да сътворява всичко, за което бе чувал или бе виждал някога.

И най-успешно сътворяваше нещата, които познаваше най-добре. Нещата, които познаваше само от книги или разговори — дворците например, — се получаваха разкривени и неустойчиви, макар че ги изработваше почти свършено, като се трудеше мисловно над всеки детайл. Всичките му творения бяха в три измерения. Дори храната имаше вкуса на храна и като че ли го засищаше. Той можеше да забрави напълно за някое свое творение, да заспи и когато се събуди, да го намери на същото място. Можеше също и да разрушава сътвореното. Само една съсредоточена мисъл и предметът, който бе сътворил, изчезваше. Колкото по-обемисто бе творението, толкова повече време бе необходимо за разрушаването му.

Можеше да разрушава и неща, които *не беше* създал, като долините и планините, но това му отнемаше твърде много време. Струваше му се, че по-лесно борави с материя, на която бе вече придал някаква форма. Той можеше да създава птици и малки животинки или по-скоро предмети, които приличаха на птици и малки животинки.

Никога не бе се опитвал да сътвори човешко същество.

Той не бе учен — бе работил като космически пилот. Имаше смътни познания по атомната теория и в действителност нямаше и

представа за генетиката. Допущаше, че някаква промяна е настъпила в заразената му с бактерии протоплазма или в мозъка му, или най-вероятно на Земята. Причината за всичко това не го вълнуваше особено. Това бе даденост и той я прие.

Отново се загледа в надписа. Безпокоеше го нещо във връзка с него.

Той безспорно можеше да го сътвори написан, но не знаеше дали нещата, които създаваше, щяха да продължават да живеят и след смъртта му. На вид те бяха съвсем устойчиви, но можеха да изчезнат, когато и самият той изчезнеше. Ето защо реши въпроса компромисно. Сътвори длето и дървен чук, но избра гранитна стена, която не бе създадена от него. Изсече буквите от вътрешната страна на пещерната стена, така че надписът да бъде запазен от природните стихии, работеше без прекъсване часове наред и спеше и ядеше до стената.

През отвора на пещерата виждаше кораба си, кацнал върху едно равно обгоряло поле. Не бързаше да се върне на борда му. За шест дни надписът бе готов — изсечен дълбоко и за вечни времена в скалата.

Мисълта, която го беше вълнувала, докато наблюдаваше сивия гранит, най-сетне изплува на повърхността. Единствените хора, които биха могли да дойдат и прочетат надписа, ще са посетители от звездите. Как щяха те да го разчетат? Той ядосано погледна надписа. Трябваше да го изпише със символи. Но с какъв вид символи? Математически? Добре, но какво биха могли да разкажат те за Човека? И кое го караше да мисли, че звездните посетители щяха *непременно* да открият пещерата? Нямаше нужда от надпис, щом цялата история на Човека бе изписана върху лицето на планетата и бе опърлила земната кора така, че всеки можеше да я прочете. Той прокле глупостта си, виновна за прахосания шестдневен труд над безполезния надпис. И тъкмо когато се канеше да го разруши, той чу стъпки откъм отвора на пещерата и обърна глава.

За малко не падна от стола.

Пред отвора на пещерата стоеше девойка. Той бързо затвори очи, но когато ги отвори, тя все още стоеше там — висока, тъмнокоса девойка, покрита с парцалива мръсна наметка.

— Здравей — каза тя и влезе в пещерата. — Чух в долината ударите на чука ти.

Той машинално ѝ предложи стола си и сътвори за себе си друг. Девойката опита предпазливо стола, преди да седне на него.

— Видях те, че го направи — каза тя. — Но все още не мога да повярвам. Отражения?

— Не — смънка неуверено той. — Аз сътворявам. Просто така — имам такава способност... я почакай! Ти как се озова тук? — Докато ѝ задаваше този въпрос, той обмисляше и отхвърляше най-различни възможности. Да се е скрила в някоя пещера? Или на някой планински връх? Не, имаше само един възможен начин...

— Аз бях на кораба ти, приятелю. — Тя се облегна назад и обви с ръце едното си коляно. Като те видях да товариш онзи кръстосвач, разбрах, че се каниш да офейкаш. А на мен ми беше дошло до гуша да поставям възпламенители по осемнадесет часа на ден и се качих контрабанда на кораба ти. Има ли и други живи?

— Не, няма. Как тогава не съм те видял? — Той втренчи поглед в окъсаната красива девойка и у него се прокрадна съмнение. Доближи и я докосна по ръката. Тя не се отдръпна, но красивото ѝ лице се зачерви от яд.

— Аз съм истинска — каза рязко. — Сигурно си ме виждал в Базата. Спомняш ли си?

Опита се да си припомни времето, когато бе имало база — като че ли това беше преди стотици години. Там *наистина* имаше едно тъмнокосо момиче, което никога не бе му правило впечатление.

— Струва ми се, че няколко часа след излитането на кораба ти замръзнах до смърт или може би изпаднах в кома, както и да е. Какво гадно отопление имаш само на таратайката си! — Тя потрепера при спомена.

— Включех ли го, щеше да консумира много кислород — обясни той. — Поддържах отоплението и вентилацията само в пилотската кабина. Апартаментата ползвах за склад, за да са ми подръка провизиите.

— Радвам се, че не си ме видял — засмя се тя. — Бас държа, че както бях покрита цялата със скреж и бездиханна, сигурно съм приличала на дявол. Трябва да съм била като някоя спяща красавица. И така — замръзнах. А когато ти отвори всички помещения — възкръснах. Ето ти и цялата история. Смятам, че всичко това продължи няколко дни. Интересно как не си ме видял.

— Струва ми се, че изобщо не погледнах в помещенията отзад — призна си той. — Твърде скоро разбрах, че не са ми необходими провизии. Смешна работа, мислех, че съм проверил всички помещения, но наистина не си спомням...

Тя погледна към надписа на стената.

— Това какво е?

— Мислех да го оставя един вид като паметник...

— А кой ще го чете? — попита практично тя.

— Вероятно никой. Това беше просто една глупост. — Той се съсредоточи върху надписа. След няколко секунди на гранитната стена вече нямаше нищо. — И все пак не мога да си обясня как си оцеляла досега — каза озадачено.

— Важното е, че съм оцеляла. И аз не знам ти как вършиш това — тя махна с ръка към стола и стената, — но приемам факта, че можеш да го вършиш. Защо и ти да не приемеш факта, че съм жива?

— Не ме разбирай погрешно — каза мъжът. — Аз много искам да имам компания, особено женска. Само че... я се обърни с гръб.

Тя се подчини, поглеждайки го въпросително. Той бързо премахна наболата по лицето му брада и сътвори чифт чисти изгладени панталони и риза. Смъкна от себе си дрипавата униформа и облече новите си дрехи, разруши парцалите, а със следващата си мисъл сътвори гребен и вчеса сплъстената си кестенява коса.

— Готово! — каза. — Вече можеш да се обърнеш.

— Не е зле — усмихна се тя, като го огледа. — Подай ми този гребен и направи ми, моля те, една рокля. Четиридесет и втори номер, но гледай да ми улучиш мерките.

Едва при третия опит успя да сполучи — никога не бе си представял колко измамливи могат да бъдат женските форми. След това ѝ направи чифт златни сандали с висок ток.

— Малко са ми тесни — каза тя, като ги обуваше, — а и при липсата на тротоари няма да са съвсем практични. Но много ти благодаря. Този номер, дето го правиш, решава проблема ти с коледните подаръци, нали?

Черната ѝ коса блестеше на обедното слънце, а видът ѝ бе наистина прекрасен, чувствен и човешки.

— Опитай дали и *ти* не можеш да сътворяваш — настоя той, обзет от желанието да сподели с нея новата си поразителна

способност.

— Вече опитах — рече тя. — Не се получава. Засега остава мъжка привилегия.

Той се навъси.

— Как мога да съм съвсем сигурен, че си истинска?

— Пак ли започваш? Да си спомняш да си ме сътворил, господарю? — попита тя подигравателно, като се наведе да разхлаби каишката на единия си сандал.

— Аз наистина си мислех... за жени — каза той мрачно. — Може да съм те сътворил насън. Защо подсъзнанието ми да не притежава способностите на съзнанието ми? Може да съм те снабдил с памет и да съм ти дал биография. Тогава ти ще си изключително правдоподобна. А ако моето подсъзание наистина те е сътворило, то ще направи всичко възможно, за да не позволи никога на моето съзание да разбере това.

— Но това е нелепо.

— Защото, ако моето съзание разбере — продължи неумолимо той, — то ще отрече твоето съществуване. И тогава цялото ти същество като творение на моето подсъзание ще си постави за цел да не ми позволи да разбере истината. Да ми докаже с всички възможни средства, с всякакви логични доводи, че ти си...

— Щом умът ти е толкова способен, тогава направи една жена. — Тя скръсти ръце, облегна се назад и рязко му кимна с глава.

— Добре! — Той се втренчи в стената на пещерата и жената започна да се появява. Тялото ѝ придоби разкривени очертания — едната ѝ ръка бе възкъса, а краката ѝ — много дълги. Като се съсредоточи по-внимателно, той успя да ѝ придаде по-съразмерни пропорции. Очите ѝ бяха разместени под ъгъл, а раменете и гърбът бяха приведени и изкривени. Той бе сътворил мидена черупка, без мозък и вътрешни органи, един автомат. Заповяда ѝ да говори, но от безформената ѝ уста се разнесоха само хрипове, защото той не бе ѝ дал говорен апарат. Той потрепера и разруши кошмарното творение.

— Аз не съм скулптор — каза той, — нито пък бог.

— Радвам се, че накрая го разбра.

— Но всичко това не доказва — продължи упорито той, — че ти си истинска. Нямам представа какви са способностите на моето подсъзание.

— Направи ми една услуга — помоли рязко тя. — Уморих се да слушам тези глупости.

Аз нараних чувствата ѝ, помисли си той. Тя е единственото човешко същество на Земята, а аз я обидих. Кимна, хвана я за ръка и я изведе от пещерата. Долу в равнината сътвори град. Вече се бе опитвал да направи това преди няколко дни и този път му беше много по-лесно. Сътворен по модели от картини и детските му съновидения от „Хиляда и една нощ“, градът се извисяваше в черно, бяло и розово. Стените бяха в блестящ рубинов цвят, а портите от посребрен абанос. По кулите от червено злато блестяха сапфири. Хиляди стъпала от мрамор с нежни жилчици образуваха едно огромно стълбище с цвят на слонова кост, което водеше до опаловия връх на най-високата кула. Имаше лагуни със синя вода — малки птички пърхаха над тях, а сребърни и златни рибки се стрелкаха из тихите им глъбини.

Те се разхождаха из града и той сътвори за нея бели, жълти и червени рози, както и градини със странни цветя. Между две постройки с кубета и кули сътвори огромно езеро, постави върху него гондола с балдахин и я натовари с всички храни и питиета, за които можа да си спомни.

Те плаваха по езерото, галени от лекия бриз, който той бе сътворил.

— Всичко това не е истинско — напомни ѝ той след малко.

Тя се усмихна.

— Не е вярно. Щом можеш да го докоснеш, значи, е истинско.

— Дали ще остане и след моята смърт?

— Какво значение има? Освен това, щом можеш да сътворяваш, значи, можеш и да лекуваш всяка болест. Вероятно ще успееш да надвиеш дори старостта и смъртта.

Тя откъсна цвят от един надвиснал клон и вдъхна аромата му.

— Ти би могъл да не позволиш този цвят да повехне или да загине. Сигурно би могъл да сториш същото и за нас. Какво те тревожи тогава?

— Би ли искала да заминеш оттук? — попита я той, като пускаше колелца дим от току-що сътворената си цигара. — Искан ли ти се да откриеш някоя нова планета, недокосната от война? Тръгва ли ти се на пътешествие?

— На пътешествие ли? Искаш да кажеш... Да, може би, по-късно... Но сега не искам дори да се приближа до кораба. Той ми напомня за войната.

Те продължиха да плават в мълчание.

— Сега убеден ли си, че съм истинска? — попита го тя.

— Ако искаш да бъда откровен — не — отвърна той. — Но много ми се иска да повярвам в това.

— Чуй ме тогава — каза тя и се наведе към него. — Аз съм истинска. — Тя обви ръце около шията му. — Винаги съм била истинска. Искаш доказателства ли? Е, добре аз знам, че съм истинска. Следователно и ти знаеш. Какво искаш повече?

Той я изгледа продължително, почувствува топлите ѝ ръце около шията си, заслуша се в диханието ѝ. Долови аромата на кожата и косата ѝ и неповторимия мирис на всеки човек.

Бавно каза:

— Вярвам ти. Обичам те. А как... как се казваш?

Тя се замисли за миг.

— Джоун.

— Странно — отбеляза. — Винаги съм си мечтал за девойка, която да се нарича Джоун. А как е фамилното ти име?

Тя го целуна.

Над тях лястовиците, които бе сътворил — *неговите* лястовици, — описваха широки кръгове над езерото, неговите рибки се стрелкаха безцелно във всички посоки, а неговият град се простираше чак до безформените планини от лава.

— Не ми каза фамилното си име — настоя той.

— О, да. Но моминското име на една девойка е без значение — тя винаги взема името на съпруга си.

— Това е извъртане!

— Чисто извъртане, нали?

ЛАКСИАНСКИЯТ КЛЮЧ

Ричърд Грегър седеше зад бюрото си в прашната канцелария на Службата на Първокласно междупланетарно обеззаразяване „А.А.А.“. Беше вече почти обед, а съдружникът му Арнълд, все още не беше се мяркал. Грегър тъкмо редеше един необикновено сложен пасианс. Изведнъж чу трясък в преддверието.

Вратата на Службата „А.А.А.“ се откряна и Арнълд си подаде главата.

— Кое време е? — попита Грегър.

— Идвам да ти съобщя, че благодарение на мен ние с теб сме вече богати — отвърна Арнълд. Той със замах отвори вратата до края и направи драматичен жест с ръка:

— Внасяйте, момчета!

Четирима запотени мъжаги стовариха в стаята една правоъгълна, голяма колкото малко слонче, черна машина.

— Полюбувай й се! — каза гордо Арнълд. Той плати на носачите и с ръце, кръстосани отзад, заоглежда с присвити очи машината.

Грегър прибра картите с бавните и уморени движения на препатил в живота си човек. Стана и обиколи машината.

— Добре де, предавам се. Какво е това?

— Пред теб стоят един милион долара, които сами ни се навират в ръцете — отговори Арнълд.

— Ясно. Но все пак какво е то?

— Безплатен производител — отвърна Арнълд и се усмихна гордо. — Тази сутрин минах покрай Междузвездния вехтошарски магазин на Джо и гледам това чудо стои на витрината. Взех го почти без пари. Джо дори не знаеше за какво служи.

— Нито пък аз знам — каза Грегър. — Ами ти?

Арнълд бе застанал на четири крака и се опитваше да прочете надписите, издълбани отпред на машината. Без да вдигне очи, той каза:

— Чувал си за планетата Мелдж, нали?

Грегър кимна. Мелдж бе третостепенна, отдалечена от търговските пътища малка планета в северната периферия на галактиката. На времето Мелдж бе имала изключително напреднала цивилизация благодарение на така наречените Мелджийски стари занаяти. Техниката на Старите занаяти се бе изгубила през вековете, макар че все още някои отделни изделия се появяваха тук и там.

— И това произведение на Старите занаяти ли е? — попита Грегър.

— Точно така. Това е Мелджийски безплатен производител. Съмнявам се дали има и четири-пет от тях в цялата вселена. Те са уникати.

— А какво произвежда? — попита Грегър.

— Откъде да знам? — отвърна Арнълд. — Подай ми, ако обичаш, мелджо-английския речник.

Като се стараеше да запази спокойствие, Грегър отиде до библиотечния шкаф.

— Не знаеш какво произвежда...

— Речника, моля! Благодаря. Има ли значение какво произвежда, щом го произвежда *безплатно*? Тази машина черпи енергия от въздуха, космоса, слънцето, отвсякъде. Няма нужда да я включваш в мрежата, да ѝ сипваш гориво и да я обслужваш. Тя може да работи вечно.

Арнълд отвори речника и затърси думите от надписа върху Производителя.

— Безплатна енергия...

— Тези стари майстори не са били глупаци — отбеляза Арнълд, като нахвърляше превода си в едно джобно тефтерче. — Производителят черпи енергия направо от въздуха. Така че наистина няма значение какво произвежда. Ние винаги можем да го продадем и колкото и да вземем, то ще е чиста печалба.

Грегър погледна дребничкия си подвижен съдружник и продълговатото му нещастно лице стана още по-тъжно.

— Арнълд — каза той. — Бих искал да ти напомня нещо. Преди всичко ти си химик. Аз съм еколог. Ние и двамата не разбираме нищо от механизми, а още по-малко от сложни чуждопланетни машинарии.

Арнълд кимна разсеяно и завъртя един избирателен диск. Производителят издаде сух клокочещ звук.

— И дори нещо повече — продължи Грегър, като отстъпи няколко крачки, — ние сме специалисти по планетарно обеззаразяване. Вероятно не си забравил това? Няма защо да...

Производителят започна да кашля на пресекулки.

— Най-сетне го разбрах! — каза Арнълд. — Ето какво е написано: „Безплатният производител «Мелдж» е нов триумф на лабораториите «Глотън»“. Гарантираме, че той е неразрушим, нечуплив и бездефектен. Включване в източник на енергия не е необходимо. За пускане в действие натиснете копче едно. При изключване ползвайте Лаксиански ключ. Вашият Безплатен производител „Мелдж“ е снабден с вечна гаранция срещу всякаква неизправност. Ако въпреки всичко се окаже дефектен, моля върнете го незабавно на лаборатории „Глотън“.

— Може би не се изразих достатъчно ясно — каза Грегър. — Ние сме планетарни...

— Не ставай досаден — прекъсна го Арнълд. — Накараме ли това чудо да заработи, можем да се пенсионираме. Ето копче едно.

Машината задрънча зловещо, а след малко равномерно забръмча. Изминаха няколко минути, без да се случи нещо.

— Трябва да позагрее — рече грижовно Арнълд.

След малко от един отвор в основата на машината започна да се сипе сив прах.

— Вероятно това е отпадъчен продукт — измърмори Грегър. В следващите петнадесет минути обаче прахът продължи да се сипе по пода.

— Успех! — извика Арнълд.

— Какъв ли е този прах? — попита Грегър.

— Нямам и представа. Ще трябва да му направя анализ.

С триумфална усмивка Арнълд сипа малко прах в една епруветка и бързо отиде до работната си маса.

Грегър остана при Производителя, наблюдавайки бликация поток от сив прах. Накрая той каза:

— Не е ли по-добре да го изключим, докато установим какво произвежда?

— В никакъв случай — отвърна Арнълд. — Каквото и да е — то струва пари. — Той запази бунзеновата си лампа, напълни една епруветка с дестилирана вода и се залови за работа.

Грегър сви рамене. Той бе свикнал с вятърничавите замисли на Арнълд. Откакто бяха създали Служба „А.А.А.“, Арнълд непрекъснато търсеше начини за бързо забогатяване. Неговите по-преки пътища обикновено довеждаха до повече работа, отколкото обикновеният старомоден труд, но Арнълд бързо забравяше това.

Е, помисли си Грегър, така поне не скучаеха. Той седна на бюрото си и се захвана с един сложен пасианс.

През следващите няколко часа в канцеларията цареше тишина. Арнълд работеше прилежно, прибавяше химикали, изливаше утайки и проверяваше резултатите в няколкото дебели книги, които държеше на работната си маса. Грегър донесе сандвичи и кафе. След като похапнаха, той започна да се разхожда напред-назад из стаята и да наблюдава как сивият прах извира непрестанно от машината.

Бръмченето на Производителя постепенно се усили и прахът започна да се сипе в по-плътна струя.

Един час по-късно Арнълд вдигна глава.

— Работата се изясни — заяви той.

— Е, и какъв е този прах? — попита Грегър, като се чудеше дали поне веднъж Арнълд не бе попаднал на нещо.

— Този прах — рече Арнълд — е тангрийз. — Той погледна очаквателно Грегър.

— Тангрийз ли?

— Несъмнено.

— Тогава бъди добър и ми обясни какво е това тангрийз! — повиши тон Грегър.

— Предполагам, че знаеш. Тангрийзът е основната храна на мелджийския народ. Един възрастен мелджиец консумира няколко тона годишно от него.

— Храна, значи. — Грегър погледна с други очи дебелия пласт от сив прах. Машината, която произвежда непрекъснато, по двадесет и четири часа на ден, може да се окаже твърде доходоносна. Особено пък щом не се нуждае никога от ремонт и няма никакви производствени разходи.

Арнълд бе вече отворил телефонния указател.

— Ето, това ми трябва! — Той набра един номер. — Ало, междузвездна хранителна корпорация? Дайте ми президента, моля! Какво? Отсъства? Тогава вицепрезидента. Да, важно е... По канален

ред ли? Добре, ето за какво се отнася. Аз съм в състояние да ви доставя почти неограничено количество тангрийз, основната храна на мелджийците. Да, точно така. Знаех, че това ще ви заинтересува. Да, разбира се, ще почакам.

Той се обърна към Грегър:

— Тези корпорации си мислят, че могат да пробутват... да?... Да, сър, точно така, сър. Вие *търгувате* с тангрийз, така ли? Чудесно, великолепно!

Грегър се приближи, напрягайки слух да чуе какво се говори от другия край на жицата. Арнълд обаче го блъсна леко настрани.

— Цената? Ами, каква е средната пазарна цена?... Да, ясно, пет долара на тон не е много, но предполагам — какво? Пет *цента* на тон ли? Вие се шегувате! Нека да говорим сериозно!

Грегър се отдалечи от телефона и се отпусна отегчено в едно кресло. Равнодушно той чу как Арнълд казва: „Да, да. Добре, но аз не знаех, че... Разбирам. Благодаря.“

Арнълд постави слушалката.

— Изглежда, на Земята няма голямо търсене на тангрийз каза той. — Тук имало само около петдесет мелджиеца. А цената на транспортирането му до северната периферия е кошмарно висока.

Грегър повдигна вежди и погледна към Производителя. Очевидно той бе влязъл в темпо, защото производеният тангрийз се лееше като вода от пожарникарски маркуч. Всичко в стаята бе покрито със сив прах. Пластът пред машината бе достигнал вече половин фут.

— Не се безпокой — каза Арнълд. — Тангрийзът сигурно има и друга някаква употреба. — Той се върна на масата си и разтвори още няколко дебели книги.

— Няма ли все пак да го изключим за известно време? — попита Грегър.

— В никакъв случай — каза Арнълд. — Той е *безплатен*, не разбираш ли това? И сега трупам за нас пари.

Арнълд потъна в книгите си. Грегър започна да се разхожда из стаята, но му беше трудно да газии до глезени в натрупания тангрийз. Той отново се отпусна тежко в креслото, чудейки се защо на времето не бе се заел с паркова техника.

Привечер сивият прах, който изпълваше стаята, достигна няколко фута дебелина. Две-три писалки, моливи, една чанта и едно шкафче за папки се бяха вече изгубили из него. Грегър започна да се опасява, че подът няма да издържи на тежестта. Наложиха се да изкопае пътека до вратата с едно кошче за книжни отпадъци, което му служеше за импровизирана лопата.

Най-сетне Арнълд уморено затвори книгите с вид на човек, изпълнил дълга си.

— Има и друга употреба.

— Каква?

— Употребява се и като строителен материал. След няколко седмичен допир с въздуха той се втвърдява като гранит, известно ли ти е това?

— Откъде да ми е известно?

— Свържи се по телефона с някоя строителна компания. Още сега ще уредим този въпрос.

Грегър позвъни на строителната компания „Голедо — Марс“ и каза на някой си О’Тул, че са готови да им доставят почти неограничено количество тангрийз.

— Тангрийз ли? — попита О’Тул. — В наши дни не се използва много като строителен материал. Не хваща боя, разбирате ли?

— Така ли? — рече Грегър.

— Наистина. Да ви кажа ли какво. Тангрийзът се употребява като храна от някакъв смахнат народ. Защо не...

— Предпочитаме да го продаваме като строителен материал — прекъсна го Грегър.

— Добре тогава, смятам, че можем да го изкупим. При нас винаги се намира по някой евтин строеж. Ще ви дадем за него по петнадесет на тон.

— Долара ли?

— Цента.

— Ще ви се обадя допълнително — каза Грегър.

Като чу предложението, съдружникът му кимна важно.

— Това не е зле. Да предположим, че тази наша машинка произвежда по десет тона на ден, всеки ден, година подир година. Чакай да пресметнем. — Той направи бързо някакви изчисления със

сметачната си линейка. — Това прави почти петстотин и петдесет долара годишно. Няма да забогатеем, но ще си помогнем за наема.

— Но ние не можем да оставим машината тук — каза Грегър и погледна с тревога към непрекъснато растящата купчина от тангрийз.

— Ясно, че не можем. Ще намерим някой незастроен парцел извън града и ще я оставим да си работи там на воля. Могат да извозват материала, когато си поискат.

Грегър се обади на О'Тул и каза, че ще са щастливи да сключат сделката.

— Много добре — каза О'Тул. — Знаете къде е заводът ни, нали? Можете да докарате материала по всяко време.

— Ние ли да го докараме? Помислих, че вие...

— При цена петнадесет цента на тон? Не, ние ви правим услугата, като ви отърваваме от него. Вие ще го докарате.

— Това е вече лошо — каза Арнълд, след като Грегър остави слушалката. — Стойността на превоза...

— Ще бъде много по-висока от петнадесет цента на тон — довърши Грегър. — По-добре да спрем дотук, докато не решим какво да правим.

Арнълд прегази до Производителя.

— Чакай да помисля — каза той. — За да го изключи, трябва да използвам лаксиански ключ. — Той огледа лицевата страна на машината.

— Хайде, изключи го! — каза Грегър.

— Ей сегичка.

— Ще го изключиш ли най-сетне, или не?

Арнълд се изправи и се засмя смутено.

— Не е толкова лесно.

— Защо да не е?

— За да го изключим, ни трябва лаксиански ключ. А с такъв ние, струва ми се, не разполагаме.

Те прекараха следващите няколко часа в неистови телефонни обаждания из цялата страна. Грегър и Арнълд звънях в музеи, изследователски институти, археологически катедри на университети и всекиму, за когото можаха да се сетят. Никой никога не беше нито виждал, нито чувал за лаксиански ключ.

Под напора на отчаянието си Арнълд позвъни на Джо, междузвездния вехтошар, в магазина му в търговската част на града.

— Не, нямам лаксиански ключ — каза Джо. — Защо мислиш, че ти продадох тази джунджурия толкова евтино?

Те оставиха телефона и се спогледаха. Мелджийският безплатен производител весело бълваше своя поток от безполезен прах. Два стола и един радиатор бяха изчезнали в него, а сивият тангрийз прииждаше вече до нивото на писалището.

— Добричкият ни малък печеловник! — каза Грегър.

— Ще измислим нещо.

— Кой, ние ли?

Арнълд се втурна при книгите си и прекара остатъка от нощта в търсене на друга някаква употреба на тангрийза. Грегър трябваше да изрине сивия прах в преддверието, за да не потъне цялата канцелария в него.

Утрото настъпи и през мъглата от сив прах слънцето заблестя весело по прозорците им. Арнълд стана и се прозина.

— Има ли нещо радостно? — попита Грегър.

— За съжаление нищо.

Грегър прегази из стаята и излезе за кафе. Когато се върна, домоуправителят и двама едри червендалести полицаи крещяха нещо на Арнълд.

— Да вземете да изчистите до прашинка преддверието ми от този пясък — нареждаше с писклив глас домоуправителят.

— Освен това има и наредба, която забранява отварянето на фабрика в търговския квартал — каза единият от червендалестите полицаи.

— Но това не е фабрика... — опита се да обясни Арнълд. — Това е Мелджийски безплатен...

— А пък аз казвам, че е фабрика — прекъсна го полицаят. — И ви нареждам незабавно да преустановите дейността ѝ.

— Именно в това е въпросът — рече Арнълд. — Изглежда, не можем да изключим машината.

— Не можете да я изключите ли? — Полицаят ги изгледа подозрително. — Вие подигравате ли се с мен? Казвам ви, че *трябва* да я изключите.

— Но моля ви, кълна ви се, че...

— Слушай, умнико, ще се върна след един час. Или ще спрете това нещо и ще изхвърлите този боклук оттук, или ще ви връча призовка.

Тримата мъже си излязоха.

Грегър и Арнълд се спогледаха, а след това се обърнаха към Безплатния производител. Тангрийзът бе стигнал вече до нивото на бюрото и продължаваше упорито да приижда.

— По дяволите — изкрещя с истерична нотка в гласа си Арнълд. — Трябва да има изход от това положение. Трябва да има пазар! Всичко това е безплатно, разбираш ли? Всяка пращинка от този тангрийз е безплатна, безплатна, безплатна!

— Спокойно — каза Грегър, като уморено изтупваше прах от косата си.

— Нима не разбираш? Ако човек се сдобие с нещо безплатно, и то е в неограничени количества, би трябвало да има някакво приложение за него. А всичко това тук е безплатно...

Вратата се отвори и един висок слаб мъж в тъмен служебен костюм влезе вътре. Той държеше някакъв сложен на вид уред в ръката си.

— Ето къде било — каза мъжът.

Грегър бе осенен от внезапна налудничава мисъл.

— Това лаксиански ключ ли е? — попита той.

— Какъв ключ, казахте? Няма такова нещо — отвърна мъжът. — Това е разходомер.

— О, така ли? — каза Грегър.

— И ми се струва, че той безпогрешно ме доведе при източника на нашите безпокойства — каза мъжът. — Аз съм мистър Гарстеърз. — Той избърса праха в единия край на писалището на Грегър и като погледна още веднъж скалата на разходомера, започна да попълва един формуляр.

— За какво става въпрос? — попита Арнълд.

— Аз съм от градската електрокомпания — обясни Гарстеърз. — От вчера по обяд забелязахме внезапно мощно изтичане на енергия от нашите източници.

— И смятате, че то е предизвикано оттук? — попита Грегър.

— От тази ваша машина — отвърна Гарстеърз. Той попълни формуляра, сгъна го и го постави в джоба си. — Благодаря за

съдействието. За тази консумация, разбира се, ще ви изпратим сметка. — Той с усилие отвори вратата, след това се обърна и погледна още веднъж към Безплатния производител.

— Сигурно произвежда нещо изключително ценно — каза той, — за да оправдава разхода на толкова много енергия? Какво е то? Платинен прах?

Той се усмихна, кимна приятно и си отиде.

— Безплатна енергия, а? — обърна се Грегър към Арнълд.

— Е — каза Арнълд, — ясно е, че ще я вземе от най-близкия енергиен източник.

— Така, значи? Черпи енергия от въздуха, от космоса, от слънцето. И от линиите на електрокомпанията, щом са наблизо.

— Така излиза. Но основният принцип...

— По дяволите основния принцип! — изкрещя Грегър. — Излиза, че не можем да спрем тази проклетия без лаксиански ключ, че никой няма лаксиански ключ, че ние потъваме в безполезен прах, който дори не можем да си позволим да извозим, и накрая горим енергия сигурно колкото изгубила светилото си новооткрита звезда.

— Все пак трябва да има някакво разрешение — каза мрачно Арнълд.

— Така ли? Може би ти ще го намериш?

Арнълд седна там, където преди стоеше масата му, и закри очи. На вратата се почука силно и отвън се чуха сърдите гласове.

— Заклучи вратата — каза Арнълд.

Грегър заключи. Арнълд продължи да размишлява още няколко минути и стана.

— Не всичко е загубено — каза той. — Въпреки всичко тази машина ще ни направи богати.

— Да вземем да я унищожим — предложи Грегър. — Да я хвърлим в океана или да направим нещо друго от този род.

— Не! Реших какво ще правим! Хайде, тръгвай да загреем космическия кораб.

Следващите няколко дни бяха твърде напрегнати за Службата „А.А.А.“ Трябваше да наемат хора, и то на безбожни цени, които да разчистят сградата от тангрийза. След това възникна въпросът, как да

се качи в космическия им кораб машината, която не преставаше да бълва сивия си прах. Ала най-сетне всичко бе готово. Безплатният производител стоеше в трюма и докато бързо го пълнеше с тангрийз, корабът им излезе от орбита и стремително се понесе напред.

— Всичко е въпрос на логика — обясняваше Арнълд по-късно. — Естествено, че на Земята няма да има пазар за тангрийза. Следователно няма смисъл човек да се трепе да го продава на Земята. Докато на планетата Мелдж...

— Знаеш ли, цялата тази работа не ми харесва — каза Грегър.

— Обезателно ще успеем. Много е скъпо да превозваме тангрийза до Мелдж. Ето защо трябва да пренесем цялата си фабрика там. И там вече нашият поток може спокойно да се лее.

— Ами ако и на Мелдж търсенето е слабо? — попита Грегър.

— Как така слабо? Та този прах е като хляб за мелджийците. Той е основната им храна. Можем ли да изтървем такава възможност?

След две седмици в космоса те съзряха Мелдж от дясната страна на носа на кораба. Пътуването до нея бе оказало дълго. Целият трюм бе пълен с тангрийз. Бяха го запечатали, но растящото налягане заплашваше да пръсне стените на кораба. Наложиха се всеки ден да изхвърлят тонове сив прах, но това отнемаше време, а и причиняваше загуба на гориво и въздух.

И така те влязоха в орбита с трюм, натъпкан до краен предел с тангрийз, с изчерпани запаси от кислород и с напълно студен кораб.

Веднага щом се приземиха, един едър митничар с оранжев цвят на кожата се качи на борда на кораба им.

— Добре дошли — поздрави ги той. — На нашата незначителна малка планета рядко идват посетители. Ще останете ли за по-дълго?

— По всяка вероятност — отвърна Арнълд. — Възнамеряваме да започнем търговия тук.

— Отлично! — възкликна митничарят с щастлива усмивка. — Нашата планета се нуждае от свежа кръв, от нови предприятия. Мога ли да ви попитам с какво ще търгувате?

— Ще продаваме тангрийз, основната храна на...

Лицето на митничаря се помрачи.

— Ще продавате какво?

— Тангрийз. Имаме Безплатен производител и...

Митничарят натисна едно копче на нещо подобно на ръчен часовник.

— Съжалявам, но ще трябва да си тръгнете незабавно.

— Но ние имаме паспорти, разрешително и...

— А ние имаме закони. Трябва да си заминете веднага и да вземете със себе си и вашия Безплатен производител.

— Вижте какво — каза Грегър. — На тази планета сигурно има частна стопанска инициатива?

— Но не и в производството на тангрийз.

Цяла дузина бойни танкове забоботиха отвън по аеродрума и образуваха обръч около кораба. Митничарят се измъкна през люка и тръгна надолу по стълбичката.

— Почакайте! — извика отчаяно Грегър. — Вероятно се страхувате от нелоялна конкуренция. Добре тогава, приемете Безплатния производител като подарък от нас.

— Не! — извика Арнълд.

— Да! Само го изкопайте и го вземете. Хранете бедните с него. А на нас можете да ни издигнете някой паметник след време.

Появи се още една редица бойни танкове. Над тях се спуснаха ниско старомодни реактивни изстребители.

— Махайте се от тази планета! — изкрещя митничарят. — Наистина ли мислите, че можете да продавате тангрийз тук, на Мелдж? Вижте наоколо!

Те се огледаха. Аеродрумът бе сив и прашен, а наоколо се сивееха небоядисани сгради. Зад тях, чак до веригата от ниски сиви планини, се простираха сиви пусти полета.

На всички страни, докдето стигаше погледът им, всичко бе посивяло от тангрийз.

— Да не искате да кажете — попита Грегър, — че цялата планета...

— Съдете сами — каза митничарят, слизайки заднишком по стълбичката. — Старите занаяти са се породили тук и все още се намират глупаци, които да се занимават с техните произведения. А сега тръгвайте! Но ако някога намерите лаксиански ключ, върнете се и само назовете цената си.

ПОСЛЕДНОТО ОРЪЖИЕ

Едзъл бе в такова настроение, че изпитваше желанието да убие някого. Изминаха три седмици, откакто той, Парк и Факсън бродеха из тези пущинаци, вмъкваха се във всяко изникнало на пътя им укрепление и като не намираха нищо, продължаваха към следващото. Краткото марсианско лято бе вече към своя край и с всеки изминат ден времето захладняваше. Ден след ден нервите на Едзъл, които и в най-спокойните му дни не бяха твърде в ред, все повече и повече се изопваха. Дребничкият Факсън бе в добро настроение, мечтаеше си за парите, които щяха да спечелят, като намерят оръжията, а Парк, подобно на човек, направен от желязо, се тътреше мълчаливо и не проронваше и дума, освен ако някой не го заговореше.

Търпението на Едзъл вече се беше изчерпало. Бяха се вмъкнали в поредното укрепление и отново не бяха намерили дори следа от изгубените марсиански оръжия. Бледото слънце като че ли го гледеше свирепо, а звездите се бяха изцъклили на чудовищно синьото небе. Следобедният хлад проникваше през защитния костюм на Едзъл, втвърдяваше ставите му и сковаваше яките му мускули.

Съвсем неочаквано Едзъл реши да убие Парк. Той ненавиждаше този мълчалив човек още от деня, в който образуваха съдружието си на Земята. Ненавиждаше го повече, отколкото презираше Факсън.

Едзъл се спря.

— Знаеш ли накъде отиваме? — с тих зловец глас попита той Парк.

Парк сви нехайно крехките си рамене. Бледото му изпито лице бе напълно безизразно.

— Знаеш ли? — попита го Едзъл.

Парк отново сви рамене.

„Ще му тегля куршума“ — реши Едзъл и посегна към револвера си.

— Почакай! — намеси се Факсън и застана помежду им. — Не се изхвърляй толкова, Едзъл. Помисли само какви пари ще спечелим,

като намерим оръжията! — При мисълта за парите очите на дребното човече засияха. — Те са някъде тук наоколо, Едзъл. Може би в следващото укрепление!

Втрещил поглед в Парк, Едзъл се поколеба. Тъкмо сега, повече от всичко друго на света, изпитваше нужда да убие някого. Ако само бе знаел, когато образуваха съдружието на Земята, че нещата щяха да тръгнат така... Тогава всичко изглеждаше толкова просто. Той притежаваше металната плочка, тази, която обясняваше къде се намира тайният склад с легендарните изгубени марсиански оръжия. Парк умееше да разчита марсианското писмо, а Факсън можеше да финансира експедицията. И така той смяташе, че ще трябва само да кацнат на Марс и да отидат до укреплението, където бяха скрити оръжията.

Никога преди това Едзъл не бе напуснал Земята. Той не бе и помислил, че седмици наред щяха да мръзнат, да гладуват с нищожните концентрирани дажби и да им се вие постоянно свят от разрежения въздух, който трябваше непрекъснато да минава през кислородообогатителя. Не бе помислил и за раните и мускулната треска, които човек можеше да получи, когато с мъка си проправя път през непроходимите марсиански шубраци.

Бе помислил единствено за цената, която правителството, без значение кое правителство, щеше да заплати за тези легендарни оръжия.

— Съжалявам — каза Едзъл, като внезапно промени намеренията си. — Това място ми действа на нервите. Извинявай, че избухнах, Парк. Води!

Парк кимна и тръгна отново. Факсън въздъхна с облекчение и го последва.

В края на краищата, помисли си Едзъл, винаги ще мога да ги убия.

Те намериха укреплението, което търсеха, късно следобед, тъкмо когато Едзъл отново бе започнал да губи търпение. То бе масивно, странно на вид съоръжение и отговаряше точно на описанието от плочката. Под няколкоинчовия слой мръсотия се показва метал. Мъжете остъргаха засъхналата кал и откриха врата.

— Почакайте, ще разбия ключалката — каза Едзъл и понечи да извади револвера си.

Парк го бутна настрана, натисна бравата и отвори вратата.

Озоваха се в просторно помещение. И тук, подредени едно върху друго, блестяха легендарните изгубени оръжия на Марс, изчезналите творения на марсианската цивилизация.

Онемели, тримата стояха и ги гледаха. Тук лежеше съкровището, което хората вече почти се бяха отказали да търсят. Още с идването на човека на Марс руините на големите градове бяха обстойно изследвани. Разпилените из равнините останки от превозни средства, творби на изкуството и сечива — всичко тук говореше за духа на една титанична цивилизация, съществувала хиляда години преди земната. Търпеливо разчетените ръкописи съобщаваха за страшните войни, опустошили лицето на Марс. Но разказът на ръкописите бе твърде кратък — той не даваше никакви сведения за това, какво е станало с марсианците. От няколко хиляди години на Марс не бе живяло нито едно разумно същество. Животинският свят на планетата неизвестно как бе също отрял.

И съвсем очевидно марсианците бяха отнесли със себе си своите оръжия.

Едзъл знаеше, че тези изгубени оръжия струваха колкото собственото си тегло, измерено в радий. Нищо не можеше да се сравнява с тях.

Мъжете влязоха вътре. Едзъл грабна първия попаднал му подръка предмет. Приличаше на револвер калибър 0,45, само че бе по-голям. Той отиде до вратата и насочи оръжието към един от храстите навън.

— Не стреляй! — рече Факсън, когато Едзъл се прицели. — Може да връща куршума или нещо подобно. Нека ги изпробват правителствените войници, след като ги продадем.

Едзъл натисна спусъка. Храстът, отдалечен на седемдесет и пет фута, изригна в яркочервени пламъци.

— Бива си го — рече Едзъл и погали револвера. Остави го и взе друг.

— Моля те, Едзъл — каза неспокойно Факсън, като го гледаше накриво. — Не е необходимо да ги опитваш сега. Без да искаш, може да възпламениш някоя атомна бомба или нещо подобно.

— Я млъквай! — срязва го Едзъл, като проверяваше дали оръжието имаше спусък.

— Не стреляй повече — замоли го Факсън. Той потърси с очи помощ от Парк, но мълчаливият мъж само стоеше и наблюдаваше Едзъл. — Знаеш ли, някъде тук може би се крие причината за унищожението на марсианската раса. Ти не би искал да я приведеш отново в действие, нали?

Едзъл наблюдаваше как едно петно в равнината се нажежи до бяло, след като бе стрелял в него.

— Бива си го оръжието! — Той взе някакъв инструмент, подобен на прът. Забрави за студа. Сега, когато се забавляваше с тези лъскави играчки, Едзъл се почувствува неизказано щастлив.

— Хайде да тръгваме — каза Факсън и се отправи към вратата.

— Да тръгваме ли? Къде? — запита Едзъл. Той бе взел друго блестящо оръжие, в което имаше издълбано за ръката гнездо.

— Обратно на Земята — отвърна Факсън. — Трябва да се върнем да продадем тези оръжия така, както бяхме замислили. Смятам, че можем да настояваме за всякаква цена, независимо каква. Всяко правителство би платило и билиони за такива оръжия.

— Аз промених намеренията си — каза Едзъл. С крайчеца на окото си той следеше Парк. Слабият мъж се разхождаше между пирамидите от оръжия, но все още не бе се докосвал до тях.

— Вижте какво — каза Факсън, като гледаше гневно Едзъл. — Аз финансирах тази експедиция. Бяхме решили да продадем оръжието. Имам пълното право да... не, може би нямам.

Неизпробваното още оръжие бе насочено право към стомаха му.

— Какво си намислил да правиш? — попита той, като се стараеше да не гледа към револвера.

— Върви по дяволите с твоята търговия — каза Едзъл и се облегна на стената на укреплението, откъдето можеше да наблюдава и Парк. — Смятам, че самият аз мога да използвам това оръжие. — Той се усмихна широко, като все още не изпускаше из поглед двамата мъже.

— С него мога да въоръжа моите момчета на Земята. С оръжието, което се намира тук, можем лесно да катурнем правителството на някоя от онези малки държавици в Централна Америка. И мисля, че можем да я завладеем завинаги.

— Виж какво — каза Факсън с поглед, прикован към револвера.
— Аз не искам да участвувам в такива работи. Направо ме отпиши.

— Така да бъде — каза Едзъл.

— Не се страхувай, че ще се разприказвам — побърза да го успокои Факсън. — Няма да го направя. Но просто не искам да участвувам в стрелби и убийства. Ето защо мисля да се върна.

— Както искаш — каза Едзъл. Парк стоеше настрани и съсредоточено разглеждаше ноктите си.

— Ако основеш кралството, за което говориш, аз ще дойда — с измъчена усмивка каза Факсън. — Може би ще ме направиш херцог или нещо подобно.

— Мисля, че ще мога да уредя това.

— Чудесно. На добър час. — Факсън им махна с ръка и тръгна да си върви.

Едзъл го остави да се отдалечи на двадесет фута, после се прицели с новото оръжие и натисна спусъка.

Револверът не издаде никакъв шум, не се чу и изстрел — само ръката на Факсън отхвъркна откъсната от рамото. Едзъл бързо натисна спусъка още веднъж, този път целейки се по-ниско. Дребничкото тяло на Факсън се разкъса на две половини, а земята около него се разцепи.

Едзъл се обърна, разбрал, че се е открил откъм гърба. Парк трябваше само да вземе един от най-близкостоящите револвери и да стреля. Но Парк си стоеше спокойно, скръстил ръце на гърдите си.

— Нищо не би могло да се опре на този лъч — каза Парк. — Страшно полезно оръжие.

Едзъл прекара чудесен половин час, сновейки до вратата и обратно, всеки път с различно оръжие. Парк дори не посегна да докосне нещо. Той само наблюдаваше с интерес. Древните марсиански оръжия бяха като нови — очевидно обстоятелството, че хиляди години са лежали неизползвани, не бе им повлияло. Имаше многобройни оръжия, действащи с експлозивни — от най-разнообразни модели и с различни възможности. Следваха оръжия с топлинни и радиоактивни излъчвания — забележителна изработка. Имаше оръжия, които замразяваха, и оръжия, които изгаряха, други, които можеха да раздробяват, прерязват, съсирват, парализират и да вършат какви ли не още неща, за да сеят смърт.

— Да опитаме това тук — предложи Парк. Едзъл, който тъкмо се канеше да изпробва една интересна на вид трицевна пушка, се спря.

— Зает съм — каза той.

— Престани да си играеш с тези залъгалки. Дай да потърсим нещо по-сериозно.

Парк бе застанал до една тумбеста черна машина на колела. Те я измъкнаха заедно навън. Парк наблюдаващи как Едзъл движи контролните лостове. Дълбоко вътре в машината се чу слабо бръмчене. След това около нея се образува синя мъгла. Когато Едзъл раздвижи по-енергично лостовете, мъглата се разстла и обви двамата мъже.

— Опитай да я разбиеш с взрив — каза Парк.

Едзъл взе един от експлозивните пистолети и стреля. Куршумът рикошира в мъглата. Той бързо даде още три изстрела. И те не можаха да проникнат в синята мъгла.

— Убеден съм — каза тихо Парк, — че това нещо може да спре и атомна бомба. Това е силово поле.

Едзъл изключи машината и те отново влязоха вътре. Слънцето клонеше към залез и в укреплението започна да се смрачава.

— Знаеш ли — каза Едзъл, — ти си много свястно момче, Парк. Много те бива.

— Благодаря — каза Парк, като оглеждаше струпаните оръжия.

— Нямаш нищо против, че пречуках Факсън, нали? Той бе тръгнал да ни издаде на правителството.

— Напротив, напълно одобрявам.

— Чудесно. Разбрах аз, че много те бива. Ти можеше да ме убиеш, докато стрелях по Факсън. — Едзъл не добави, че той самият би постъпил именно така.

Парк сви рамене.

— Какво би казал, ако заедно се захванем с тази работа с кралството? — попита усмихнато Едзъл. — Мисля, че ще я свършим добре. Ще си уредим хубаво местенце с много момичета и най-различни забавления. Какво ще кажеш?

— Става — каза Парк. — Смятай, че съм съгласен. — Едзъл го тупна по рамото и те тръгнаха покрай пирамидите с оръжия.

— Съвсем очевидно е — рече Парк, като стигнаха до края на помещението, — че всички тези оръжия са само разновидности на първите.

В дъното на помещението имаше врата. На нея бяха издълбани някакви марсиански писмени знаци.

— Какво означават тези заврънкулки? — попита Едзъл.

— Отнася се за някакво „окончателно оръжие“ — каза му Парк, като се взираше в неясния надпис. — Предупреждават да не се влиза. — Той отвори вратата. Двамата мъже понечиха да влязат, но изведнъж отскочиха назад.

Пред очите им се разкри стая, почти три пъти по-голяма от помещението, от което идваха. И тази огромна стая бе изпълнена от край до край с войници. Великолепно облечени, в пълно бойно снаряжение, войниците стояха неподвижно подобно на статуи.

Те не бяха живи.

Близо до вратата имаше маса, а на нея се намираха три предмета. Най от края стоеше едно кълбо, голямо колкото мъжки юмрук, с вградена градуирана скала. До него имаше лъскав шлем. От другата страна стоеше малка черна кутия с марсиански надпис.

— Дали това не е гробница? — прошепна Едзъл, като гледаше със страхопочитание силните неземни лица на марсианското войнство. Парк, застанал до него, не отговори.

Едзъл отиде до масата и взе в ръце кълбото. Внимателно той премести стрелката на скалата с едно деление.

— За какво мислиш, че служи това? — попита той Парк. — Да не би... — Двамата мъже ахнаха и отстъпиха назад.

Редиците на бойците се раздвижиха. Войните се олюляха, после застанаха мирно. Те обаче не заемаха вече скованата стойка на смъртта. Древните бойци бяха оживели.

Един от тях в изумителна униформа от пурпур и сребро излезе напред и се поклони на Едзъл.

— Сър, вашите войски са готови. — От удивление Едзъл не успя да продума.

— Как можете да живеете и след хиляди години? — обърна се към него Парк. — Марсианци ли сте?

— Ние сме слуги на марсианците — отвърна воинът. Парк забеляза, че устните му не помръдваха. Мъжът бе телепатичен. — Сър, ние сме синтетици.

— Кому се подчинявате? — запита Парк.

— На Активатора, сър. — Синтетикът говореше директно на Едзъл, като гледаше кълбото в ръката му. — Ние не се нуждаем от храна и сън, сър. Единственото ни желание е да ви служим и да се бием. — Войниците в строя закимаха одобрително.

— Водете ни в битката, сър!

— Ще ви поведе! — каза Едзъл, който най-сетне дойде на себе си. — Ще ви поведе на славна битка, момчета, можете да разчитате на това.

Воините го приветствуваха тържествено с трикратно ура. Едзъл се ухили и погледна към Парк.

— За какво служат другите деления на скалата? — попита Едзъл. Воинът не отговори. Въпросът бе явно извън вградените му познания.

— Може би активизират други синтетици — каза Парк. — Сигурно отдолу под земята има още стаи.

— Братя! — извика Едзъл. — Ще ви поведе ли на бой?

Воините отново го приветствуваха с тържествено трикратно „ура“.

— Приспивай ги и дай да си съставим плана — каза Парк. Зашеметен, Едзъл завъртя обратно стрелката на скалата. Воините отново замръзнаха неподвижно.

— Ела навън!

— Готово.

— Вземи със себе си и онези неща от масата.

Едзъл взе лъскавия шлем и черната кутия и последва Парк навън. Слънцето почти се беше скрило зад хоризонта и по червената земя пълзяха черни сенки. Беше ужасно студено, но нито един от двамата не забеляза това.

— Чу ли ги какво казаха, Парк? Чу ли ги? Казаха, че аз съм техният предводител! С такива воители... — Той се изсмя към небето. С такива воители и с тези оръжия нищо не бе в състояние да го спре. Той наистина щеше да си устрои кралството — най-красивите момичета на света, но дали щеше да му стигне времето?

— Аз съм генерал! — извика Едзъл и надяна шлема на главата си. — Как изглеждат, а, Парк? Не ти ли приличам на... — Той млъкна. В ушите му звучеше глас, шепнеше, мърмореше неясно. Какво казваше? „... проклет идиот с неговите фантазмагории за кралство.

Власт като тази е за гениален човек, за човек, който ще обърне хода на историята. За самия мен!“

— Кой говори? Това си ти, нали, Парк? — Едзъл изведнъж разбра, че с помощта на шлема можеше да чува чужди мисли. Не му стигна времето да си представи какво чудесно оръжие би било това за един властелин.

Парк го застреля в гръб с револвера, който бе държал в готовност през цялото време.

— Какъв идиот — рече на себе си Парк, като нахлузи шлема на главата си. — Кралство! Цялата световна мощ е сега в ръцете ни, а той седнал да бленува за някакво си жалко кралство. — Той обърна поглед назад, към укреплението.

— С тези войски, силовото поле и оръжията аз мога да превзема света. — Той изрече това невъзмутимо, защото знаеше, че е истина. Обърна се, за да се върне в укреплението и активизира синтетиците, но преди това се спря да вземе малката черна кутия, донесена от Едзъл.

Надписът, издълбан на капака ѝ на изящен марсиански, гласеше: „Последното оръжие“.

— Чудя се какво ли би могло да е това? — запита се Парк. Той бе оставил Едзъл да поживее достатъчно дълго, за да изпробва всички останали оръжия — нямаше смисъл да рискува да убие сам себе си по погрешка. Твърде жалко, че не бе го оставил да поживее още малко, за да изпробва и това оръжие.

— В същност аз наистина не се нуждая от него — каза си той. Оръжие имаше предостатъчно. Но това можеше да улесни значително плана му и да осигури изпълнението му. Каквото и да беше това последно оръжие, то сигурно щеше да бъде добро.

— Добре — каза си той. — Нека видим кое марсианците са смятали за свое последно оръжие. — Той отвори кутията. От нея се разнесе пара, която Парк помисли за отровен газ и хвърли кутията настрана.

Парата се издигна нагоре, за миг се разпръсна напосоки и след това започна да се сгъстява. Тя се разгърна, набъбна и придоби форма.

След няколко секунди взе очертанията на нещо, което витаеше над кутията. Нещото излъчваше бяло сияние в отмиращата светлина и Парк видя, че то представляваше само една огромна паст, над която гледаха две немигащи очи.

— Хо-хо — раззина се огромната паст. — Протоплазма! —
Нещото се повлече към тялото на Едзъл. Парк вдигна револвера и се
прицели внимателно.

— Мъртва протоплазма — каза нещото, като душеше трупа на
Едзъл. — Аз обичам мъртва протоплазма. — То глътна тялото
наведнъж.

Парк стреля и изстрелът му изрови десетфутова яма в земята.
Гигантската паст с кикот се извлече от нея.

— Ах, колко отдавна беше това!

Парк притискаше самообладанието си в желязна хватка. Той
отказа да се предаде на паниката. Спокойно задействува силовото поле,
като образува синьо кълбо около себе си.

Като продължаваше да се киска, нещото се понесе през синята
мъгла.

Парк грабна оръжието, с което Едзъл бе убил Факсън, и усети
как револверът се издигна в ръката му. Той застана, опрял гръб с
едната страна на силовото поле, тъй като нещото се приближаваше, и
пусна лъча.

Нещото продължаваше да напредва към него.

— Умри, умри! — изкрещя Парк — нервите му не издържаха.

Но ухилено широко, нещото продължаваше да се приближава.

— Аз обичам *мъртва* протоплазма — каза нещото, когато
гигантската му паст се приближи до Парк. — Но обичам и *жива*
протоплазма.

То преглътна веднъж и след това излезе през другата страна на
силовото поле, като се оглеждаше наоколо, изпълнено от силното
желание да зърне отново милионите протоплазмени единици както
някога, в добрите стари времена.

ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ИМУНИТЕТ

— Заповядайте, влезте, господа. — Посланикът ги покани с жест в свръхспециалния апартамент, предоставен му от Министерството на външните работи. — Моля, седнете.

Полковник Сърси прие предложения му стол, като се опитваше да си състави мнение за човека, хвърлил в смут цял Вашингтон. Външният му вид едва ли бе застрашителен. Той бе среден на ръст, слабоват, облечен в старомоден кафяв костюм от туид, даден му от Министерството на външните работи. Изящно изваяното му лице бе умно и надменно.

Човек като всеки човек — помисли си Сърси, изучавайки със суров и безпристрастен поглед чужденеца.

— С какво мога да ви бъда полезен? — попита с усмивка посланикът.

— Президентът ме натовари с вашия случай — каза Сърси. — Аз се запознах с докладите на професор Дариг. — Той кимна към седналия до него учен. — Въпреки това бих искал да чуя лично цялата история.

— С удоволствие — каза чужденецът, палейки си цигара. Той като че ли искрено се радваше, че го молят за това. Интересна работа, помисли си Сърси. Само седмица откакто се бе приземил, а всички по-значителни учени в страната го бяха вече посетили.

Но стане ли горещо — викат армията — напомни си Сърси. Той се облегна назад с ръце, пъхнати небрежно в джобовете. Дясната му ръка почиваше върху дръжката на 0,45-калибров револвер, чийто предпазител бе свален.

— Пристигнах тук — започна чужденецът — като посланик с неограничени пълномощия, представляващ една империя, която заема половината от галактиката. Бих искал да ви предам поздравите на моя народ и да ви поканя да влезете в нашето съдружие.

— Ясно — каза Сърси. — Някои от нашите учени обаче са останали с впечатлението, че участието във вашето съдружие е

задължително.

— Вие обезателно ще влезете в него — каза посланикът, като изпусна през ноздрите си дима от цигарата.

Сърси видя как Дариг настърхна на стола си и започна да си хапе устните. Полковникът премести автоматичния си револвер така, че да може по-лесно да го извади.

— А как ни открихте? — попита той.

— На всеки един от нас, посланиците с неограничени пълномощия, се дава неизследван район от космоса — отвърна чужденецът. — Ние проучваме внимателно всяка звездна система за планети и всяка планета за разумен живот. Както знаете, разумният живот се среща рядко в галактиката.

Сърси кимна, макар че този факт не му беше известен.

— Когато открием планета с разумен живот, ние кацаме на нея, така както аз кацнах тук, и подготвяме жителите ѝ за тяхното участие в съдружието ни.

— Как вашият народ ще разбере, че сте намерили разумен живот? — попита Сърси.

— Съществува предавателен механизъм, който е част от нашата структура. Той се задействува веднага щом пристигнем до населена планета. Неговият сигнал се излъчва непрекъснато в космоса в обсег от няколко хиляди светлинни години. Наши разузнавателни екипажи сноват непрекъснато в рамките на приемателния район, определен за всеки посланик, като следят за постъпването на подобни съобщения. Щом те открият такъв сигнал, по него тръгва колонизираща група, която го проследява до самата планета.

Той изтръска изискано пепелта от цигарата си по ръба на пепелника.

— Този метод има редица явни преимущества пред изпращането на комбинирани колонизиращи и изследователски групи. Посредством него се избягва необходимостта от екипиране на големи сили за проучване, което може да им отнеме и десетки години.

— Съвсем правилно. — Лицето на Сърси остана безизразно. — Бихте ли ни разказали нещо повече за излъчването на това съобщение?

— Едва ли има нещо повече, което ви е необходимо да знаете за него. Лъчевият сигнал не може да бъде уловен от уредите, с които

разполагате, и следователно вие не можете да го заглушите. Съобщението ще се излъчва дотогава, докато аз съм жив.

Вперил поглед в Сърси, Дариг рязко си пое дъх.

— Ако спрете предаването му — каза Сърси предпазливо, — нашата планета няма да бъде открита, така ли?

— Поне докато този район на космоса не бъде подложен на повторно проучване — съгласи се дипломатът.

— Много добре. Като законен представител на президента на Съединените щати аз ви моля да преустановите излъчването на сигнала. Ние не желаем да ставаме част от вашата империя.

— Съжалявам — каза посланикът. Той леко сви рамене.

Сърси мислено се чудеше колко ли пъти и на колко ли още планети чужденецът бе разигравал тази сцена.

— Наистина нищо не мога да направя. — Той стана.

— Значи, няма да го спрете?

— Не мога. Аз нямам власт над предаването, щом то веднъж е било задействувано. — Дипломатът се обърна и тръгна към прозореца. — Както и да е, изготвил съм за вас една философия. Като ваш посланик мой дълг е да облекча, доколкото мога, сътресението от прехода. От тази философия моментално ще ви стане ясно, че...

Щом посланикът стигна до прозореца, Сърси извади револвера си и стреля. Като се целеше в главата и гърба на чужденеца, той даде шест изстрела, които почти се сляха в един. После целият потрепери.

Посланикът беше изчезнал!

Сърси и Дариг се спогледаха. Дариг измърмори нещо за призраци. След малко, пак така внезапно, посланикът се появи.

— Не сте допусkali — каза той, — че всичко ще се окаже толкова лесно, нали? Ние, посланиците, задължително имаме известен дипломатически имунитет. — Той прекара пръст по една дупка от куршум в стената. — В случай че не ви е ясно, нека ви обясня. Не е във ваша власт да ме убиете. Вие дори не можете да разберете естеството на защитата ми.

Той ги погледна и в този миг Сърси почувствува колко далечен и чужд е посланикът.

— Довиждане, господа — каза той.

Дариг и Сърси мълчаливо се върнаха в контролния пункт. В действителност нито един от двамата не бе очаквал, че ще могат да

убият посланика много лесно, но въпреки това неуспехът на куршумите се оказа твърде силен удар за тях.

— Предполагам, че си видял всичко, Мелей? — попита Сърси още с влизането им в контролния пункт.

Слабичкият олисял психиатър кимна тъжно.

— Записах го и на филм.

— Чудя се каква ли е философията му — размишляваше полугласно Дариг.

— Не бе логично да очакваме, че ще успеем. Никоя раса не би изпратила пратеник с подобна мисия и не би се надявала, че той ще оцелее със сигурност, освен ако...

— Ако какво?

— Освен ако не му осигури изключително добра защита — довърши скръбно психиатърът.

Сърси прекоси стаята и погледна към видеоекрана. Апартаментът на посланика бе изключително специален. Бе построен набързо за два дни, след като той бе кацнал и връчил посланието си. Апартаментът бе облицован със стомана и олово и пълен с видео и кинокамери, магнетофони и най-различни други съоръжения.

Той бе последна дума на прецизното обзавеждане на съвременните смъртни килии.

На екрана Сърси виждаше посланика, седнал зад една маса. Той пишеше на портативната пишеща машина, дадена му от правителството.

— Ей, Харисън! — извика Сърси. — Можем да пристъпим към изпълнението на План две.

Харисън излезе от една странична стая, където бе проверявал кабелите, водещи към апартамента на посланика. Той прегледа методично манометрите си, настрои управляващите механизми и погледна Сърси.

— Още сега ли? — попита.

— Още сега. — Сърси наблюдаваше екрана. Посланикът продължаваше да пише.

Щом Харисън завъртя ключа, стаята на чужденеца изведнъж бе обхваната от пламъци. Огънят изригваше из замаскирани в стените отвори, сипеше се от тавана и пода.

Само след миг стаята се превърна в горяща пещ.

Сърси остави огъня да вилнее още две минути и направи знак на Харисън да изключи. После впериха поглед в опожарената стая. Очите им с надежда търсеха овъгления труп.

Посланикът обаче се появи отново до писалището си и хвърли скръбен поглед към обгорялата пишеща машина. Той бе напълно невредим.

— Бихте ли ми доставили друга пишеща машина? — попита, гледайки право в един от скритите прожектори. — Аз пиша тази философия за вас, неблагодарни нещастници.

Посланикът седна в останките от едно кресло. Само след миг той като че бе вече заспал.

— И така сядайте всички — каза Сърси. — Свикваме военен съвет.

Мелей възседна обратно един стол. Харисън извади лула и като седна, се зае с разпалването ѝ.

— И така да започнем — каза Сърси. — Правителството възложи този случай изцяло на нас. Ние трябва на всяка цена да убием посланика. Ръководството на операцията е възложено на мен. — В усмивката на Сърси прозираше съжаление. — Вероятно защото никой от началниците не иска да поеме бремето на неуспеха. Вас тримата избрах за свои помощници. Ще получим всичко, което ни е необходимо, всякаква помощ или съвет, от които се нуждаем. Това е. Някакви предложения?

— Какво ще стане с План три? — попита Харисън.

— Ще стигнем и до това — отвърна Сърси. — Но не вярвам и той да успее.

— Нито пък аз — обади се Дариг. — Ние дори не познаваме естеството на защитата му.

— Установяването ѝ ще бъде първата част от задачата. Мелей, вземи всичките данни, с които разполагаме, и намери някой да ги захрани в Анализатор „Деричмън“. Знаеш какво ни е необходимо. Какви качества има Х, ако Х може да върши това и това?

— Ясно — каза Мелей. Той излезе, мърморейки под нос нещо за господството на физическите науки.

— Харисън — запита Сърси, — готово ли е всичко за План три?

— Тъй вярно.

— Действуй!

Докато Харисън се занимаваше с последните приготовления, Сърси наблюдаваше Дариг. Пълничкият нисък физик бе потънал в размисъл с поглед, зареян в пространството, и тихичко си говореше. Сърси вярваше, че той ще измисли нещо. Той очакваше много от Дариг.

Убеден, че е невъзможно да се работи добре с голям брой хора, Сърси бе подбрал помощниците си много старателно. Той се интересуваше преди всичко от качеството.

Воден от това си убеждение, той се бе спрял първо на Харисън. Набитият навъсен инженер се ползваше с името на човек, който може да построи абсолютно всичко, стига да му се обясни дори само наполовина принципа му на действие.

Сърси бе избрал психиатъра Мелей, тъй като не беше убеден, че унищожаването на посланика ще се окаже чисто физически проблем.

Дариг бе математик-физик, но неспокойният му любознателен ум бе създал няколко интересни теории в други области. Единствено той от четиримата наистина се интересуваше от посланика като от интелектуален проблем.

— Той е като Железния човек — обади се накрая Дариг.

— Кой е пък този?

— Не сте ли чували приказката за Железния човек? Той бил чудовище, покрито с желязна черна броня. Срещнал го Убиецът на чудовища — герой от времето на апахите. След много опити Убиецът на чудовища най-сетне успял да убие Железния човек.

— И как сторил това?

— Застрелял го в подмишничната ямка. Само там нямал броня.

— Чудесно — засмя се Сърси. — Трябва да помолим нашия посланик да си вдигне ръката.

— Всичко е готово — доложи Харисън.

— Добре. Пускай!

Невидим сноп гама-лъчи започна да изпълва със смъртоносна радиация стаята на посланика.

Тя обаче не успя да поразии никого, тъй като посланикът не беше вече там.

— Достатъчно — каза след малко Сърси. — Това би могло да убие и стадо слонове.

Но посланикът остана невидим още пет часа, изчаквайки радиоактивността да намалее. След това отново се появи.

— Все още очаквам поръчаната пишеща машина — каза той.

— Ето и заключението на анализатора. — Мелей подаде на Сърси снопче листа. — Това тук е окончателната формулировка, сведена до най-същественото.

Сърси зачете на глас:

— „Най-простата защита срещу всяко едно оръжие е човек да се превърне в същото това оръжие!“

— Великолепие — извика Харисън. — Но какво означава това?

— Това означава — обясни Дариг, — че когато ние нападаме посланика с огън, той се превръща в огън. Стреляме ли по него — той се превръща в куршум, докато отmine заплахата, и тогава отново приема своя облик. — Той взе снопчето от ръката на Сърси и започна да го прелиства.

— Хм. Интересно дали няма някакъв исторически паралел? Не допускам да има. — Той вдигна глава. — Макар че това заключение не е убедително, то изглежда напълно логично. Всяка друга защита ще включва първо разпознаване на оръжието, след това преценка и накрая противодействие, съобразено с възможностите на това оръжие. Защитата на посланика изглежда, че е много по-бърза и надеждна. Той като че ли не трябва да разпознава оръжието. Предполагам, че тялото му просто се *солидаризира* по някакъв начин с наличната опасност.

— Анализаторът посочва ли някакъв начин, по който да сразим тази защита? — попита Сърси.

— Анализаторът заявява категорично, че няма такъв начин, щом предпоставката е вече налице — отвърна мрачно Мелей.

— Ние можем да отхвърлим тази преценка — каза Дариг. — Машината е с ограничени възможности.

— Дори да я отхвърлим, ние пак не можем да го спрем — изтъкна Мелей. — И той все така ще продължава да предава своя лъчев сигнал.

Сърси се замисли за миг.

— Съберете тук всички експерти, които намерите. Ние ще накажем жестоко посланика. Знам — каза той, виждайки колебливото

изражение на Дариг, — но ние трябва да опитаме.

През следващите няколко дни срещу посланика бяха опитани всички възможно смъртоносни комбинации и хрумвания. Той беше нападан с най-различни оръжия — от секирите на каменната ера до съвременните далекобойни карабини, бе обсипван с ръчни гранати, давен в киселина и задушаван с отровен газ.

Посланикът продължаваше философски да свива рамене и да работи с новата пищеца машина, която му бяха доставили.

Впръснаха му бактерии — първоначално от най-известните заразни болести, а по-късно и от техните разновидности.

Дипломатът дори не кихна.

Обсипаха го с електричество, радиация, дървени оръжия, железни оръжия, медни оръжия, месингови оръжия и ураниеви оръжия — опитаха абсолютно всичко, просто за да изчерпат докрай наличните възможности.

Той не получи дори драскотина, но стаята му заприлича на кръчма, в която в продължение на петдесет години се е водил ръкопашен бой.

Мелей разработваше свой собствен план, същото вършеше и Дариг. Физикът прекъсна за малко работата си, за да разкаже на Сърси легендата за Балдур. Балдур бил обстрелян с всички видове оръжия, но останал невредим само защото всяко нещо на Земята му било обещало да го обича. Всички освен имела. И когато върху него изстреляли едно малко клонче имел, той умрял.

Сърси изслуша скептично разказа, но за всеки случай нареди да му изпратят имел.

В най-лошия случай той щеше да се окаже полезен колкото гранатите или лъка и стрелите. Имелът не постигна нищо, освен че придаде странно тържествен вид на разбитата стая.

Една седмица по-късно те преместиха невъзразяващия посланик в по-нова, по-просторна и по-добре укрепена смъртна килия. Не се осмелиха да влязат в предишната му стая поради радиоактивността и микроорганизмите.

Посланикът се залови отново с машината. Всички предишни негови писания бяха изгорели, разкъсани или разядени.

— Нека отидем и поговорим с него — предложи Дариг, след като мина още един ден. Сърси се съгласи. Засега те бяха изчерпали докрай хрумванията си.

— Заповядайте, влезте, господа — каза толкова бодро посланикът, че на Сърси започна да му се повдига. — Съжалявам, че не мога да ви предложа нищо. Поради недоглеждане от около десет дни не ми е давано нито вода, нито храна. Но това, разбира се, няма никакво значение за мен.

— Радваме се да чуем, че мислите така — каза Сърси.

Посланикът едва ли имаше вид на човек, опитал цялата жестокост на Земята. Напротив, Сърси и неговите хора изглеждаха така, като че ли те са били бомбардирани.

— Но и защитата ви си я бива — каза сговорчиво Мелей.

— Радвам се, че я харесвате.

— Бихте ли ни казали на какъв принцип действа тя? — попита невинно Дариг.

— Не знаете ли?

— Досещаме се. Вие се превръщате в това, което ви напада. Така ли е?

— Точно така — отвърна посланикът. — Както виждате, аз нямам тайни от вас.

— Има ли нещо, което можем да ви предложим — попита Сърси, — за да ви накараме да изключите сигнала?

— Подкуп ли?

— Защо не — отвърна Сърси. — Всяко нещо, което вие...?

— Нищо — отвърна посланикът.

— Вижте какво, бъдете благоразумен — каза Харисън. — Не бихте искали да причините война, нали? Земята понастоящем е единна. Ние се въоръжаваме...

— С какво?

— С атомни бомби — отвърна му Мелей. — С водородни бомби. Ние...

— Хвърлете една върху мен — рече посланикът. — Тя няма да ме убие. Кое ви кара да мислите, че тя би имала някакво поразяващо действие върху моя народ?

Четиримата мъже мълчаха. Те бяха пропуснали да помислят за това.

— Готовността на един народ да води война — заяви посланикът — е критерий за нивото на неговата цивилизация. Етап първи — включва използването на обикновен физически разгънат строй. Етап втори — обхваща контрола върху молекулярното ниво. Вие сте пред прага на етап трети, макар че сте все още далеч от овладяването на атомните и податомните сили. — Той се усмихна очарователно. — Моят народ вече достига границите на етап пети.

— Какво ще рече това? — попита Дариг.

— Сами ще разберете — отвърна посланикът. — Вие вероятно сте озадачени дали моите способности са типични? Не бих имал нищо против да ви кажа, че те не са. За да мога да си върша работата и само поради тази причина аз имам вградени някои ограничения, които ме правят годен само за пасивни действия.

— Защо? — попита Дариг.

— Причините са ясни. Ако в момент на гняв аз предприема определено действие, мога да разруша цялата ви планета.

— Да не би да очаквате, че ще ви повярваме? — попита Сърси.

— Защо не? Толкова ли е трудно да разберете? Не можете ли да повярвате, че съществуват сили, за които вие нищо не знаете? А за моята пасивност има и още една причина. Вероятно вие вече сте се досетили за нея?

— Предполагам, че се стремите да пречупите нашия дух — каза Сърси.

— Точно така. Това, че ви го съобщавам, не променя нещата. Моделът е винаги един и същ. Посланикът се приземява и предава посланието, което носи на една буйна и необузdana млада раса, каквато сте вие. Следва отчаяна съпротива срещу него и вълни от опити да бъде убит. След като всичките им усилия претърпят поражение, обикновено хората напълно падат духом. Когато пристигне колонизиращата група, тяхното приобщаване протича твърде ускорено. — Той направи кратка пауза и продължи: — Повечето от планетите се интересуват най-вече от философията, която им предлагам. Уверявам ви, че тя ще улесни значително прехода.

Той протегна към тях снопче изписани на машина листи.

— Няма ли поне да ги прегледате?

Дариг прие листите и ги постави в джоба си.

— Когато имам време — каза той.

— Предлагам ви да направите опит — каза посланикът. — Сигурно вече сте близо до критичната точка. Защо не се предадете?

— Не още — отвърна глухо Сърси.

— Не забравяйте да прочетете философията — настоя посланикът.

Мъжете бързо напуснаха стаята.

— Вижте какво — каза Мелей веднага щом се върнаха в контролния пункт. — Все още има неща, които не сме опитали. Какво бихте казали, ако прибегнем до методите на психологията?

— Ще опитаме каквото кажете — съгласи се Сърси, — включително и черна магия. Какво по-точно имаш пред вид?

— Доколкото разбирам — отвърна Мелей, — посланикът е устроен така, че да реагира мигновено на всяка заплаха. Той трябва да притежава абсолютен защитен рефлекс. Предлагам сега да опитаме нещо, което да не задействува този рефлекс.

— Какво например? — попита Сърси.

— Хипноза. Вероятно с нея ще можем да се доберем до нещо.

— Разбира се — каза Сърси. — Опитайте. Опитвайте каквото ви хрумне.

Сърси, Мелей и Дариг се събраха около видеоекрана и в стаята на посланика бе впръснато съвсем малко количество лек хипнотичен газ. В същото време върху креслото, в което седеше той, бе пусната електрическа мълния.

— Тя трябва да му отвлече вниманието — обясни Мелей. Посланикът изчезна, преди електричеството да го порази, и след малко се появи отново на екрана свит в креслото си.

— Достатъчно — прошепна Мелей и затвори клапана на хипнотичния газ. Те наблюдаваха. След малко посланикът остави книгата си и се загледа в празното пространство пред себе си.

— Колко странно — промълви той. — Алфърн е мъртъв. Какъв добър другар... и една нелепа случайност... Натъкна се на нея там, горе в космоса. Нямахме късмет. Но това не се случва често.

— Той размишлява на глас — каза Мелей шепнешком, макар че нямаше опасност посланикът да ги чуе. — Озвучава мислите си. Изглежда, че от известно време е мислел за приятеля си.

— Естествено — продължи посланикът, — Алфърн рано или късно щеше да умре. Безсмъртие няма — поне засега. Но да умре така — без никаква защита. Те просто са изникнали изневиделица там, някъде в космоса. Винаги оттам, отдолу, само дебнат за възможност да се надигнат.

— Тялото му все още не реагира на хипнозата като на опасност — прошепна Сърси.

— Да — каза посланикът. — Регулиращият принцип си вършеше добре работата, като не им разрешаваше да се надигат и отстраняваше всеки възникнал безпорядък...

Изведнъж той скочи на крака и лицето му пребледня за миг, тъй като очевидно се мъчеше да си спомни какво е казал. След това се разсмя.

— Умно измислено. За пръв и последен път ми прилагат такава особена хитрост. Но, господи, тя с нищо не ви помогна. И аз самият не знам как мога да бъда убит. — Той се засмя към голите стени.

— Освен това — продължи — колонизиращата група сигурно вече има посоката. Дали с мен или без мен — те ще ви намерят.

Усмехнат, той седна отново.

— Това обяснява нещата! — извика Дариг. — Той не е неуязвим. Нещо е убило неговия приятел Алфърн.

— Нещо в космоса — подсети го Сърси. — Какво ли е могло да бъде това?

— Чакай да помисля — започна да разсъждава гласно Дариг. — Регулиращият принцип. Това трябва да е някакъв природен закон, за който ние нищо не знаем. А отдолу — какво може да има отдолу?

— Той каза, че колонизиращата група ще ни намери на всяка цена — напомни им Мелей.

— Най-напред най-важното — каза Сърси. — А ако е искал да ни заблуди... но не, не допускам. Въпреки всичко ние трябва да премахнем посланика.

— Мисля, че се досещам какво има отдолу — възкликна Дариг. — Чудесно! Вероятно това е нова космология.

— Какво е то? — попита Сърси. — Дали е нещо, което можем да използваме?

— Мисля, че можем. Но нека първо разработят предположението си. Сега трябва да се върна в хотела. Там имам няколко книги, в които

искам да проверя нещо, и моля няколко часа да не ме безпокоите.

— Добре — съгласи се Сърси. — Но какво?...

— Не, не, може би греша — каза Дариг. — Нека първо го разработя.

Той бързо излезе от стаята.

— Как мислите, какво ли е открил? — полита Мелей.

— Откъде да знам? — сви рамене Сърси. — Хайде дайте да опитаме още някой от тези психологически удари!

Най-напред започнаха да пускат вода в стаята на посланика, докато височината ѝ стигна няколко фута. С толкова вода не можеха да го удавят, но тя бе достатъчна, за да го накарат да се почувствува покротък и притеснен.

Към това добавиха светлинните ефекти. Осем часа без прекъсване в стаята на посланика блестяха лампи — ослепителни, които да дълбаят под клепачите му, и матови, които непрекъснато да го дразнят.

След това последваха звуковите ефекти — пронизителни викове, писъци и вой; стържещи звуци, звук от драскане с нокти по керемиди, увеличен хиляди пъти, странни клокоचेши звуци, хленч и шепот.

Последваха миризмите. И всичко останало, за което успяха да се сетят и което можеше да подлуди човек.

През цялото време посланикът спеше кротко.

— Вижте какво — каза Сърси на следващия ден, — я дайте да поразмърдаме проклетите си мозъци. — Гласът му бе пресипнал и дрезгав. Макар че психологическите мъчения не бяха се отразили на посланика, те като че ли бяха смазали Сърси и помощниците му.

— Къде по дяволите е Дариг?

— Все още разработва своята идея — отвърна Мелей, като прекара длан по наболата си брада. — Обади се, че след малко приключва.

— Засега ще приемем, че той не може да измисли нищо — каза Сърси. — И така да помислим. Например — ако посланикът може да се превръща във всичко, кое ли ще е онова нещо, в което той не може да се превърне?

— Въпрос на място — изсумтя Харисън.

— Това е възлов въпрос — каза Сърси. — Какъв смисъл има да хвърляш копие срещу човек, който сам може да се превърне в копие?

— А какво ще кажете за това? — попита Мелей. — Ако приемем, че той може да се превръща във всичко, какво ли ще стане, ако го поставим в такова положение, в което той ще бъде атакуван едва след като се превъплъти?

— Слушам те — каза Сърси.

— Да кажем, че той е в опасност. И се превръща в това нещо, което го заплашва. Какво ще стане, ако самото *това* нещо се намира в опасност? Или обратното, ако то самото действа като заплаха за друго нещо? Как ще постъпи той тогава?

— А ти как ще осъществиш подобна идея? — попита го Сърси.

— Ето как. — Мелей вдигна телефонната слушалка. — Ало? Моля свържете ме с вашингтонската зоологическа градина. Спешно е.

Посланикът се обърна, когато вратата се отвори. Един сърдит гладен тигър пристъпяше неохотно тласкан отзад. Вратата зад него се хлопна.

Тигърът погледна посланика. Посланикът погледна тигъра.

— Изключително находчиво — отбеляза посланикът.

При звука на гласа му тигърът се оживи. Той скочи като отпусната рязко стоманена пружина и тупна на пода, там, където бе стоял посланикът.

Вратата отново се отвори. Още един тигър бе набутан вътре. Със свирепост ръмжене той се хвърли върху първия тигър. Телата им се срещнаха във въздуха.

Посланикът се появи, наблюдавайки тази сцена от няколко фута. Той отстъпи назад, когато един лъв влезе в стаята с вдигната глава и настръхнала грива. Лъвът скочи отгоре му, едва не се преметна през глава, но се сблъска само с празното пространство. Като не намери човека, лъвът се хвърли върху единия от тигрите.

Посланикът сега седеше в креслото си, запуши и се зае да наблюдава как зверовете се избиваха помежду си.

Десет минути по-късно стаята му заприлича на скотобойна.

По това време посланикът, уморен от представлението, се бе вече излегнал в леглото си и четеше.

— Предавам се — рече Мелей. — Това бе последната ми добра идея.

Вторачил поглед в пода, Сърси не му отговори. Харисън седеше в един ъгъл и кротко си пийваше. Телефонът иззвъня.

— Да? — обади се Сърси.

— Открих! — Гласът на Дариг кълтеше по жицата. — Наистина мисля, че намерих решението. Чувайте, веднага вземам такси. Кажете на Харисън да осигури помощници.

— Какво откри? — попита Сърси.

— Отдолу е Хаосът! — отвърна Дариг и затвори. Те започнаха да се разхождат из стаята в очакване на идването му. Измина половин час, след това един. Най-сетне, три часа след като бе позвънил, Дариг пристигна.

— Здравейте! — поздрави той нехайно.

— Здравей, дяволе — изръмжа Сърси. — Къде се губи досега?

— По пътя за насам — каза Дариг — прочетох философията на посланика. Забележителна творба.

— Това ли те забави толкова?

— Да. Накарах шофьора да обиколи няколко пъти парка, докато я прочета.

— Остави това. Кажете сега за...

— Не мога да я оставя — каза Дариг със странен писклив глас. — Страхувам се, че ние не сме прави. По отношение на чужденците искам да кажа. Намирам, че е напълно редно и правилно те да ни управляват. Истината е, че искам те час по-скоро да пристигнат тук.

Дариг не изглеждаше твърде уверен. Гласът му трепереше, а по лицето му се стичаше пот. Той чупеше ръце, като че ли преживяваше някакво силно страдание.

— Трудно ми е да обясня — каза той. — Всичко ми се изясни веднага щом зачетех философията. Разбрах колко сме били глупави да се стараем да останем независими в тази взаимнозависима вселена. Аз разбрах... о, слушайте, Сърси. Нека прекратим тези глупости и да приемем посланика като наш приятел.

— Успокой се! — извика Сърси на напълно спокойния физик. — Ти не съзнаваш какво говориш.

— Странно — рече Дариг. — Знам как се чувствах преди, но сега не се чувствам вече така. Аз мисля. Както и да е, знам в какво се състои *вашата* беда. Вие не сте прочели философията. Ще разберете какво искам да кажа, щом веднъж я прочетете. — Той подаде на Сърси снопчето листи. Сърси незабавно ги подпали със запалката си.

— Това няма значение — каза Дариг. — Аз я знам наизуст. — Слушайте. Аксиома първа. Всички народи...

Сърси му нанесе отсечен точен удар и Дариг се строполи на пода.

— Всички думи от тази философия явно имат някакъв смислов код — рече Мелей. — Предполагам, че те са програмирани така, че да предизвикат у нас определени реакции. Сигурно посланикът само видоизменя философията си според особеностите на народите, с които се занимава.

— Виж какво, Мелей — каза Сърси. — Заеми се ти с този въпрос. Дариг знае, или поне смяташе, че знае отговора. Трябва да го изтръгнеш от него.

— Няма да е лесно — каза Мелей. — Той си мисли, че ако ни го каже, ще постъпи предателски спрямо новите си убеждения.

— Не ме интересува как ще се добереш до отговора — каза Сърси. — Просто трябва да го узнаеш.

— Дори ако трябва да го убия?

— Дори ако трябва да го убиеш.

— Помогнете ми да го пренеса в лабораторията си.

Цяла нощ Сърси и Харисън наблюдаваха посланика от контролния пункт. Сърси откри, че мислите му препускат в един затворен кръг.

Какво бе убило Алфърн в космоса? Би ли могло да се възпроизведе то на Земята? Какво представлява регулиращият принцип? Какво означават думите „Отдолу е Хаосът“?

— Какво по дяволите правя тук? — запита се Сърси. Но той нямаше право да си задава подобни въпроси.

— Какво мислиш, че представлява посланикът? — попита той Харисън. — Дали е човек?

— Прилича на такъв — отвърна сънливо Харисън.

— Но не се държи като човек. Дали това е истинският му вид?
Харисън тръсна глава и запали лулата си.

— Какво ли представлява той? — продължи Сърси. — Прилича на човек, но може да се превръща, в каквото си поиска. Не можеш да го нападнеш — той се приспособява. Той е като водата — взема формата на всеки съд, в който я сипеш.

— Човек не може да разгневи водата, нали? — Харисън се прозя.

— Разбира се. Водата няма форма, нали? Или има? Кое от двете е вярното?

С усилие Харисън се помъчи да се съсредоточи върху думите на Сърси „Може би молекулярен модел? Или матрица?“

— Матрица — повтори Сърси и също се прозина. — Модел. Трябва да е нещо от този род. Моделът е абстрактен, нали?

— Съвсем правилно. Моделът може да се отпечата върху всяко нещо. Какво казах?

— Дай да помислим — каза Сърси. — Модел. Матрица. Всичко, свързано с посланика, е способно да се видоизменя. Но би трябвало да съществува някаква обединяваща сила, която съхранява личността му. Нещо, което не се променя, независимо през какви превъплъщения преминава той.

— Като парче връв — измърмори Харисън със затворени очи.

— Точно така. Завържи го на възли, изплети от него въже, навий го около пръста си — тя все си остава връв.

— Да.

— Но как може човек да унищожи един модел? — попита Сърси. — И защо ли не може да поспи малко? По дяволите и посланика, и пълчищата колонисти, ето така за малко да затвори очи...

— Събудете се, полковник!

Сърси с усилие отвори очи и видя Мелей. Близо до него Харисън хъркаше дълбоко.

— Узна ли нещо?

— Абсолютно нищо — призна Мелей. — Тази философия, изглежда, му е оказала дълбоко въздействие. Но като че ли не е успяла докрай. Даригъ съзнава, че е искал да убие посланика и е имал достатъчни и сериозни основания за това. Макар и толкова променен сега, той все пак има чувството, че ни е предал. От една страна, той не иска да причини зло на посланика, а, от друга, не иска да засегне нас.

— Няма ли да проговори?

— Страхувам се, че това няма да е толкова лесно — отвърна Мелей. — Както знаете, ако човек е изправен пред непреодолимо препятствие, което *трябва* да преодолее... а освен това ми се струва, че тази философия е поразила разсъдъка му.

— Какво искаш да кажеш? — Сърси се изправи на крака.

— Съжалявам — извини се Мелей, — но нищо не мога да направя. Дариг се бори докрай със своя разум и когато не му останаха повече сили — се предаде. Опасявам се, че е безнадеждно умопобъркан.

— Ела да го видим.

Коридорът ги заведе до лабораторията на Мелей. С изцъклени вторачени очи Дариг лежеше върху една кушетка.

— Има ли начин да бъде излекуван? — попита Сърси.

— Може би с шокова терапия. — Отговорът на Мелей прозвуча колебливо. — Лечението му ще отнеме доста време. И то вероятно ще изличи от паметта му всичко, което го е довело до това състояние.

Сърси не можеше да гледа повече, усети, че ще повърне. Дори ако успееш да излекуват Дариг, щеше да бъде вече твърде късно. Чужденците сигурно вече са засекали сигнала на посланика и несъмнено са се отправили към Земята.

— Какво е това? — попита Сърси, като вдигна късче хартия, което лежеше до ръката на Дариг.

— О, той си рисуваше някакви драскулки — отвърна Мелей. — Да не би да има нещо написано?

Сърси зачете на глас:

— „При по-нататъшно проучване, смятам, че Хаосът и Медуза Горгона са тясно свързани.“

— Какво ли означава това? — попита Мелей.

— Не знам — отговори озадачено Сърси. — Той винаги се е интересувал от фолклор.

— Звучи като написано от шизофреник — каза психиатърът.

Сърси прочете написаното отново. „При по-нататъшно проучване смятам, че Хаосът и Медуза Горгона са тясно свързани.“ Той се вгледа в листа.

— Дали е възможно — попита той Мелей — да е решил да ни даде разковничето? И се е опитал да надхитри себе си, като хем ни го

дава, хем не ни го дава?

— Възможно е — съгласи се Мелей. — Неуспешен компромис, но какво може да значи това?

— Хаосът... — Сърси си спомни, че Дариг бе споменал тази дума в телефонния им разговор. — Това според гръцкия епос е първоначалният вид на вселената, нали така? Безформието, от което е произлязло всичко.

— Беше нещо подобно — рече Мелей. — А Медуза е била едната от онези три сестри с ужасните лица.

Без да помръдне, Сърси вторачи поглед в листа. Хаосът... Медуза... и организиращият принцип?! Разбира се!

— Мисля, че... — Той се обърна и тичешком излезе от стаята. Мелей погледна след него, след това приготви една подкожна инжекция и го последва.

В контролния пункт Сърси разбуди с викове Харисън.

— Слушай — каза той. — Искам бързо да построиш нещо. — Чуваш ли ме?

— Разбира се. — Харисън примигна и седна. — За какво сте се разбързали толкова?

— Вече знам какво искаше да ни съобщи Дариг — каза Сърси. — Хайде. Ще ти обясня точно какво искам. Ти, Мелей, остави тази инжекция. Все още не съм припаднал. От теб искам да ми намериш книга със старогръцките митове. И главно побързай.

Да се намери такава книга в два часа през нощта се оказа не много лесна задача. С помощта на служители от ФБР Мелей измъкна един книжар от леглото му. Той взе книгата, която му трябваше, и побърза да я занесе.

Намери Сърси със зачервени очи и силно възбуден, а Харисън и помощниците да работят усилено върху три налудничави на вид съоръжения. Сърси грабна книгата от Мелей, потърси някакъв раздел в нея и след това я остави.

— Велико произведение — каза той. — Сега сме вече напълно готови. Свърши ли, Харисън?

— Почти. — Харисън и десетте му помощници завинтваха последните части. — Ще ми кажете ли най-сетне за какво ще служи това?

— И на мен — присъедини се Мелей.

— Нямам намерение да бъда потаен — отвърна Сърси. — Но сега бързам много. Ще ви обясня в процеса на работата. — Той стана. — И така, да събудим посланика!

Всички впериха очи в екрана — една електрическа мълния изскочи от тавана и се стрелна към леглото на посланика. Той моментално изчезна.

— Сега той стана част от потока на електрони, нали така? — попита Сърси.

— Той поне така ни каза — рече Мелей.

— Но дори и в потока той продължава да запазва своя модел — продължи Сърси. — Така и трябва да направи, за да може отново да се върне към собствената си форма. Сега включваме първия разрушител.

Харисън включи машината в електрическата верига и отпрати помощниците си.

— Ето непрекъснатата крива на електронния поток — каза Сърси. — Виждате ли разликата? — Кривата чертаеше несиметрични поредици от върхове и падини, непрестанноменящи позицията и нивото си. — Спомняте ли си, когато хипнотизирахме посланика? Той говори тогава за убийтия си в космоса приятел.

— Точно така беше — кимна Мелей. — Приятелят му бил убит от нещо, което просто изникнало.

— Той каза още нещо — продължи Сърси. — Каза, че основната организираща сила на вселената обикновено възпира неща от този род. Какво ви подсказва това?

— Организиращата сила — повтори бавно Мелей.

— Не спомена ли Дариг, че това било някакъв нов природен закон?

— Спомена. Но вие като Дариг помислете за естествените последици. Ако организиращият принцип е намесен в една такава работа, значи, има нещо, което му се противопоставя. А на порядъка може да се противопоставя само...

— Хаосът!

— Ето това си е мислил Дариг и това трябваше да разберем ние самите. Хаосът лежи отдолу и от него възниква организиращият принцип. Този принцип, ако съм разбрал добре, трябва да потиска основния Хаос, да регулира всички несъответствия.

— Но Хаосът все пак избива на някои места, както се е убедил Алфърн. Вероятно организационният модел действа по-слабо в космоса. Както и да е, тези петна са опасни поне докато не бъдат овладени от организиращия принцип.

Той се обърна към екрана.

— И така, Харисън. Включи и втория разрушител!

Върховете и падините в кривата отново се промениха. Придобиха причудливи и безсмислени очертания.

— Разгледайте съобщението на Дариг в тази светлина. Хаосът, както знаем, лежи отдолу. Всичко е произлязло от него. Медуза Горгона е била нещо, *което не може да се погледне*. Тя превръщала хората в камък, спомняте ли си, унищожавала ги. И така Дариг е установил сродство между Хаоса и това, към което не може да се гледа. Всичко, разбира се, във връзка с посланика.

— Посланикът не може да гледа Хаоса! — извика Мелей.

— Точно така. Посланикът е способен на безкрайно много превъплъщения и промени. Но има *нещо* — матрицата, — което не може да се промени, защото тогава няма да остане нищо от него. За да разрушим такова абстрактно нещо, каквото е моделът, ние се нуждаем от такова състояние, в което запазването на модела става невъзможно. Състояние на Хаос!

Включен бе и третият разрушител. Кривата сега изглеждаше така, като че ли я рисуваше с тялото си някаква пияна гъсеница.

— Тези разрушители са идея на Харисън — каза Сърси. — Аз му казах само, че ми трябва електрически ток без абсолютно никакъв ясен модел. Разрушителите са направени на принципа на радиозаглушаването. Първият променя електрическия модел. Това е и неговото предназначение — да създаде състояние, при което да липсва каквото и да било модел. Вторият се старее да разруши модела, оставен от първия, а третият се опитва да разруши модела, създаден от първите два. След това те се изключват и ако все пак е останал някакъв модел, той постепенно се разрушава във веригата — поне така се надявам.

— И всичко това следва да създаде състояние на Хаос? — попита Мелей, като се вгледа в екрана.

Известно време се чуваше само воят на машините и се виждаха безумните драскулки на кривата. След това в средата на стаята на

посланика се появи едно петно. То затрептя, сви се и започна да нараства.

Това, което последва, не подлежи на описание. Те видяха само, че всичко, което се намираще вътре в петното, изчезна.

— Изключи! — извика Сърси. Харисън изключи веригата.

Петното продължаваше да нараства.

— Как ще можем да го гледаме? — попита Мелей, като се взираше в екрана.

— Щита на Персей, спомняте ли си? — отвърна Сърси. — Като го използвал вместо огледало, той успял да погледне Медуза.

— То продължава да се уголемява! — изкрещя Мелей.

— Разбира се, във всичко това имаше известна доза риск — каза Сърси. — Винаги съществува възможност Хаосът да се развие необузвано. Ако това се случи, няма да има кой знае какво значение дали...

Петното спря да нараства. Краищата му потрепериха и се набръчкаха, а след малко започнаха и да се свиват.

— Организиращият принцип — каза Сърси и се строполи в едно кресло.

— Виждали се някаква следа от посланика? — запита той след няколко минути.

Петното продължаваше да трепти. След това изчезна. Изведнъж се чу взрив. Стоманените стени се огънаха навътре, но удържаха. Екранът замря.

— Петното отнесе всичкия въздух от стаята — обясни Сърси — заедно с мебелите и посланика.

— Той не можа да го понесе — каза Мелей. — Никой модел не може да се съедини в състояние на безмоделност. Той отиде да сподели съдбата на Алфърн.

Мелей започна да се кикоти. На Сърси му се прииска да се присъедини към него, но се овладя.

— Не бързай! — каза той. — Все още не сме приключили.

— Как да не сме? Посланикът...

— Е вече премахнат! Но все още чуждопланетната флотилия броди някъде наблизко из космоса. Толкова мощна, че и водородната бомба не може да й направи дори драскотина. Те ще ни търсят.

Той се изправи.

— Идете си у дома и се наспете. Нещо ми подсказва, че утре ще трябва да търсим някакъв начин за маскиране на планетата.

СЛУЖБА „ПРЕМАХВАНЕ“

Посетителят трябваше да бъде спрян в приемната, тъй като мистър Фъргюсън приемаше хора само по предварителна уговорка, освен ако те не бяха някои важни личности. Времето му струваше пари и той трябваше да го пази.

Но секретарката му мис Дейл бе млада и лесно се подвеждаше, а посетителят бе възрастен, облечен в старомоден английски костюм от туид, носеше бастун и държеше гравирана визитна картичка. Мис Дейл го помисли за важна особа и го въведе направо в кабинета на мистър Фъргюсън.

— Добро утро, сър — поздрави посетителят веднага щом мис Дейл затвори вратата. — Аз съм мистър Езмънд от Служба „Премахване“. — Той подаде на Фъргюсън визитната си картичка.

— Да, разбирам — каза мистър Фъргюсън, ядосан от липсата на усет към посетителите у мис Дейл. — Служба „Премахване“? Извинете, но аз нямам нищо, което да желая да премахнете. — Той се изправи, за да прекъсне визитата.

— Наистина ли нищо? — попита мистър Езмънд.

— Абсолютно нищо. Благодаря за посещението.

— Ще приема тогава, че вие сте доволен от хората, които ви заобикалят.

— Моля? Какво ви влиза това в работата?

— Но, мистър Фъргюсън, та в това се състои дейността на Служба „Премахване“!

— Вие се подигравате с мен — каза Фъргюсън.

— Ни най-малко — леко изненадан, каза мистър Езмънд.

— Искате да кажете — засмя се Фъргюсън, — че вие премахвате хора?

— Точно така. Не мога да ви представя никакви лични препоръки, защото ние се стараем да избягваме всякаква гласност, но мога да ви убедя, че сме стара и почтена фирма.

Фъргюсън се вгледа внимателно в спретнатия седнал вдървено Езмънд. Той не знаеше как да приеме всичко това. То, разбира се, беше шега. Всеки можеше да го разбере.

Трябваше да бъде шега.

— И какво правите с хората, които премахвате? — попита весело Фъргюсън.

— Това — отговори мистър Езмънд — е наша грижа. Те в действителност изчезват.

Фъргюсън стана прав.

— Добре, мистър Езмънд. С какво в същност се занимавате вие?

— Нали ви казах? — отвърна Езмънд.

— Оставете тези неща. Вие не говорехте сериозно... Ако си мислех, че говорите сериозно, щях да повикам полиция.

Мистър Езмънд въздъхна и стана.

— Ще приема тогава, че не се нуждаете от нашите услуги. Вие сте напълно доволен от вашите приятели, роднини и съпруга.

— Моята съпруга ли? Какво знаете за моята съпруга?

— Нищо, мистър Фъргюсън.

— Да не би да сте разговаряли с нашите съседи? Скандалите, които имахме, не означават нищо, абсолютно нищо.

— Нямам никакви сведения за вашето семейно положение, мистър Фъргюсън — каза Езмънд и отново седна.

— Тогава защо попитахте за съпругата ми?

— От практиката си сме установили, че браковете са нашият главен източник на приходи.

— Да, само че в моя брак всичко е наред. Ние с моята съпруга се разбираме отлично.

— В такъв случай вие не се нуждаете от Служба „Премахване“ — каза мистър Езмънд, вземайки бастуна си подръка.

— Почакайте за миг. — Фъргюсън започна да се разхожда из кабинета си с ръце на кръста. — Не вярвам ни дума от това, което ми казахте. Разбирате ли? Нито дума. Но да допуснем за миг, че вие не се шегувате. Само да допуснем, бихте ли... каква ще е процедурата, ако аз... ако аз поискам...

— Достатъчно е само устното ви съгласие — каза мистър Езмънд.

— Заплащането?

— След премахването, но не и преди това.

— Не че ме интересува — побърза да каже Фъргюсън. — Но съм любопитен. — Той се поколеба. — Болезнено ли е?

— Ни най-малко.

Фъргюсън продължи да крачи из кабинета.

— Ние с моята съпруга се разбираме отлично — каза той. — Женени сме от седемнадесет години. Разбира се, в съвместния си живот хората винаги имат трудности. И това трябва да се очаква.

Лицето на мистър Езмънд остана безизразно.

— Човек свиква да прави компромиси — продължи Фъргюсън. — А аз съм попрехвърлил възрастта, когато някое мимолетно увлечение може да ме накара да... да...

— Напълно ви разбирам — каза мистър Езмънд.

— Искам да кажа, че съпругата ми понякога може да си проявява трудния характер. Да ругае. Да се заяжда. Предполагам, че имате информация за това.

— Никаква — каза Езмънд.

— Сигурно имате! Сигурно сте имали особена причина, за да ме посетите!

Мистър Езмънд сви рамене.

— Както и да е — рече унило Фъргюсън. — Минал съм възрастта, когато мога наново да устройвам живота си. Но ако нямах съпруга? Ако можех да установя една връзка, да речем, с мис Дейл? Това, предполагам, би било приятно.

— Изключително приятно — съгласи се мистър Езмънд.

— Да. Такава връзка би имала преходна стойност. Тя ще е лишена от онези здрави морални устои, върху които трябва да се гради едно сериозно начинание.

— Тя ще бъде просто приятна — каза мистър Езмънд.

— Точно така. Приятна, разбира се. Мис Дейл е привлекателна жена. Това никой не може да отрече. Тя има спокоен нрав, сговорчива е по природа и обича да доставя удоволствие на хората. Това напълно би ме задоволило.

Мистър Езмънд се усмихна любезно, стана и се отправи към вратата.

— Мога ли да ви се обадя? — попита внезапно Фъргюсън.

— Имате визитната ми картичка. Можете да ме намерите на този телефон до седемнадесет часа. Но дотогава ще трябва да решите. Времето е пари, нашите разписания трябва да се спазват.

— Разбира се — съгласи се Фъргюсън. Той се изсмя неискрено. — Все още не вярвам нито дума от всичко, което ми казахте. Аз дори не знам какви са условията ви.

— Умерени, уверявам ви, за човек с вашето положение.

— И сигурно не бива да си спомням, че някога сме се срещали и разговаряли с вас?

— Естествено.

— И вие наистина ще бъдете на този телефон?

— До седемнадесет часа. Довиждане, мистър Фъргюсън.

След като Езмънд си отиде, Фъргюсън забеляза, че ръцете му треперят. Разговорът го бе разстроил и той реши незабавно да го заличи от паметта си.

Но това не се оказа толкова лесно. И макар че съвсем съвестно се наведе над книгата си, като заставяше писалката си послушно да пише, той си припомняше всяка дума, казана от Езмънд.

Служба „Премахване“ бе научила по някакъв начин за недостатъците на съпругата му. Езмънд бе казал, че тя е свадлива, ругателна и заядлива. Колкото и неприятно да му беше, той бе принуден да признае, че това е истина. Трябваше един страничен човек да прецени нещата с трезви, безпристрастни очи.

Той се залови отново с работата си. Но в това време влезе мис Дейл със сутрешната поща и мистър Фъргюсън бе принуден да признае, за кой ли път, че тя е изключително привлекателна.

— Това ли е всичко, мистър Фъргюсън? — попита тя.

— Моля? Да, поне засега — отвърна Фъргюсън. Той дълго гледа към вратата, след като тя си излезе.

Беше му невъзможно да работи повече. Реши да си отиде незабавно у дома.

— Мис Дейл — рече той, като си обличаше палтото. — Налага ми се да изляза. Страхувам се, че ще се натрупа доста работа. Ще ви бъде ли удобно да останете да поработите с мен една-две вечери тази седмица?

— Разбира се, мистър Фъргюсън — отвърна тя.

— Няма ли да попреча с това на някои ваши планове? — опита се да се пошегува Фъргюсън.

— Какво говорите, сър.

— Аз ще... аз ще компенсирам загубата на време. Довиждане!

С пламнали бузи той побърза да напусне кантората.

У дома жена му тъкмо приготвяше прането за пералнята. Мисис Фъргюсън бе дребна безцветна жена с малки тъжни бръчки около очите. Изненада се, като го видя.

— Рано се връщаш — каза.

— Нещо лошо ли има в това? — попита Фъргюсън с бодрост, която го изненада.

— Не, разбира се...

— Ти какво искаш? Да се убивам от работа в онази кантора ли? — озъби се той.

— Кога съм казвала?...

— Бъди добра да не спориш с мен — рече Фъргюсън. — Не се заяждай!

— Не се заяждам! — изкрещя мисис Фъргюсън.

— Ще отида да полегна малко — каза Фъргюсън.

Той се изкачи на горния етаж и застана пред телефона. Нямахше вече никакво съмнение — всичко казано от Езмънд бе истина.

Погледна часовника и с изненада откри, че бе вече пет без четвърт.

Фъргюсън започна да крачи неспокойно пред телефона. После погледна визитната картичка на Езмънд и образът на елегантната, привлекателна мис Дейл изплува пред очите му.

Той се втурна към телефона.

— Служба „Премахване“. На телефона мистър Езмънд.

— Обажда се мистър Фъргюсън.

— Да, сър. Какво решихте?

— Реших... — Фъргюсън стисна здраво слушалката. Помисли си, че имаше пълното право да постъпи така.

И все пак бяха женени от седемнадесет години. Седемнадесет години! Бяха имали и добри, и лоши дни. Беше ли честно, беше ли наистина честно?

— Какво решихте, мистър Фъргюсън? — повтори Езмънд.

— Аз... аз... не! Не се нуждая от вашите услуги! — изкрещя Фъргюсън.

— Убеден ли сте, мистър Фъргюсън?

— Да, напълно. А вас трябва да ви пъкнат зад решетките. Дочуване, сър.

Той затвори слушалката и внезапно почувствува как от плещите му падна огромен товар. Бързо слезе долу.

Жена му готвеше говежди ребърца — ястие, което никога не бе понасял. Но това нямаше значение. Бе решил да не се дразни от дребни неща.

Звънецът на входната врата иззвъня.

— О, сигурно идват за прането — каза мисис Фъргюсън, като се опитваше едновременно да размеси салатата и да разбърка супата. — Би ли отворил, моля те?

— Разбира се. — Сияещ от новопридобитото си самозадоволство, Фъргюсън отвори вратата. Понесли огромен брезентов чувал, двама униформени мъже стояха отвън.

— От пералнята ли сте? — попита Фъргюсън.

— Служба „Премахване“ — отвърна единият от мъжете.

— Но аз нали ви казах, че не искам...

Двамата мъже го сграбчиха и със сръчност, придобита от дългата си практика, го напъхаха в чувала.

— Нямате право! — изпищя Фъргюсън.

Чувалът над него се затвори и той почувствува, че го носят надолу по алеята. Изскърца врата на автомобил и той внимателно бе поставен на пода му.

— Всичко в ред ли е? — чу той жена си да пита.

— Да, госпожо. Имаше промяна в разписанието. Но все пак успяхме да ви обслужим.

— Радвам се — чу я той да казва. — Такова удоволствие ми достави днешния ни следобеден разговор, мистър Френч. А сега ме извинете моля. Обедът е почти готов и трябва да се обадя по телефона.

Колата тръгна. Фъргюсън се опита да изкрещи, но брезентът притискаше плътното лицето му.

Той отчаяно се попита кому ли щеше да се обажда тя по телефона? И как не бе подозирал?

НОЩЕН СТРАХ

Събуди се от собствените си писъци и осъзна, че сигурно дълго преди това бе започнала да крещи. В стаята бе студено, но цялото ѝ тяло бе плувнало в пот, която се стичаше по лицето, раменете и отпред по нощницата ѝ. Гърбът ѝ бе влажен от пот, влажни бяха и чаршафите под нея.

Изведнъж затрепери.

— Добре ли си? — попита я съпругът ѝ.

Изминаха дълги секунди, преди да може да отговори. Коленете ѝ бяха свити и тя ги обви плътно с ръце, като полагаше усилия да не трепери. Съпругът ѝ приличаше на тъмна грамада, легнала до нея, на дълъг черен цилиндър на фона на нежната белота на чаршафите. Щом го погледна, тя затрепери по-силно.

— Ще се почувствуваш ли по-добре, ако запаля лампата? — попита той.

— Не — отвърна тя рязко. — Не мърдай... моля те!

В стаята се чуваше само равномерното тиктакане на часовника, но като че ли и у него се спотайваше някаква заплаха.

— Пак ли същото?

— Да — каза тя. — Съвсем същото. За бога, не ме докосвай! — Той бе започнал да пълзи към нея, черен и змиеподобен на фона на чаршафа — тя отново неудържимо затрепери.

— Този сън — започна той предпазливо — пак ли... да не би аз...? — Той деликатно замълча и леко се обърна в леглото, внимавайки да не я изплаши.

Но тя вече започна да се овладява. Отпусна ръце и притисна длани към леглото.

— Да — каза тя. — Отново змиите. Пълзяха по цялото ми тяло. Малки и големи, стотици змии. Стаята бе пълна с тях, но други продължаваха да прииждат през вратата и прозорците. Стаята се напълни със змии, но те продължаваха да пълзят под вратата, да лазят по пода...

— Успокой се — каза той. — Сигурна ли си, че искаш да разказваш за това?

Тя не отговори.

— Да светна ли лампата вече? — попита нежно той.

Тя се поколеба, но после каза:

— Не още. Все още не смея.

— О — рече той с тон, който подсказваше, че я разбира напълно.

— А после другата част от съня...

— Да.

— Виж какво, може би не трябва да говориш за това?

— Защо да не поговорим за него? — Тя се опита да се засмее, но вместо това се закашля. — Ти сигурно мислиш, че трябва да свикна с всичко това. Та колко нощи стана вече?

Сънят винаги започваше с малкото змийче, което бавно полазваше по ръката ѝ и я гледаше със злите си, зачервени очи. Тя го отхвърляше от себе си и сядаше в леглото. След това друга, по-дебела и по-бърза змия се плъзгаше по завивките. Тя захвърляше и нея, ставаше бързо от леглото и заставаше на пода. А там, под крака ѝ, имаше друга змия, а след това една се навиваше в косата ѝ, върху очите ѝ и през отворената вече врата нахлуваха още змии, които я тласкаха към леглото, докато тя пицеше и протягаше ръце към съпруга си.

Но в съня ѝ нейният съпруг не беше на мястото си. В леглото до нея като дълъг черен цилиндър на фона на нежната белота на чаршафите лежеше огромна змия. И тя разбираше това едва когато я обгръщаше с ръце.

— Светни вече лампата — заповяда му тя. Мускулите ѝ се свиха и изопнаха, когато светлината заля стаята. Бедрата ѝ се напрегнаха готови да я изхвърлят от леглото, ако...

Но пред нея стоеше наистина съпругът ѝ.

— Боже господи — тя задиша, напълно успокоена, и се отпусна на матрака.

— Изненадана ли си? — попита той с тъжна усмивка.

— Всеки път — каза му тя, — всеки път съм убедена, че няма да видя теб. Убедена съм, че ще видя змия. — Тя се докосна до ръката му,

за да се убеди, че наистина е той.

— Виждаш колко е глупаво всичко това, нали? — попита той с нежен, успокояващ глас. — Ако само би могла да забравиш. Ако само би могла да ми се довериш, тези кошмари ще изчезнат.

— Знам — каза тя, като поглъщаше с очи и най-малката подробност в стаята. Масичката за телефона ѝ действуваше странно успокояващо със своя безпорядък от надраскани набързо списъци и съобщения. Издрасканото махагоново бюро бе стар познайник, както и малкото радио и вестникът на пода. И колко действителна изглеждаше яркозелената ѝ рокля, хвърлена небрежно на табуретката.

— И лекарят те посъветва същото — каза той. — Когато имахме онези неприятности, ти свърза с моята личност всички лоши неща, всичко, което те бе наранило. Но сега, когато нашите неприятности вече приключиха, ти все още постъпваш така.

— Не го правя съзнателно — каза тя. — Заклевам ти се, че не го правя съзнателно.

— Но ти постъпваш по същия начин — настоя той. — Спомняш ли си, когато поисках развод? И когато ти казах, че никога не съм те обичал? Спомняш ли си как ме ненавиждаше тогава, макар че не искаше да ме оставиш да си отида? — Той спря, за да си поеме дъх. — Ти мразеше и Хелън, и мен. И сега още плащаме данък за това. Омразата е останала някъде надълбоко под обвивката на нашето сдобряване.

— Не вярвам да съм те мразела някога — каза тя. — Виж, Хелън — онази мършава малка маймуна — да!

— Не трябва да се говорят лоши неща за онези, които са вече покойници — промълви той.

— Да — рече тя замислено. — Предполагам, че аз я доведох до този ѝ край. Не мога да кажа, че съжалявам. Мислиш ли, че духът ѝ ме преследва?

— Не трябва да виниш себе си — каза той. — Тя бе чувствителна, нервна и артистична. Невротичен тип.

— Аз ще преодоля всичко това сега, когато Хелън не е вече между живите. — Тя му се усмихна и тревожните бръчки по челото ѝ изчезнаха. — Толкова много те обичам — измърка тя, като прекара пръсти през светлокестенявата му коса. — Никога няма да те пусна да си отидеш.

— И добре ще направиш — усмихна ѝ се той. — Аз не искам да си отида.

— Само ми помогни.

— С всичко, с което мога. — Той се наведе и я целуна нежно по бузата. — Но, скъпа, докато не превъзмogneш тези кошмари, в които ме виждаш като най-страшния злодей, аз ще трябва да...

— Не казвай това — каза рязко тя. — Не мога да понеса подобна мисъл. Лошото за нас е вече минало.

Той кимна.

— И все пак ти си прав — каза тя. — Мисля, че трябва да отида при друг психиатър. Не мога повече да понасям това. Тези сънища, нощ подир нощ...

— А положението ти се влошава — напомни ѝ той. — Първоначално това се случваше от дъжд на вятър, но сега вече се повтаря всяка нощ. Ако не вземеш спешно някакви мерки, скоро ще бъде...

— Добре — каза тя. — Да не говорим повече за това.

— Но аз не мога да мълча. Започвам да се тревожа. Ако тези натрапчиви змийски съновидения продължават, ти сигурно ще ми посегнеш с нож, някоя нощ докато спя.

— Никога — каза му тя. — Но не говори за това. Искам да го забравя. Смятам, че повече няма да се случва. Как мислиш ти?

— Дано си права — каза той.

Тя се пресегна през него и угаси лампата, целуна го и затвори очи.

След няколко минути се обърна на другата страна. След половин час отново се претърколи, изрече нещо несвързано и се смълча. Двадесет минути по-късно сви едното си рамо, но повече не помръдна.

Съпругът ѝ, попривдигнал се на един лакът, приличаше на тъмна грамада, легнала до нея. Той лежеше в мрака, мислеше си и се заслушваше в дишането ѝ, чувайки тиктакането на часовника. След това се протегна. Бавно отвърза шнура на пижамата си и започна да го дърпа, докато изтегли един фут от него. После отхвърли завивките. Много тихо се търкулна към нея с шнура в ръка, заслушан в дишането

й. Постави шнура върху ръката й. Бавно, като изтегляше по един инч на няколко секунди, той задърпа шнура по ръката й.

Тя започна да стене.

ЗАЩИТА

Следващата седмица в Бирма ще стане самолетна катастрофа, но тя едва ли ще ме засегне тук, в Ню Йорк. И фигурите трудно могат да ми навредят. Не сега, когато всички врати на стаята ми са здраво залостени.

Не, голямата опасност си остава лезнеризането. Не трябва да лезнерижа. В никакъв случай. И както не е трудно да се досетите, това ме потиска.

А като капак на всичко мисля, че съм хванал една съвсем досадна настилка.

Всичко започна вечерта на седми ноември. Вървах си по „Бродуей“ на път към закусвалня „Бейкър“. По устните ми играеше лека усмивка — резултат от успешно издържания сутринта изпит по физика. В джоба ми нежно звънтяха пет монети, три ключа и един кибрит.

За да бъде пълна картината, ще добавя, че вятърът бе северозападен, със скорост пет мили в час, че планетата Венера бе в своя апогей, а Луната клонеше решително към пълнолуние. Можете сами да си правите изводи от всичко това.

Стигнах до ъгъла на 98-ма улица и се наках да пресека. Щом стъпих на бордюра, някой ми извика: „Камионът! Пази се от камиона!“

Отскочих назад и се огледах неспокойно. Наоколо не се виждаше никой. После, точно след секунда един камион излезе иззад ъгъла, взе завоя на две колела, мина на червена светлина и забръмча по „Бродуей“. Ако не беше това предупреждение — щях да бъда блъснат.

Чували сте подобни истории, нали? За тайнствения глас, предупредил леля Мини да не се качва на асансьора, който след малко се разбил на приземния етаж, или може би прошепнал на чичо Джо да не пътува на борда на „Титаник“. И тук историята обикновено свършва.

Де да беше свършила и моята история дотук!

— Благодаря, приятелю — казах аз и се огледах наоколо. Нямах никой.

— Все още ли ме чуваш? — попита гласът.

— Да, чувам те. — Завъртях се в пълен кръг и се вгледах подозрително в затворените прозорци на един апартамент точно над главата ми. — Но къде по дяволите си ти?

— Грониш — отвърна гласът. — Това говори ли ти нещо? Индекс на пречупването. Въображаемо същество. Дявол знае. Точно ли се изразих?

— Ти невидим ли си? — осмелих се да попитам.

— Точно така!

— Но какво си?

— Валдузиански дерг.

— Какво?

— Аз съм... моля те, отвори по-широко ларинкса си. Почакай да помисля малко. Аз съм Духът на Коледното минало. Съществото от Черната лагуна. Невястата на Франкенщайн. Призракът...

— Спри малко — казах аз. — Какво се опитваш да ми обясниш — че си призрак или същество от друга планета, това ли?

— То е едно и също — отговори дергът. — Очевидно.

Това напълно изясни нещата. И последният глупак би могъл да разбере, че гласът принадлежи на някой дошъл от друга планета. Той бе невидим на Земята, но неговите по-висши сетива бяха усетили приближаващата се опасност и ме бяха предупредили за нея.

Просто една обикновена, всекидневна свръхнормална случка.

Аз започнах да крача бързо по „Бродуей“.

— Какво има? — попита невидимият дерг.

— Нищо — отвърнах. — Като изключим това, че съм застанал по средата на улицата и разговарям с един невидим чужденец, пристигнал от най-недостъпните кътчета на космоса. Предполагам, че единствен аз мога да те чувам?

— Да, естествено.

— Чудесно! Знаеш ли къде може да ме закара подобно нещо?

— Мисълта, която изразяваш с тези приглушени звуци, не е напълно ясна.

— Кошарата за шантави. Къщата за наместване на чивии. Ремонтната работилница за пернати. Психиатричното отделение. Ето къде пъхат хората, които разговарят с невидими чужденци. Благодаря за предупреждението, приятелче. Лека нощ.

Замаян, аз свърнах в източна посока с надеждата, че моят невидим приятел ще продължи по „Бродуей“.

— Не искаш ли да разговаряш повече с мен? — попита дергът.

Поклатих глава — един безвреден жест, за който не могат да те приберат в лудницата, и продължих да вървя.

— Но ти си длъжен да разговаряш с мен — каза дергът с нотка на отчаяние в гласа си. — Един действителен подзвук контакт е толкова рядко и невероятно трудно нещо. Понякога аз мога да предам предупреждението само миг преди опасността. Но тъкмо тогава връзката се изгубва.

Ето къде било обяснението за предчувствието на леля Мини. Само че аз все още нямах никакви предчувствия.

— Подобни подходящи условия могат да не се повторят и след сто години — тъжно отбеляза дергът.

Какви условия? Пет монети и три ключа да дрънчат в един джоб, когато Венера е в апогея си? Предполагам, че това бе достойно да бъде изследвано, но не и от мен. Човек никога не може да докаже тези свръхнормални работи. И без мен си има достатъчно много хора, които плачат за усмирители ризи.

— Остави ме на мира — казах аз.

Един полицай ме погледна насмешливо за тази ми реплика. Усмяхнах се невинно и забързах напред.

— Аз ценя общественото ти положение — започна да ме увещава дергът, — но този контакт е само в твой собствен интерес. Аз искам да те защитавам от неизброимите опасности на човешкото съществуване.

Не му отговорих.

— Щом е така — каза дергът, — аз не мога да те насилвам. Просто ще трябва да предложи услугите си някъде другаде. Довиждане, приятелю.

Любезно му кимнах.

— Една последна дума — каза той. — Стой настрани от метрото утре между дванадесет и тринадесет и петнадесет часа. Довиждане.

— Ха! Защо?

— Някой ще бъде убит на „Каламбъс Съркъл“. Тълпата купувачи ще го блъсне пред един влак. Теб например, ако бъдеш там. Довиждане.

— Някой ще бъде убит там утре, така ли? — попитах аз. — Сигурен ли си?

— Напълно.

— Вероятно вестниците ще пишат за това?

— Предполагам.

— И ти знаеш всички неща от този род?

— Аз мога да долавям всички опасности, които те заобикалят и прерастват във времето. Единственото ми желание е да те защитавам от тях.

Бях спрял. Две момичета ми се присмиваха за това, че си говоря сам. Отново тръгнах.

— Виж какво — прошепнах аз, — можеш ли да изчакаш до утре вечер?

— Ще ми позволиш ли да стана твой защитник? — попита нетърпеливо дергът.

— Ще ти съобщя утре — казах аз. — След като прочета последните вестници.

Съобщението наистина се появи. Аз го прочетох в мебелираната си стая на 113-а улица. Един мъж, блъснат от тълпата, загубил равновесие и паднал пред идващия влак. Това ми достави много материал за размишления, докато чаках невидимия си защитник да се появи.

Не знаех какво да правя. Желанието му да ме защитава изглеждаше напълно искрено. Но аз не бях убеден дали искам тази защита. Когато след един час дергът се свърза с мен, цялата идея ми се стори още по-непривлекателна и му го казах.

— Нямах ли ми доверие? — попита той.

— Аз просто искам да водя нормален живот.

— Ако изобщо можеш да водиш някакъв живот — напомни ми той. — Онзи камион снощи...

— Това бе изключение, опасност, която се случва веднъж в живота.

— И само веднъж в живота си човек умира — каза тържествено дергът. — Както стана и в метрото.

— Това не се смята. Аз изобщо не възнамерявах да пътувам с метрото днес.

— Но ти нямаше също и причина да не *пътуваш*. Ето това е важното. Точно както нямаш причина да не вземеш душ до един час.

— Защо пък да не взема?

— Някаква си мис Флин — каза дергът, — която живее малко по-нататък по коридора, току-що е привършила със своя душ и е забравила розовия си хлъзгав сапун в банята на твоя етаж. Ти би могъл да се подхлъзнеш на него и да получиш навяхване на китката.

— Но това не е фатално, нали?

— Не, разбира се, че то едва ли е от класата на, да речем, падането на саксия от покрива, бутната от някакъв си немощен старец.

— Кога ще се случи това? — попитах аз.

— Мислех, че не те интересува.

— Много ме интересува. Кога? Къде?

— Ще ми позволиш ли да продължавам да те защитавам? — попита той.

— Едно нещо искам да знам — казах аз. — Какво ти носи всичко това?

— Удоволствие! — отвърна той. — За един валдузиански дерг най-великото удоволствие на този свят е да помогне на друго някое същество да избегне някаква опасност.

— Но да не би да поискаш нещо друго в замяна? Някоя дреболия като, да речем, душата ми или да станеш властелин на Земята?

— Нищо! Да приемеш заплащане за Защитата би означавало да разрушиш емоционалното преживяване. Всичко, което искам от живота — а това иска и всеки един дерг, — е да защитавам някого от опасности, които той не може да види, но които ние всички виждаме твърде добре. — Дергът замълча, а после добави тихо: — Ние дори не очакваме благодарност.

И така това реши окончателно въпроса. Откъде можех да се досетя за последствията? Откъде можех да зная, че тази помощ ще ме доведе до положение, в което не трябва да лезнерижа?

— И какво ще ми кажеш за тази саксия? — попитах аз.

— Тя ще падне на пресечката на Десета улица и булевард „Макадамс“ в осем и половина утре сутринта.

— Десета и „Макадамс“? Къде се намира това?

— В Джързи Сити — отговори отривисто той.

— Но аз никога, през целия си живот не съм ходил в Джързи Сити! Защо ме предупреждаваш за това?

— Аз не знам къде ще ходиш и къде няма да ходиш — заяви дергът. — Просто те предупреждавам за опасностите, независимо къде могат да възникнат те.

— И какво трябва да сторя сега?

— Каквото си поискаш — каза ми той. — Просто си живея своя нормален живот.

Нормален живот. Ха!

Всичко започна много добре. Аз, както и преди, посещавах лекции в Колумбийския университет, пишех домашни задания, гледах филми, ходех на срещи, играех тенис на маса и шах. Никога не давах вид, че се намирам под пряката защита на един валдузиански дерг.

Един-два пъти на ден дергът идваше при мен. Той ми казваше нещо от този род: „Разхлабена решетка на авеню «Уест Енд» между 66-а и 67-ма улица. Не стъпвай на нея.“

И разбира се, аз не стъпвах. Но някой друг стъпваше. Често виждах тези съобщения във вестниците.

След като веднъж свикнах с това, то ми даде особено чувство на сигурност. Един чужденец се блъскаше по двадесет и четири часа на ден и всичко това с едничката цел да ме защитава. Свръхнормален телохранител! Тази мисъл ме изпълни с огромна увереност.

Не бих могъл да желая моят светски живот през този период да бъде по-добър.

Но скоро дергът стана прекомерно усърден. Той започна да изнамира все повече и повече опасности, които в по-голямата си част нямаха абсолютно никакво отношение към живота ми в Ню Йорк — неща, които трябваше да избягвам да върша в Мексико Сити, Торонто, Омаха и Папеете.

Накрая го попитах дали възнамерява да ме уведомява за всяка потенциална опасност на Земята.

— Но това са само няколко, най-малкото на брой опасности, които те засягат или могат да те засегнат — каза ми той.

— В Мексико Сити? И Папеете? Защо не се ограничиш с местната картина? Да речем Ню Йорк и околностите му?

— Местопроизшествието не е от значение за мен — отвърна упорито дергът. — Моите предсказания са свързани с времето, а не с пространството. Аз трябва да те защитавам от *всичко*.

Това бе толкова трогателно, че аз нищо не можах да кажа. Просто трябваше да пресявам неговите сведения за различните опасности в Хобокън, Канзас Сити, Ангкор Уат (срутваща се статуя), Париж и Сарасота. Едва след това стигах до местните опасности. След това пренебрегнах повечето от очакващите ме опасности в Куинз, Бронкс, Стейтън Айлънд и Бруклин и се съсредоточавах главно върху Манхатън.

Често обаче изчакването си струваше. Дергът ме спаси от няколко твърде досадни преживявания — опит за грабеж на „Катидръл Паркуей“ например, нападение в гръб от малолетни и пожар.

Но той постепенно увеличи темпото. Започна се с два сеанса на ден. След един месец той ежедневно ме предупреждаваше по пет до шест пъти. И накрая неговите предупреждения — местни, национални и международни — заприиха в непрекъснат поток.

Бях изправен вече пред толкова много опасности, че те надминаваха границата на всякаква приемлива вероятност.

Ето как изглеждаше един обичаен ден:

„Развалена храна в закусвалня «Бейкър». Не яж там довечера.“

„На автобус 312, линия Амстердам спирачките не са в ред. Не се качвай на него.“

„В шивалня «Мелън» има пробойна в газопровода. Очаква се експлозия. По-добре дай дрехите си за химическо чистене другаде.“

„Свиреп мелез търси плячка между Ривърсайд Драйв и Сентръл Парк Уест. Вземи такси.“

Много скоро започнах да посвещавам по-голямата част от времето си на това, да не върша определени неща или да избягвам някои места. Опасността, изглежда, дебнеше зад всеки уличен стълб, причакваше ме.

Започнах да подозирам, че дергът умишлено увеличаваше броя на съобщенията си. Това изглеждаше единственото възможно

обяснение. В края на краищата бях живял достатъчно дълго, преди да го срещна, без каквато и да било свръхнормална помощ и бях се справял съвсем прилично. Защо сега рисковете ми трябва да се увеличават?

Зададох му този въпрос една вечер.

— Всичките ми съобщения са абсолютно достоверни — каза той, очевидно малко засегнат. — Ако не ми вярваш, опитай се да светнеш лампите на лекцията си по психология утре.

— Защо?

— Неизправна инсталация.

— Аз не поставям под съмнение твоите предупреждения — го уверих. — Знам само, че животът ми, преди твоята поява, не е бил никога толкова опасен.

— Разбира се, че не е бил. Ти сигурно знаеш, че ако човек приеме защита, той трябва да приеме също така и отрицателните страни на тази защита.

— Какви отрицателни страни?

Дергът се поколеба.

— Защитата поражда необходимост от допълнителна защита. Това е всеобща постоянна величина.

— Я повтори! — казах аз напълно объркан.

— Преди да ме срещнеш, ти си бил като всички останали и си се излагал на такива опасности, каквито ти е предлагало твоето положение. Но с моето идване се промени непосредствената ти околна среда; и твоето положение в нея също претърпя промяна.

— Промяна ли? Защо?

— Защото и аз съм в нея. До известна степен сега ти участвуващ в моята околна среда, така както и аз участвувам в твоята. И разбира се, известно е, че избягването на една опасност открива пътя за други.

— Да не би да искаш да кажеш — рекох аз много бавно, — че опасностите, които ме заплашват, са се увеличили *поради* твоята помощ?

— Това беше неизбежно — въздъхна той.

В този момент с радост бих удушил дерга, стига да можех да го видя или пипна. Испитвах гневното чувство, че съм бил изигран и подведен от някакъв извънземен мошеник.

— Добре — казах аз, като се овладях. — Благодаря за всичко. Ще се видим на Марс или някъде другаде, където живееш.

— Не искаш ли вече да те защитавам?

— Позна. И не хлопвай силно вратата, като излизаш.

— Но какво има? — попита искрено объркан дергът. — Истина е, че в твоя живот опасностите се увеличиха, но какво от това? Чест и слава е да влезеш в двубой с опасността и да излезеш победител от него. Колкото по-голяма е заплахата, толкова по-велика е радостта от преодоляването ѝ.

За пръв път видях колко чужд бе този чужденец.

— Не и за мен — казах аз. — Обирай си крушите!

— Рисковете ти наистина се увеличиха — започна да спори дергът, — но моята способност да ги откривам е все още напълно в състояние да се справя с тях. Аз съм щастлив, че мога да се справям с тях. А твоята сигурност само печели от това.

Поклатих глава.

— Знам какво ще последва. Моите рискове просто ще продължават да се увеличават, нали?

— В никакъв случай. Що се отнася до нещастните случаи, то ти си достигнал количествения предел.

— Какво означава това?

— Това означава, че няма да има по-нататъшно нарастване на броя на нещастните случаи, които трябва да избягваш.

— Добре. А сега ще се махнеш ли по дяволите оттук?

— Но аз тъкмо ти обяснявах...

— Ясно. Нови рискове няма да има — само старите ще се множат. Виж какво, ако ме оставиш на мира, моята първоначална околна среда ще се върне, нали така? А с нея и моите първоначални рискове?

— Може и да се върнат — съгласи се дергът. — Ако оцелееш.

— Ще си опитам късмета.

Дергът помълча за известно време. Най-сетне каза:

— Сега не можеш да си позволиш да ме отпратиш. Утре...

— Не ми казвай. Аз сам ще избягна злополуката.

— Нямах пред вид нещастен случай.

— Какво тогава?

— Просто не знам как да ти го кажа. — По гласа му личеше, че е затруднен. — Казах ти, че нова количествена промяна няма да има. Но не споменах за качествената.

— За какво говориш? — изкрещях му аз.

— Опитвам се да ти обясня — каза дергът, — че те преследва един гампър.

— Един какво? Каква е пък тази шмекерия сега?

— Гампърът е същество от *моята* околна среда. Допускам, че го е привлякла нарасналата ти възможност да избягваш опасностите, която несъмнено се дължи на моята защита.

— Да го вземат дяволите този гампър и теб да те вземат мътните.

— Ако той дойде, опитай се да го прогониш с имел. Желязото, ако се допре до мед, често е ефикасно. Освен това...

Хвърлих се в леглото и зарових главата си под възглавницата. Дергът разбра намека. След миг усетих, че си е отишъл.

Какъв идиот съм бил! Ние земните обитатели имаме един общ порок. Вземаме всичко, което ни се предложи, независимо дали имаме или нямаме нужда от него.

Човек по този начин може да си докара много неприятности.

Но дергът си беше отишъл и най-лошото за мен бе свършило. Ще се стегна за известно време и ще оставя нещата да се избистрят. След няколко седмици вероятно ще...

Изведнъж ми се стори, че из въздуха се понесе тананикане.

Надигнах се от леглото. Единият ъгъл на стаята бе необичайно тъмен и почувствувах студен повей върху лицето си. Тананикането се усили — не, това не бе тананикане, а смях — гърлен и еднообразен.

Добре, че в този миг никой не ми направи портрет.

— Дерг — изпищях аз. — Измъкни ме от тази опасност!

Той беше пристигнал.

— Имел! Само го размахай пред гампъра.

— Къде по дяволите мога да намеря имел?

— Тогава желязо и мед!

Хвърлих се към бюрото си, грабнах едно медно преспапие и обезумял, потърсих някакво желязо, за да го допра до него. Нещо издърпа от ръката ми преспапието. Успях да го хвана, преди да падне. Тогава съзрях автоматичната си писалка и допрых писеца ѝ до преспапието.

Тъмнината се разпръсна. Студът изчезна. Мисля, че припаднах.

Един час по-късно дергът каза тържествуващо:

— Видя ли? Значи, имаш нужда от моята защита.

— Предполагам, че имаш право — отвърнах вяло аз.

— Ще са ти необходими някои неща — каза дергът: — вълча отрова, щир, чесън, гробищна пръст...

— Но нали гампърът си отиде?

— Така е. Обаче остават грейлерите. А ти трябва и защитни средства срещу липите, фигите и мелгерайзера.

И така аз написах списъка му от билки, благовония и церове. Не си направих труда да го попитам за тази връзка между свръхестественото и свръхнормалното. Моите познания по този въпрос бяха вече цялостни и подробни.

Духове и призраци? Или извънземни жители? Това е едно и също — бе заявил той и сега разбрах какво е искал да каже. В повечето случаи те не ни закачат. Ние имаме различни нива на възприятие, дори на съществуване. До мига, в който човек изглупява и привлича вниманието върху себе си.

Сега аз бях включен в играта им. Някои от тях искаха да ме убият, някои ме защитаваха, но никой не го беше грижа за мен, дори и дергът. Те се интересуваха единствено от моето участие в играта, ако можем да наречем така това, което ставаше.

Да изпадна в това положение бе чисто моя грешка. В началото бях имал на свое разположение цялата мъдрост, натрупана от човешката раса, огромната расова ненавист към вещици и призраци, безразсъдния страх от чуждопланетния живот. Защото моето приключение се бе разигравало хиляди пъти и историята как един човек започнал да се занимава със зловещи неща и повикал при себе си духа е била разказвана неизброимо много пъти. Защото като повикал духа, той привлякъл вниманието върху себе си — най-лошото нещо, което е могло да му се случи.

И така аз бях свързан неразделно с дерга, както и дергът с мен. В същност до вчера. Сега отново разполагам със себе си.

Няколко седмици положението бе спокойно. Бях отблъснал фигите по един много прост начин — държах вратите на стаята си

здро̀во залостени. Липите бяха по-страшни, но с тях се справих с помощта на око от крастава жаба. А мелгерайзерът бе опасен само при пълнолуние.

— Ти си в опасност — каза ми вчера дергът.

— Пак ли? — попитах аз с прозявка.

— Този път ни преследва трангът.

— Нас ли?

— Да, мен, а също и теб, защото дори един дерг може да изпада в рискове и опасности.

— Толкова ли е опасен този транг?

— Изключително.

— Добре де, какво да направя? Да сложа змийска кожа на вратата? Или пето̀гълник?

— Нищо подобно — отвърна дергът. — С транга трябва да се справим по пътя на отрицанието, като се избягват определени действия.

До този момент ми бяха наложени толкова много ограничения, че едно повече едва ли би имало някакво значение.

— Какво не трябва да правя?

— Не трябва да лезнерижеш — каза дергът.

— Да лезнерижа? — намръщих се аз. — Това пък какво е?

— Разбира се, че го знаеш. То е обикновено ежедневно човешко действие.

— Вероятно го зная под друго име. Обясни.

— Е, добре. Да лезнерижеш — това значи да... — Той изведнъж замълча.

— Какво?

— Той е тук. Трангът!

Долепих гърба си до стената. Стори ми се, че усетих едва доловим мирис на прах, но това можеше да бъде и резултат от изопнатите ми нерви.

— Дерг! — изкресях аз. — Къде си? Какво трябва да направя?

Чух писък и ясният звук от щракане на челюсти.

— Той ме пипна! — извика дергът.

— Какво трябва да направя аз? — извиках отново.

Чу се ужасен шум от дъвчещи зъби. Едва-едва дочух гласа на дерга: „Не трябва да лезнерижеш!“

След това настъпи тишина.

И така сега седя като на тръни. Следващата седмица в Бирма ще стане самолетна катастрофа, но тя едва ли ще ме засегне тук, в Ню Йорк. И фигите трудно могат да ми навредят. Не сега, когато всички врати на стаята ми са здраво залостени.

Не, голямата опасност си остава лезнеризането. *Не трябва* да лезнерижа. В никакъв случай. Ако успея да се въздържа от лезнеризане, всичко ще отmine и преследването ще бъде насочено към някой друг обект. Това трябва да стане! А само трябва да изчакам!

Бедата се състои в това, че аз нямам и представа какво може да бъде лезнеризане. Обикновено човешко действие — бе казал дергът. И така поне засега се въздържам, доколкото мога, от повече действия.

Подремнах малко легнал по гръб и нищо не се случи, значи, това не е лезнеризане. Излязох да си купя нещо за ядене, платих за покупката, сготвих си, изядох яденето. И това не се оказа лезнеризане. Написах тази история. И *това* не бе лезнеризане.

Въпреки всичко ще се измъкна от тази опасност.

Сега ще подремна малко. Мисля, че съм понастинал. Ето сега трябва да ких...

ЗЕМЯ — ВЪЗДУХ — ВОДА — ОГЪН

На никой космически кораб бордовата радиостанция не е работила безупречно и приемникът на Джим Радел на борда на „Елджънкуин“ не правеше изключение. Той разговаряше с „Кон Илектрик“ на Земята. Но връзката се загуби и изведнъж малката пилотска кабина се изпълни с гласове.

— Не железни куки — прогърмя радиото. — Искан бонбони.

— Не сте ли Станция Марс? — попита някой.

— Не, тук е Луна. Излезте, по дяволите, от честотата ми.

— Какво ще правя аз с три греси^[1] железни куки?

— Ще си ги закачиш на носа. Ало, Луна?

Радел се заслуша за малко. Радиото го изпълваше с убеждението, че космосът е пълен с хора, невероятно бодри и жизнени, които се блъскаха по планетите за пространство. Той трябваше отново да си припомни, че целия този шум вдигаха не повече от петдесетина мъже, пращинки в космическото пространство около Земята.

Радиото започна да пращи и след малко забръмча равномерно. Радел включи на приемане и пристегна коланите около тялото си. „Елджънкуин“ бе влязъл в орбита с намалена скорост, спускайки се към облачната повърхност на Венера. Той можеше да почете някоя книга или да подремне, докато корабът сам извършеше кацането.

Радел имаше две задачи. Едната бе свързана с безпилотния кораб, изпратен от „Кон Илектрик“ до Венера преди пет години. На борда на кораба се намираха автоматични записващи уреди. Една от задачите на Радел бе да върне тези уреди на Земята.

„Елджънкуин“ се снижаваше към студената, брулена от бури повърхност на Венера, като се насочваше автоматично към местонахождението на роботния кораб. Корпусът стана тъмночервен, когато „Елджънкуин“ се вряза в мрачната атмосфера на Венера, забави ход и започна да се спуска надолу, приготвяйки се за кацане. Снежната вихрушка обгърна кораба, когато той с лумнали опасни струи се завъртя и меко кацна на повърхността.

— Щастливо кацане, бебчо — каза Радел на кораба.

Той се освободи от коланите и включи радиото към космическия си костюм. Измервателните му уреди показваха, че роботният кораб се намира на около две и половина мили от мястото на кацането му. Не чак толкова далече, че да е необходимо да мъкне и провизии. Само щеше да отиде пешком дотам, да вземе уредите и да поеме обратния път към дома.

— А може и да се върна навреме за серийния филм — каза той гласно. Направи последна проверка на костюма и дръпна резето на вътрешния люк.

Космическият костюм бе втората, най-важна задача на Радел.

Човечеството лудо напредваше. В космически мащаб надпреварата бе едва-що родена. Но въпреки това вчерашният пещерен човек и звезден мечтател оставяше Земята зад гърба си. До вчера той бе гол, окаяно беззащитен и безнадеждно уязвим. Днес, обвит в стомана, придвижван от нажежени до бяло реактивни самолети, той стигна до Луната, Марс и Венера.

Космическите костюми бяха брънка от технологическата верига, която се простря до планетите.

Прототипи на костюма, който носеше Радел, бяха подложени на всякакво изпитание, което можеше да се измисли в добре обзаведена лаборатория. Те издържаха успешно изпитанията. Сега костюмът трябваше да премине през последното изпитание на открито.

— А ти не мърдай оттука, бебчо — каза Радел на кораба.

Той прекрачи и последния люк и заслиза по стълбичката на „Елджънкуин“, понесъл на гърба си най-драгоценния космически костюм, изобретяван някога от човека.

Като следваше радиокompаса си, той преодоляваше без трудност тънката снежна покривка. От околния пейзаж, скрит в сивия сумрак на Венера, се виждаше оскъдно малко. Под краката му се подаваха хилави гъвкави растения, разпръснати нарядко из снега. Те бяха единствените живи неща наоколо.

Радел настрои радиото в костюма си с надеждата, че някой ще предаде резултатите от мачовете в първа бейзболна лига. Но чу само края на метеорологичния бюлетин, предаден от Марс.

Отново заваля сняг. Беше студено, както се виждаше от часовника на китката му, защото хладният въздух изобщо не можеше

да проникне през костюма му. И макар че Венера имаше кислородна атмосфера, на него не му се налагаше да диша от нея. Пластмасовият му шлем го затваряше херметически в един малък, създаден от човека, негов собствен свят. Вътре в него той не можеше да усети студа или силния вятър, който го връхлиташе яростно.

Колкото по-далече отиваше, толкова снегът ставаше по-дълбок. Погледна назад. Корабът му бе напълно погълнат от сивия сумрак, а напредването ставаше все по-трудно.

— Ако изградят тук колония — каза си той, — сигурно е, че няма да ме убедят да се заселя и аз.

Усили притока на кислород и се повлече през преспите.

След малко хвана някаква далечна музика по радиото си, толкова слаба, че дори не бе сигурен, че наистина я чува. В продължение на два часа той се отдалечи с усилие на малко повече от една миля от кораба си, като си тананикаше песента, която си мислеше, че бе чул, и се стараеше да мисли за всичко друго, но не и за Венера.

Изведнъж затъна до колене в рохкав сняг.

Изправи се и се отърси. Видя, че от известно време бе вървял сред снежна буря. Обгърнат от чудесния си костюм, дори не бе забелязал това.

Но не откри причина за безпокойство. Вътре в космическия си костюм бе прекрасно защитен. Воят на вятъра достигаше едва-едва до него. Пристъпите на градушката се сипеха безобидно по пластмасовия му шлем, а звукът им му напомняше дъждовни капки върху ламаринен покрив.

Той се хвърли напред през кората, която се образува върху дълбокия сняг.

За един час наваля още сняг. Радел забеляза, че вятърът е преминал почти в буря. Около него се трупаха преспи, които от студа веднага хващаха кора.

Той нямаше никакво намерение да се връща обратно.

— По дяволите — рече. — През този костюм не може да проникне нищо.

След това затъна до кръст в снега.

Усмихна се и се измъкна. Но следващата му стъпка го изпрати отново под тънката снежна кора.

Опита се да се измъкне, но съпротивлението на снега и снежната кора бе твърде голямо. След десет минути бе затрупан и костюмът му трябваше да го снабдява с повече кислород.

Радел обаче не се изплаши. Той знаеше, че на Венера нямаше истински опасности — нямаше нито хора, нито зверове или отровни растения. Трябваше само да извърви в снега няколко мили, облечен в най-модерния и удобен космически костюм, изобретяван някога от човека.

Започваше да ожаднява. Струваше му се, че изобщо не напредва. Снегът вече стигаше до гърдите му и ставаше все по-трудно да се изкачва на повърхността само за да затъне при първата си крачка. Въпреки това упорито продължи да върви още половин час.

Спря. Видимостта му напълно изчезна от непроницаемата стена на меко падащия сняг, който се сипеше от тъмносивото небе. За половин час бе преодолял не повече от десет ярда.

Беше затънал.

Междупланетното радио е било винаги несигурно. Радел не вярваше, че ще може да предаде съобщение.

— Тук „Елджънкуин“ — предаде той. — Вика „Кон Илектрик“.

— Слушаме, имаш позволение, влизам.

— Как ще лъжа? Той си счупи ръката...

— ... и четири сандъка аспержи. Подпиши ме за получаването.

— Разбира се, че сме в безтегловност. *Но въпреки това* той си счупи ръката.

— Тук „Елджънкуин“ — викам...

— Ало, контрола, позволете ми да вляза. Имам разрешение.

— Предимство — извика Радел. — Викам „Кон Илектрик“. Затънал съм в снега. Не мога да се върна до кораба си. Какво да правя?

Радиото запращя.

Радел седна в снега в очакване на инструкции. Той прие снеговалежа като някакво наказание. Трябваше ли сега да става ескимос или нещо подобно? „Кон Илектрик“ го бе забъркал в цялата тази каша. Нека сега те го измъкнат.

Костюмът поддържаше равномерната си приятна топлина. Радел успя да забрави за глада и жаждата си. С нарастването на преспите той задряма.

Събуди се след няколко часа, измъчван от невероятна жажда. Радиото бръмчеше безсмислено. Радел разбра, че ще трябва да си помогне сам. Ако не се върнеше на кораба си, скоро силите му щяха съвсем да го напуснат. Чудесните защитни качества на костюма му не биха могли да му помогнат тогава.

Той се изправи, гърлото му бе свито до болка от жажда и му се прииска да бе взел все пак някакви провизии. Но откъде би могъл да предположи, че ще му бъдат необходими, за да извърви само пет мили, и то облечен в такъв костюм?

Трябваше му някакво средство за придвижване по тънката снежна кора. Снегоходки. От какво правеха снегоходките на Земята? Той коленичи и разгледа едно от хилавите гъвкави растения, наболи през снега. Те можеха да свършат работа.

Опита се да откъсне едно. То се оказа яко и мазно. Ръката на Радел, облечена в ръкавица, се хлъзна.

Ако само имаше нож. Но на един космически кораб нямаше нужда от нож. Той бе непотребен колкото копие или рибарски кукички.

Той отново задърпа растението, след това си свали ръкавиците и затърси из джобовете си някакъв остър инструмент. Не намери нищо, освен един оръфан брой на „Планетарни правила при кацане на търговски кораби над 500 английски тона“. Пъхна го обратно в джоба си.

Тогавя му хрумна една идея. Като дръпна ципа отпред на костюма си, Радел се наведе ниско и започна да ползува едната страна на ципа като трион. На растението се образува нарез, а вятърът нахлу през отворения му костюм. Радел усили отоплението на костюма си и продължи да трие.

След като преряза три растения, той установи, че зъбите на ципа се бяха изхабили и не можеха да режат повече. Трябвало е да използват по-твърда сплав — помисли си. Дръпна ципа на ръкава си и продължи да реже с него.

Накрая той разполагаше с нужните му парчета от растението. Опита се да издърпа нагоре циповете, но зъбците им бяха запълнени със смола и дървени стърготини.

Радел загърна, доколкото можа, ръбовете на костюма и пусна отоплението докрай.

Сега трябваше да направи снегоходките. Растенията се огъваха лесно. Той нямаше как да ги свърже.

— Какво глупаво положение — каза си гласно. Нямаше нито връв, нито канап, нито въже. Нищо.

— Какво да правя сега? — попита се той.

— През живота си не съм виждал такъв прием — говореше някой по радиото.

— Тук „Елджънкуин“ вика Земята — каза Радел прегракнало за хиляден път.

— Ало, Марс?

— „Кон Илектрик“ вика „Елджънкуин“...

— Може би това е слънчевата корона.

— По-вероятно е да е мощността на космическите лъчи. Кои сте вие?

— Тук е „Кон Илектрик“. Корабът ни закъсня...

— „Елджънкуин“ насреща! — изкрещя Радел.

— Радел? Какво става с теб? Ти не си изследовател, нито пък сега е време за екскурзии. Грабвай онези уреди и се връщай.

— Тук Луна. Станция две...

— Не се включвай, Луна! — изкрещя Радел. — Слушайте. Намирам се в беда. Затънах. Затънах в снега. Трябват ми снегоходки. Снегоходки! Чувате ли ме?

Радиото забръмча. Радел се залови отново със снегоходките.

Парчетата от растението трябваше да се съединят. Радел откри, че единственият начин да направи това бе да използва жиците, свързващи радиото му или отоплителното устройство на костюма. Кое трябваше да пожертвува?

Налагаше се да направи много неприятен избор. Той се нуждаеше от радиото. Но дори с непрестанно работещо устройство вече му бе станало студено. Ако го разрушеше, щеше да остане само с изолирания костюм срещу студа на Венера.

Ще се наложи да прежали радиото — реши той.

— ... кажи й това, моля те — заговори рязко радиото. А през следващата ми отпуска... — отново заглъхна.

Радел разбра, че не може да се раздели с гласовете, които донасяше то в самотния цивилизован свят на космическия му костюм. Зашеметен, уморен, с гърло, пресъхнало от жажда, той почувствува, че

докато можеше да чува успокояващото бръмчене на смущенията, той не беше сам.

Освен това, ако снегоходките не станеха, той наистина щеше да затъне без радиото, което можеше да докара помощ.

Бързо, преди да може да вземе друго решение, изскубна жиците на отоплителното устройство, свали си ръкавиците и продължи да работи.

Не се оказа толкова просто, колкото си бе мислил. Едва виждаше, тъй като пластмасовият шлем се бе замъглил от парата сега, когато размразителят не работеше. Възлите, които връзваше в хлъзгавата изолирана с пластмаса жица, не държаха. Започна да прави по-сложни възли, но и те се развързваха. Като се опитваше наслуки, той върза един, който държеше.

Но дори и тогава растенията се изхлузваха от връзките. Наложил се отново да ги набразди с циповете, преди да ги захване.

Когато почти бе привършил с едната снегоходка, вълна от сънливост го накара да спре. Трябваше да изпие нещо.

Той смъкна шлема си и натъпка шепа сняг в устата си. Това донякъде облекчи жаждата му.

Със свален шлем той виждаше по-добре. Пръстите на ръцете и краката му бяха безчувствени, а вдървеността пълзеше вече по крайниците му.

Не го болеше. В действителност беше му дори приятно. Установи, че му се спи. Никога не му се бе спяло толкова.

Реши да подремне малко и след това да започне отново.

— Предимство по спешност. Предимство по спешност, „Кон Илектрик“ вика „Елджънкуин“. Обади се, „Елджънкуин“! Какво става, „Елджънкуин“?

— Снегоходки. Не мога да стигна до кораба — измърмори полузаспал Радел.

— Какво се е случило, Радел? Техническа авария? Костюмът ли се повреди нещо?

— Корабът е в ред.

— Костюмът! Костюмът ли се повреди?

— Не. — Радел бе твърде сънлив. Той не знаеше как да обясни какво се бе случило, защото самият той не бе сигурен. По някакъв начин той бе изваден от цивилизацията и изхвърлен милиони години назад във времето, когато хората са се борели с природните стихии. Само допреди малко той бе обгърнат от стомана и топлината бликаше до върховете на пръстите му. Сега лежеше проснат на земята и се сражаваше със силите на огъня, въздуха и водата.

— Не мога да обясня. Само ме измъкнете оттук — каза Радел.

Изведнъж го осени мисълта, че през цялото съществуване на човечеството нищо не се бе променило. Може би пещерата е била малко по-просторна, кремъците малко по-добри, но самият човек не бе по-голям, по-силен или по-добре съоръжен. Бурята продължаваше да вилнее, природните стихии властвуха.

Напълно събуден, той разтърси глава и се олюля на краката си, убеден, че е направил важно откритие. За пръв път разбра, че се бори за живота си, точно така, както билиони хора от расата му са се борили от зората на съществуването на човешкия род, така както щяха да се борят и занапред независимо колко добре щяха да строят космическите си кораби.

Той нямаше да умре. Поне не лесно.

Трябваше да накладе огън, незабавно. В джоба на панталоните му имаше кибрит.

Бързо смъкна космическия костюм, за да го вземе, и застана на снега по панталон и риза. След това построи заслон от сняг, като издълба дупка до земята. Подреди внимателно клонките и прибави листи от орфаната „Планетарни правила при кацане“. Докосна кибритената клечка до тях.

А ако не пламне...

Но огънят пламна! Маслените клонки се запалиха веднага, разгоряха се и стопиха снега наоколо.

Радел напълни пластмасовия си шлем със сняг и го постави близо до огъня. Сега щеше да има вода!

Той се приближи толкова плътно до пламналите клонки, че опърли ризата си. Огънят вече започна да тлее. Той сложи всичките клони, които бяха останали.

Те не бяха достатъчно. Дори с полузавършената му снегоходка огънят щеше да гори съвсем малко.

— И знаеш ли какво ми каза тя? Знаеш ли наистина какво ми каза тя? Тя каза...

— Предимство! Предимство по спешност! Излезте от ефира всички! Слушай, Радел, тук е „Кон Илектрик“. Към теб тръгва кораб от Луната. Чуваш ли ме?

— Чувам те. След колко време ще пристигне тук? — попита Радел.

— Не ни ли чуваш, Радел? Добре ли си? Отговори, ако можеш...

— Чувам ви. След колко време корабът...

— Не те чуваме. Както и да е, приемаме, че си още жив. Корабът ще пристигне след десет часа. Дръж се, Радел.

Десет часа! Огънят му почти загасваше. Радел гневно отрязва още растения. Но той не можеше да ги събира достатъчно бързо, за да поддържа огъня.

Снегът в шлема му се бе стопил. Той го изгълта и се зарови по-дълбоко, колкото може по-ниско към земята. Загърна костюма около себе си и се наведе ниско към загасващия огън.

Десет часа!

Той искаше да им предаде, че космическият костюм е добър. Единствената беда се състоеше в това, че Венера го беше измъкнала от него.

Вятърът, отклоняван от заслона, виеше над главата му. От огъня остана само един малък пламък. Радел огледа обезумяло белотата, която го заобикаляше, като търсеше нещо, което можеше да гори.

— Дръж се, приятелю. Слизаме. Взехме разстоянието за седем часа и половина. Изхарчихме всичкото гориво. Сега ще трябва да ни изпратят кораб да ни зареди с гориво. Но пристигнахме.

На сивото небе на Венера проблесна ярък пламък и се стрелна надолу към смълчания корпус на „Елджънкуин“.

— Чуваш ли ни, момко? Жив ли си още? Ние почти кацнахме.

Корабът се приземи върху опашката си на около сто ярда от „Елджънкуин“. Трима мъже излязоха от него и нагазиха в дълбокия сняг. Четвърти свали долу няколко чифта снегоходки.

— Много настояваше за тези снегоходки, защо ли?

Те се събраха в групичка и погледнаха часовника на китката на единия от мъжете.

— Радиото му още работи. Насам.

Втурнаха се по снега, като в бързината се препъваха един в друг. След около една миля забавиха ход, но въпреки това напредваха упорито към радиосигнала.

Намериха Радел, свит около малък огън. Радиото му лежеше на няколко ярда от него, където очевидно го беше захвърлил.

Той вдигна поглед, когато мъжете се приближиха, и се опита да се усмихне.

Те видяха накъсания му космически костюм на земята. Радел подхранваше огъня си с ивици от подплатата на най-хубавия и най-скъпия космически костюм, изнамиран някога от човека.

[1] Гроса — бройна единица за стока на отделни парчета, която е равна на 12 дузини или на 144 броя. — Б.пр. ↑

Издание:

Робърт Шекли
Недокоснат от човешки ръце
Американска, I издание

Съставител: Емил Зидаров
Рецензент: Каталина Събева
Преводач: Виолета Чушкова
Редактор: Гергана Калчева-Донева
Оформление: Богдан Мавродинов, Жеко Алексиев
Рисушка на корицата: Текла Алексиева
Художествен редактор: Иван Кенаров
Технически редактори: Пламен Антонов, Асен Младенов
Коректор: Жулиета Койчева

Дадена за набор на 27.VIII.1983 г.
Подписана за печат на 30.X.1983 г.
Излязла от печат месец ноември 1983 г.
Формат 32/70x 100 Изд. № 1694. Цена 2 лв.
Печ. коли 20 Изд. коли 12,98 УИК 12,72 08

Книгоиздателство „Георги Бакалов“ — Варна
Държавна печатница „Балкан“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.